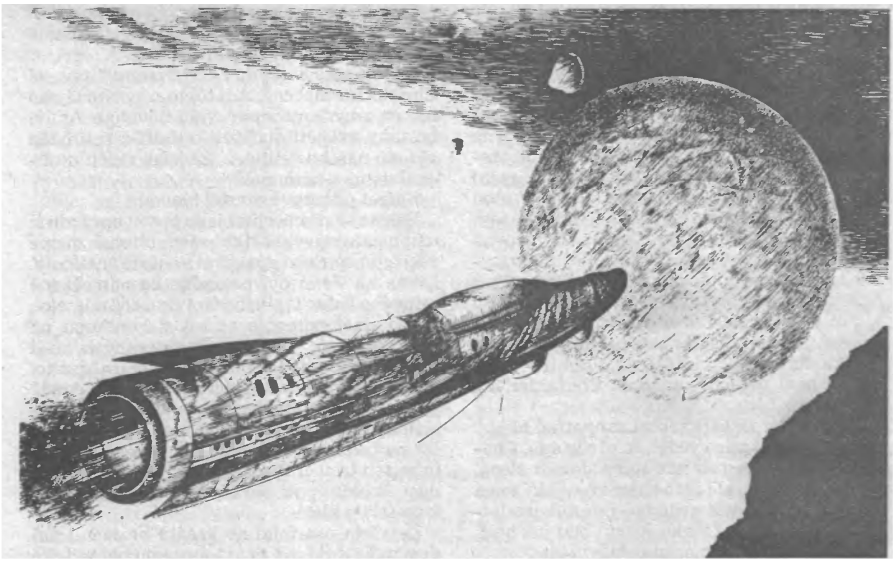

Šarlatová planeta

NA OBĚŽNÉ DRÁZE

Tvář Marsu jsme viděli už hezkých pár týdnů – teď už ne jako nezřetelný disk s rozmazanými obrysy, jak ho známe ze školních lavic, ba ani jako kouli úctyhodných rozměrů s tajemnými křivkami, tmavými skvrnami a blýskavými čepicemi ledovců na pólech, které se dají dobře pozorovat z družic a kosmických observatoří, ale jako obrovské sférické těleso, které se na nás nezadržitelně řítilo a nabývalo stále jasnějších a zřetelnějších tvarů, a kupodivu také stále větší tajuplnosti. Viděli jsme polorozpadlé hřebeny horstev, roviny – pokud je ovšem možné nazvat rovinami pouště rozorané meteority – čepice pólů a pak ještě cosi, co se opravdu náramně podobalo kanálům. Mars nás lekal, ale zaséval také zrnka naděje. Na Zemi jsme se raději ani nedívali: Pohled na drobounkou modravou hvězdičku doslova svíral srdce do ledových kleští, vyvolával obrazy, které oslabovaly vůli, a tak jsme se snažili na Zemi vůbec nemyslet, vypudit ji z paměti alespoň na dobu služby. Čas od času se nám to dokonce dařilo, protože jsme si osvojili umění včas vypínat paměť.

Když byly síly k zápasu s nostalgií zcela vyčerpány, snažili jsme se, seč jsme mohli, přesvědčit sami sebe, že jsme pořád ještě na Zemi v trenažéru, a že si jen tak přehráváme další z variant operace s kódovým označením Země-Mars. Tohle nám taky občas pomáhalo.
Do velínu vstoupil Christo Vašata, náš velitel, první pilot et cetera et cetera, jak ho tituloval palubní inženýr a astronavigátor Anton Fjodorov. Vašata odhání z tváře ustaraný výraz a začíná se usmívat, ačkoli to má z nás všech nejtěžší. Jenže právě v tomhle se projevuje škola a charakter tohoto podivuhodného člověka!
„Tak jak to vypadá se starým?“ Ten „starý“ – to je samozřejmě Mars.
„Jak si vede? Pusť mě, ať se podívám!“ Několik dlouhých vteřin Vašata mlčí, oči přitisknuté na okuláry magnetického teleskopu, a pak se dotčeně ozve: „Pořád chumelí a chumelí! Počasí je na Marsu pod psa. Kdybych tohle věděl dřív, zůstal bych raději doma za pecí.“
Už se tomu nedokážu ani zasmát; rty se zkřiví do zlostného úšklebku. Vím o tom, ale ovládat se už nedokážu. Tenhle vtípek totiž Vašata opakuje snad už po tisící prvé. Rád bych mu řekl něco pěkně pichlavého, ale právě v tom okamžiku zachytím jeho pohled a docela bezděčně se usměju. Vašata mi rozumí bez jediného slova; tak je tomu vždycky. Zrovna na mne kývl, což znamená asi tolik jako „promiň“. Vehrál se do své role, a tak až do omrzení opakoval psychologický fígl, který Anton odhalil teprve docela nedávno. Teď už Vašata „působil“ jenom na Maxe Singera. Ten zrovna vstoupil, ustaraně se podíval na Vašatův zátylek a pak se mě pohledem zeptal: „Tak co?“ Pokrčil jsem rameny.
„To jsou mi teda věci!“ pronesl významně Singer. „Vesmír dokáže teda pěkně špásovat!“
„Pravdu díš,“ kývl Vašata. „Vesmír – to už dávno není netečné prázdno. Charakter má zatraceně složitý.“
„Charakter říkáš?“ zeptal se opatrně Max.
„Když chceš něco vědět, tak tedy ano. Charakter! Ať si je pro nás třeba docela slepý, nepochopitelný, ale je to charakter, jaký mívá libovolné prostředí schopné působit na lidskou psychiku. A kosmos je teď, buď jak buď, životním prostředím myslících bytostí.“
„Mhm, snad jenom z tohohle hlediska,“ opáčil zamyšleně Max a vrhal na mne a na Antona ustarané pohledy.

Vašata se znovu přilepil k teleskopu.
„Kolem severního pólu se zdá být větší klid," řekl po chvíli. Odstoupil od okulárů a podíval se na palubní měřiče. „Zbývá už jen nějakých pět miliónů kilometrů."
„Pět miliónů dvě stě tisíc," opravil ho Anton Fjodorov. Přišel do velínu, aby mě vystřídal ve službě.
„Těch dvě stě tisíc nestojí ani za řeč," řekl Vašata a vztyčil výstražně prst. Na panelu zvláštního spojení se rozzářilo zelené světlo. Každých dvanáct hodin nám automatická stanice Mars 120 předává meteorologické předpovědi, fotografie jednotlivých úseků planety, nad nimiž prolétá, a údaje od stanic, které přistály na povrchu planety. Svodky jsou velmi podrobné, ale snímky bývají často zamlžené, protože už celé dva měsíce zuří na Marsu prudké bouře. Svodky nám vždycky předčítá komputer úchvatným hláskem Natálie Stoneové – hlasatelky Kosmického centra, kterou všichni pokládají za absolutní jedničku. Nikdo jiný v celé Sluneční soustavě nemá tak nádherný, procítěný, důvěru vzbuzující hlas. Jako by veškerý cit, všechna něha byly určeny jenom nám. Cokoli četla – sebenudnější tabulky nebo přehledy technických informací – její hlas zněl kosmopilotům jako ta nejsladší hudba sfér. Mládenci, kteří pracovali na palubním komputeru naší lodi, si opravdu dali záležet na tom, aby do něj zavedli celé bohaté spektrum odstínů Natáliina hlasu.
„Sněží jako u nás na Zemi v lednu," zavrčel Christo znechuceně. Ani tohle srovnání z jeho úst už zrovna neomračovalo novotou. Anton ho taky vzápětí obohatil o další z rutinních výroků našeho velitele: „Že jsme raději nezůstali doma u maminek!"
Singer odmítavě zavrtěl hlavou.
Vašata se rozchechtal jako první; opravdu si už pomalu navykal říkat všem obecně známé věci a do omrzení opakovat vousaté anekdoty. Doma na Zemi byl pokládán za mimořádně vtipného a duchaplného člověka, což mu také, mimo jiné, pomohlo získat v konkursu na funkci velitele „Země" několik cenných, ne-li přímo rozhodujících bodů. Komise měla za to, že s takovýmhle velitelem se mužstvo na cestě jistě nudit nebude, že jeho bujaré veselí a nezlomný optimismus budou blahodárně působit na celou posádku. A taky ano: V prvních

měsících trousil Christo duchaplnosti na každém kroku; pak se ale zničehonic uchýlil k omšelým klišé.
Ve všem ostatním se Vašata nezměnil ani dost málo a všechny nás to k němu pořád ještě táhlo. A přece, takováhle proměna našeho velitele vyvolávala myšlenky nepříliš veselé, ačkoli kosmos, jak vytrvale prohlašoval Max, prováděl lidem, ba i těm nejzkušenějším kosmickým vlkům, onačejší lotroviny.
Anton tuhle psychologickou šarádu rozlouskl, až když jsme stačili zvládnout něco přes devadesát miliónů kilometrů cesty. Přišel mě vystřídat u řídicího pultu, a jen co otevřel dveře do velínu, rozplynul se celý v úsměvu, jaký jsem u něj nezaregistroval od okamžiku startu.
„Je to jednoduchý jako ta facka," začal neotřele.
„To už tě Christo stačil nakazit?" zeptal jsem se s notnou dávkou jízlivosti. „V tom případě byste tu byli dva."
„Jen se neboj, nebudeme, Ive. Mimochodem, nikdy dřív jsem u tebe sklon k jízlivosti nepozoroval. Jen si poslechni, co ti teď povím. Nejsem extratřída přes šachy jen tak pro nic za nic. A logické šarády taky louskám docela slušně."
Povzdechl jsem si:
„Co se to s vámi děje, lidi? Nikdy dřív ses přece nechlubil?"
„Copak se chlubím? Já tě jenom zevrubně uvádím do problematiky a moc dobře ti radím, Ive: Zhluboka se nadechni, hezky tiše seď a pěkně poslouchej. Ono jde totiž o to, že jsem prokoukl našeho velkého šéfa Christa. Jen si zkus vzpomenout, jak na nás asi tak měsíc po startu působily všechny ty jeho srandičky a duchaplnosti?"
„Hm, řekl bych, že nevalně. Na tak dlouhé cestě dokáže totiž člověka otrávit docela všechno."
„Nejen to! On nás těmi svými vejšplechty přímo ubíjel, doslova ničil, tyčil se vysoko nad námi, vznášel se jako orel skalní – a to všechno při naší všeobecné depresi. A tehdy Christovi došlo, že nás tím žene do totálního svrabu a neštovic, ne-li do něčeho horšího a proto rázně změnil taktiku. Zpočátku se s námi intelektuálně srovnal a posléze se rozhodl klesnout ještě hlouběji.
Vzpomínáš si, jak jsme dočista zapomínali na všechny naše potíže a pořádali jsme „valné hromady", na kterých jsme rozpracovávali tak-

tiku a strategii „záchrany“ našeho kapitána? Ale ten chlap je jako ze žuly! Jen se mu podívej do očí! Poslechni si, jak si v kajutě prozpěvuje! Za dobu tohohle našeho putování přečetl hromadu knih. Píše si deník, ve kterém vystupuje každý z nás. Kdybych měl použít formulace našich předků, řekl bych, že ten člověk přivolal palbu na sebe. Chápeš to? A navíc ještě – to jsi ostatně poznal sám na sobě – zavedl přísnější režim, než jaký jsme mívali před odletem, a to nenásilně, taktně, jako by to všechno vzešlo od nás a ne od něho.“

Až teprve teď mi konečně začínalo být jasné, z jaké bídy nás Christo vytahoval. Anton navrhl, abychom zatím na sobě nedali nic znát. Jen ať Vašata v té hře pokračuje – on sám ji přece potřebuje taky! Starost o naše duševní zdraví mu brání v tom, aby se příliš upínal na vlastní osobu. Taky jsme se rozhodli, že nepovíme nic ani Singerovi, protože starost o stav našeho kapitána zase udržovala v nezbytné kondici Maxe. Antonovo odhalení by na něho mohlo mít neblahý vliv, kdežto takhle měl práce až nad hlavu, trápil ho pocit odpovědnosti za zdravotní stav velitele, do něhož málem násilím cpal vitaminy, programy fyzičky, různé testy, které měly určit míru duševního vyčerpání. Měsíc poté, co Singer zahájil svoji zběsilou činnost, Vašata prohlásil:

„Ve staré Číně byl lékař povinován v případě úmrtí pacienta nad dveřmi svého domu vyvěsit červený lampión. Čím více lidí odeslal takový lékař na onen svět, tím více lampiónů zdobilo jeho obydlí. Každý si tak mohl zvolit lékaře buď příliš zkušeného, nebo zase mladíčka, který svoji bohulibou činnost teprve zahajoval. Ty, milý Maxi, nemáš dosud nad kajutou ani jediný lampión, a tak se slavnostně svěřuji do péče tvé doposud panenské felčařiny.“

Singer po těch slovech upadl do nesmírných rozpaků a celé dny i noci pak trávil nad mikrofilmy lékařských příruček.

Max je báječný kamarád, skvělý vědec a kromě toho taky univerzál, jako ostatně každý z nás. Je to mimo jiné náš kronikář, lékař, psycholog, biolog a kosmobotanik. Jako věrný žák akademika Tichonova je svatosvatě přesvědčen o existenci života na Marsu.

„Ať si třeba v těch nejprimitivnějších formách, ale určitě tam je!“ říkává při každé víceméně vhodné příležitosti. „Jen počkejte! Však uvidíte, že ho objevím… vlastně objevíme! „ Zatím ale usilovně pe-

čuje o naše zdraví a pěstuje ve skleníku naší lodi zeleninu, čímž nás také, mimo jiné, zásobuje prvotřídním kyslíkem…
Předal jsem Antonovi službu a pak jsme spolu vyrazili do naší „rajské zahrady“ – kulatého úseku lodi o průměru pěti a výšce čtyř metrů. S jistými obtížemi jsme se prodrali spletí lián až k Singerově miniaturní laboratoři. V působivém věnci popínavého šípkového keře s obrovskými červenými bobulemi plodů pableskovaly dveře skříně štědře nadité pouzdry s chemikáliemi, zkumavkami a nezbytnými přístroji. Singer energicky sklopil desku maličkého stolku a židli. U stropu se pohupovala klec prazvláštní konstrukce a v ní na bidýlku skotačil další člen naší posádky – papoušek Fénix – celý bílý, se žlutou chocholkou a odvážně zahnutým zobákem. Plným jménem mu říkal jenom Singer, který si ve všem potrpěl na pořádek, zatímco my ostatní jsme ho poněkud lehkomyslně překřtili na Fenka. Slyšel spolehlivě na obě jména.
„Ahoj, Fenku!“ pozdravil jsem ptáka, jak mi velelo dobré vychování.
Papoušek rozverně zahvízdal, perfektně napodobil Antonův bujarý smích, pak zopakoval věrně můj pozdrav „Ahoj, Fenku“ a poté se Singerovým hlasem zasmušile zeptal:
„Kdy to všechno, kruci, skončí? Kde je východisko? Což byl nějaký člověk už někdy v zapeklitější situaci?“
„Raději snad abys mlčel!“ okřikl hloubavého ptáka Singer. „V poslední době jsi náramně upovídaný. Hned ti dám banán… Jenom už, proboha, mlč!“
Fenek se ovšem přidržoval názoru zcela odlišného. Pronikavě hvízdl a vzápětí se jal hlasem smutečního hosta deklamovat. Na konci věty hlas stoupal vzhůru jako jekot sirény – tak to vždycky dělal Max, když nás krmil svými „Verši v próze“.

O nostalgie! Kleté soužení!
Kdy propustíš nás ze svých hadích paží?
Je čas dát vale snům a vidinám,
tebe vzýváme, Marte, a před vesmírem
poklekáme…

Max raději honem strčil do klece pořádný banán, a tím rázně přerušil papouškovy jímavé litanie.
Max, teď celý rozpačitý, na nás po očku pokukoval:
„Vida, kosmos už začíná působit i na něho. Teď si dokonce vymýšlí různé nesmysly. Ten zatracený provokatér dovede docela dobře kopírovat můj hlas. Doma si asi budou myslet čertví co, až tenhle opeřený dokument začne sdělovat své dojmy. Jen zobej, zobej, kecko! Vem si ještě ořechy."
„Když ořechy, tak teda ořechy!" odpověděl Fenek rozšafně a rozlouskl mocným klovnutím skořápku.
Max se skromně usmál a natáhl nosem vzduch:
„Cítíš to? Ananasy! Celou cestu se mi to nedařilo – scházelo kalium a některé stopové prvky. Jen tak tak se mi podařilo přijít tomu na kloub. No a vidíš – teď právě dozrály! Máme důvod k oslavě." Pak se o poznání vážněji zeptal: „Poslyš, co říkáš kapitánovi?"
„Jako vždycky dobrej, řekl bych." Najednou mi bylo Maxe tak strašně líto, že jsem vyslepičil Antonovu „utajovanou" verzi.
Max na to přísně a mrazivě prohlásil:
„Ive, milý příteli, jsou věci mezi nebem a zemí, které jsou pro nezasvěcené smrtelníky zcela nedostupné, třeba jako až doposud širé prostory Marsu. Víte přece dobře, že psychologie je vědní oblast, které jsem zasvětil nejeden rok svého života a pořád svoje znalosti prohlubuji. Z čehož také plyne, že byste s Antonem neměli dělat zbrklé závěry a nechat řešení na mně jako na člověku, který je v těchto otázkách nepoměrně kompetentnější…"
Abych se s ním nemusel přít, požádal jsem ho o rajče. Max se mi hned jal vybírat to nejlepší a nejzralejší a pěl přitom zcela nekritickou chválu tomuto druhu zeleniny…
Všemocný Mars z nás vyplavil poslední zbytky vesmírné únavy. Práce, které bylo třeba ještě před přistáním vykonat, nás všechny uchvátily. Vašata s pohledem upřeným na displeje přístrojů řekl:
„Mám takový zvláštní pocit – je to jako směsice nadšení a bezmezného údivu. Něco podobného zažívají nejspíše ptáci, když přeletí Středozemní moře, zahlédnou Nil a pyramidy a chystají se dosednout na pevnou půdu."

„Není to snad příliš přesné přirovnání, v jistém smyslu však přece jen vystihuje náš současný stav," pokývl hlavou Max. „Ptáci to samozřejmě mají mnohem snadnější…"
„To neříkej!" přerušil ho Anton. „Jen to zkus – mávat celé hodiny křídly."
„Taky, že zkusím. Jen co se vrátíme…"
Naše loď svědomitě kroužila kolem Marsu a její „smyslové orgány" namířené na povrch planety pečlivě prohmatávaly horstva, pouště, moře i krátery.
Ve výšce tří tisíc kilometrů teď realizujeme první část programu – infrapřístroji slavného Fokina fotografujeme povrch Marsu, neboť některé oblasti planety jsou dosud ukryty pod hustými mračny prachu.
Do vzdálenosti mnoha tisíc kilometrů se za planetou táhl ohon zředěných plynů, které v paprscích Slunce mihotavě zářily. Mars ztrácel poslední zbytky plynového obalu.
Prašné bouře, jež tu zuřily po celé dva měsíce, utichly. Sopečný popel a písek, rozemletý slunečním žárem a vesmírným chladem na jemné, téměř mikroskopické částečky, pozvolna dosedaly na povrch planety. Nakonec zůstal jen mlhavý opar tvořený těmi nejjemnějšími částicemi, který zjemňoval obrysy horských masívů a vytvářel svérázné přeludy: chvílemi se nám zdálo, že prolákliny moří a koryta řek jsou plná vody, že zvětralé břidličné sloupy se proměnily v háje obrovských stromů. Byl to samozřejmě optický klam. Stačilo pohlédnout na obrazovku teleskopu a před očima jsme měli nekonečnou poušť, nad níž se nám svíralo srdce.
Pokud tu vůbec někdy existoval život, pak už dávno zmizel v propadlišti času. Jestliže tu nedocházelo ke globálním katastrofám, nabyl život zřejmě těch nejúspornějších, nanejvýš skromných forem. Snad se tu doposud v poryvech marťanského větru prohánějí spory bakterií nebo nižších druhů rostlin, snad se dokonce spolu se zbytky ovzduší vytrácejí někam do nekonečných prostor vesmíru. Provedli jsme zkoušky ovzduší v různých výškách, a tak snad kosmobiologové na Zemi budou moci lépe posoudit oprávněnost našich domněnek.
Dole pod námi zvolna proplouvá Želví kráter, prohlížíme si různobarevné pásy hornin, které na plošině poblíž Severního pólu seřízla

břitva bludného ledovce… Nekonečně dlouhá služba v kosmické prázdnotě strnulých souhvězdí teď ubíhala mnohem rychleji. Teď už je pod námi Titonius Lacus – rovina, zjizvená krátery po meteoritech, kterou napříč protíná tektonický zlom se strmými vrásčitými břehy. Proláklina je dlouhá přes pět set sedmdesát kilometrů. Stejně jako zlomy zemské kůry má i ona šířku od padesáti do osmdesáti kilometrů a z jejího dna vyčnívá strmý hřbet mladého vulkanického pohoří. Vzpomněli jsme si na Bajkal; podoba byla příliš značná.

Právě tady, čtyři sta osmdesát kilometrů jižně od rovníku, budeme zakrátko přistávat na jihovýchodním okraji výšiny zvané Tractus Albus.

Radiomajáky prvního Marťanského kosmodromu zahájily činnost. Už před dvěma roky je tu instalovala automatická stanice Mars. V oblasti Hellas, hned vedle prolákliny, nad jejímiž záhadnými projevy si dodnes lámou hlavu vědci celé Země, máme rezervní prostor pro přistání. Uchystalo ho pro nás Kosmické centrum s prozíravostí, jež mu byla vždycky vlastní.

Proláklina je mimořádně hluboká, což prokázalo snímkování prováděné z družic. Co je však nejpozoruhodnější, je skutečnost, že její dno září. Když jsme nad ní prolétali, nezaregistrovali jsme ani jediný kráter, ačkoli rovina kolem ní je krátery doslova rozbrázděna. Je snad na dně prolákliny voda?

Pevný kysličník uhličitý by se tu vyskytovat neměl, neboť teplota v téhle zeměpisné šířce byla nepoměrně vyšší než na pólech. V pravidelných intervalech se tu objevovaly bílé skvrny, jež zářily intenzivněji než polární čepice… Na všechny tyhle záhady budeme muset najít odpověď. Sotva se dostaneme na plošinu Hellas, kamery však pracují nepřetržitě a zachycují spolehlivě každý kámen, každou vrásku na tváři planety.

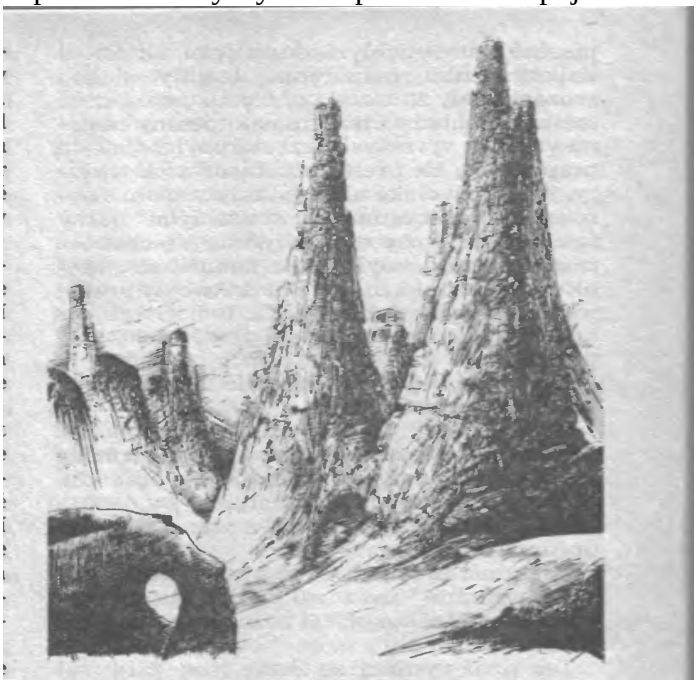
Max Singer ve spánku spokojeně oddechuje a zdá se mu o tom, že na Marsu je spousta vody. Už brzy se dovíme, zda je na Marsu voda, skrývá-li se někde v hlubinách, nebo zda tam byla dříve, ale naše spory nejsou o nic méně vášnivé. Zmítáme se zkrátka v pochybnostech, proč to neříct. My všichni s výjimkou Maxe, který mi těsně před přistáním stačil pošeptat:

„Dokonce i při minimálním množství vodních par v ovzduší může voda prosakovat z půdy. V takovém případě by se tu ovšem měly objevovat efemérní rostliny. Tak bychom konečně získali nezvratný důkaz o tom, že tam dole je život.“

Zatím ovšem nevidíme nic, co by nás naplňovalo nadějí; jen krátery, kamenné hradby hor a ještě cosi, co se podobá nejspíše stínům – jsou to nejspíše jakési úžlabiny, prohlubně podobné našim zavodňovacím kanálům, jež se na Zemi objevovaly už v dobách rozkvětu nejstarších civilizací. Co když jsou to skutečně kanály?! Proč ne? Vedou poledníkovým směrem, jak o tom psal kdysi už slavný Schiaparelli…

Viditelnost roste s každou hodinou. Planeta je stále ještě pokryta závojem jemného prachu, v něm se bez ustání objevují podivné přeludy. Opravdu se nám chvílemi zdá, že všechny prolákliny jsou zality až po okraje vodou, že tam dole protékají krajinou řeky a zvětralý čedič dokonce připomíná divoce rozvětvené rostliny.

Christo zapíná brzdné trysky a loď poslušně sestupuje na nižší oběž -

nou dráhu. Přeludy rázem mizí. Teď už vidíme žalostné výsledky erozní činnosti lépe než na fotografiích. Vítr má totiž docela jiný „rukopis“; jen proudy vody byly schopny vyhlodat v půdě podobné příkopy, téměř dokonalé systémy prohlubní, připodobnit úbočí Velké rokliny pozemské krajině. Mohutný žlab vyrytý do těla planety, široký sto a dlouhý přes pět tisíc kilometrů se táhne podél rovníku.
„Obrovský rezervoár!“ prohlásil Max. „Přitékala sem voda z řek a menších kanálů. Jistě tu bylo nejvýznamnější centrum civilizace!“ A pak s hořkostí v hlase dodal: „Pokud tu ovšem někdo vůbec existoval.“
Na obrazovce radaru se objevil bod modré barvy – to se k nám blížila družice. Minula nás ve vzdálenosti tisícovky metrů – letěla s rozevřenými křídly solárních baterií a naježenými tykadly antén. Vašata vyslal povel a družice bez prodlení předala lodi veškeré informace, které se jí podařilo získat v průběhu posledních dvanácti obletů planety.
Automatické orbitální stanice jsou podivuhodné výtvory skoro k prasknutí nadité všemožnými přístroji. Jsou natolik přesné a poslušné, že se chvílemi zdá, jako by nešlo o stroje, ale o naše mládence, kteří se k nám nehlásí jen z pouhé skromnosti. Celých čtyřiadvacet hodin bez přestání jsme na Zemi vysílali údaje a materiály získané od automatické družice; šlo o několik kazet, natočených v době, kdy písečné bouře utichly. Lidé na Zemi tak získali unikátní film mimořádné kvality. Jakou senzaci tehdy způsobil pohled na „marťanské město“! Pohled na bizarní nakupeniny kamenů vskutku vyvolával iluzi starobylého města prapodivné, ale přesto překrásné architektury, jehož křivolaké ulice vytvářely spolu s obrovskými náměstími a kouzelnými parky tajemstvím prosycený labyrint. Všechno se rázem změnilo, když Vašata namířil na „město“ naše vlastní kamery. Rázem tu byly prozaické zbytky horského hřbetu, tvořící kamennou oázu v nekonečných prostorách rudé pouště…
Kosmická loď Země kroužila kolem Marsu už plných šedesát hodin…
„Ba ne, kluci! Takové závěry mohou být nebezpečné,“ ozval se Singer. „Něco tam může být… Jen se podívejte – chrám! No opravdu, to jsou přece zříceniny chrámu!“

Všichni mlčeli a každý z nás s Maxem upřímně cítil.
„Ostatně, proč ne?! Proč by tam neměl být zrovna chrám?“ uvažoval na oko Anton, což vyvolalo v Maxovi příval něžnosti k dobrému příteli.
Televizní vysílání ze Země jsme přijímali nepřetržitě – ne ovšem přímo, ale přes počítač, neboť bylo třeba vyrovnávat časové rozdíly. Není přece nikterak pohodlné čekat na odpověď celou čtvrthodinu, po kterou signál letí z lodi na Zemi a další čtvrthodinu, za kterou urazí cestu opačným směrem. Komputer tyto mezery odstraňoval, a tak vznikal ucelený dialog, bohatě ilustrovaný obrazy naší rodné metropole a tvářemi blízkých a přátel. „Jen si pomyslete, že se nám teď všichni tam na Zemi zdají být bližší než kdykoli dříve. Jen si vzpomeňte na Kolju Sučkova z dopravy. Z toho zatraceného byrokrata jsme už málem dostávali žaludeční vředy, no a vidíte – když jsem ho dneska viděl na obrazovce, málem jsem zaslzel. Zatracená práce!“ Pak se Anton obrátil na Maxe: „Zapisuješ si všechno? Docela všecičko?“ Prohrábl si rukou vlasy. „Registruješ naše chování? Konec deprese?“
„To je přece moje povinnost! Dovedeš si představit, jakou spoustu materiálu se mi tu podařilo nashromáždit? Už jenom popis našeho chování v uzavřeném prostoru by vydal na velkou doktorskou disertaci. A co nás teprve čeká! Mimochodem, tvoje výpověď o změnách v hodnocení konkrétních osobností už mnohé napovídá sama o sobě. Není zřejmě příliš daleko den, kdy milióny lidí budou podnikat kosmické cesty, a dovedu si živě představit, jakým způsobem se to odrazí na úrovni jejich morálního cítění.“
„Řekl bych, že je to všechno pouhá iluze,“ zapochyboval Anton. „Ten zatracený Sučkov se nezmění, ani kdybys ho poslal třeba do hvězdné soustavy Síria.“
Max jen pokrčil rameny: Neměl rád, když kdokoli pochyboval o správnosti jeho závěrů, jež byly podle jeho nejvnitřnějšího přesvědčení založeny na brilantní psychologické analýze a encyklopedických znalostech nejjemnějších záchvěvů lidské duše.
Spatřili jsme východ Phobosu – ten obludný vesmírný balvan se proti nám řítil obrovskou rychlostí. Škoda, že báječná legenda o jeho umělém původu vzala už dávno za své. Kolik knih bylo kdysi napsáno o

duté kouli, kterou prý kdysi moudří Marťané vyslali na oběžnou dráhu kolem své planety! Je pravděpodobné, že Phobos i Deimos jsou střípky Faethónu, který se v dávných dobách dostal do přitažlivosti Marsu; teď se oba souputníci vznášejí nad povrchem planety a nebude to trvat dlouho – v kosmickém měřítku pochopitelně – kdy se zřítí přímo na Mars, pokud se nám ovšem nepodaří včas objevit účinný způsob, jak této globální katastrofě zabránit.
Singer zůstal věren svým zásadám: Jako první z nás spatřil na povrchu Phobosu plošinu rovnou jako psací stůl a okamžitě vyslovil autoritativním tónem závěr, že jde nepochybně o opuštěný kosmodrom Marťanů.
„Právě odsud startovaly jejich rakety," prohlásil naplněn nezlomnou vírou v pravdivost svého tvrzení. „Copak jste si nevšimli, že na filmu má Phobos jednu ze stran navlas podobnou ploše krystalu?"
Když jsem po službě nakoukl do „rajské zahrady", uvítal mne Fenek radostným zavřeštěním:
„Fénixi, příteli věrný! I tentokrát máme my dva pravdu."
Koneckonců, není vyloučeno, že na Phobu opravdu existoval kosmodrom. Kdybych byl na Vašatově místě, určitě bych tam se *Zemí* přistál a všechno důkladně prozkoumal. Písečné bouře na Phobu neexistují, což znamená, že by se tam mohly dochovat zbytky konstrukcí, hangáry a snad dokonce i ostatky původních obyvatel, kteří už dávno nežijí…

PŘISTÁNÍ

Náš hvězdolet si vedl skvěle. *Země* hrozivě chrlila z trysek brzdných motorů chuchvalce plamenů a plynule klesala na kamenitou plošinu, kterou po dlouhém zkoumání upravil pro bezpečné přistání robot. Plošina byla uhlazená, ze všech stran chráněná kamennými sloupy a obrovskými balvany.
O přistávací plochy není zřejmě na Marsu žádná nouze. Pouště, rovné jako tenisové kurty, nemají konce. Leč Kosmické centrum mělo zájem pouze o „přímořskou" oblast s dosti komplikovaným reliéfem povrchu a proto jsme také byli nuceni vynaložit spoustu energie i

prostředků, abychom mohli vytvořit na povrchu našeho vesmírného souseda první skutečný kosmodrom.
Jak se později ukázalo, volba místa byla zcela správná. Pouhých pět kilometrů od našeho kosmodromu byla sopka, kterou Vašata překřtil na Velký gejzír. Vždy po šesti hodinách vyplivl vulkán štědrou porci sirovodíku a vodní páry, zatímco mezi jednotlivými erupcemi neustále stoupal k obloze jedovatě žlutý kouř. Lepší orientační bod si nikdo z nás nedovedl ani ve snu představit. Navíc nám kamenný mantinel kolem přistávací plochy mohl v případě vichřice nebo uragánu prokázat neocenitelné služby. Přestože nás automaty vybavily spoustou materiálu, měli jsme doposud o síle a mohutnosti vichřic na Marsu jen mizivé představy. Všem dosud utkvěl v paměti ošklivý případ prvního robota, kterého marsovská bouře zastihla venku. Nebyl vybaven účinnou ochranou, a tak se jako dětská hračka kutálel pouští. Naštěstí ho vítr brzy zaklínil mezi kameny a zasypal ho pískem. Když se bouře utišila, měl robot dost „soudnosti“ a síly, aby se z duny vyhrabal. Ale od toho památného dne se robot vždy opatrně pokládal, jestliže rychlost větru dosahovala tří set čtyřiceti metrů za sekundu. Později robot, kterému jsme všichni začali říkat Beduín, spadl ze strmého svahu a to byl jeho konec. Je docela pravděpodobné, že za to mohla opět nějaká bouře; neměl se chudák čeho zachytit a uragán ho odfoukl do propasti. Beduínův nástupce zvaný Tuareg 1 je dokonalejší. Konstruktéři ho vybavili přídavnými končetinami a Tuareg je schopen nacházet úkryt ve skalních rozsedlinách a zakopávat se do písečných dun, jakmile se barometrický tlak začne snižovat. Právě Tuareg pro nás vyhledal přistávací plochu, propočítal její velikost, odstranil balvany a teď vysílal zprávu, že kosmodrom je pro přijetí hostů ze Země připraven.
Hvězdolet lehce dosedl na pavoučí kloubovité nohy, vibrace ustaly a v uších se nám rozeznělo neobvyklé ticho. Prach, zvířený motory naší *Země,* se pozvolna usazoval na povrchu cizí planety.
„Blahopřeju, mládenci!“ Vašatův hlas zněl kupodivu docela obyčejně, všedně a zaznívala z něj únava, kterou nedovedl skrýt ani rozpačitý úsměv. „Teď už jsme konečně na místě.“
Každý z nás si ten slavný okamžik představoval docela jinak. Čekali jsme radostný hlahol, objetí, plácání po zádech, stisky rukou a kdoví-

co ještě, ale teď jsme tu jen rozpačitě stáli a usmívali jsme se, překvapeni tím, že všechno skončilo. Vypadalo to, že nám všem po dobu cesty kdesi v podvědomí neodbytně hlodala myšlenka, že se to nemůže stát, že prostě nedoletíme. A pokud vůbec doletíme až k cíli, může se stát cokoli, třebaže se na Zemi milióny lidí v potu tváře lopotily, jen aby všechno dopadlo, tak jak má. A teď se tedy překvapeně rozhlížíme po obrazovce, na které plují oblaka nachového prachu. Jen chvílemi se z nich vynořují obrysy kamenných sloupů, balvanů vyleštěných větrem a pouštním pískem. Ano, připomíná to skály na Jeniseji, balvany v poušti Gobi, všechno se zdá být blízké a přece je to docela jiné: barva a její jemné odstíny, „rukopis“ přírody, jež tu po milióny let sochala do kamenů; jiné je i pozadí – fialová obloha připomíná naši stratosféru, řídký vzduch jako by tu ani nebyl.
Vašata se konečně vyhoupl ze svého křesla a v hlase mu zazněl slavnostní tón:
„Zapojit televizní kamery pro planetu Zemi!“
Začali jsme plnit program. Naše přistání odvysílal na Zemi Tuareg a teď přišla řada na nás: Měli jsme předvést perfektní zdravotní stav a především radost z toho, že jsme konečně na Marsu.
„Kamery zapojeny,“ ozval se Anton.
Usmívali jsme se sice trochu křečovitě, ale tam na Zemi to docela určitě připíšou na vrub obrovské vzdálenosti a možným poruchám v signálu. Potřásali jsme si rukama a objímali jsme se jako diví. Stejně se nejspíš chovali také první kosmonauti, kteří překonali hranici atmosféry. Sevření těsným prostorem miniaturních kabin, pociťovali po celou dobu letu pramálo příjemný stav beztíže a jejich úsměvy po přistání bylo možno pokládat za projev hrdinství. To my jsme podnikli naši cestu vybaveni vším možným komfortem: Prostorné místnosti byly vybaveny umělou gravitací, naše loď byla zcela soběstačná, spojení mezi námi a Zemí nebylo za celou dobu ani jedinkrát přerušeno a navíc nás tu čekali vyslanci Země, kteří sem přišli v prvém sledu. Rozdíl mezi letem prvních kosmonautů a naší cestou byl asi takový jako rozdíl mezi plavbou oceánem vykonanou na voru a na přepychové výletní lodi.
Vrhli jsme se k Vašatovi, abychom mu dali hobla, jenže ten se chytil rukama křesla jako klíště a nedalo se s ním pohnout ani o píď.

„Zpět! Nechte toho! Okamžitě přestaňte!“ řval na nás navztekaně. „Blázni jedni! Vytrhnete křeslo z podlahy. Tohle přece ve scénáři nemáme.“
„Nojo, ve scénáři to není,“ povzdechl si Singer, obrátil se tváří k vysoce citlivému objektivu televizní kamery a vyhladil tvář do nej filmovějšího úsměvu, jakého byl mocen. Jeho blaženě usměvavá tvář proputovala titulními stránkami všech časopisů a žurnálů, co se na Zemi vydávají, a šklebila se na obyvatele matičky Země ze všech kiosků. My ostatní jsme vedle něho vypadali jako ubohoučké karikatury člověka, jehož životním krédem je nezlomný optimismus. Obzvláštního úspěchu se Singerovo foto dočkalo u Američanů.
Přivítali jsme se pochopitelně také s Tuaregem 1 a ten odpověděl na naše nadšené pozdravy trojím opakováním volacího signálu a vztyčením jedné ze svých čtyř končetin.
Podle scénáře, který byl detailně rozpracován v Kosmickém centru na Zemi, měl jako první vstoupit na povrch planety Mars Vašata, po něm Max, zatímco my s Antonem měli zůstat na lodi a zajišťovat televizní přenos tohoto historického okamžiku včetně potřebných komentářů. Jenže ve skutečnosti sestoupil po můstku jako první náš velký Max Singer, dupl několikrát nohou do prachu planety a dojatě zvolal:
„Jaký slavný okamžik! Jak významná chvíle! Martě, přijmi vlídně své bratry z planety Země!“ Po tomto patetickém prohlášení, jež nemělo se scénářem rovněž nic společného, přistoupil Max k Tuaregovi a pokusil se ho přátelsky obejmout. Robotův obranný systém však byl nepoměrně rychlejší, a tak se milý Max vznesl do řídkého vzduchu, prolétl jím několik metrů a vzápětí se už kutálel po přistávací ploše. Kdyby použil Tuareg k obraně končetiny vybavené lopatou nebo heverem, mohla celá akce dopadnout tragicky.
Jakmile zamíří Max k Tuaregovi, vypnul Anton pro každý případ kameru a znovu ji zapojil teprve ve chvíli, když už Singer v zaprášeném skafandru vztyčoval spolu s Vašatou vlajku. V poryvech větru vypadala modrá vlajka velmi působivě.
Pozemšťanům musela celá akce připadat jako starodávný němý film, neboť Anton, jat obavami, že Vašata seřve našeho kolegu jako malé-

ho kluka, zvuk zcela vypnul. K očekávanému hromobití však nedošlo, Christo jen vyčerpaně zabručel:
„Nech si ty srandičky! Došlo ti už aspoň, co se tu mohlo stát?!“
„Jasně že došlo! Jenom mi nejde na rozum, proč nemá vypnutý obvod sebeobrany. To zatracený železo mi málem polámalo všechna žebra.“
„Tak už dost!“
Mládenci z Kosmického centra odpojili Tuaregův obvod sebeobrany až teprve teď, protože jinak by se mohl dostat do ničivých plamenů brzdných trysek. Tuareg teď důvěřivě zamířil k lidem a postavil se vedle Vašaty. Byl bych skoro přísahal, že v jeho magnetických membránách, kterými sledoval pohyby bláznivě prchajícího Maxe, bleskl překvapený údiv. Byl to opět Anton, který dokázal vybruslit z prekérní situace: hbitě otočil vypínačem našeho vysílače. Jenže slavnostní část přenosu už naštěstí skončila. Božská Natálie Stoneová oznámila divákům na Zemi, že posádka si musí po hodinách plných napětí pořádně odpočinout a poté přistoupit k plnění dalších bodů našeho programu. Její sladká slova k nám předpisově dospěla až po patnácti minutách, kdy Vašata a Singer stoupali po můstku vzhůru do lodi. Pak jsme zase šli ven my dva – Anton a já – a Vašata zaznamenal pro naše potomky i rodáky na Zemi naše klopýtavé kroky kolem hvězdoletu, rozhovor s Tuaregem, který nám teď ochotně potřásal rukama a byl připraven splnit všechno, co nám viděl na očích. Záznamu bylo použito při našem druhém vstupu do televizní sítě Země. Později se všechno, co jsme nafilmovali my, Tuareg nebo automatické kamery, posílalo na Zemi, kde se čilým střihačům dařilo vytvářet marťanské „napínáky“, v nichž byla hlavní role přidělena pokaždé Tuaregovi. Robot byl vskutku mimořádně fotogenický a záhy se stal miláčkem kluků a holek ve všech světadílech. Byl mnohem větší než my a podobal se středověkému rytíři v brnění, když vykřesával ocelovými podrážkami jiskry z marsových kamenů, když důležitě vykračoval za Želvičkou, nebo naopak ostražitě postupoval vpřed, následován naším nenahraditelným transportérem. Se sveřepým zadostiučiněním zasypával kamením trhliny, které by mohly ohrozit naši bezpečnost, a v případě nutnosti nás při příliš strmém stoupání bral do vleku.

„Zvláštní povaha," říkával o něm Anton, „naprosto soustředěný, věcný, mlčenlivý, vždy připravený vykonat nemožné. Učiněný jogín!"
K Tuaregovu vybavení patřily thoriové baterie, což byl prakticky věčný zdroj energie, prachuvzdorný trup z nejkvalitnější nerez oceli a především podivuhodný umělý mozek, schopný řešit ty nej složitější úkoly – alespoň jsme si to zpočátku mysleli. Dokonalost iluze, že jde o živou bytost, narušovala pouze skutečnost, že Tuareg postrádal lidský hlas. Místo něj používal soustavy signálů, která byla za určitých situací – třeba v době uragánu – praktičtější než lidská řeč. Tuareg připomínal chápavého a chytrého mládence, který zkrátka jen nedovede mluvit. Dokázal si zapamatovat každičký kamínek na cestě, sebemenší puklinu, bezchybně určoval i při nulové viditelnosti světové strany, a dokázal dokonce řídit přistání naší lodi. Zdálo se, že je přátelsky nakloněn každému z nás, snad jen Singer v něm vyvolával nejasné obavy, protože v paměti se mu zřejmě dosud objevoval podivný člověk, který se na něho nečekaně vrhl. Ani Maxovi se komplikovaný vztah stroje k jeho osobě příliš nezamlouval.
„Spoje asi nebudou v pořádku," říkával dosti často. „Není přece možné, aby logicky myslící stroj podléhal negativním závěrům na základě našeho prvního setkání. Když už nic jiného, musí na ten hloupý případ aspoň zapomenout. Nedá se nic dělat, musíme z jeho paměti smazat stopu našeho přistání."
Vašata se jen mračil, my s Antonem jsme raději nic neříkali. Když se Tuareg zase jednou nezachoval k Maxovi „taktně", dal se Singer u večeře slyšet, že by se s tím už mělo konečně něco dělat. Řekl tehdy Vašatovi:
„Ať už je to jak chce, musíme se tomu blbounovi podívat na střeva. Dneska se mi nechce líbit. Poslal jsem ho na průzkum cesty. Úkol sice splnil skvěle, ale když se vrátil celý zaprášený a já ho chtěl trochu očistit, zapojil ultrazvuk a já z toho málem omdlel. Řekl bych, že ten ultrazvuk je pro něho zbytečný přepych. Jo, a taky bychom měli vymazat staré paměťové stopy…"
Vašatovi se z duše protivilo, udílet rozkazy, jenže tentokrát použil síly autority i funkce v plné míře:
„Přikazuji vám, vážený kolego, abyste se Tuarega nikdy a za žádných okolností ani nedotkl!"

„Provedu, vážený kosmický pilote první třídy," odvětil bodře Max.
Vašata jen znechuceně mávl rukou:
„Nech toho, krucipísek! Pochop to už konečně, Maxi! Jestliže Tuarega poškodíš, dostaneme se do prekérní situace. Dojde k vážnému ohrožení programu – ne toho, který jsme si přivezli ze Země, ale toho, který nám diktují okolnosti. Jen měsíc nám už zbývá do odletu. Za měsíc taky začíná období bouří. Na kolenou tě prosím, nedotýkej se Tuarega!"
Podle platných instrukcí musí být na lodi vždy přítomni dva členové posádky, aby mohli udržovat nepřetržité spojení s těmi, kdo jsou mimo loď, a kontrolovat jejich činnost. Proto také Vašata a Singer podnikali krátké výlety do blízkého okolí kosmodromu jen tehdy, když jsem se vraceli my dva, tedy Anton a já. Většinu času jim zabíraly zkušební vrty, shromažďování minerálů a kontrolní zkoušky půdy. Spoustu práce ovšem měli také s vyhodnocováním informace získané ze čtyřech meteorologických stanic a deseti menestrelů – tak jsme říkali automatickým stanicím, které po hladkém přistání putovaly nekonečnými prostorami Marsu; byly tu sovětské Marsy, americké Marinery, britské Tanky i francouzské Zuzany. Singer měl navíc na starosti také kroniku naší výpravy, práci v „rajské zahradě" a kromě toho si dělal spoustu poznámek o kosmickém letu a o našem chování. Mrzelo ho, že se nemůže zabývat rozborem půd a místo toho je nucen vést celou agendu kolem kontejnerů se vzorky hornin. Je skoro neuvěřitelné, že si tenhle neúnavný člověk ještě dokázal najít čas k pravidelným rozhovorům s Fenkem, který o jejich obsahu neprodleně informoval některého z nás.
Od jisté doby měl Fenek ve zvyku vyzrazovat nejtajnější myšlenky a záměry svého velkého přítele jen v jeho nepřítomnosti.
Třetího dne po našem přistání nás třeba uvítal vzrušeným provoláním:
„Objevit tak alespoň jedinou baktérii! Nebo třeba virus! Mouchu pohřbenou v pryskyřici jako v jantaru… Nějakou rostlinu by to chtělo. Chápeš to vůbec, Fénixi? Rostlinka! Nějaká nová forma z Marsu…" Fenek ukončil svoji tirádu, vyčkávavě po nás zamžoural kulatýma očima a po vzoru všech zrádců světa natáhl pařát pro mrzký honorář.

Leč Maxovi se nikdo už dávno neposmíval, protože každý z nás choval v nejhlubším nitru stejné naděje, třebaže po každé další výpravě, kterou jsme podnikali na naší Želvičce, pravděpodobnost klesala, tedy alespoň naše šance kvapem mizely, protože možnosti našeho pohybu byly přece jen omezené a my mohli více méně důkladně prozkoumat jen pár desítek kilometrů kolem naší lodi. Je ovšem nesnadné tvrdit s jistotou, že právě tady je nejmenší pravděpodobnost výskytu života nebo alespoň jeho stop. Koneckonců tahle proláklina je stará stovky miliónů let. Proč by civilizace neměla vzniknout právě zde? Tedy přesněji řečeno, na jejích březích. Moře tu bylo beznadějně mrtvé, na pobřeží se líně převalovaly mohutné vlny soli, jež tu díky všudypřítomnému prachu měla spíše červenou barvu. Byla však zdejší krajina taková vždycky? Moře se kdysi možná rozlévalo po celé kotlině a voda mohla obsahovat soli v daleko příznivější koncentraci. Vypočítal jsem, že ani za podmínek nejméně příznivých by ve vodě nemělo být obsaženo více než tři nebo čtyři procenta solí a život ve vodní nádrži by tedy měl doslova kypět.

„Hledejte zkameněliny!“ škemral Max. „Kam jste dali oči? Kam se vlastně díváte? Musí tady přece existovat sedimentární horniny!… Christo, pusť mě proboha ven!“ Neoblomný Vašata jen vrtěl hlavou: „Na velkou výpravu teď není ani pomyšlení. Víš sám dobře, kolik tady máme my dva práce. Dost mne překvapuje, že ses ještě nezhroutil.

Budeš spát minimálně sedm hodin denně a zaznamenávat doslova všechno, každičký náš krok. To je rozkaz, abys mi rozuměl. Nezapomínej, že jsi náš historiograf a biograf – dějiny výpravy i každého jejího člena jsou tvoje záležitost.“ A pak, jako by pro útěchu, dodal: „Není toho málo, čeho jsme už dosáhli a s každým dnem objevujeme něco nového.“

„Prozkoumejte pobřežní srázy!“ trval na svém Max. „Koneckonců, měli byste sestoupit dolů na dno, k vodě, nebo spíše k tomu, co tam ještě zůstalo.“

„Zakazuji! Kategoricky! Sestup je dlouhý tři kilometry – je strmý a zatraceně nebezpečný: sesuvy půdy a kamenů. K tomu bychom potřebovali perfektní horolezeckou výbavu a lehké skafandry.“

„Jací jste to racionalisté!“ Bylo to zvolání plné zoufalství i kletba zároveň. Singer, který byl sám racionalista až do morku kostí, užíval tohoto označení jen tehdy, chtěl-li nadobro zdeptat svého protivníka; přál-li si naznačit, že jeho nepřítel naprosto postrádá lidské city, že není o nic lepší nebo horší než jednooperační kalkulačka, která má za úkol sčítat hlasy voličů při volbách.
„No dobrá,“ vzdal se nakonec Vašata. „Pošleme tam Tuarega. Naštěstí máme s sebou pár kilometrů lana, kterým ho můžeme jistit. Kdyby se přece jen utrhl, Želvička ho dokáže jeřábem vytáhnout nahoru.“
„Tohle jsme měli udělat už dávno! „ pokračoval Max. „Musíme využít všechny možnosti. I skutečnost, že zdánlivě žádné možnosti neexistují… Čemu se smějete, chlapi? No ovšem, je to paradox! Ale copak právě teď nežijeme ve světě paradoxů?“

PŘELUDY MARSU

Anton několikrát obtočil kolem Tuaregova pasu polymerové lano, pořídil ukázkový námořnický uzel a poplácal robota přátelsky po zádech:
„Tak se dej do díla, kamaráde. Kdyby něco, hned se vrať. Kdybys upadl nebo si ublížil, nic se neboj: Vytáhneme tě nahoru.“
„Zlom vaz,“ popřáli jsme Tuaregovi, protože v té chvíli vypadal úplně jako člověk s ocelovými nervy, který bez jediného mrknutí oka podstupuje krkolomný sestup, jen aby zachránil kamarády.
Tuareg ostražitě vykročil po srázu tvořeném kluzkými břidlicovými deskami. Anton, pohodlně usazený v křesle Želvičky, uvolňoval lano, které bylo navinuto na jeřábovém bubnu našeho univerzálního transportéru. Tuareg byl vybaven vestibulárním aparátem, o kterém se lidem ani nezdálo. Když se hromady kamení a štěrku daly do pohybu, robot znehybněl a v tomto stavu urazil dobrých sto metrů, pak začal sestupovat po terase, pomáhaje si čas od času geologickým cepínem. Vzorky ukládal do objemných vaků zavěšených po obou stranách trupu. Slunce pražilo do srázu jako o polednách a v řídkém vzduchu jsme zřetelně rozlišovali vrásčité, zvlněné, svisle prostupující geologické vrstvy modré a tmavohnědé horniny; níže – tam, kde

se Tuareg zachytil na úzké skalní římse – byly tmavé, téměř černé nakupeniny krystalických břidlic; mezi břidlicemi místy prostupovaly tenké žíly modré horniny.
Vpravo začínal strmý sráz pokrytý skvrnami karmínové barvy, které se ve slunečních paprscích mihotavě leskly. Krvavý vodopád se ztrácel kdesi hluboko dole, až u oslepujícího zrcadla hlubinného moře, jehož rtuťovou barvu čas od času zčeřily nachově zbarvené pruhy.
Zničehonic se ve východní části moře objevil stříbřitý obláček, navlas podobný jinovatce zvířené prudkým závanem větru. Oblak znehybněl na černém pozadí vzdáleného pobřeží.
„Únik kysličníku uhličitého," ozval se Anton. „Náramně pěkná podívaná. Tenhle mráček skvěle zapadá do krajiny."
Opravdu, zdálo se, že k oživení krajinky na druhém břehu moře chyběl právě jen tenhle mráček. Poušť tam měla barvu skoro šarlatovou; rudé, oranžové, růžové skály těch nejbizarnějších tvarů, tu a tam dokonalé výtvory modernistických sochařů, ale byly tu i zcela realistické výtvory, z nichž jeden připomínal Rodinova Myslitele a další zase ještěra, který se zoufale brání utonutí v písečném oceánu. Z té krajiny vanul podivný stesk.
Pověděl jsem o svých dojmech Antonovi a v jeho odpovědi jsem vycítil stejný smutek:
„Máš pravdu, tahle krajina člověka optimismem sotva dokáže naplnit. Marťané nejspíše nechtěli mrznout, procházet se tu ve skafandrech a do omrzení pozorovat tohle panoráma…
„Co když tehdy vypadalo všechno docela jinak?"
„Můžeš mít docela pravdu. Ale stísněná nálada přece jen zůstala. Možná právě kvůli téhle náladě taky vzalo všechno, co tu bylo, za své."
„Opravdu si myslíš, že tu existoval život, civilizace?"
„Čas od času mne to napadá. Ačkoli na druhé straně…"
Teď se do rozhovoru vložil Max:
„Copak ti nestačí důkazy, které už máme? Antone, Antone…"
„Zatím jich nijak moc nemáme."
„A co kanály? Nebo si snad vážně myslíš, že je to důsledek erozivní činnosti? Co sedimentární horniny? Co existence moří?!"

Vašata pokládal za nutné uhasit spor, který se začínal nebezpečně rozhořívat:
„Všichni jsme si přáli, abychom tu našli stopy po životě. Každý z nás po tom toužil… Moment, copak se to tam děje? zaostřete objektiv na Tuarega! Kde vlastně je?… No, to už by stačilo! Začněte ho zvedat nahoru. Ale buďte opatrní – nabral si toho pomalu víc, než unese.“
Želvička poskočila ke srázu a zastavila se. Chvěla se, jako by námaha, kterou musela vynakládat, byla nad její síly. Lano se chvělo jako napnutá struna. Tuareg zmizel za skalním výčnělkem.
„Uklouzl!“ vykřikl Anton. „Pokusím se ho přitáhnout.“
Jeřáb ne a ne zabrat! Náš robot se nejspíš zaklínil mezi kameny. Křečovité vibrace lana naznačovaly, že se chce z pasti vymanit stůj co stůj.
Raději jsem Tuaregovy motory vypnul.
„Správně,“ pochválil mě Vašata. „Jenom by mne zajímalo, co podnikneme teď? Tuarega je mi upřímně líto.“
Max podal návrh:
„Slezu dolů. Kluci jsou už unavení. Posuď sám, proč tady máme být dva? Všechny body ranního programu jsme už splnili. Pusť mě tam, Christo!“
„Ne že bys neměl pravdu. Žádnou práci tady už nemáme, jenže… předpisy, pochop. Velký Ivan to propočítal tisíckrát – každou variantu, kdy je tu zapotřebí každého z nás. Sám dobře víš, že to nejde.“
„Jenže Velký Ivan nikdy nebyl na Marsu a do programu, který měl zpracovat, byly zaváděny údaje, které si programátoři vycucali z prstu.“
„Nesmysl, Maxi! Údaje byly správné, nebo spíš skoro správné… Mládenci, omlouvám se, že tu s Maxem pořád schůzujeme. Vy pokračujte ve své práci. Anton zůstává u techniky a ty, Ive, půjdeš jako horolezec extra třídy zachraňovat toho našeho plechového kamaráda. Buď ale opatrný, není vyloučeno, že v Tuaregovi začne zase zlobit řízení.“. Maxův hlas zněl docela beznadějně:
„Schémata robotů tohohle typu mám v malíčku jako nikdo jiný.“
„To já vím. V případě nutnosti budeš Iva konzultovat.“
Začal jsem sestupovat dolů. I já klouzal po břidlicových deskách, ale stačil jsem se přitom rozhlížet kolem sebe, abych náhodou nevyne-

chal nic zajímavého, ačkoli zajímavé tu bylo vlastně docela všechno. Málem každý kámen se tu podobal přírodnímu diamantu, ale pře –

mohl jsem se a nestrčil do torby docela nic. Řekl jsem si, že pokud se mi Tuarega nepodaří vytáhnout nahoru, budu mít při zpáteční cestě dost času, abych se zásobil suvenýry. Nakonec jsem do kapsy čistě mechanicky strčil něco, co se podobalo miniaturní pancéřové rybičce vtlačené do pískovce. Řeknu vám, že dnes tenhle můj bezděčný objev zaujímá v Muzeu Marsu jedno z nejčestnějších míst, ačkoli se tam dají vidět i zajímavější věci. Moje rybička je ovšem prvním exponátem oddělení nazvaného „Fauna Marsu“!
Sestoupit na tu zatracenou římsu se mi s Antonovou pomocí podařilo dost rychle, ale nejspíš bych dopadl jako chudák Tuareg, kdyby mě

nejistilo dobré lano: moje nohy ďábelsky prokluzovaly na destičkách horniny podobné jaspisu a mně nezbylo než se usadit a svěsit nohy dolů, protože stát se tu rozhodně nedalo. Asi o dvě stě metrů níže se na struně lana bezmocně pohupoval Tuareg.
„Je v pořádku," řekl jsem. „Nejspíš bude jenom lehce potlučený. Ty, Antone, budeš pomalu navíjet lano a já…"
Chtěl jsem ještě říci, že Tuarega pomohu vytáhnout na římsu, aby si zbytečně neotloukal hlavu o její spodní okraj, ale při pohledu napravo dolů jsem dočista oněměl. Asi dvě stě metrů mne dělilo od zkamenělé krajiny podivné konstrukce, svojí architekturou připomínající termití stavby, jenže nepoměrně složitější.
Ty prolamované konstrukce podobné kamenným krajkám se od ostatního chaosu docela oddělily a znehybněly v beztíži. Zbystřil jsem zrak a začal jsem rozeznávat jednotlivé podrobnosti; z ohromujícího celku začínaly vystupovat jednotlivé části.
Na neuvěřitelně krátký okamžik jsem vedle hladké, vyleštěné kamenné stěny spatřil město podivuhodné architektury pokryté průzračnou kopulí. Viděl jsem rovné ulice, vítězné oblouky, stačil jsem si povšimnout dokonce obložení domů, jejichž fasády byly ozdobeny barevnými freskami, zahlédl jsem jakýsi neobvyklý letoun, který se zvolna vznášel nad mořem, a jachtu, která připlouvala k nábřeží z oranžového a černého kamene. Byly tu ostatně i koráby s neuvěřitelně vysokými stěžni a pavučinami napjatých lan. Jen lidi nebylo vůbec nikde vidět… Obraz se změnil v jediném okamžiku. Opět tu byla svislá zeď srázu a kdesi dole ledově chladný třpyt jezera a samozřejmě terasa, na níž se jako v animovaném filmu deformovaly nádherné paláce a transformovaly se v kamenné krajkoví vyhlodané leprou písečných bouří, nemilosrdného Slunce a všepožírajícího vesmírného chladu až k nepoznání.
Slyšel jsem hlasy, které mě volaly – Anton, po něm Singer a nakonec Vašata. Neodpovídal jsem, protože jsem opravdu nebyl mocen slova, ba ani zvuku. Nebyl jsem dokonce schopen vyslat signál. Jako bych zkameněl, čekal jsem, že se ten úchvatný obraz zázračného města přede mnou objeví znovu. Ale nedělo se docela nic. Zleva nehlučně prolétl kámen, pružně poskočil na římse a jako sebevrah se řítil dolů k hladině jezera.

„Co se děje? Co je s tebou, Ive? Není ti špatně?“ Jen strach o můj život, o moje bezpečí, který zaznával zřetelně ve Vašatově vzrušeném volání, mne tehdy nejspíše vyvedl z šokového stavu a já začal nesouvisle vyprávět o tom, co jsem právě viděl.
„Ubožák! „ pošeptal Singer Vašatovi. A pak zařval slova, která už byla adresována mně: „Ive, seber se už konečně a řekni nám souvisle, kde jsi to viděl! Ale musíš klidně sedět. Co nejdál od srázu… Nejsou to ty kamenné sloupy?“
V jeho hlase zřetelně zaznívaly zklamání a obava.
„Myslím, že jsem to viděl taky,“ řekl Anton. „Ale musíš zachovat klid. Ve skutečnosti to možná ani nejsou zříceniny… Počkej, až vytáhneme nahoru Tuarega… Klid, Ive, musíš zachovat klid! Já zatím vytáhnu nahoru Tuarega…“
Max ho netrpělivě přerušil:
„Kde je, Ive? Kde je to tvoje město? Neseď tam jako mumie! A ty, Antone, teď přestaň otravovat se svým robotem! Jsou na světě důležitější věci… Moment, Christo! Ive, nejsou to ty úlomky, které máš pár desítek metrů pod sebou? Copak tohle je nějaké město?“
Nakonec všichni uviděli moji terasu a dobrou minutu na ni zklamaně bez jediného slova hleděli. Pak se na mne jako lavina zřítila spousta otázek. Jenže já pozoroval zříceniny z jiného pohledu – ze strany, kdežto oni zhora. Nezbylo, než aby se i Christo a Max podívali na tu podivnou věc mým „teleokem“. V tom okamžiku vydal Max vítězný pokřik:
„Říkal jsem vám to přece! Teď to konečně vidíte sami! Jasně, že je to město, Christo! Poslyš, veliteli, ať Iv sestoupí až dolů do toho města. Moc tě o to prosím.“
„A co uděláme s Tuaregem? Za chvíli už bude tma. Kluci na sobě mají skafandry už celých pět hodin. Takže bude lepší, Maxi, když trochu vychladneš. Do města půjdeme zítra. Když vydrželo tak dlouho, vydrží to i jednu noc.“
„Půjdeme všichni?… Jjjá, já taky?“
„To tedy ne! Půjdeme tam my, jako vždycky. Ty budeš mít práce až nad hlavu. Budeš muset uložit všechny Tuaregovy objevy do kontejnerů… Dávej pozor!“

Jeho poslední slova neplatila Maxovi, ale mně. Tuareg, tažený silným lanem vzhůru, se opět zapřel hlavou o spodní okraj slídové římsy a já ho jen s největšími obtížemi odstrčil, aby ho Anton mohl vytáhnout až na římsu. Dál se už Tuareg vydal „po vlastní ose“ a navíc za sebou táhl i mne a dva obrovské vaky, k prasknutí nacpané nikterak lehkými minerály a vzorky hornin. I teď se ještě snažil doplňovat svoji úctyhodnou sbírku o další exponáty a dvě z jeho paží se chytlavými „klepety“ co chvíli zmocnily kamene, který ho upoutal. Zakázal jsem mu brát po cestě nahoru další vzorky, a tak je teď neochotně odhazoval a já měl dokonce pocit, že můj zákaz bere jako osobní potupu. Souboj mezi jeho hlavou a římsou na něm přece jen zanechal stopy. Anton se ho pokoušel „vyléčit“, ale když odklopil víko panelu na robotových zádech a nahlédl dovnitř, zavřel je s tichým zaúpěním a na kariéru lékaře robotí duše přestal navždy pomýšlet: Tuaregův „organismus“ mu připadal nevýslovně složitý. Opravy se Tuareg dočká až na Zemi, jenže tam už se nikdy nevrátí… A tak nám přibyla další starost – ostražitě sledovat každičký pohyb a krok našeho milého Tuarega.

KAKTUSÁČCI

Vašata pořídil videozáznam našeho sestupu po srázu mořského břehu a zachytil doslova vše včetně každého našeho slova a povzdechu. Dověděli jsme se o tom až mnohem později a trochu to zmrazilo naši náladu. Zvláště Max se rozhořčením neznal, neboť si vždycky přál vyhlížet před tváří potomků jako rytíř bez bázně a hany.
Předváděčka filmu, jehož kvalita nebyla ani zdaleka prvotřídní, v nás vyvolala smíšené pocity. Při prvním promítnutí jsme opravdu všichni zřetelně viděli město, ale podruhé už všechno vypadalo docela jinak, a dokonce i nezlomný Max začal mít pochybnosti, zda je to skutečně město, nebo jen zvětralé geologické útvary. Příroda je totiž schopna špásovat s člověkem ještě krutěji, zvláště pak příroda planety Marsu, jež ve svých tvořivých schopnostech zřejmě prochází zdlouhavým obdobím stagnace, neboť při více než skromných možnostech je jen stěží možné vytvořit něco skutečně dobrého.
Moje vidiny připsal Max na vrub nervového vyčerpání.

„Došlo k tomu, co takové citlivky, jako jsi ty, potkává dosti často. V jejich podvědomí vznikají žádoucí obrazy, tedy to, co my odborníci označujeme za halucinace. Kdybych byl na tvém místě, kamaráde, poležel bych si dva dny doma."
Záchranné lano mi včas hodil Anton, když řekl, že na zlomek vteřiny viděl něco, co se podobalo městu, taky on, ale ne tam, kde jsem ho pozoroval já, nýbrž na opačném břehu.
„Nejspíše to byla klasická fata morgána. Přelud planety Mars," pospíšil si Max s diagnózou.
„Dobrá, jenže přelud je záležitostí optiky," namítl Vašata. „Připusťme, že v řídké atmosféře s vysokým procentem kysličníku uhličitého mohou přeludy vznikat stejně jako na naší Zemi, jenže pak by musela reálně existovat také města, moře i koráby, které Iv pozoroval."
„No ano, v tomhle zatím ještě jasno nemáme," přiznal neochotně Max.
Veškerá naše pozornost se mezitím soustředila na malou zkamenělou rybu. Max ji neprodyšně uzavřel do ochranného polymerového pouzdra ve tvaru koule, osvětlil ji a za Vašatova laskavého souhlasu ji umístil do naší klubovny, jež nám zároveň sloužila jako kuchyně, jídelna a promítací sál.
Pochybovat se už nedalo. Měli jsme v rukou kopii živého stvoření, které žilo ve vodách Marsu před milióny let. Byla to část hlavy a polovina trupu.
Vašata nás – už po kolikáté! – upozorňoval:
„Teď musíme být náramně opatrní, mládenci. Tohle není Měsíc, kde se navzdory zdravému rozumu podařilo objevit v teplé sopečné oblasti houbu. Dodnes sice nevíme, zda vznikla přímo na Měsíci, když tam ještě byla atmosféra, nebo se tam dostala z vesmíru či dokonce ze Země, jedno je však jisté: Přizpůsobila se místním podmínkám neuvěřitelně rychle." Ozval se Max:
„Tahle kouzelná houbička nabývá v lunárních laboratořích doslova obřích rozměrů. A co je hlavní – dá se jíst. Dokonce jsme si pochutnávali na řízcích z téhle houby. Copak jste už zapomněli? Těsné před startem to bylo."
Vašata trpělivě čekal, až Max skončí:

„A přesto bychom si měli dávat náramný pozor. Jinak bychom mohli něco přinést taky dovnitř. Měli bychom taky vzít na vědomí, že naše adaptabilita ke zcela neznámému prostředí je poněkud nižší, než přizpůsobivost měsíční houby.“
Nadešla hodina, kdy k nám dolétalo vysílání ze Země – trochu zpráv, tváře našich nejbližších a jejich hlasy. Moje maminka si nervózně kousala rty a kladla mi svoji obvyklou otázku:
„Bereš si vlněné prádlo, chlapče? Říkali, že tam u vás je hrozné počasí…“
A pak jsme se málem utopili v záplavě instrukcí a pokynů z Kosmického centra.
Než jsme šli spát, vyslovil Vašata připomínku: „Až dostanou na Zemi portrét naší ryby. začne nejspíše pěkný tanec.“
Uprostřed spánku mě probudil ječivý signál ostrého poplachu. Tohle nás ještě nepotkalo ani jednou, dokonce ani tehdy, když se naše loď na třicátém miliónu kilometrů cesty, zčistajasna zapíchla do mraku kosmického prachu. Službu ve velínu měl tehdy Vašata.
V pilotní kabině už čekali velitel s Antonem. Singer zatím nepřišel.
Ozval se Vašata:
„Zapojilo se relé v ‚rajské zahradě’. Signál náhlého nebezpečí.“
„Tohle relé zkonstruoval a zapojil Max ve všech obytných prostorách lodi. Bylo to zatraceně citlivé zařízení, které reagovalo dokonce i na změny elektrického pole člověka.
„Co se stalo, Maxi?“ zavolal Vašata.
Na obrazovce se objevila rozšklebená Maxova tvář. V jeho úsměvu se mísila radost s nejasným pocitem viny. Vzrušením chraptěl:
„To tady… zapracovalo relé. Intenzita pole vzrostla. Nechtěli jste mi věřit… a vidíte…“
„Řekni konečně co se vlastně stalo? Jak to vypadáš? Tlačila tě noční můra? nebo snad způsobily zvýšení intenzity ty tvoje rostliny?“
„Ne, rostliny nemohou za nic. S jejich elektrickým potenciálem jsem počítal…“ Max si to nejlepší zřejmě nechával na konec a pořád se usmíval jako nabumbaný kojenec.
„Vidím, že máš šok,“ řekl tiše Vašata. „Jdu k tobě.“
„Ke mně zatím nesmí nikdo. Ten přístroj je, ehm,-fantasticky citlivý…“

„Přestaň konečně žvanit, Maxi!“ houkl Anton navztekaně. „Okamžitě mi pověz, co se to tam přihodilo?“
„Vždyť o tom právě mluvím,“ křenil se na nás Max Singer. „Nikdo z vás ke mně teď nesmí, protože mám karanténu. Abyste tedy byli v obraze, jde o to…“
„Jen pokračuj,“ zašeptal vyčerpaně Vašata.
„Opravdu nevím, jakým způsobem se nám sem podařilo zatáhnout semínko nebo sporu, zatím jenom klíčí. Na první pohled to vypadá jako kaktus zvláštního tvaru. Nazval jsem to Microkaktus marsicus. Zní to docela hezky, ne?!“
„Opravdu, hezky to zní. Důstojně,“ ozval se Vašata po chvilkovém mlčení.
Max se usmál jako školák, který se přímo třese na to, aby se pochlubil dobrou známkou.
„Antone, Christo, Ive! Pochytal jsem je do kádinek, tedy alespoň ty, které jsem uviděl. Mám je pěkně pod sklem. Je to neuvěřitelné. Hned vám to ukážu… Jen se podívejte!… Ba ne, takhle neuvidíte nic. Raději vám ukážu ve zvětšeném měřítku…“ Chvíli něco kutil a pak se na obrazovce objevilo množství ostnatých kuliček, které připomínaly nějaký virus ve dvěstětisícinásobném zvětšení.
„Je to jen desetinásobné zvětšení… Jen se podívejte, jak rozkvétá! Teď vidíte květ zvětšený sedm set krát. Je to neuvěřitelná krása!“
Fenek zpitomělé opakoval:
„Krrrása! Krrrása! Vzpomeňte si na Fenečka s dárrrečkem!“
„Na každém kousku je více než stovka takových květů. Všimněte si, že mají barvu jako modrá obloha! Kdysi tu byl zřejmě taky hmyz, to až teď dochází k samoopylování. Pyl je červeně zbarvený, ale chybí pestíky i tyčinky.“
„Maxi!“ Vašata měl v krku vyprahlo. „Maxi! Dovedeš si vůbec představit, jak to tam u tebe bude vypadat k ránu?“
„Naprosto přesně! Tenhle úsek jsem hermeticky uzavřel. Spojení budeme udržovat jen touhle cestou… Jo, taky jsem si všiml, že tihle drobečkové mohou vzklíčit při minimálním množství vody.“
„Musíš se pokusit najít způsob, jak tomu zabránit. Chováš se, jako bys byl ve své univerzitní laboratoři! Copak jsi dočista zapomněl, kde jsi?“

„Vašato! Můj milý Christo! Já to všechno chápu, jasně, jsem si plně vědom a tak dále, ale pochop, prosím tě, taky ty mne! Tohle je přece opravdový život! Kaktusáčci jsou nejspíš sami o sobě docela neškodní, ačkoli symbioticky by vedle nich mohly žít i viry. Ke mně teď nikdo za žádnou cenu nesmí! Hlady neumřu. Kdyby došlo k nejhoršímu, vydržím to tady až do příletu na Zemi. Vy to budete muset vydržet s konzerváma. A pak, ve skladu máte ještě vitaminové koncentráty."
Obrazovka potemněla. Vašata vyčerpaně klesl do křesla.
Loď se pojednou citelně zachvěla.
„Nejspíš zase kamenná lavina na moři," řekl Anton. „Spousta kamenů se tam může zřítit každou chvíli."
„To se dal do díla Velký gejzír," řekl jsem já.
„Fakticky. Čas od času s námi dovede pořádně zatřást," přikývl souhlasně Anton.
Oba jsme se dívali na Christa. Seděl pořád ještě v křesle, nehybný jako socha. Jen hlavou kývl ke dveřím:
„Teď se jděte vyspat. Zítřejší den nebude o nic lehčí. Co když se to svinstvo dostalo do všech úseků a zaneřádí celou loď?! No dobrá, diskutoval teď už nebudeme. Jděte spát!"
Sám zůstal v křesle…
Nevím proč, ale ti kaktusáčci z planety Mars na mne nijak zvlášť nezapůsobili, ačkoli mi bylo docela jasné, co nás čeká, když do kosmické lodi tak neuvěřitelně snadno pronikají semínka místních rostlin. Ležel jsem a ješitně uvažoval o tom, že teď už mne nedokáže překvapit docela nic a dočista nic mne také nevyděsí. A pak, to už jsem usínal, přišel ten nápad: Proč by se vlastně Marťané nemohli přestěhovat někam do nitra, do hlubin planety? Je tam dostatečné teplo – viděli jsme přece, jak z hlubin občas vyrážejí plyny. Ve svých podzemních obydlích by mohli řídkému vzduchu dodávat potřebnou hustotu, nebo ho tam sami vyrábět a později regenerovat. Co se tu vlastně přihodilo? Když jsem na vlastní oči spatřil přelud města, zmizely ve mně jakékoli pochybnosti o tom, že tu lidé opravdu žili a naopak, objevila se jakási záhadná, leč skálopevná jistota, že teď tady už nejsou. Co se tedy přihodilo? Žádné konkrétní důkazy jsem v ruce zatím neměl. Tohle všechno se mi mohlo jenom zdát a tam nad

propastí to nebylo žádné město, ale obyčejné kameny nakupené do bizarního shluku. Usmál jsem se, a když jsem usnul, měl jsem před očima zase město. Jenže tentokrát to bylo docela jiné město – mnohem větší. Bloumal jsem ulicemi, prohlížel si fresky, na nichž byli vyobrazeni štíhlí vysocí lidé. Moji pozornost upoutal živý obraz. Děvčátko s obrovskýma očima, tenounké jako proutek, sedělo na oranžovém břehu lilového moře a hrálo si s pískem přesně tak, jako to dělávají děti na Zemi – sypalo ho do formiček, udusávalo lopatičkou a pak si z písku postavilo hrad. Děvčátko zvedlo paže vysoko nad hlavu a písek dopadal jako zlatavý déšť na stavbu. Povšiml jsem si jejích dlaní, z nichž ty zlaté krůpěje vytékaly. Nepřekvapilo mně, že má na každé ruce jen čtyři prstíky a místo nehtů zlaté lemování…
V sedm hodin ráno – to už jsme ve třech popíjeli kávu – se na obrazovce objevila smutná Maxova tvář:
„Nedokázali snést zvýšenou koncentraci kyslíku. Vytvořil jsem skoro absolutně čistou kyslíkovou atmosféru. Všichni kaktusáčci zahynuli. Všichni do jednoho zčernali.“ V Maxově hlase nebylo těžké zaslechnout potlačované slzy.
„To je přímo skvělé!“ Vašata vyskočil a porazil šálek s kávou. „Alespoň v tomhle jsme měli štěstí.“ Pak pohrozil Maxovi prstem: „Ty si ale pro jistotu odsedíš osmačtyřicet hodin v karanténě.“
„Neměl jsem otevírat tu kádinku se semeny,“ uvažoval Singer nahlas. „Aspoň semínka by se mohla zachránit.“
„Nenaříkej, Maxi!“ uklidnil ho Vašata. „Mezi kameny a v písku jich ještě najdeš spoustu. Teď se nacpi banány a pro jistotu se ještě jednou přesvědč, že nemáme v ‚rajské zahradě’ nikoho z nezvaných hostí… Jinak jsi ale chlapík, Maxi! Jak tě vůbec napadlo, že bys je mohl zlikvidovat kyslíkem?“
„Proboha, Christo, co to povídáš?! Komu to říkáš? Copak by nás dva poslali, kdybychom… Christo… No dobrá, teď se raději dej taky do dezinfekce. Procento kyslíku musí dosáhnout nejméně osmdesáti pěti procent. Rentgen ani ultrazvuk na ně vůbec nepůsobí, protože na Marsu je záření všeho druhu jako doma, takže si už stačili zvyknout.“

MĚSTO NAD STRŽÍ

K městu nad strží vedla docela pohodlná cesta roklinou. Možná že ji kdysi opravdu vyhlodala voda a že se tu v pozdějších tisíciletích větru a štěrku podařilo opracovat úbočí a dno vystlat kobercem písku a prachu. Prach je nejdůležitější složkou marsovské půdy; je mikroskopický a pokrývá téměř celou planetu; stírá všechny výraznější rozdíly v beztak jednotvárném reliéfu planety. Jeho originalita spočívá pouze v zabarvení, ale na šedivě oranžové odstíny si člověk dokáže zvyknout dřív, než by se dalo předpokládat. Jen hory jsou tu opravdu velkolepé. Vypínající se k obloze z písečné roviny přímo, bez předhůří, a vy jen okouzleně zíráte na jejich majestátnost, dokonalou stavbu svahů a úbočí, na podivuhodné kompozice neobvyklých barev.

A tak jsme tedy po svahu, který Anton překřtil na „růžový kaňon“, dokráčeli až ke zříceninám.

Anton vyslovil předpoklad, že kaňon byl možná vytvořen uměle a že tudy kdysi mohla vést opravdová silnice k městu. Jak ukáže další vývoj událostí, mýlili jsme se tehdy oba. Roklina vznikla mnohem později, až poté, co zahynulo město.

Tuareg se choval docela způsobně. Když dostal příslušný povel, vykračoval si před Želvičkou jakoby nic. Zlikvidoval hromadu kamení, která nám bránila v cestě. Želvička nás vezla ještě asi pět set metrů a pak jsme s Vašatovým svolením (sledoval každý náš krok z velínu lodi) vydali pěšky.

„Nemůžu se zbavit pocitu, že jsem tady už byl,“ ozval se Anton. „Celou noc se mi zdálo o Marsu. Celou noc!“

„Mně taky.“

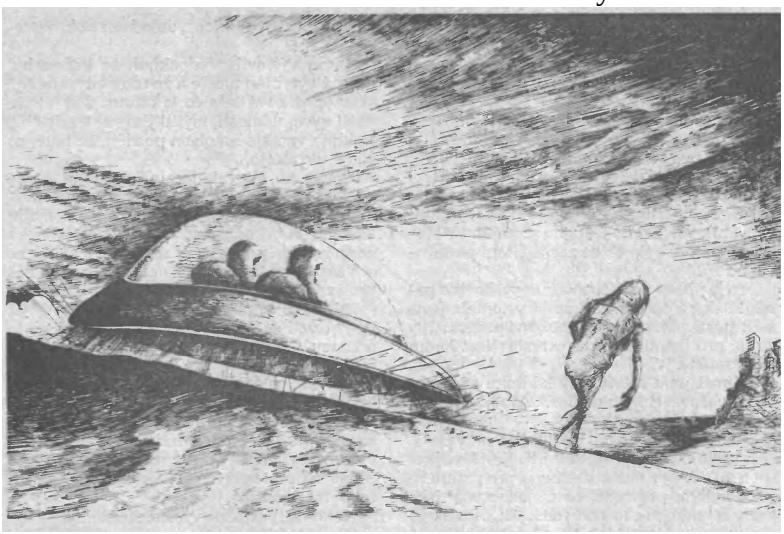
„Nevím, co se zdálo tobě, ale já už po téhle cestě šel. Jenže to na ní nebyl ani štěrk ani tohle svinstvo. Zprava byl sráz ohrazen kamennou ozdobnou mříží s podivuhodnými ornamenty. Teď tu nic takového nevidím Stěna nalevo byla celá pokryta kresbami –námořní tematika.

„Lodi měly strašně vysoké stěžně, že?“

„Přesně! Mám pocit, že se nám dvěma zdají stejné sny. Tomuhle stavu bychom se měli bránit. Teď nemáš žádné vidiny?“

„Nemám. A ty?“

„Jsem taky docela fit, ale něco mi říká, že za touhle zatáčkou najdeme na stěně něco zajímavého.“
„Antone, zachovej klid!“ ozval se Vašata. „Už abyste raději byli zpátky na lodi! Jenom se podívejte, co je to za zříceniny, ale hlavně buďte opatrní při filmování!“
Singer zasmušile dodal:
„Dobře se dívejte, kam jdete, abyste do něčeho nešlápli. A taky se koukněte do skalních rozsedlin: Mohou tam být nějaké rostliny… Bude dobře, když mi sem přinesete hrst písku…“
„Žádný písek!“ vykřikl Vašata.
Tuareg nás trpělivě čekal u zatáčky. Tady se našim očím otevřel fantastický pohled na moře a na protější břeh. Na celu tu nádheru jsme se však podívali jen koutkem oka a vykročili jsme za roh. Opravdu, na skalní stěně se dochovala část fresky. Obraz byl pokryt vrstvou prachu a šedivými čmouhami, ale přesto se nám podařilo rozeznat obrysy nějakých prapodivných zvířat.
„Marsovští býci!“ zvolal Anton. „Tahle freska byla zřejmě mnohem větší – tady dole je ještě nějaký keř s červenými a bílými květy.“ Zvedl šedivou destičku a opatrně ji otřel rukavicí. V jediném okamžiku se na ní rozzářila matně zlatavá část větvičky s trnem.

„Proč jste ticha?“ zneklidněl Vašata.
„Je tu freska,“ odpověděl jsem. „Tady na stěně.“

„Co je na ní?“ vykřikl Max. „Co?“
„Hm, marsovští býci a nějaký trnový keř,“ řekl zvolna Anton.
„Zaostřete pořádně ty objektivy!“ poručil Vašata. „Ano, asi takhle. Kdepak je ta vaše freska?“ Jeho hlas teď už byl docela klidný, ba co více, zaznívala v něm jakási ironie. „To, co vidím, mi tedy obraz nijak zvlášť nepřipomíná. Všechno je rozmazané, rozpité. Mokrá skvrna na zdi, a žádná freska!“
„Stěna je úplně suchá,“ bránil se uraženě Anton. „Sám přece vidíš, že je dočista suchá. Tadyhle je polovina trupu jednoho býka… Býkovi se po pravdě řečeno podobá dost málo. Spíš nějaká antilopa o třech párech nohou.“
„Šest nohou? Ty se tedy pleteš, Antone!“ ozval se Max mentorským tónem. „V přírodě je všechno zpravidla účelné. Šest nohou by tedy nepříliš velký živočich, který navíc žije na planetě s nízkou přitažlivostí, vůbec ani nepotřeboval. To zvíře na fresce se podobá spíše býkovi, než antilopě… Chyba byla, že jsi všechny ty páry končetin připojil k jedinému zvířeti. Dole mohou být ještě další… Utři trochu prach tam dole… Pozor! Sakra…“
Freska se lehýnce sloupla a rozpadla se na tisíce střípků.
„Teď už se jí raději ani nedotýkejte!“ řekl rozmrzele Vašata. „Třeba ty trosky vydrží do zítřka.“
Max prosebně zakňoural:
„Kluci, moc vás prosím, koukněte se kolem, jestli tam není něco, co by se podobalo plísni nebo lišejníku!“
„Zpět! Tohle vám kategoricky zakazuju!“ zahřměl Vašata. „Už těch kaktusáčků jsme měli až nad hlavu! Mohlo by se taky stát, že bychom s sebou domů přivezli takový exemplář marsovské fauny, který se v kyslíku množí geometrickou řadou… Teď je pro nás to nejdůležitější archeologie. Zárodků mikroflóry jsme na loď zřejmě zanesli víc než dost.“
Když jsme se konečně dostali do ulic města, měli jsme pojednou pocit, že tady už odedávna pracují archeologové, kteří nejen vyčistili, ale dokonce zametli ulice a z původního koloritu toho nechali jen málo – kamennou třišť na silnici a tu a tam stopy, které jen cosi naznačují, ale nikam nevedou. Zblízka se stavby zdály být stejně jako při pohledu z římsy křehké a vzdušné, otvory oken nám připadaly

neobvykle velké. Budovy tu vytvářely celé bloky vysoké dvě tři poschodí, byly tu však i mnohohrany přízemních staveb bez oken, jejichž účel jsme nedovedli odhadnout. V půdorysném řešení města se dala postřehnout účelnost, harmonická souhra mezi městem a okolní krajinou. Ještě teď tvořily zříceniny ohlodané zubem času ozdobu mořského břehu. Šli jsme opatrně, báli jsme se dotknout stěn, protože to vypadalo, že se každou chvíli rozsypou na prach. Zdálo se, že stráž, kterou držely kdoví jak dlouho nad mlčícím mořem, vyčerpala poslední zbytky jejich sil. Zvedl jsem z prachu úlomek zdi a jeho lehkost mě málem omráčila, a přece byl pevnější než cokoli, s čím jsme se doposud setkali.

„Diamantový beton," ozval se Anton. „Jen se podívej! Tuareg se zrovna prošel po támhleté tenké destičce a není na ní ani stopa po jeho váze. Mám pocit, že ty domky odlévali vcelku – nevidím tu žádné švy a svary."

Přišli jsme na kulaté náměstí, v jehož středu byla jakási vyvýšenina.

„Kdysi tu stála nějaká skulptura," řekl Max.

„Máš asi pravdu." Vašata si povzdechl a dodal: „Je načase, abyste se vrátili, mládenci. Snímky se vám tentokrát vydařily. Vaše práce pro dnešek skončila."

„Už jdeme," souhlasil Anton. „Jen ať se Tuareg ještě trochu rozhlédne po tomhle domě."

„Máte na to deset minut," souhlasil neochotně Vašata.

Dobře že jsme tehdy nechali Tuaregovi lopatu. Vykopal ze sutin amforu neobvyklého tvaru, těžkou a polepenou přilnavým prachem, kus sklovité hmoty, jež lety ztratila původní průzračnost, a spoustu střípků z materiálu, který nám připomínal nějakou umělou hmotu. Posledním nalezeným objektem bylo několik čtvercových destiček se spoustou otvorů rozdílného průměru. Později je Max přesně změřil: otvory byly velké od jednoho mikronu do tří milimetrů. Žádný prach jsme na nich neobjevili, otvory byly čisté a když vzal Anton jednu z destiček do ruky, začala měnit barvy jako se mění hedvábí, když na něho dopadá světlo pod různými úhly.

„Soudě podle vibrací, tahle deska vydává zvuk," řekl Anton a strčil destičku do Tuaregova vaku.

„To už pro dnešek stačí,“ ozval se Vašata. „Domů se budete vracet po stejné cestě.“
Než jsme odešli, přiměl jsem Tuarega, aby očistil od štěrku kus dlažby na náměstí. Dlažba byla tvořena kamennými deskami fialové barvy.
Naší zpáteční cesty využil Max pro natočení filmu.
„Teď půjdete vpředu vy a Tuareg za vámi. Výborně! Báječné světlo… Iv se naklání a zvedá ze země… Zvedni, co chceš! Nezapomínej, že jsme objevili marsovské město a každý kamínek tu má nedozírnou hodnotu! Stop! Antone, dotkni se zbytků zdiva! Skvělé!… Jdeme dál…“ A tak nějak to pokračovalo celou cestu až k lodi: Max nás pořád nutil, abychom se zastavovali, brali do dlaní písek, prohlíželi si kameny, abychom se fotogenický tvářili a prováděli rukama působivá gesta, pohlíželi nově na oblohu, na níž se vedle Slunce třpytily i hvězdy. Poslouchali jsme jako hodiny, věda, že Max pracuje v žoldu dějin.
Když naše Želvička dorazila k výtahu, čekal na nás netrpělivý Singer, aby mohl naši kořist neprodleně uložit do nákladního prostoru lodi.
Když jsme prošli sérií očistných a dezinfekčních sprch, usedli jsme v jídelně do pohodlných křesel.
Ozval se Anton:
„Mohli jsme se hrabat v prachu tisíciletí ještě aspoň dvě hodinky. To je místo, kam by měla být poslána opravdová archeologická výprava s tím nejlepším vybavením.“
„Příště tomu taky tak bude! „ usmál se Vašata. „Zatím co vás Max filmoval, obdržel jsem zprávu z Kosmického centra. Samé pozdravy, blahopřání a potřásání rukama! Vědci se podle všeho vrhli na snímky naší ryby a zřícenin jako diví. Dovedete si vůbec představit, co se tam děje teď, když už mají v ruce snímky z dnešního dne?! Za tu fresku nám utrhnou hlavu, to vám říkám předem. A mně ji utrhnou jako prvnímu. Máme přece spoustu předpisů a instrukcí pro všechny případy existence života na Marsu, a jak dobře víte, existují dokonce systémy kontaktů s hypotetickými obyvateli Marsu. Dnes na Zemi Andrejev opakoval přednášku, kterou jsme slyšeli před naším odletem.“

„O,nepřátelsky orientovaném životě'?“ zeptal se Anton.
„Ovšem. A výrazy byly nachlup stejné. Opakoval ji pro tisk a televizní diváky. Rád by ještě jednou přesvědčil všechny ostatní a hlavně sebe sama, že podnikl pro zdar naší cesty tam i zpět všechno možné i nemožné. Koneckonců, v jistém smyslu ho chápu – neobyčejně velký, tísnivý pocit odpovědnosti. A přece…“
„Tomu tedy nerozumím,“ ozval se Anton. „Člověk by měl za všech okolností zůstávat tím, kým je ve skutečnosti.“
„Máš samozřejmě pravdu. Jenže Andrejev je teď nejvyšším velitelem Kosmického centra. Každá funkce na člověku zanechává své stopy. No tak třeba zrovna já… Co vy na to, mládenci?“
Podívali jsme se s Antonem na sebe a rozpačitě jsme krčili rameny.
„Hm, někdy se stane…“
„Nooo? Jen pokračuj!“
„Není to zase tak moc často. Ty se totiž dovedeš perfektně ovládat.“
„Aspoň se o to snažím. Ono to s váma taky není zrovna med. Tak zrovna dneska – povídám vám, abyste skončili s vykopávkami, a vy se místo toho dáte do zametání náměstí…“
„Nojo, ale ty fialové kachlíky stály opravdu za to,“ pokusil jsem se o obhajobu.
„Kachlíky sem kachlíky tam…“ zavrčel Vašata.
„A co naše prestiž?!“ zvolal Anton a spiklenecky mi zaryl loket do žeber. Vašata se jen usmál:
„No dobrá, to se někdy stává. Občas člověka oslepí pocit vlastní neobvyklosti. Začíná se mu zdát, že už nepatří sobě, ale dějinám. A tak se do naší psychiky dostává zhoubný virus výjimečnosti.“
„Jakápak výjimečnost?!“ Anton mávl rukou. „Z těch pěti set kandidátů mohl letět každý. To jen my jsme měli trochu víc štěstí.“
„Taky si to myslím… A přesto bych vás moc a moc prosil, abyste všechny moje pokyny a příkazy plnili neprodleně.“
„Jasně,“ řekl Anton.
A já k tomu dodal:
„A taky nám odpusť. Ty kachlíky…“
„Dost už o tom. Prostě nebudeme ani na okamžik ztrácet ze zřetele, že jsme se dostali do zcela neobvyklého prostředí. Musíme být soustředěnější – každý z nás. Kontrolovat každou svoji myšlenku, každý

krok. Pořád mi nejde na rozum, jak se k nám mohli dostat kaktusáčci. Něco jsme asi někde museli zvorat. Jenže… Dneska jste mě asi proklínali za zdvojený režim dezinfekce…“
„Máš pravdu, proklínali. Kleli jsme a přitom chápali, že to jinak ani nejde.“
„Opravdu to nejde jinak, chlapi… Kde je ten zatracený Max?“ Videofon nevypínal. „Maxi, nezalezl jsi smutkem nad tím, že jsem tě připravil o možnost pohybu na Marsu, do některého z kontejnerů?“
Na obrazovce se objevila kovová stěna našeho lodního skladu se spoustou regálů pro kontejnery. Za chvíli jsme uviděli přilbu a za jejím sklem zkoprnělou tvář našeho kolegy Maxe Singera.
„Tady…“ řekl a zvedl amforu nad hlavou. Na jejím očištěném oblém boku teď zářila barevná mořská krajinka. „Už jste to viděli?“ Maxův hlas přeskakoval chvílemi do chlapecké fistule. „Jenom lehce jsem ji očistil a najednou se objevily ty barvy… Celou dobu se barvy mění… Ten obraz je živý… Jen se podívejte – ta nádherná barva vody a na ní spousta jachet. Jen se dívejte, kluci!“ Otočil amforu druhou stranou a já uviděl opět děvčátko s obrovskýma očima, které sypalo z dlaní oranžový písek… Všichni jsme vstali a málem jsme se přilepili na obrazovku, omráčení tím, co jsme viděli. Vždycky v nás žila naděje, že se nám podaří objevit stopy života, který už dávno zanikl. Jenže teď jsme nebyli ani trochu připraveni spatřit to, co se před námi otevíralo. Neměli jsme po ruce žádné rozumné vysvětlení. Max, náš dobrý Max nám jen umožnil, abychom se dívali na obě strany amfory a žasli. Nemohli jsme se od těch obrazů dlouho odtrhnout.
„A teď si, pánové, poslechněte, jak tahle váza dovede zpívat!“ Pozvedl amforu k akustické membráně přilby. „Podivná hudba, že ano?! Nezdá se vám? Amfora nejspíše zachycuje i ty nejmenší vibrace ve svém okolí, ačkoli, ehm, o tom dost pochybuju. Spíše to vypadá, že zdroj zvuku je přímo v ní.“
„Třeba se v ní poškodila nějaká součástka,“ uvažoval Anton. „Jenže… co vlastně víme o jejich technice? Na jakém principu fungují jejich „živé“ obrazy. Nedovedu si to vysvětlit. Stovky, možná tisíce let ležely v prachu a vůbec je to nepoškodilo.“ Když jsem viděl tu fresku s antilopami, bál jsem se, že omdlím…“
„Stalo se ještě něco?“ zeptal se vzrušeně Vašata.

„Já je totiž viděl už předtím!“
„Už jenom tohle nám tu chybělo!“

DIVOKÁ SKLÁDKA

Toho večera jsme navzdory „Instrukci o rozvrhu činností za dlouhodobých letů v kosmickém prostoru a rovněž na planetách Sluneční soustavy s výjimkou Země“ nešli dlouho spát. Přišel Max, který se podobal ubožákovi mezi dvěma záchvaty šílenství, nasypal si do kávy dvě lžičky soli, přidal kousek másla, podíval se po nás krví podlitým očima a zeptal se:
„Co teď dělám?“
„Kávu po marťanskú,“ odpověděl mu ochotně Anton.
„Vidíš, ty ještě dokážeš vtipkovat a já mám před očima pořád to děvčátko. Ono jde totiž o to, že když se na obraz upřeně díváte, začíná se zvětšovat. Zkrátka, vzniká dokonalá iluze reálného obrazu. Pořád musím myslet na to, co se s nimi asi stalo? Máme-li soudit podle těch drobečků, které jsme už stačili objevit, nalézáme se v zemi mocné civilizace. Jsem si naprosto jist, že na naši psychiku působí nějakým nepředstavitelným způsobem oni sami. Prostě nám chtějí předat informaci o sobě a o své civilizaci.“
Vašata mlčel; nepřerušoval Maxe ani jedním slůvkem, třebaže se o Maxových tvrzeních dalo s úspěchem pochybovat.
„Proč, jakým způsobem zahynuli?“ pokračoval Max. „Dokonce my bychom se tu mohli udržet, kdybychom si vybudovali město pod ochrannou kopulí. Měli techniku i znalosti mnohem vyššího řádu, když mohli vytvořit zázrak podobný téhle amfoře. A my zatím nemáme ani potuchy, co znamená její zvuk, co zaznívá z jejího zpěvu! Snad se to někdy dovíme. Je tady práce na stovky let, o tom dneska už nepochybuju. Uvědomte si, že dokonce na Zemi se ještě hrabeme v Orientě jako krtci a nacházíme stále nové a nové hádanky! Dodnes se nám nepodařilo rozluštit písmo Kréťanů, Etrusků, národů nejstarší Indie… Jak potom můžeme chápat jazyk Marťanů, jejich slova i písmo?!“
„Jejich zánik je pro nás hádankou,“ řekl Anton, „a přesto si myslím, že zahynuli díky tomu, čemu jsme se my vyhnuli jen náhodou.“

„Atomová válka?“ zeptal se rychle Vašata.
„Ano. Na Marsu bylo těžké udržet atmosféru vždycky. A tak stačilo několik explozí vodíkových bomb a vzdušný obal zmizel načisto. Od té doby se tu taky asi shromažďuje kysličník uhličitý, který vystupuje z hlubin planety.“
„Lidé tedy museli zahynout v důsledku enormně zvýšené radioaktivity,“ uvažoval nahlas Vašata,“
„ačkoli naše přístroje při několika obletech překročení normy nezaregistrovaly. Koneckonců tu mohla uplynout spousta času…“
I já přišel se svou troškou do mlýna, když jsem vyslovil domněnku, že atmosféra byla nejspíše už tehdy chudá na kyslík a vodu a Marťané proto začali budovat podzemní města a města na povrchu opatřovali hermetickými kopulemi. Když se atmosférický tlak snížil, kopule popraskaly a nastala smrt. Obyvatelé podzemí pak vymřeli, protože se nedovedli přizpůsobit neobvyklým podmínkám.
„To všechno zní příliš pozemsky,“ zavrtěl hlavou Vašata. „Nemůžeme se za žádnou cenu zbavit svých pozemských představ, naší pozemské logiky. Nebudeme teď raději věštit z křišťálové koule. Možná že se nám podaří objevit ještě něco jiného.“
Max na to řekl:
„Mohli po sobě přece zanechat „živé knihy“ – filmy. Honíte se za malichernostmi, kluci, a místo toho byste se měli zaměřit na to nejdůležitější…“
když jsme se ráno probudili, nedokázal jsem si vzpomenout ani na jediný sen a totéž tvrdil také Anton.
Když jsem se osprchoval a zašel do našeho skleníku, totiž do „rajské zahrady“, uvítal mě náš Fenek novou verzí zániku Marťanů:
„Můžeš mi věřřřit, kamarrrráde, za všechno může virrrrus. Epidemie – to je pravá přřříčina! Taková je prrrravda, můj milý opeřřřenče.“
„To všechno jsou pochopitelně jenom domněnky,“ zabručel z banánových houštin Max. „Moc ho neposlouchej. V poslední době lže, jako když tiskne, a těmi svými fantaziemi mě odvádí z cesty pravé.“
Fenek se burácivě rozchechtal Vašatovým operním basem a nakonec uzavřel svoji produkci táhlým hvízdnutím, které si určitě vyposlechl z našeho zvukového záznamu marsovské vichřice.

Už večer jsem vložil do Tuaregovy paměti nový program nočního průzkumu: Měl pomalu obcházet blízké okolí naší Země a po každých padesáti metrech vykopat jámu. Na každou stanici měl deset minut. Právě teď stál náš robot na červeně zbarvené plošině nehybně jako socha a zdálo se, že si pozorně prohlíží svými magnetickými čidly naši loď. U nohou mu ležela – mrtvola Marťana. Tedy tak to alespoň vypadalo na první pohled. Zhroucená postava měla dlouhé štíhlé nohy, v pase byla nepřirozeně tenká, hlava a pravá ruka chyběly; oděv se podobal kostýmu harlekýna: žlutá barva s širokými černými pruhy.

Nejdříve ze všeho nás napadlo, že Tuareg asi narazil na pohřebiště.

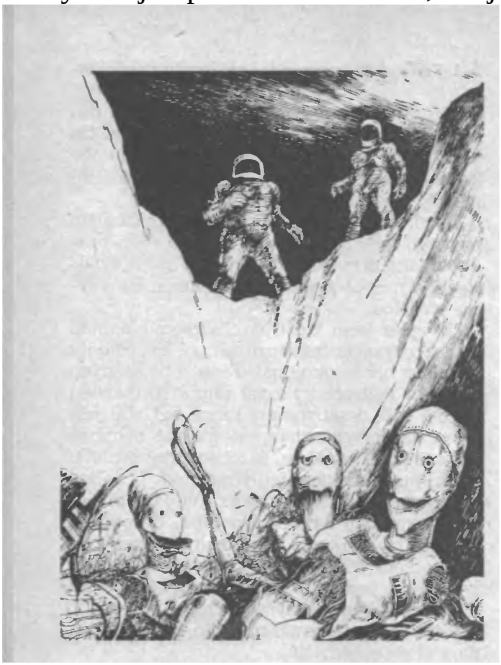
„Skvěle se zachoval. Skoro žádné stopy rozkladu!“ zvolal Max. „Ale co je to za oblek? Jako naši cestáři, kteří opravují dálnice. Pak ale vzniká otázka, proč by ho pohřbívali v pracovním oděvu? Ba ne, přátelé, nejspíše zahynul pod lavinou a to, co vidíme, není žádný hřbitov, ale sutiny. To ostatně taky vysvětluje, proč mu chybí ruka a hlava. Přesto bychom se měli pokusit je najít. Bylo by to báječné, kdybychom mohli domů na Zemi přivézt Marťana!“

„Zadrž, Maxi!„ zvedl Vašata ruku. „Ať už je to kdokoli, domů na Zemi ho nebudeme brát v žádném případě. A nikdo z nás se ho ani nedotkne. Co když tu opravdu řádila epidemie?! Ty ho, Maxi, vyfotografuješ ze všech myslitelných úhlů – ať se Tuareg snaží! Světlo je teď báječné. Ive, můžeš dát povel.“

Tuareg svůj vzácný nález zvedl a my najednou viděli, že na zádech Marťana se odklopilo víko a v nitru trupu jsme rázem zahlédli izolaci, kabely a zpřetrhané dráty.

Na té divoké skládce se nám toho dne podařilo objevit ještě spoustu dalších poškozených robotů. Obří skládka zaplňovala dvousetmetrovou jámu, jež začínala za kamennou bariérou na severu a ztrácela se až kdesi za obzorem. Tuareg na ni v noci narazil v místě, kde byly „mrtvoly“ robotů přikryty pískem, plnil však svědomitě příkaz a kopal jámy, až se z něho kouřilo. Vyhazoval na povrch spoustu odpadu a robota vytáhl, upřímně řečeno, jen proto, že jsem mu do paměti zavedl nový povel: „Brát pouze předměty, které se nepodobají kamenům“. Kamenu pro nás vytáhl na světlo boží snad několik tun, ale do skladů naší lodi se z nich dostalo necelých dvě stě kilo.

Snímky téhle první skládky zná dnes každý; jsou na nich dobře vidět roboti, jejichž těla vyčuhují z plastikového rumu, létající přístroje

nejrozmanitějších konstrukcí, a vedle toho spousta věcí a předmětu, o jejichž smyslu a určení jsme nemohli mít ani nejmenší potuchy. Urazili jsme podél skládky na naší Želvičce dobrých deset kilometrů a pořád jí ještě nebylo konce. Na jednom místě odhalil sesuv pudy chaotický zával odpadu až do hloubky tří set metrů, ale na dno jsme přesto nedohlédli.

Vašata položil kardinální otázku:

„Kolik století se tohle všechno muselo hromadit? Dobrá polovina všech těch předmětů vypadá, jako by se ještě dala použít. Nejspíše vycházely z módy, závody je chrlily ve velkém, lidé je mohli získat bez jakékoli námahy, a tak pro ně věci přestávaly mít cenu."

„Všimni si, že skoro všechno je tu vyrobeno z plastických hmot," ozval se Singer. „Moment, vážení, tenhle svah se strojem, který se dost podobá našemu nákladáku, bychom si měli zvěčnit…"

Anton poručil Tuaregovi, aby přinesl velkou kouli s proraženým trupem, na níž se objevovaly a mizely jasné záblesky…

„Dobré nebe, to je přece glóbus!“ zvolal Max. „Obyčejný školní glóbus. Tohle nesmíte ztratit za žádnou cenu!“
Snad deset minut jsme nemohli odtrhnout oči od povrchu planety, kterou kdosi neznámý s mistrovstvím čaroděje přenesl na povrch glóbu. Později se nám poštěstilo objevit další podobnou učební pomůcku. Na prvním glóbu, který jsme objevili, se obraz planety neměnil. Na tom druhém bylo podle potřeby možno studovat nejen „marsopis“, ale i ekonomii, flóru a faunu planety a také geologii. Naneštěstí u nás na Zemi navždy zmizely obrazy nejen na obou glóbech, ale i na amfoře.
Od našeho odchodu z lodi uplynuly dvě hodiny, ale my na návrat ani nepomýšleli a mlčel taky Vašata, který právě poslouchal další z verzí zániku Marsu, jejímž autorem byl pochopitelně neúnavný a nevyčerpatelný Max:
„Jak vidíte, jsou tu miliony a možná taky miliardy tun polymerů. Marťané zřejmě pro výrobu polymerů využili veškerých zásob kyslíku a dusíku. Viděli jsme přece na glóbu, že tu byly obrovské lesní masívy, zvláště kolem vodních nádrží, na rovníku a ve zdejším subtropickém pásmu. Zdá se, že lesy byly bez milosti zničeny – všechno bylo obětováno výrobě umělých hmot. A současně pokračovala také nekontrolovatelná výroba strojů –těch, které odpovídaly našim automobilům, i letounům. I jejich motory zřejmě požíraly kyslík a zamořovaly ovzduší kysličníkem uhelnatým.“
„I my jsme se této hrozbě vyhnuli jen stěží,“ řekl Vašata. „Jenže srovnávat naši Zemi s Marsem je dost obtížné. Na Zemi přece máme mohutnou vrstvu atmosféry, oceány, lesní masívy!“
Singer však byl naladěn pesimisticky:
„Patnáct tisíc vodíkových bomb, které by byly odpáleny v jediném okamžiku, by mohlo odvát atmosféru do vesmíru a Země mohla vypadat asi jako Mars dneska. Pravda, zůstala by tam ještě otrávená voda a spousta mrtvých měst.“
„Copak se všechny živé bytosti obdařené rozumem musejí vždycky ubírat po jediné možné cestě vývoje?!“ zamyslel se nahlas Anton.
Odpověď mu nedal nikdo z nás. Želvička se vyšplhala na pahorek. Slunce planety Mars ozařovalo skoupými paprsky kopuli, pod níž se ukrývalo město.

Anton mi tiskl ruku. Nevzpomínám si už, jak jsme Želvičku zastavili. Bez jediného slova, jako bychom se oba báli, že ten obraz, který se našim očím otevíral, jediným vydechnutím zapudíme, jsme se dívali před sebe. Chápali jsme, že právě teď je v bezbřehé poušti existence podobné oázy holý nesmysl. Na planetě zbavené ovzduší nic podobného nemohlo existovat a přece nás pojednou oba posedla myšlenka, že všechno, na co se díváme, je zcela reálné a my dva skutečně objevili poslední útočiště nešťastných obyvatel Marsu.
Chudák Tuareg, který nedostal žádný další povel, si bodře vykračoval směrem k městu. Vedla totiž k němu cesta, která začínala hned vedle nás; byla vydlážděna žlutými kamennými kvádry, osázena alejí keřů barvy bordeaux. Celý prostor kolem města byl ostatně pokryt rostlinami s obrovskými listy hnědé, rudé a lehce namodralé barvy. Po dokonalých silnicích se zcela nehlučně míhala okřídlená pozemní vozidla. Ve vzduchu se vznášelo několik letounů a některé z nich připomínaly naše dvojplošníky, které dnes můžete spatřit jen v těch nejlepších muzeích světa. Jiné letouny měly poněkud bizarnější tvary disků, koulí a mohutných válců.
„Co stojíte jako zařezaní?“ zeptal se Vašata. „Přihodilo se snad něco?“
„Zastavte okamžitě Tuarega! „ křikl Singer. „Ten zatracený blázen s problematickou inteligencí holicího strojku si to hasí přímo k severnímu pólu.“
Zjevení, které jsme doposud zřetelně pozorovali, nenávratně zmizelo v oranžovém písku pouště.
„Copak jste nic neviděli?“ zeptal se Anton skřípavým hlasem.
„Co zase, proboha?!“ Ve Vašatově hlase se obavy úspěšně potýkaly s rozmrzelostí. „Okamžitě se vraťte. A hlavně zastavte v rozletu Tuarega!“

ŽLUTÁ SKVRNA

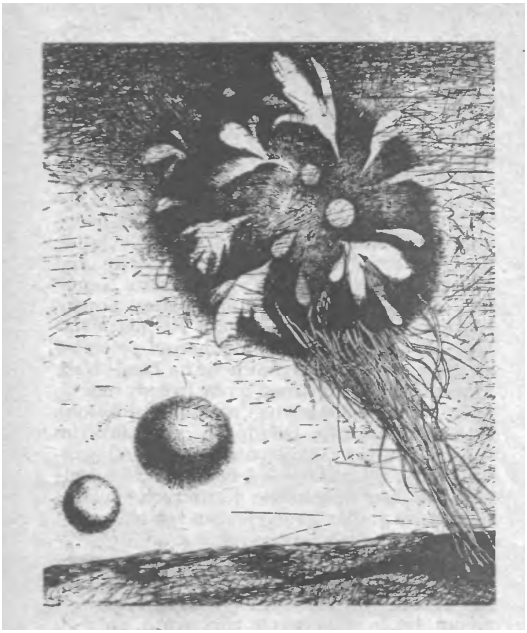
Začínal druhý týden od toho dne, kdy jsme přistáli v písečném oceánu Marsu. Sedm dnů se tady co do množství dojmů, jež se na nás řítily bez ustání ze všech stran, rovnalo spoustě let, prožitých doma na Zemi. Zvláště ty poslední dny nás skoro vyčerpaly. Objevovali

jsme neopakovatelné kulturní památky, doklady o ideální organizaci života, na „živých freskách“ jsme viděli lidi navlas podobné Pozemšťanům, kteří pracovali, přemýšleli, snili. V místech, kde jsme s Antonem viděli přelud města ve vší jeho velkoleposti, teď existovaly jenom jeho zříceniny a Tuaregovi se podařilo vykopat vstup do podzemních továren. Odborníci ještě budou muset odhalit spoustu tajů marťanské techniky. Máme-li soudit podle architektury těchto závodů, lidé tu vůbec nebyli, jen mechanismy a nejrozmanitější imitace člověka – roboty. Za celou dobu pobytu na Marsu se nám podařilo nahlédnout ještě do tří podzemí, a nikde jsme nenalezli ani stopy po člověku: Byly tu jen holé zdi vykládané barevnými kachlíky bez jediné fresky či ornamentu, a pak už jen stroje, stroje, stroje, které zaplňovaly nekonečně dlouhé síně a haly. Marťané nechtěli a nemohli, snad ani nedovedli žít v místnostech, které svíraly jejich ducha, nebyli schopni hledat útočiště pod mohutnou ochranou skalních masívů. Nejraději ze všeho měli rozlehlé prostory pouští, lesy a moře a především oblohu. Nádherné fialové nebe Marsu! Jak je nádherné! Je stejně skvělé a báječné jako naše nebe na Zemi! Naše atmosféra navozuje iluzi tepla, hvězdy našeho nočního nebe jsou zářivé: na Marsu je obloha tvrdší, drsnější, je chladnější, ale nijak tím neztrácí na své velkoleposti a majestátu, navzdory všemu si uchovává svoji věčnou tajuplnost. Oblíbeným tématem marťanských malířů byla obloha ztvárňovaná do „živých obrazů“ – na každém z nich zářila mezi jiskrami souhvězdí svým namodralým světlem Země.

Žil tu hrdý lid, který si byl dobře vědom své síly a moci. Vnášeli do srdcí jiskérky pochodně života, jež se měla rovnat záři hvězd, které tu byly vidět ve dne i v noci. Ukrýt se před jasem Mléčné dráhy znamenalo pro Marťany tolik, co být podoben nejubožejšímu ze všech živých tvorů – osminohé písečné kryse, jejíž pach vyvolával v každém člověku nevolnost.

Překonávali nebezpečí, která přivedli do jejich světa předkové v dobách, kdy se bouřlivě rozvíjela technika, kdy byly bezostyšně ničeny lesy, kdy atmosféra ztrácela drahocenný kyslík a přesycovala se kysličníkem uhličitým. Systémy potřebné pro zachování života byly v hermeticky uzavřených městech Marťanů často lepší a výkonnější než obdobná zařízení na naší lodi. Postačilo by už jen několik málo

století a lidé Marsu by opět mohli vyjít na povrch své planety, spatřit oblohu, jež mezitím nabyla teplé modravé barvy. Kdyby se ovšem nebezpečí strašlivější než atomové války, pandemie a vesmírné katastrofy neskrývalo v jejich myslích. Želvička snaživě klusala nekonečnou rovinou a vítr jemně hladil její opancéřované boky. Začínalo období písečných bouří. Ta tam už byla krystalická čistota jedovatého ovzduší, vzduch byl plný narudlého prachu, který uhlazoval ostré rysy horských masívů na obzoru. Vysoko nad našimi hlavami zářil v temně fialové obloze maličký kotouč Slunce. Podle našich pozemských představ nedávalo Slunce planetě vůbec žádné teplo, jeho síly však postačovaly k tomu, aby byla bez ustání jitřena atmosféra planety, aby neustával ani na okamžik pohyb miliard tun písku, aby se v prach, štěrk a popel proměňovaly pradávná horstva i zbytky lidských měst.

Kolem nás se prokutálel marsovský ekvivalent šateru lapnatého – koule zvíci fotbalového míče tvořená stébly tvrdými jako dráty, nebezpečně vyhlížejícími trny a oranžovými sumkami se semeny podobnými makovým zrnům. Zde plnil „šater“ úlohu secího stroje, schopného bez ustání zasévat semena ve všech myslitelných koutech

planety. Koule byla schopna pohybu i poté, co se její sumky vyprázdnily a bezmocně zplihly. Vždycky tu byla naděje, že se jednoho dne o něco zachytí a zastaví svůj šílený běh. V takovém případě vyrážely z dolních stébel žluté kořínky, jež se s neuvěřitelnou rychlostí a vytrvalostí zavrtávaly do písku, aby nakonec dosáhly hlubinných vrstev, v nichž se dosud zachovaly zbytky vláhy. O hodinu později už rostlina rozkvetla ve velkých květech neuvěřitelné krásy a byla znovu připravena rozsévat kolem sebe život.
Anton sledoval pohyb šateru široce rozevřenýma očima:
„Neuvěřitelná adaptabilita! O nic menší, než mají mikrokaktusy. Další důkaz nezničitelnosti života. Jeho zrod je neuvěřitelně obtížný, protože je zapotřebí miliónů příznivých okolností, aby mohl začít svoji pouť; jakmile se však jednou objeví, nelze ho zničit, neboť je obdařen nesmírnou zásobou elastické pružnosti. Marsovské kuličky opatřené titěrnými ostny přežívají v kosmickém mrazu i ve sluneční výhni. Jsou každým okamžikem připraveny k cestě na jinou planetu nebo dokonce do jiné galaxie, mohou však také čekat trpělivě celé milióny let, než se na mateřské planetě dovrší zázrak a pochodeň života se znovu plápolavě rozhoří. S člověkem je to vždycky složitější. Člověk se na planetě objeví jen jedenkrát. Věčná škoda, že se nedočkali našeho příletu.“
„Třeba se přece jen zachránili,“ namítl jsem.
„Jakpak?“ zeptali se dvojhlasně Vašata i Anton.
„Třeba využili anabiózy a teď spí. Možná že se někde zachovala nějaká vesnička nebo třeba celé město. Mars je přece dost velká planeta.“
„To ne.“ Anton zavrtěl hlavou. „Při téhle vysoké úrovni civilizace by si našeho příletu určitě všimli.“
„A co ty přeludy?“ ozval se Max. „Copak to nemohou být známky toho, že tu život pořád ještě existuje?“
„Existoval,“ opravil ho nemilosrdně Vašata. „Všechno, k čemu nás ty přeludy směrovaly, tedy to, co viděli Iv a Anton, jsou pouhé trosky. Není také vyloučeno, že byly přeludy prostě výsledkem nervového napětí posledních dnů.“
Jako vždy, i tentokrát měl Vašata jistě pravdu a nám nezbývalo než mlčet. Opravdu, proč se nám daří objevovat pouze zříceniny a trosky

měst, stopy mohutných zavlažovacích soustav, vyprahlá dna moří, podivuhodné památníky, fantastická zařízení a zvukové fólie, jež Marťanům zřejmě nahrazovaly knihy, které nejspíše nikdy nebudeme schopni přečíst?
Dlouho jsme jeli bez jediného slova. Tuareg kráčel vpředu a neodchyloval se ani o píď z kursu, který jsme mu dali. Jeli jsme k Oranžové poušti novou cestou, na níž byl udusaný písek, rovný jako stůl. Už když jsme přistávali, povšiml si náš automatický kartograf v těchto místech něčeho, co mohlo být buď nahodilou nakupeninou balvanů nebo také zříceninami.
Tuareg se obezřetně vyhnul sloupům z oranžového pískovce, které se podobaly výtvorům starých Řeků z iónského období, a se strojovou přesností vyrazil původním směrem.
V přilbách jsme pojednou zaslechli výstražný signál a pak Vašatův hlas:
„Tak co, kamarádi? Pořád na cestě?“
„Pořád,“ odpověděl Anton.
„Máte to ještě daleko?“
„Takové dva kilometry.“
„Moc se tam raději nezdržujte. Zříceniny nás už příliš nezajímají. A taky byste neměli Tuarega nakládat jako dromedára. Singer má beztak všechny kontejnery nacpané k prasknutí. Berte jen to, co je opravdu zajímavé.“
„Zajímavé je tu všechno,“ zabručel zasmušile Anton. „Jenže my začínáme být pěkně rozmazlení.“ Antonova nálada doznávala v posledních dnech dosti často nepříjemných změn, ačkoli zjevné příčiny tu zřejmě nebyly.
„Copak provádí náš přítel Max?“ zeptal jsem se, abych faux pas nějak zahladil.
„Byl pořád se mnou, ale před pěti minutami jsem ho poslal, aby provedl dezinfekci jednotlivých úseků. Po vašem odjezdu ten výtečník totiž zjistil, že mu přímo ve skafandru vyrostl kulatý ostnatý drát. Poručil jsem mu, aby skafandr okamžitě vyhodil. Tady alespoň vidíte, co se může stát, když se neplní základní instrukce. Takže vám ještě jednou kladu na srdce…“

V přilbách nám zaburácel Maxův smích – určitě musel všechno slyšet:
„Vtip je v tom, že ten skafandr je tvůj, veliteli. Včera jsi v něm podnikal zdravotní procházku, tak je to!“
„Můj?! No dovol… Jak se to, kruci, mohlo stát?“
„Další ze záhad Marsu.“
„To na věci nic nemění, mládenci… Teď si musíme dávat pozor! Když už ten zatracený šater roste i v mém skafandru…“
„No vida, k nám se zatím ještě neprokousal,“ chechtal se Anton, ale pak se nad Vašatou slitoval a dodal: „Neboj, šéfe, přes noc se z nás stali fanatičtí plnitelé všech kosmických instrukcí. Jestli ještě k něčemu dojde, nebude to rozhodně naše vina.“
„Tak teda jo, Antone… Mám dojem, že jste u cíle cesty. Větříček sílí. Tam vpředu před vámi je něco tmavého… Chyba, on je to Tuareg. A hned za ním je něco, co se podobá hromadě kamení.“
„No jasně,“ mávl jsem rukou. „Máme tu další zříceniny.“
„Ne abyste lezli do těch sutin! Povoluji vám pohyb pouze v otevřeném prostoru.“
Podívali jsme se s Antonem po sobě; každý z nás si byl jist, že do zřícenin v žádném případě nepolezeme. Zrovna včera se totiž před Tuaregem zřítila zeď. Jen padesát čísel chybělo, a přišli bychom o robota. Mračno prachu se usadilo teprve po půlhodině.
Želvička zastavila až u městské brány, tedy v místě, kde kdysi stála řada hermeticky uzavřených propustí. Podle zřícenin se dalo soudit, že tu stálo největší město, na jaké jsme dosud narazili. Zachovala se dokonce část obrovské kopule, tvořené spoustou vzduchotěsných segmentů, které připomínaly plástve medu. Zbytky kopule udržoval jediný oblouk, který tu dosud stál; ostatní oblouky i roztříštěná kopule pohřbily celou jižní část města. Na severu se však zachovala řada domovních bloků a čtvrtí.
Město by se možná zachránilo celé, kdyby tu ovšem nebyl vítr, který podemlel základy. Měli bychom zjistit, kolik tisíciletí uplynulo, než se větru podařilo zcela zničit základy staveb a zasypat pískem příkopy a zříceniny.
Tuareg si mistrovsky klestil cestu k severní části města. Architektura se tu podle Antonova výstižného postřehu vyznačovala „pochmurnou

majestátností panteonů“. Domy mely dvě tři podlaží a byly zbudovány nejspíše z litého kamene. Střechy byly ploché a obyvatelé jich zřejmě využívali jako korza; mezi jednotlivými domy byly přes ulice přehozeny úzké můstky. Stěny domů byly prosty zbytečných detailů, barevné řešení však bylo velmi bohaté; nechyběly ani fresky a ornamenty. Obložení bylo pestřejší než na mešitách Samarkandu, emailované kachlíky se dosud leskly jako vitrážová okna v katolických katedrálách. Namířil jsem na zlatě se lesknoucí stěnu paprsek lucerny a najednou jsem pochopil, že email je starý tisíce let: Čas do něj vyryl vrásky a nespočetné pukliny.

V ulicích severní části města nebyl skoro žádný písek ani prach. Zato u prahu domovních dveří a na úzkých římsách oken ho byla spousta. Dveře byly zavřené a dokonce ani Tuareg, kterému dal Anton povel, aby je otevřel, nebyl schopen s nimi pohnout.

„Stavět tedy dovedli Marťané důkladně,“ zamručel pochvalně Vašata.

„Možná až příliš,“ odsekl Anton. A pak vykřikl: „Podívejte se nalevo! Báječná freska – Marťané na procházce! Každý z nich musel mít dobré dva metry tady tenhle s modrým plnovousem, co drží za ruku dítě, ten je určitě ještě vyšší. Ale jsou hrozně hubení, tencí… Dokonce ani oděvy nemohou zakrýt jejich hubenost.“

Minuli jsme dům s freskou a vkročili do neobvykle široké ulice lemované dvěma neuvěřitelně dlouhými domy, ohraničené Marťany tolik oblíbenou fialovou dlažbou.

„Koukejte, není tu ani zrnko písku!“ zvolal překvapeně Anton. „Nejspíš za všechno může průvan. Jen si poslechněte, jak nám hvízdá v přilbách!“

Záhy jsme se však přesvědčili, že tu nejde jenom o průvan. Vypadalo to, že cosi na ulici odpuzuje od dlažby písek i prach. Anton setřásl z římsy hrst prachu a ten, aniž by dopadl na dláždění, vzlet vzhůru a zamířil ke zříceninám.

Anton na mne chvíli vyjeveně zíral a pak řekl:

„Podivná cesta. Odpuzuje všechno, co na ni dopadne. Všiml sis, jak se po ní dobře jde? Jen se podívej!“ Popadl drobný kamínek a hodil ho na dlažbu. Kámen se sotva dotkl fialových kachlíků a jako šíp vystřelil vzhůru až ke kopuli.

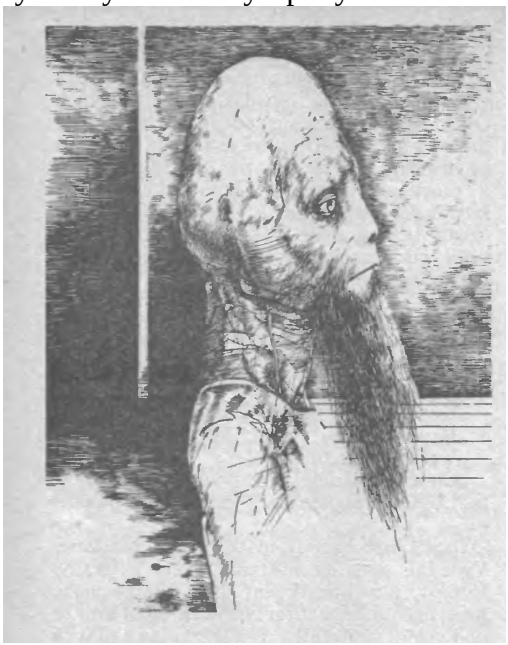
Řekl jsem Antonovi, že si teď připadám lehčí a že se mi jde mnohem pohodlněji.
„Mám pocit, že bych se dokázal vznést, kdybych se jen lehce odrazil.“
„Jen žádné zbrklé experimenty!“ zarazil mě okamžitě Vašata. „Jak daleko chcete ještě jít touhle ulicí? Bylo by mnohem rozumnější, kdybyste se ještě jednou pokusili proniknout do některého domu.“
„Ještě pár metru a zahneme,“ chlácholil Vašatu Anton a očima mi ukázal na stěnu. Zvolna, přiměřeně našim krokům se po ní pohyboval žlutý kruh velký asi jako disk.
Všiml jsem si ho už před chvílí, ale pokládal jsem ho za často se opakující část ornamentu. Nedošlo mi, že se kruh pohybuje, ačkoli jsem pociťoval podivné nutkání podívat se na zeď.
„Nebude to něco jako sluneční prasátko?“ zeptal se nejisté Vašata.
„Kde by se tady asi vzalo? Slunce přece není vidět,“ odfrkl Anton. Ta fialová dlažba a žlutý kruh mají nejspíše něco společného… Vidíš, zastavili jsme se a on znehybněl taky. Teď se dal zase do pohybu. Vidíš ho vůbec? Třeba ti v tom vadí nějaké pole. Nebo blokáda?“
„Žádná blokáda. Vidíme s Maxem skoro všechno. Právě teď prokoukl disk zvířeným prachem… Ale vy dva opravdu utíkáte jako náměsíčníci. Není to nějaké znamení? Co když se opravdu někdo zachránil?!“
„To tedy sotva!“ odpověděl Anton. „Kdyby se opravdu zachránil, sotva by potřeboval dělat takovéhle kejkle. Nejspíše to budou zbytky nějakého informačního systému. Například by za pomoci tohohle disku bylo možno bez obtíží objevit potřebný byt… Zkrátka něco jako domovní kód. Každý člověk tu mohl mít svůj vlastní kód nebo, chcete-li, svoje pole, a tenhle disk na ně byl schopen reagovat. Pak je tu ještě jedna možnost: Kruh byl určen jen pro noční období…“
Max ho neurvale přerušil:
„Podobné žvanění je mi k smíchu! Dobře víš, jaké osvětlení v těch dobách měla města Marťanů. Všimni si, že i teď domovní zeď svítí, třebaže se po ní pohybuje ten váš disk.“
Čekal jsem, že se Anton jen tak nevzdá a že se začnou dohadovat, jenže Anton odpověděl neobvykle mírně:

„Pochlub se nám raději, jakých jsi dosáhl úspěchů ve svém boji proti místní vegetaci? Pročpak si oblíbili zrovna Vašatův skafandr?“
„V mém se usadil taky jeden kousek. V přilbě, jen si to představte! Rostou neuvěřitelné rychle a stačí jim k tomu stopové množství vody. Jen si představte, co by se mohlo stát, kdyby začala takováhle rostlinka růst v době, kdy máme skafandr na sobě?!“
„Dvakrát příjemná představa to tedy rozhodně není. A co kyslík?“
„Ten dokáže poněkud zmírnit tempo růstu, a to je také všechno.“
Zářící disk se zatím zastavil nad prohlubní ve zdi, která se podobala dveřím; jen klika tu chyběla a my za žádnou cenu nemohli přijít na to, jak by se dala otevřít. Anton zavolal Tuarega, který odměřeným krokem pochodoval vpřed a bušil ocelovými podrážkami do dlážděnı́ jako do bubnu. Zastavil se a upřel vyčkávavý pohled membrán na zeď se záhadnými dveřmi. Mlčeli jsme, protože jsme nevěděli co podniknout.
„Ať je Tuareg zkusí vysadit ramenem, poradil nám Max. „Ale vy byste měli jít kousek stranou.“
„Připadá mi to příliš nezdvořilé,“ ozval se Vašata. „Je to, jako by nás pozvali na návštěvu a my nečekáme, až nám hostitelé otevřou dveře dokořán a vrážíme dovnitř jako lupiči. Raději počkáme.“
„Jak dlouho?“ zeptal se naříkavě Max. „Jak dlouho se vůbec dá čekat?“
„Řekněme takových deset minut.“
„A když se ani pak neotevřou?“
„Tady se nic nebude lámat! Žádné násilí!“
„Asi máš pravdu, Christo,“ povzdechl si Max nešťastně. „Jako vždycky máš pravdu a ve svých soudech jsi přesný jako lodní chronometr.“
„Jako chronometr, ze kterého byla vytažena pružina…“
Kruh, jako by se rozmyslel, sklouzl na dveře a zastavil se přímo v jejich středu. Kamenná deska dveří se začala zničehonic zvolna přesouvat doprava, vstupovala do zdi bez jediného zaskřípění a my před sebou viděli antracitově černý otvor, jehož hloubku jsme mohli jen tušit.
„Tak to vidíte,“ ozval se sípavý Vašatův hlas. „Teď se nám konečně dostalo pozvání… Ne, raději počkejte! Co abychom pustili napřed

Tuarega?! Anebo ne! Ještě by tam něco rozbil nebo zničil. Posviťte tam, nebo nic neuvidíme.“
Anton a já jsme tedy na dveře namířili naše reflektory a interiér domu se v jediném okamžení rozzářil. Uviděli jsme před sebou složitý mnohohran velké haly s dveřmi proraženými do každé z hran a chodbu, která se ztrácela v dálce. Světlo bylo rovnoměrné a mělo nazelenalou barvu – útěšnou a uklidňující…
„Co jsem vám říkal!“ ozval se Max – kdo jiný! „Jejich světelná síť pracuje dodnes!“
Je to zvláštní, ale strach jsme nepociťovali. Nikdo z nás nemyslel na to, že by to mohla být past, která nás uvězní, jen co vstoupíme dovnitř.
„Pozvali nás, Christo,“ řekl Anton sevřeným hlasem. „Musíme vstoupit.“
„Ano, ano. Ovšem. Jen jděte, chlapci,“ odpověděl velitel. „Ale nezdržujte se dlouho.“
„A ještě něco!“ To se ozval zase Max. „Neklopte svoje televizní oči k zemi! Nezapomínejte, že vstupujete do prvního příbytku Marťanů!“
Ve Vašatovi se opět probudila jeho příslovečná ostražitost.
„Můžete jít dovnitř. Ale zachovávejte maximální opatrnost, mládenci!“ nabádal nás otcovsky. „Nějak se mi ten dům bez oken, zářící disk ani ulice s antigravitací nechtějí líbit.“ Na okamžik zaváhal. „No dobrá, jděte! Kdyby něco, Tuareg vám půjde na pomoc. Řekněme, že vykonáte hrozně krátkou zdvořilostní návštěvu a nic víc. Ive, napřed ty! Anton počká a bude s Tuaregem připraven na jakoukoli alternativu.“
Později nám Anton vyprávěl, že ho v té chvíli doslova dusila zvědavost, v níž nebylo ani stínu obavy či strachu, a že jen dlouholetý návyk plnit povely velitele ho udržel u dveří. Jinak by na Vašatovo svolení nečekal a vtrhl by dovnitř. Ve skutečnosti však Anton nechal Tuarega stát u dveří a navzdory očekávání mne předběhl. Do domu vstoupil jako první.
„Vypadá to tu náramně pěkně,“ řekl, když přelétl očima po stěnách, stropu i podlaze. „Museli mít neuvěřitelně jemný vkus. Jen se podívej na ty fresky a ornamenty! Třeba tady na stropě – kaktus se spous-

tou květů. A tady je zase děvčátko s pískem v dlaních – jako na amfoře. Je docela jako živá. Jen se podívej na líbezná gesta paží, na její oči! Jako by se dívala přímo na nás…
Pokud jde o mne, neměl jsem oči pro nic, než pro portrét děvčátka, jenž v hale zaujímal nejvýznamnější místo. Kolem portrétu byla spousta krajinek; na nich byl Mars zobrazen v docela jiných dobách. Anton ke mně beze slova přistoupil a my se na ten zázrak dívali společně. Na živé tváři se zlatavou pletí se výraz měnil každým okamžikem: Dívka se chvílemi přemýšlivě zakousla do tenkého rtu, tu se zase zamračila, když písek z jejích dlaní nedopadal tam, kam si přála, pak se zase vesele usmála a štíhlými, skoro průsvitnými dlaněmi udusávala písečné hradby zámku. Dívala se skrze nás, jako by o něčem přemýšlela, a pak otáčela hlavu směrem k moři, aby se zaposlouchala do šumění vln a do hlasů,'jež připomínaly melodický zpěv.
„Není tu ani smítko prachu," zašeptal Anton a rozhlížel se teď kolem dokola s výrazem hrůzy. I já jsem cítil, jak mě zamrazilo. Kouzlo bylo pojednou pryč a my jsme postřehli vzrůstající neklid. Napadlo mne, že bychom odsud měli co nejrychleji odejít. Anton, jako by mi četl v myšlenkách, začal ustupovat pozpátku ke dveřím. Udělal jen pár nejistých kroků a znovu se zastavil s očima připoutanýma k tváři děvčátka. A pak se kdesi z hlubin domu ozvaly tiché pomalé kroky. I přes přilbu jsem viděl, jak Antonova tvář zbělala. Pocítil jsem v ústech vyprahlost pouště…
Dveře se zvolna, bez jediného zaskřípění uzavřely. Naší první myšlenkou bylo, že jsme se ocitli v pasti a že nám teď nepomůže ani celé Kosmické centrum. Tuareg se sem bude marně dobývat.
„Už je to tady! „ zasípal Anton.
„Myslíš, že jsme v průšvihu?" ,
„V pořádném, to mi věř!"
„Co se s vámi děje? Nevidíme vás! Proč mlčíte?" Vašatův hlas se chvěl vzrušením a obavami.
Otočil jsem hlavu a uviděl jsem – Marťana. Vypadal, jako by sestoupil právě z fresky. Vysoký, půvabné držení těla, dlouhé paže, protáhlý obličej a obrovské oči, kterým jsme se obdivovali u děvčátka. Kráčel zvolna a plavně s hlavou graciézně vztyčenou, ruku tiskl k hrudi…

„Co se stalo?“ zaječel Vašata. „Odpovězte, vy blázni!“
„Tady… někdo bydlí,“ chroptěl Anton jako v posledním tažení.
„Marťan! Je to Marťan! Jde k nám!“ Svůj hlas jsem dočista nepoznával.
Neodpověděli. Slyšeli jsme jenom jejich zrychlený dech. Pak se ozval Vašata:
„Děláte si srandu, chlapi! Tohle jste ovšem trochu přehnali…“
„Je blízko! Už je skoro u nás!“ zaječel Anton.
Opět jsme slyšeli sípavé oddechování našich kamarádů na Zemi.
Marťan se zastavil deset kroků od nás, rozpřáhl paže a pak jsme uslyšeli jeho zpěvavý hlas – nádherný a plný smutku. Jeho tvář byla zcela nehybná, jen tenké rty se nepatrně pohybovaly. Na jeho hlavě nebyl ani jediný vlásek. Tvář i celá hlava měly barvu matně se lesknoucího zlata. Na širokou hruď dopadal kadeřavý plnovous černý jako havraní křídlo. Nos byl tenký a jemný, chřípí chyběla. Ani ušní boltce nebylo vidět. Oděv byl stejný jako na freskách – přiléhavý, šedý se žlutými podélnými pruhy. Takové postavy jsou na obrazech zpravidla umístěny v pozadí. Pak jsme si všimli jeho rukou – na štíhlých zápěstích vyrůstaly z dlaní čtyři prsty.

Já i Anton jsme se obřadně uklonili, což nebylo v našich skafandrech nikterak snadné. Anton potom řekl:
„My, lidé planety Země, vás zdravíme!“ Max nevěřícně šeptal: „Bratři! Naši vesmírní bratři!“
„Ano, naši vesmírní bratři,“ opakoval Anton.
Marťan odpověděl krátkou zpěvavou větou a ukázal rukou na chodbu.
„Zvou nás dál,“ řekl hlasitě Anton, který už pomalu přicházel k sobě.
„Musíte jít,“ rozhodl Vašata. „Zdá se, že je vám příznivě nakloněn. A ještě něco – zesilte zvuk!… Ještě trochu… Teď je vás dobře slyšet… Mimochodem, teď vás už zase vidíme.“
„Ten Marťan vypadá skvěle!“ Maxovo nadšení neznalo mezí. To držení těla! Proč se neozval už dříve?“
„Uklidni se, Maxi!“ Ve Vašatově hlase opět zaznívala ironie. „Všechno se včas dovíme. A teď mi přestaň mačkat ruku!“
„Promiň, veliteli…“
Marťan ustoupil do strany, ukázal nám královským gestem na chodbu a řekl něco nesrozumitelného. Z jeho slov však zaznívala přátelská náklonnost. Když jsme vykročili, předběhl nás a vykročil před námi bez jediného ohlédnutí.
„Jen se podívej, on má třetí oko!“ zašeptal Anton v posvátné hrůze. „Vidíš, na zátylku!“
To třetí oko nás nehnuté pozorovalo…
Po obou stranách chodby byla řada dveří – jedny otevřené, jiné zavřené. Pokoje byly prázdné, jen u stěn jsme za průzračným sklem viděli nádoby podobné baňkám a retortám, ale i přístroje s bizarně prohýbanými trubicemi, tmavá pouzdra, jejichž obsah nebylo vidět.
„Asi jde o nějaké vědecké zařízení,“ vyslovil Anton svůj předpoklad. „Po obou stranách chodby jsou buď laboratoře nebo sklady chemikálií a přístrojů.“
„No dobrá, dobrá,“ řekl netrpělivě Vašata. „Hlavně komentujte všechno, co vidíte. Na obrazovce se zase objevily poruchy…“
„Další Marťan! Ve všem se podobá tomu prvnímu, jen oblek má růžově žlutou barvu s černými pruhy…“
„Jako ten první?“ skočil Antonovi do řeči Max.
„Neruš, Maxi!“ okřikl ho rázně Vašata. „Antone, pokračuj!“

„Tenhle má žluté střevíce, plnovous je ryšavý. V ruce má… paprskomet…“
Druhý Marťan stál ve dveřích jedné z laboratoří, když jsme se k němu přiblížili. Pronesl zpěvavě jakousi záhadnou větu a ústí jeho pistole mířilo přímo na nás.
Zamumlali jsme jakousi odpověď a bezděčně jsme zrychlili krok.
Anton, který celý výjev komentoval, řekl:
„Je to určitě strážce. Voják. To třetí oko má taky.“
Pořád ještě kráčíme chodbou. Podlaha má fialovou barvu s růžovým odstínem nebo také naopak – v očích se nám už všechno směšuje a plete. Stěny jsou tu nádherné! Nástěnné malby doslova omračují. Scény ze života Marťanů – doma, na procházce, pohledy upřené na nebeskou klenbu… A tady je schematické zobrazení Sluneční soustavy! Všechny planety a mezi nimi i naše Země. Je to nějaká továrna! Určitě! Nebo laboratoř? Ba ne, továrna! Obrovská buňka… Tohle je oddělení vědy… Abychom tomu porozuměli, museli bychom tu strávit celé týdny. Možná měsíce. Tam vpředu je další strážce. Plnovous nemá. Zato pistoli. Stěny se rozsvěcují. Ten strážce míří pistolí na stěnu a její jas vzrůstá…
„Dobré nebe, to je přece vysavač! „ rozesmál se Anton. „Jeho princip ovšem nechápu. Tenhle se na nás ani nepodíval. Ze všeho nejvíc mi připomíná robota.“
„Že by úklid na vaši počest?“ zašpásoval nervózně Max.
Anton se na mne podíval:
„Nemáš pocit, že i náš průvodce je poněkud příliš, ehm, mechanický ve svých pohybech? Buď je to tím, že strávili příliš mnoho času ve stavu anabiózy, anebo jsou to…“
„Roboti?“
Ta myšlenka mi probleskovala hlavou už dost dlouho, ale vytrácela se pod přívalem nových dojmů a navíc jsem se ji snažil zapudit. Kdo by se chtěl dobrovolně rozloučit s iluzí, že jsme se konečně setkali se skutečnými lidmi, s myslícími bytostmi z jiné planety?! Celou dobu jsme po takovém setkání toužili, čekali jsme na ně a zrovna teď, když slyšíme jejich řeč, tolik melodickou a půvabnou, se musíme vzdát představy, že máme co dělat s opravdovými lidmi! Anton má bezesporu pravdu – pohyby našeho průvodce jsou příliš rovnoměrné a

mechanické. Roboty podobného zevnějšku jsme ostatně objevovali nejednou i na skládkách a dokonce Tuareg nedávno vykopal zcela neporušený exemplář přímo v poušti. Naši hostitelé však podle všeho patří k nějaké vyšší kategorii myslících antropoidních automatů vybavených intelektem značně vysoké úrovně. Na freskách byli roboti zobrazováni vždy v pozadí a jejich zobrazení podléhalo jistým konvencím, třebaže se tito tvorové na první pohled v ničem neodlišovali od lidí, tedy s výjimkou oděvu a pak také skutečností, že byli vždy zobrazováni při nějaké podřadnější činnosti. Zprvu jsme je pokládali za otroky nebo příslušníky nějaké poražené či snad nižší rasy, protože bylo zřejmé, že Marťané jen neradi ztráceli čas fyzickou prací, o čemž svědčilo jejich dokonalé výtvarné umění, v němž se nám podobné náměty nikdy nepodařilo objevit.

„Jsou to ovšem absolutně rozumné bytosti. Třeba to budou kyborgové! Buď jak buď, pomohou nám nalézt klíče ke všem tajemstvím," uvažoval Anton. „Až se naučíme rozumět jejich jazyku, bude nám všechno jasnější a pochopitelnější."

Ozval se zneklidněný Vašata:

„Co si to tam špitáte? Antone, proč neodpovídáš?"

„To byla jenom taková malá porada, šéfe. Asi jsme se dostali mezi roboty. Jen ti tu zůstali místo živých Marťanů. Takové to asi bude – civilizace robotů."

„Ono jde o to, že tu není skoro žádný vzduch a teplota hovoří sama za sebe: Minus sto deset! Ze začátku jsem tomu jaksi nevěnoval pozornost, to až teď… Čistota je tady doslova neuvěřitelná. Jen roboty jsou schopny vysávat sebemenší smítko prachu za všech okolností a bez ohledu na skutečnou potřebu… No vidíte, a máme po pochybnostech." Anton si zhluboka povzdechl.

„No dobrá, dobrá," zavrčel Vašata. „Teď by mne spíš zajímalo, jak dlouho budete ještě pochodovat?"

„Mám pocit, že to už brzy skončí… Nelekejte se! Oni nám prostě předvádějí nějaké vědecké pracoviště. Možná nějaký vědeckovýzkumný ústav. Po obou stranách chodby jsou teď dveře otevřené, místnosti jsou mnohem prostornější. V každé z nich vidíme něco, co se podobá sejfům, a taky nějaké zařízení, jehož účel neznáme. Teď jsme vkročili do obrovského sálu. A to je konec – před námi je stěna

ostře červené barvy. Sál je opravdu obrovský, vysoký strop je fialový jako obloha… No ovšem, září na něm souhvězdí a planety se pohybují po svých drahách…
„Jaké planety?“ skočil Antonovi do řeči rozčilený Max. „Není tam vidět Zemi?“
„Proboha, mlč už, Maxi! „ okřikl ho Vašata. „Co tam ještě vidíte?“
„Hm, uprostřed stojí náramně velký černý válec. Podél stěn je černý panel se spoustou přístrojů. A je tu takových dvacet lidí, kteří je obsluhují. Teda robotů?“
„Tak robotů nebo lidí?“ neudržel se zase Max.
„Nechytej mě za slovíčko…Právě teď nám zdejší šéf – majitel nebo ředitel – naznačuje, abychom se posadili.“
„No tak se tedy posaďte,“ udělil nám Vašata své požehnání. „Co tam ještě vidíte?“
„Řekl bych, že už nic zajímavého. Na stěnách nejsou žádné ozdoby ani malby, jen jejich zbarvení je příjemné, ačkoli je nedokážu definovat… Vypadá to, jako by přímo proti nám chyběla stěna. Aspoň se mi to zdá, protože se chvílemi přibližuje a pak zase vzdaluje…“
„Obrazovka,“ řekl jsem zničehonic a sám jsem se podivil své jistotě. Posadili jsme se do pohodlných měkkých lenošek, jaké máme i na naší lodi. Objevila se před námi ta křesla najednou, když vystoupila z podlahy, ale je také možné, že byla hned vedle černého válce – toho jsme si prostě nevšimli. Ačkoli bylo dost těžké si jich nevšimnout – křesla měla jasně oranžovou barvu…
Tehdy jsme tomu nevěnovali pozornost, pomíjeli jsme detaily, jež podle našeho názoru nebyly příliš důležité. Já se například po celou dobu nemohl zbavit dojmu, že před sebou máme skutečného živého Marťana. Jistě, byly tu jeho mechanické pohyby, nedostatek kyslíku a strašlivý mráz. Jenže, co vlastně o Marťanech víme? Proč by nemohli vdechovat kysličník uhličitý a bez obtíží snášet mráz, který by pro nás znamenal jistou smrt?! Dost zřetelně si pamatuji, jaké nesmysly mě tehdy napadaly. Píši o nich teď jen proto, abyste si lépe uvědomili náš tehdejší duševní stav.

LEV ITACE V ORANŽOVÉM KŘESLE

Marťan s černým plnovousem setrvával po celou dobu v naší nejtěsnější blízkosti a vydával melodické zvuky, které opravdu působily na naše rozjitřené nervy jako léčivý balzám. Stál teď obrácen tváří ke stěně, která se zachvívala jako vzduch za parného dne. I my jsme se na ni dívali a já pojednou ucítil nervové chvění. Anton na tom zřejmě nebyl o nic lépe, protože jsem zřetelně slyšel jeho zrychlený dech.
Ozval se Singerův prosebný hlas:
„Co je to s vámi? Proč jenom funíte a nic neříkáte?“
Antonův hlas byl zdrsnělý chrapotem:
„Iv měl naprostou pravdu. Je to obrazovka. Právě teď se díváme na růžově šedou stěnu a kdesi za ní se začíná cosi rýsovat. Něco se tam objevuje… Ano, ano!“
Najednou jsme viděli oblačnou oblohu. Pak se před námi otevřelo panoráma planety z výše tisícovky metrů, možná dokonce dvou kilometrů. Tohle nebyla přece Země, a odhadnout výšku bylo dost obtížné. Poušť, obzor lehce zamlžený, viditelnost neuvěřitelně dobrá… Uprostřed jsme spatřili město, přesněji řečeno obrovitou kopuli, jež se ve slunečních paprscích leskla jako drahokam. Ke kopuli mířil široký kanál a několik silnic osázených po „stranách hnědými a blankytně modrými keři. Po hladině kanálu zvolna pluly lodi, jaké jsme už vídali na freskách, ve vzduchu jsme spatřili několik letounů. Na silnici panoval čilý pohyb – krytá vozidla se rychle pohybovala oběma směry. Překvapilo nás, že tu neznali pravidla silničního provozu. Pohyb vozidel byl zcela chaotický, ale ke srážkám přesto nedocházelo. „Systém mraveniště.“ Vozidla byla zřejmě vybavena řídícími programy a komputery stejně jako naše Želvička. Tady je zase jiná silnice a na té je už provoz normální, levostranný. Rychlost se pohybuje kolem tří set kilometrů za hodinu.
„To první bude rekreační magistrála, druhá dálnice spojuje mezi sebou města,“ prohlásil jsem tónem zkušeného průvodce.
„Jak to můžeš vědět?“ zeptal se Max nevrle.
„Prostě to vím,“ pokrčil jsem rameny.
„Je to opravdu tak, jak říká Iv,“ podpořil mě Anton. „Vysoká rychlost je vždycky vzrušovala. Ale jednoho dne došlo k hromadné havá-

rii. Několik vozů se rozbilo na kusy. Veškerý pohyb ustal. K místu neštěstí přilétl hvězdolet. Silnicí se přiřítily černé vozy s rudými pruhy – záchranná služba. Oběti katastrofy nebyly odvezeny do města, ale někam dál, až za obzor. Hvězdolet zvedl trosky a odvlekl je na skládku. Mimochodem, je to obraz města, ve kterém teď právě jsme."

„Správně," souhlasil jsem s Antonem. „Je to tohle město." Chtěl jsem najednou za každou cenu vypovědět všechno, co jsem se zčista jasna dověděl o městě i o životě Marťanů. Je pravda, že poznatky se do mého vědomí dostávaly v útržkovité podobě a podobaly se tezovitému záznamu nebo pramálo souvislým poznámkám; navíc tu bylo mnoho nejasného a nepochopitelného, neboť slova, která jsem znal, nebyla schopna vystihnout skutečný smysl. Začal jsem vyplivovat věty jako sportovní komentátor:

„Pozorujeme život Marťanů v období prohlubujícího se úpadku, kdy byla téměř beze zbytku zničena fauna, kdy byly téměř spotřebovány zásoby kyslíku a vody a Věčně Jdoucí byli nuceni žít v Uzavřených městech. (Poprvé jsem označil Marťany tímto zvláštním spojením, jako bych si na to právě v tom okamžiku vzpomněl.) Další projekce filmů „přímé účasti" nás seznámí s jinými stránkami života Věčně jdoucích. (Měl jsem v té chvíli podivný a zcela neopakovatelný pocit, že vím docela všechno, že mi nic nezůstalo skryto.) V oněch dobách úpadku se již nerodily nové myšlenky, jež by byly schopny pohánět společnost na její cestě vpřed, neboť všeho již bylo dosaženo, všechna přání se naplnila. Přetrvávala jen neuhasitelná žízeň po rozkoších a radovánkách a jejich škála byla značně široká – od nejvybranějších až po ty nejbrutálnější. Značná část společnosti byla zcela zaměstnána pátráním po stále nových, dosud nevyzkoušených pocitech. Společenská hra, kterou právě sledujete, byla nazvána Vyjížďka osamělých. Hry se mohlo zúčastnit několik hráčů. Podstata spočívala v tom, že v jednom z vozidel byl odpojen bezpečnostní regulátor řízení. Který ze strojů to byl, nevěděl nikdo z hráčů. Nelekejte se, nic mimořádného se přihodit nemohlo, neboť bezpečnost, opět byla téměř stoprocentní. Při kolizích však vzaly za své kostry vozidel. ‚Vítěz' zůstával vždy naživu. V soutěži, kterou právě sledujete, byl díky náhodě (pravděpodobnost byla mizivě malá) zraněn

jeden z účastníků hry. Byl neprodleně převezen do střediska regenerace, kde mu bylo zaměněno poškozené oko a dolní končetina.“
Ozval se Vašata. Jen stěží se ovládal, aby na něm jeho vzrušení nebylo příliš patrné.
„Uklidni se, Ive! Ty taky, Antone! Proč se tolik vzrušujete? Přestaňte už, k čertu, improvizovat! Reprodukujte prostě svými slovy jenom to, co vidíte na obrazovce!“
Max doslova zuřil:
„Co to jen žvaní?! To abychom snad vymazali záznam! Jak je možné říkat něco takového o lidech na vysokém stupni vývoje?! Copak je to nějaká formule jedna? A pak, ta mizerná organizace! Jsem si jist, že vynechali něco podstatného.“
„Něco na tom je, mládenci,“ řekl Vašata. „Svoje domněnky si raději nechte na večer.“
„Cože?“ Anton v oranžovém křesle poskočil jako tenisový míček. „Slyšels to, Ive?! Co o tom mohou vědět ti dva, když sedí ve velíně?!“
„Absolutně nic, kamaráde.“
„Tak tedy budeme mlčet jako marsovské sfingy.“
„To budeme, Antone.“
„Vy jste snad objevili nějaké sfingy?“ vyzvídal Max.
„Tak už dost!“ rozkřikl se Vašata. „Mám pocit, že začínáte trpět nedostatkem kyslíku.“
„To vám chybí kyslík!“ křikl jsem fistulí a cítil jsem, jak se červenám hanbou.
„Správně! „ hulákal radostně Anton. „Dejte si víc kyslíku a dusíku a…“ Zatvářil se poněkud přihlouple a pak se zeptal:
„O co se tu vlastně hádáme?“
„Nehádáme se o nic!“ odsekl Vašata. „Vy dva byste se měli víc ovládat. No dobrá, co se to tam u vás děje?“
Anton odpověděl bez prodlení:
„Na obrazovce se teď objevily nějaké chuchvalce. Jsou to nejspíš oblaka… Kamarádi! My letíme!“
„Děje se s nimi něco hrozného,“ slyšeli jsme Maxův divadelní šepot. „Ať se raději vrátí na loď!“

Opravdu, letěli jsme a naše ruce křečovitě svíraly opěradla křesel. Pod námi zvolna plula rovina rozdělená geometricky přesnými obrazci kanálů a zrcadly vodních nádrží. Kopule nad městy dosud neexistovaly. Byla tu spousta měst, velkých i malých – rozprostírala se do vzdáleností desítek kilometrů podél kanálů a jezer.
„Pole a lesy!“ vykřikl Anton. „Nevidím ani jedinou poušť. Ty snad ano, Ive?“
Ani já jsem neviděl nic, co by alespoň vzdáleně připomínalo pouště. Slunce zářilo přímo nad našimi hlavami – letěli jsme zřejmě nad rovníkovou oblastí. Bylo mnohem jasnější než nyní a také intenzivněji hřálo… Ve vlahém vzduchu jsme cítili omamnou vůni neznámých květin.
Anton zamyšleně řekl:
„Žili si opravdu báječně. Všimni si těch obrovských lánů. Dostali jsme se do doby, kdy ještě nebyli nuceni vyrábět umělou potravu. Krajina pod námi se podobá Egyptu.“
Souhlasil jsem s ním v tom, že síť kanálů a plodná pole připomínají egyptskou krajinu, ale bylo tomu tak jen na první pohled. Chyběla tu vroucí něha pozemské krajiny, síť zavlažovacích kanálů byla příliš dokonalá a postrádala onu dojemnou nepřesnost, jež je člověku vždy vlastní, i barvy byly docela jiné a v mnohém se odlišovala i města a vesnice. Jak jinak.
Byli jsme přece na Marsu!
Pojednou jsme si všimli, že náš podivný Marťan někam zmizel. Čas od času se vedle nás objevil vyhlídkový letoun a jeho průhlednými stěnami se na nás dívaly lidské bytosti s obrovskýma zářivýma očima. Marťané vypadali stejně staří a neviděli jsme ani jediné dítě. Nezahlédli jsme děti ani v ulicích měst, nad nimiž jsme později prolétali. V těch dobách se totiž Marťané ještě pohybovali pěšky a nikoli v komfortně vybavených vozech. Spěchali ulicemi, a my viděli skupinky lidí, kteří živě rozmlouvali a pozvedali dlouhé štíhlé paže k obloze. Když spatřil tucet Marťanů s pažemi mířícími vzhůru, Anton řekl:
„Jen se podívej! Ten lotr, co k nim přichází náměstím zleva, má v ruce pistoli!“

„Co tě to napadá! „ zděsil se Max. „Jakápak pistole! Terorismus při takové úrovni civilizace? Banditismus? A navíc za bílého dne?… Ačkoli…“
Muž s pistolí přistoupil ke skupině krokem tanečníka a zvedl ruce k nebesům jako ostatní.
Vašata se krátce zasmál:
„Je to obyčejný pozdrav! Způsob, jakým se vítají na Marsu muži.“
„No jasně. Něco podobného jako naše potřásání rukama nebo vzájemné tření nosů u Tibeťanů,“ souhlasil Max.
Brzy jsme na tento podivný zvyk Marťanů zapomněli, protože se na nás jako lavina valily nové a nové dojmy. Chvílemi jsme si přáli, abychom mohli opustit pohodlná křesla a rozběhnout se po ulici vstříc Marťanům, jako oni pozvednout paže ke Slunci a pak jim potřást rukama a ptát se, ptát…
Překvapila nás jednotvárnost jejich oděvů. Později jsme se dověděli, že zvláštní oděv byl určen téměř pro každou hodinu dne i noci, výrazně se odlišoval podle toho, zda ho mělo být použito pro obchodní schůzku, studium, procházku či pro meditaci. Zvláště vynalézavé byly v tomto směru ženy.
Marťanské ženy rozhodně nebyly tak expanzivní jako muži; neshromažďovaly se na ulicích a při setkání nezvedaly pateticky paže. Barvy jejich oděvů měly jemné, nadpozemsky něžné tóny…
Z obzoru se vyloupl Marsův souputník Phobos, podobný hrubé opracovanému sekero-mlatu. Blížil se k planetě a zdálo se, že srážka je zcela nevyhnutelná.
Do našeho putování, jež zpočátku probíhalo v ohlušujícím tichu, vtrhly zvuky: zpěvavý hovor byl chvílemi přehlušován šuměním vody a svištěním větru. Docela jsme zapomněli na Vašatu a Singera, kteří čekali na každé naše slovo. Jaké bylo naše překvapení, když jsme je ve kterémsi nestřeženém okamžiku spatřili vedle. I oni byli zabořeni do pohodlných oranžových křesel.
„Tohle už je čirý surrealismus! Nechápu, jak to dokázali!“ naříkal Vašata.
Singer zničeně mlčel a díval se dolů. Letěli jsme zrovna nad nějakou vodní nádrží – v modrofialových záblescích hladiny se pohybovala

spousta jachet s neobvykle vysokými stěžni a pestrobarevnými plachtami.
„Asi nějaké závody," řekl Vašata. Jen se podívejte…"
Konec věty jsem už neslyšel. Opět jsme byli v obrovské síni vedle tajemného černého válce a dívali jsme se na prázdnou plochu obrazovky. Vašata a Singer zmizeli. Uslyšeli jsme Marťanův hlas, který k nám promlouval foneticky dokonalou ruštinou:
„Představení je u konce. Později ještě… Mnohem více důležité."
Omráčilo nás to navzdory tomu, že jsme již stačili uvyknout mnohému. Dobrou půlminutu jsme jen mlčeli, přihlouple jsme se usmívali a němě otevírali ústa. Marťan se v chaosu našich myšlenek dokázal zorientovat dříve než my a řekl:
„Ano, už naučil. Pochopil váš způsob myšlení. Dříve jsem jen naslouchal a vysílal kódové signály v obrazové části spektra. Nebylo rozluštění vašeho jazyka. Teď už vím více, ale dosud málo pro naprosté porozumění. Mluvte, myslete mnoho rychle – naučím se brzy. Potřebujeme naprosté porozumění."
Na obrazovce se objevil neobyčejně přesný snímek naší modré planety. Závojem oblaků prostupovala modř oceánu a obrysy Afriky. Anton se zapotácel:
Marťan řekl:
„Víme. Čekali jsme. Dlouho. Velmi dlouho." V přilbách se ozval Vašatův vzrušený hlas: „Ive! Antone! S kým si to tam povídáte?" Anton odpověděl monotónním hlasem: „To je v pořádku, Christo. Mluvíme s našim přítelem Marťanem. Jak vidíš, dovede mluvit rusky docela ucházejíce."
„Zase ty vaše srandičky?! „ rozkřikl se Vašata.
„Jaképak srandičky?! „ rozčilil se Max. „Copak nechápeš, že teď žijeme ve světě zcela jiných pojmů, jiné kultury, že jsme se třeba dostali dokonce do zcela jiné časoprostorové dimenze?!"
„Ještě ty s tím začínej, Maxi!" zavrčel Vašata…Chlapi, povězte mi, kdo je to! Jaká že je tam u vás teplota?"
„Minus sto deset, šéfe. A místo kyslíku skoro devadesát sedm procent kysličníku uhličitého," řekl klidně Anton.
„No tak to sami vidíte," řekl Vašata a zničehonic kýchl.

„Co je na tom tak mimořádného!“ Podle hlasu se zdálo, že Max Singer spravedlivým hněvem přímo plane. „Tak skončila jejich civilizace. Všechny myšlenky, schopnosti a znalosti Marťanů byly soustředěny do jediné kopie umělého mozku. Tenhle a ještě několik dalších, které zůstaly v prostorách Ledového domu. Jsou to poslední nositelé veškerého…“
„Veškerého čeho?“ skočil mu do řeči Vašata.
„Zkrátka všeho, co zůstalo. Copak opravdu nechápeš, že se dostali do slepé uličky?“
Pán Ledového domu si pospíšil s odpovědí:
„Slepá ulička – nejasný pojem. Umělý mozek – rozumím. Jsem kopií Věčně Jdoucích. Jsem tu, abych čekal. Abych naplnil Poslání. Velké poslání. Čekali jsme na vás.“
Po těch slovech vykročil ze sálu a roboti, kteří dosud stáli u svých panelů, se k nám obrátili tváří. Jejich okuláry se zaleskly chladnou lhostejností. Musím říct, že jsme v té chvíli vůbec nepociťovali neklid nebo dokonce strach. Naopak, vstoupil do nás nádherný klid a jakýsi intenzívní pocit přátelské účasti k výtvoru marťanské geniality.
Hlavou mi vířily myšlenky a otázky. Jaké je Poslání tohohle „Asyřana“? Kde jsme? Jaký účel má tahle stavba? Co je uvnitř černého válce?
Třetí oko se zalesklo a ozval se hlas: „Brzy budete vědět vše. Zatím chybí slovní zásoba.“ Anton nesouhlasil:
„Rusky přece mluvíte báječně. Přímo skvěle!“
„Vaše tvrzení neodpovídá skutečnosti. Pouze klamný dojem. Zásoba pojmů velmi malá.“
Doprovodil nás až ke vchodu a tam jsme se rozloučili.
„Brzy budeme spolu,“ řekl. „Je nutné, abychom byli spolu.“ Zásoba ruských slov mu asi opravdu nestačila, a tak zazněla poslední věta v jeho zpěvavé mateřštině, ale my měli pocit, že mu dobře rozumíme.
„Ještě dnes budeme pokračovat ve výměně informací,“ řekl a dodal: „Až pomine nervové vypětí.“
„Bude nás velice těšit,“ odpověděl Anton se staromódní zdvořilostí. „Jaká škoda, že vás nemůžeme pozvat na naši loď!“
„Můžete!“ ujistil nás. „Můžete. Uvidíme se.“

„Tady je sice možné docela všechno," ozval se Vašata, „ale přesto by bylo rozumné, kdybyste se s ním domluvili na konkrétní hodině setkání. Tak třeba zítra v deset…"
„Zítra ano. A dnes také," odtušil náš málomluvný hostitel.
„Ale jak bychom se mohli uvidět, když on zůstane tady a my už budeme na lodi?" zapochyboval Anton.
„Snadné řešení… Vašata a Max čekají. Brzy na shledanou." Z jeho kusých vět zaznívala zcela nepokrytě ironie.
Dveře se zavřely, terčík žluté skvrny nás opět vedl – tentokrát k Želvičce.
„Smysl pro humor se mu tedy upřít nedá," ozval se Max. „Musí přece vědět, že na naši loď se nedostane, ačkoli by bylo skvělé, kdybychom ho mohli uvítat v tak říkajíc domácím prostředí.
„Žerty stranou. Je to náramně vážná věc!" Z Vašatova hlasu zaznívala starost. „Znepřátelit si ho nesmíme. Kdyby se přece jen objevil v blízkosti naší Země, musíme mu taktně vysvětlit, že máme z jeho návštěvy nesmírnou radost, ale nejsme na ni jaksi připraveni."
„Kluci, to je tedy fakt!" zahučel v našich přilbách Maxův hlas. „Copak nikoho z vás nenapadlo, abyste mu nějak naznačili, že by k nám mohl zanést nežádoucí zárodky flóry nebo fauny?! Teď to vypadá, že k nám přijde vykonat zdvořilostní návštěvu a my na to – pardon, nikdo není doma! To je mi pěkná slušnost na meziplanetární úrovni!"
„No tak mu to vysvětlíš ty, kamaráde!" odsekl Anton.
„Určitě nás pochopí," řekl Vašata, ale jistota z jeho hlasu zrovna netryskala. „Musí pochopit! Až přijde Artaxerxés k naší lodi, bude jeho partnerem v diplomatickém jednání Max, proč ne!"
„Co abychom mu říkali Art?" navrhl jsem nesměle.
Naše Želvička supěla k *Zemi…*

ARTAXERXOVA NÁVŠTĚVA

Zapojili jsme pro každý případ všechny obrazovky signálního systému a usedli ke stolu, na němž byly v esteticky působivém ladu vystaveny „vybrané" pokrmy – tedy ohřáté konzervy, salát, o jehož požívatelnosti jsem měl jisté pochybnosti, a skvělé ananasy z naší „rajské zahrady". Art nepřicházel. Na infračervené obrazovce jsme

viděli jen postavu Tuarega, který stál v marsovské noci nehybně na stráži.
Každý z nás byl dosud plný zážitků. Max každou chvíli zastavoval chod videozařízení a pouštěl se do komentářů. Naše hlasy postupně nabývaly na intenzitě a spor se zdál být nevyhnutelný. Tak třeba Max byl skálopevně přesvědčen, že naše putování v oranžových křeslech není nic jiného, než technicky dokonalý trik spojený s ozařováním našich tělesných schránek nějakými záhadnými paprsky.
„Něco jako biovlny. Dostávaly se do našeho vědomí snadno, protože jsme byli oslabeni intenzívním stresem… Čemu se smějete, blbouni? Chci vám říct, že…“
Větu nikdy nedokončil. Místo toho zíral na dveře do skladiště potravin s otevřenou pusou. Nebylo také divu. Na pozadí dveří se jasně rýsovala postava Arta.
Jak se sem mohl dostat? byla moje první myšlenka. Že by se mu podařilo oklamat Tuarega a proniknout do lodi nouzovým vchodem?!
Anton si povzdechl a protíral si oči, jako Alenka, když poprvé spatřila Králíka v cylindru.
Jen náš nezlomný velitel si dokázal zachovat svoji příslovečnou duchapřítomnost:
„Dobrý večer,“ pozdravil hosta skřípavým hlasem. „Mysleli jsme na vás, ačkoli, přiznám se, nečekali jsme, že vás uvidíme na naší lodi. Posaďte se, prosím.“ Vstal a nabídl Artovi své křeslo. „Měli bychom se seznámit. Jmenuji se Christo Vašata a tady náš přítel – to je Max Singer.“
Přes Artovu ušlechtilou tvář a koutky sevřených rtů prolétlo cosi podobného úsměvu:
„Ne. Jsem tu, abych naslouchal. Aby pracovala moje paměť. Musím získat spoustu pojmů a termínů. Důležité poslání!“ Chvíli se odmlčel a pak dodal: „Zpětná vazba.“
Jako první pochopil situaci Anton:
„Tohle přece není Art! Jenom jeho kopie!“ Natáhl ruku, a ta prošla Artovým tělem jako paprskem zapadajícího slunce.
„Ano, kopie,“ přikývl Art. „Teď více mluvte. Myslete! Musím znát všechny pojmy.“
Max, který přišel k sobě v rekordním čase, se plácl do čela a vykřikl:

„Kdyby tak hloupost kvetla… Máme tu přece slovníky, nad kterými strávili desítky let kosmolingvisté v naději, že jednou přece jen narazíme ve vesmíru na Rozum!“
A tak jsme se jali hustit do Artovy paměti obsah všech slovníků a encyklopedií, co jich na palubě *Země* bylo.
„Rychleji, rychleji!“ prohánět nás netrpělivě…
Anton, který se zděšeně díval na to, jak Art v jediném okamžiku pročítá obsah dvoustran, které jsme před ním sotva stačili obracet, hekl a zcela pozemsky zaklel:
„Krucipísek, to jsem blázen!“
„Zvolání krucipísek“ postrádá bezprostřední smysl,“ poučil ho Art. „Emocionální výraz, který slouží odstranění nervového napětí.“
Když jsme přečetli poslední stránku posledního slovníku včetně údajů o redakční radě a tiráži, Art prohlásil:
„Slovní zásoba je vyčerpána. Další slovníky už tady nemáte. V mé paměti je dostatečná zásoba slov a pojmů. Budu jich používat podle potřeby. Teprve teď mám možnost vám sdělit, jak zní mé skutečné jméno. Když jste se mi představili, měli jste právo očekávat totéž ode mne. Jenže tehdy jsem postrádal fonetické ekvivalenty, jež by mi pomohly vyslovit mé jméno. Mí stvořitelé mne pojmenovali takto…“
Následovala dlouhá melodická sentence. „V překladu do vaší řeči to znamená *Ten, jenž spatřil záři vesmíru v den velké nachové bouře, v okamžiku, kdy zemřela naděje…“*
„Nádherné jméno, snad jen trochu smutné,“ ozval se rozpačitě Vašata. „Na naše poměry je taky, ehm, poněkud dlouhé.“
„Nezbývá mi než souhlasit. Zaznívá v něm to, co je ve vaší řeči označováno pojmem pesimismus. Jméno, které jste mi dali vy sami, je mnohem stručnější a dalo by se používat i na vaší Hvězdě naděje. Budu používat jméno Art až do doby Znovuzrození. Teď jste příliš unaveni. Uvidíme se zítra. Přeji vám dobrou noc.“
Ačkoli jsme jako všichni správní hostitelé protestovali, Artův obraz se rozplynul.
„Co vy na to?“ zašeptal Max zdrceně.
Vašata prozíravě vypnul lokátory.
„Takhle to bude lepší, mládenci,“ řekl. „Řeknu vám, že bychom neměli povídat, ba ani si myslet nic zbytečného. Ani zdaleka ještě ne-

známe všechny způsoby komunikace, kterých jsou schopni používat. Musí nám sdělit něco mimořádně důležitého, odhalit jakési tajemství, které by pro naši Zemi mohlo mít rozhodující význam. Neměli bychom tedy v Artovi vzbuzovat dojem, že jsme horší než ve skutečnosti.“

„Christo má jako vždycky pravdu,“ řekl Max pološeptem a rozhlédl se kolem dokola. „Jejich technika je podivuhodná, ačkoli vysvětlit to obrazové poselství není nikterak těžké. Art přece sám hovořil o zpětné vazbě. Je jen otázka, na jakém spočívá principu. Já osobně jsem tím doslova otřesen. Koneckonců i u nás na Zemi už dávno existuje holografie, jenže divák je tu opravdu jenom divákem. Zato tady se člověk automaticky stává účastníkem obrazu. Z toho ale vyplývá, že jsme-li schopni vnímat jejich prostorové videozáznamy a navíc se jich také zúčastňovat, neodlišuje se naše psychika příliš od té jejich.“

„Logiku to tedy má,“ řekl Anton. „Něco podobného napadlo Iva a mne, když jsme prolétali nad rozkvetlými loukami.“

„No dobrá,“ ozval se Christo. „To už by stačilo. Ive, ty půjdeš do služby a my na kutě.“

„A hrome, zapomněl jsem připravit kazetu pro vysílání na Zemi,“ chytil se za hlavu Max. „Snad to ještě stihnu…“

…Moje služba se pomalu chýlila ke konci, když se přede mnou objevil Art. Hnán jeho mlčenlivou soustředěností jsem před ním rychle prolistoval Bradburyho Marťanskou kroniku a pak jsem se zeptal, jak se mu kniha líbila.

„Připomíná mi rané záznamy Věčně Jdoucích,“ řekl vyhýbavě.

„Ale mne zajímá, jestli se ti líbí?“

„Odpověděl mi, že v kategoriích libost – nelibost neuvažuje. Jakákoliv informace, kterou kdy obdržel, je hodnocena pouze ve vztahu k naplnění Poslání. Na otázku, v čem Velké poslání spočívá, mi neodpověděl. Po chvíli mne požádal, abych mu předvedl nějaké videokazety o Hvězdě naděje.

Když mne přišel vystřídat do velínu Max, Artaxerxův stín byl stále ještě naším hostem…

Ráno nám Max nadšeně sděloval své zážitky:

„Na rozloučenou nás Art pozval k sobě do Ledového domu. Dost dlouho jsme si s ním povídali na docela abstraktní témata. Podle mé-

ho názoru je to kyborg. Dokonalé stvoření! Řekl mi, že v anabióze strávil celých devět set let a teplota se blížila absolutní nule. Jakmile jsme přistáli na Marsu my, zvýšily automaty teplotu na minus sto šedesát. Po celou dobu sledovali každý náš pohyb. Čekali na nás."
Mohlo se přece stát, že bychom na tohle město nikdy nenarazili," namítl Anton.
„Vyloučeno! Art by nás tak jako tak navštívil. Dnes nebo zítra."
„Nepodařilo se ti zjistit, jaké je to jejich Poslání?"
„Ptal jsem se na to. Ale…"
„Pokračuj!"
„Řekl, že to brzy poznáme sami. Že dostal pokyn, aby ukazoval a nevyprávěl."
„Co nám má, k čertu, ukazovat? A kdo mu dal pokyn?"
„Poslední z Věčně Jdoucích. Alespoň mi to řekl. Zdálo se mi, že jsem se přeslechl, a tak jsem se zeptal, zda nemá na mysli „Věčně Živoucí". A on mi na to řekl: Žít – to znamená jít po cestě."
„Rozumíte tomu někdo?" zeptal se zoufale Anton.
Vašata jen unaveně řekl:
„Půjdete vy dva s Ivem. My s Maxem vás budeme sledovat z lodi."

TUAREG V OPERAČNÍM SÁLE

Těžké dveře se opět zasunuly do zdi a otevřely nám cestu dovnitř. Art nás obřadně uvítal už v hale, tentokrát v doprovodu robotů. Napočítal jsem jich kolem tří desítek. Byli mezi nimi ti, které jsme už viděli, ale přišli i zcela noví. Za těch pár hodin stačil Art předat svým pomocníkům téměř všechny poznatky, kterými jsme ho vybavili, nebo alespoň jejich převážnou část. Právě teď ke mně přistoupil robot s mohutným ryšavým plnovousem, dotkl se tříprstou rukou mého skafandru a řekl:
„Vaše ochrana proti agresivitě vnějšího prostředí je vskutku dokonalá. Humanoidní bytosti se stavbou těla na bázi bílkovin by nemohly existovat, kdyby neměly ochranné obaly."
Vstoupili jsme do jedné z laboratoří, v jejímž středu stál dlouhý, ideálně vybroušený hranol sytě černé barvy. Široký a vysoký byl zhruba jeden metr, délka dosahovala dobrých dvaceti metrů.

Na hranolu se objevila škatulka stejně černě barvy. Je však docela možné, že tam stála od samého počátku a my si jí nevšimli.
„Přístroj pro přehrávání zvukových fólií.“
Ze škatulky zazněla zpěvavá řeč.
„Christo Vašata si to přál. Je to mluvící kniha. Potřebujeme však tlumočníka. Náramně složité zařízení. Ale oni…“ – Art ukázal rukou na roboty – „to zvládnou velmi rychle. Už zítra.“
„Poděkujte!“ houkl na nás Vašata.
„Jsme vám velice zavázáni,“ uklonil se Anton.
„Možná, že i oni od nás něco potřebují,“ přemítal Max.
Odpověděl mu Art:
„Velmi mnoho. Ne teď. Trochu později Velké poslání… Teď splníme ještě jedno vaše přání. Mysleli jste na to poté, co jste se setkali se mnou a jinými bytostmi – roboty, jak jim vy říkáte. Váš robot je velmi primitivní. Je dokonce nebezpečný. Musíme ho modernizovat. Půjde to rychle, začneme hned teď.
„Slyšels, Christo?“ zeptal jsem se pro jistotu.
„Slyšel, Ive. Zkusit by to opravdu mohli. Tuareg začíná být nebezpečný.
Uslyšeli jsme těžké dunivé kroky: Dva černožlutí roboti přinesli Tuarega a uložili ho na černý stůl. Roboti se nad ním sklonili jako chirurgové nad pacientem.
„Nesmíme ztrácet čas,“ řekl Art. „Brzy se už budete muset vrátit na Hvězdu naděje.“ A po těch slovech nás od operačního stolu vedl ke dveřím. Vykročili jsme chodbou a Artovo třetí oko se na nás zkoumavě dívalo. Pár kroků za námi si vykračoval sympatický ryšavec, kterému jsme začali říkat Barbarossa…
„Všiml sis, že dneska jsou fresky docela jiné?“ zeptal se mne po chvíli Anton. „Třeba zrovna tady byla ještě včera krajinka se zvířaty podobnými našim lamám a třemi Marťany, kteří vypadali jako pastevci. Teď je tam moře.“
Napadlo mne, že se Art snaží, seč může, aby nám ukázal, jak nádherná byla kdysi jeho planeta. Příval smutku mi sevřel hrdlo, jen stěží se mi podařilo polknout chuchvalec hořkosti. Smutek však nečekaně zmizel a já se kolem sebe začal dívat chladnýma zpytavýma očima. Zdálo se mi, že začínám chápat skutečné příčiny zániku Veli-

ké civilizace Věčně Jdoucích. Tvář se mi stáhla do křečovité podoby úsměvu: Věčně Jdoucí – k smíchu! Jejich „věčná“ pouť trvala jen krátkou chvíli. Kolik chyb stačili nahromadit! Proč budovali města pod ochrannou kopulí, když je nebyli schopni chránit před meteory a radiací. Když už zničili planetu, měli se stáhnout do hlubin planety, a to tím spíše, že tam byl už dříve přemístěn téměř celý průmysl planety. Nejsme schopni pochopit logiku jejich činnosti a nemáme koneckonců ani jistotu, že tu nějaká logika vůbec byla. V co vlastně doufali Věčně Jdoucí? Proč tu zůstala jen hrstka robotů, v jejichž čele stojí Art, a na co vlastně čekají? Teprve teď jsem si uvědomil, že nepřemýšlím, ale mluvím nahlas, že začínám dokonce vztekle křičet a že se proti své vůli nemohu zbavit odporného pocitu převahy nad „ubohým robotem“. Bylo to, jako by kdosi neznámý odstranil z mého vědomí pojistky, jež nás vždy udržují v mezích slušnosti.

„Drž už konečně hubu! Zbláznil ses?“ Vašata cedil ta slova sevřenými zuby a já cítil, jak mi na čele vystupují kapky studeného potu. „Ani ty nejsi na úrovni, Antone! Copak mu nejsi schopen připomenout, kde a v čí společnosti právě jste?“

„On má Iv v podstatě pravdu.“ ozval se Anton podivně zvadle.

„To je přímo neslýchané!“ rozhořčoval se Max.

V tom okamžiku zasáhl Art, který všechno uvedl do pořádku:

„Emocionální nevyrovnanost,“ řekl, provrtávaje mne svým třetím okem jako nebozezem, „je vlastní humanoidním bytostem na všech stupních vývoje. Jenom některá nepočetná individua jsou schopna podobné stavy psychiky zvládat a potlačovat.“

V Christově hlase zaznívalo překvapení: „Arte, nemohu se zbavit pocitu, žes to byl ty, kdo Iva vyprovokoval. Proč? Nebo snad tímto způsobem studuješ naše povahy a seznamuješ se s naší psychikou?“

„Správně! Studuji! Seznamuji se! Musím mít jistotu, že vám mohu důvěřovat a svěřit Veliké poslání. Odhalujete se v extrémních protikladech.“

„Jsme nedokonalí, to je pravda,“ usmál se Vašata. „Ale usilujeme o to, abychom byli lepší. Věř mi, Arte, že tragédii, která postihla Šarlatovou planetu, hluboce prožíváme.“

„Jako by to neštěstí postihlo nás,“ přidal se Max. „Cítíme s vámi. Odpusťte.“

„Není třeba," – to se poprvé ozval Barbarossa. „Zcela zbytečný termín. Parazitující slovo!"
V jistém smyslu měl pravdu. Slova tu byla zbytečná. Viděli do nás jako nikdo jiný a teď jen chladně zvažovali, zda nám mohou svěřit záhadné Veliké poslání, o němž jsme doposud nic nevěděli…
Tentokrát skončila naše návštěva v Ledovém domě nečekaně brzy.
Při loučení Art slíbil, že nás opět navštíví na naší lodi, a pak dodal:
„Měli byste si pospíšit. Blíží se písečná bouře a spojení bude přerušeno."
Poslechli jsme ho a chudáka Želvičku jsme málem uštvali. Byli jsme už skoro u cíle cesty, když se půda zachvěla a z jícnu Velkého gejzíru vyšlehly plameny a rozžhavené plyny. V obrovské výšce křižovaly oblohu mezi těžkými nachovými mračny klikaté šípy blesků.
U večeře se Max neudržel a podělil se s námi o své obavy:
„Říkám vám, že nás tahá za nohu. Celá ta záležitost s Tuaregem se mi taky nezamlouvá. Koneckonců, náš robot nám zatím vyhovoval. Kdo ví, co do něho teď napěchují? Možná, že z Tuarega udělají dokonalého špióna."
„Za jakým účelem?" zeptal se věcně Anton.
„To kdybych věděl," zesmutněl Max. „Třeba tu zůstal jen proto, aby planetu ochraňoval před vetřelci z vesmíru."
„Nesmysl!" odfrkl Anton. „Je to jenom kopie života."
„Zapomínáš, Antone, že Věčně Jdoucí mohla vystřídat civilizace robotů…"
„Vypnuli jste zpětné spojení?" zeptal se přísně Vašata.
Službu jsem měl jako z udělání zase já, a tak jsem předpisově hlásil, že lokátory byly vypnuty a jakoukoli nečekanou návštěvu nám s předstihem ohlásí automatičtí strážní.
Vichr námi cloumal pořádně, a třebaže se *Země* na svých třech mohutných nohách držela skvěle, rozhodl Vašata, že přidáme další opory. Implozní kotvy s lany zajely hluboko do chvějící se půdy a neexistovala síla, která by byla schopna s nimi pohnout. Při startu budou muset nálože zlikvidovat část lana.
Do období nejstrašlivějších marsovských bouří zbývalo ještě dost času. Teď vznikaly v atmosféře nepříliš mocné cyklony a jeden z nich nás právě zasáhl. Rychlost větru dosahovala sto devadesáti met-

rů za sekundu. Kosmické centrum o nás opět pečovalo jako o batolata a zakázalo jakoukoli činnost mimo loď.
Na lodi však byla spousta práce, a tak jsme připravovali a vysílali na Zemi programy, které jsou pokládány za senzační dodnes.
Třetího dne se na obrazovce strážního lokátoru ukázal Tuareg. Na první pohled se ani trochu nezměnil. Nesl si malý žlutý kufřík a tvářil se jako obvykle. Když ho od naší lodi dělilo dvacet metrů, zastavil se a – promluvil:
„Přišel jsem, abych vám sloužil. Tohle je pro vás," řekl a zvedl kufřík.
„Tak se tedy věci mají! „ zvolal Max Singer a přelétl po našich tvářích vítězoslavným pohledem.

DOPISY, KTERÉ ZNĚJÍ

Majáky, které byly rozmístěny mezi oběžnými dráhami Marsu a Země, zjistily meteorický roj, který se pohyboval po složité křivce a mířil ke Slunci. Na své cestě k Zemi bychom se s rojem určitě setkali, a tak bylo třeba vyčkat týden nebo dva, než se dráha očistí a nebezpečí srážky pomine. Dostali jsme tedy ze Země další programy a dali jsme se do práce.
Tuareg nás od prvního dne překvapoval svou chápavostí a moudrostí – jak vidíte, nepoužívám tohoto slova v uvozovkách, neboť náš robot skutečně nabyl dokonalé paměti, předvídavosti, taktu, a dokonce zdvořilosti. Tyto kvality nejsou zpravidla robotům vlastní, náš Tuareg však byl výjimkou.
Max vyslovil předpoklad pro nás nepříliš lichotivý, že naše psychika připadala Artovi primitivní, a proto se rozhodl vyrobit pro nás novou hračku, která nám měla být podobná.
Za poslední týden se Art v naší kuchyni objevil jen jedinkrát, aby nám sdělil, že pro nás připravují něco důležitého a významného, a poté zmizel nadlouho. Musím říci, že nás po celou tu dobu dokázal udržovat v napjatém očekávání. Domýšleli jsme se, že to „důležité" se bude nejspíše týkat Velikého Poslání a vyslovovali jsme ty nejfantastičtější předpoklady.

Za večerů jsme se scházeli v kuchyni a pouštěli si zvukové knihy. Kromě destiček se spoustou otvorů tu byly ještě další knihy, které měly nejrozmanitější podobu, a jen díky Artovi, Barbarossovi a Tuaregovi se nám podařilo získat představu o bohatství knižní produkce Šarlatové planety. Tak třeba slavná soška „Vlající dívky“ s rozprostřenou náručí není nic jiného než přístroj, který slouží k uchovávání a ozvučování myšlenek. V naší sbírce najdete také medailonek zhotovený ze zvláštní slitiny platiny a zlata, který reprodukuje portréty a myšlenky držitele. Za opravdový zázrak jsme dokonce navzdory tomu, co jsme už viděli, pokládali maličké disky vyrobené z téže slitiny, které nebylo možno ztratit – ať už jste je nechali kdekoli, vždycky se objevily ve vaší ruce, jakmile jste si na ně vzpomněli. Zvukový „růženec“ tvořilo jedenáct kuliček, z nichž každá byla schopna podávat svému majiteli informaci po několik hodin. Pod troskami jakéhosi domu objevil náš neúnavný Tuareg zvukovou hůl a tmavohnědou krabičku, která obsahovala solidní knihovnu tvořenou maličkými kuželíky, jichž jsme napočítali půldruhá tisíce…

Začali jsme destičkami se spoustou otvorů.

Jazyk Marťanů připomíná melodický zpěv; každá věta je zakončena prudkým vydechnutím, jež někdy přechází do hvízdnutí. Dešifrátor, který Art pro naši potřebu zkonstruoval, překládá texty a slova tohoto originálního jazyka dosti přesně. Hlavní obtíž při konstruování dešifrátoru spočívala v tom, že některé věty zcela vypadaly z celkové fonetické stavby jazyka a vznikaly zdánlivé akustické pauzy, neboť informace byla v takových případech předávána prostřednictvím biopole. Je zvláštní, že se tímto pro nás zcela neobvyklým způsobem šifrovaly pojmy zcela jednoduché a často používané. Art nám vysvětlil, že záznamy na destičkách pocházejí z doby, kdy telepatická komunikace začala pozvolna vytlačovat klasickou zvukovou řeč.

Jistě si dovedete představit naše vzrušení, když jsme poprvé uslyšeli hlasy Věčně Jdoucích a pochopili smysl slov, která pronášeli. Marťanské knihy jsou plny poezie dokonce v tom nejhrubším překladu. Celé dva večery jsme naslouchali románu o cestě k Dalekým ostrovům, což byl název Sluneční soustavy, k níž Věčně Jdoucí vyslali vesmírný koráb, aby vyhledali nový domov. Uvedu jenom krátký

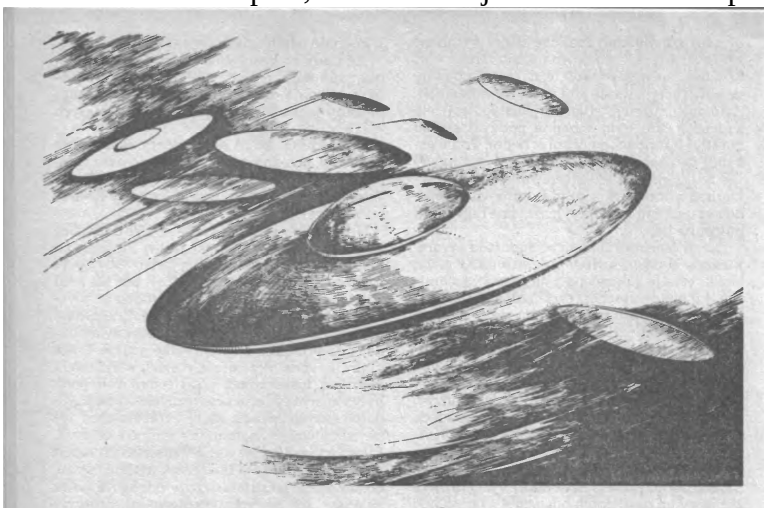
úryvek z této knihy, o níž dosud nevíme s jistotou, zda je románovou fikcí nebo přesným záznamem meziplanetární expedice:
„…Je možné, že je zcela osamělá v celé Hvězdné spirále. Pohybuje se blízko Zářivého ohně a život na ní vře v tisících podobách. Podle zákona tragické disonance je na ní spousta vody. Téměř celá planeta je pokryta vodou a atmosféra je přesycena parami posvátné látky, jež rodí život. Nebylo by tu třeba dýchat v ochranných oděvech, kdyby ovšem ovzduší nenaplňovaly mikroby a bakterie, jejichž vlastnosti a míru nebezpečí dosud sotva tušíme.
Biologové Ta-jež-miluje-svítání a Kvetoucí-kaktus naplnili laboratorní zásobníky vzorky ovzduší, půdou, horninami a dalšími minerály, shromáždili rovněž vzorky flóry, jež nese plody, a ulovili jsme bytost, jež se podivuhodně podobá Piúovi…“
Po malé odmlce následuje text:
„Milióny otoček vykoná Šarlatová planeta, než zmlkne na Hvězdě naděje rachot mohutných vulkánů, než z hlubin vodstva vystoupí pevniny a moře se vylijí do nově vzniklých úžlabin…“
Další kniha, která se navzdory času dobře uchovala, pojednávala o výpravě do pásu asteroidů a nesla název Poznámky velitele Eora-hie, jemuž se dostalo jména Zrozený-ze-sluneční-záře.
Není tomu ani tak dávno – nějaké dva tisíce obletů, kdy naše štíhloboké jachty klouzaly po hladině moří a kanálů. Naši předkové byli přesvědčeni, že zásoby vody – látky, bez níž není života – jsou nevyčerpatelné. Vodou se plýtvalo – nesmyslně a nezodpovědně. Znečištěná jedovatými chemickými zplodinami byla vháněna do proláklin a řečišť Velké pouště. Flóra umírala, voda se ztrácela v písku a vytvářela mohutná ložiska solí. I podzemní vodojemy byly využívány zcela bez rozmyslu – voda byla dodávána do závodů, které vyráběly předměty, bez nichž bychom mohli klidně existovat. Blahobyt vedl k přesycení. Vynálezci přiváděli na svět stále nové a nové věci, zatímco staré, dosud zcela použitelné, byly odhazovány na skládky, jež se staly skutečnými hřbitovy materiálních pokladů Šarlatové planety.

Buď šetrný, můj synu!
Vesmír kol nás je příliš lhostejný.
Jsme dosud osamělí ve svém trápení.

Po dlouhé milióny oběhů nám nikdo
Nepodá jediný doušek čiré vody.

Nadešel čas, abychom my, vyvolení, vykonali Třetí velký čin pro větší slávu Věčně Jdoucích. Poté, co je Třetí čin vykonán, zbývá už jen let k dalekým hvězdám, z něhož se dosud nikdo nevrátil. A přece usiluje o tuto nejvyšší poctu každý, kdo ve zdraví dovršil věk dvou set obletů. Přednost však Rada Nejmoudřejších dává těm, kdož vykonali Třetí velký čin.

Naši eskadru tvoří třiadvacet bojových lodí typu Eora-hie a na každé z lodí letí tři Věčně Jdoucí. Jak známo číslo dvacet tři bylo odpradávna pokládáno za šťastné. Už dávno setřel neúprosný čas magický pel čísel a nikdo se dnes neodváží tvrdit, že věří v jejich příznivý souzvuk, a přece – nedaří-li se nám nahlédnout za hranice poznaného, utíkáme se bezděčně, aniž bychom se k tomu přiznali sami sobě, k osvědčené magii předků. Zdá se nám to být zábavné, vyvolává to úsměv na tvářích stejně jako hry a drobná uličnictví dětí, a kdesi v hloubi duše se rodí jistota, že nám to koneckonců nebude na škodu. Za dobu posledního tisíce obletů, kdy se nad naší planetou rozestřela mračna hrozivého nebezpečí, obracelo svůj zrak k dávné víře předků

stále více Věčně Jdoucích. Rostla poptávka po zlomcích hieroglyfických knih, staré muzejní sbírky a rukopisy byly donekonečna kopírovány a rozmnožovány. Nechal jsem se poněkud unést svým vyprá-

věním a neodpustitelně mrhám časem. Rozvane-li nelítostný a lhostejný osud náš prach po Kruhu děsu, budou tato slova určena mému synovi.
Neboť se narodí, pokud se já nevrátím z výpravy…
Navzdory šťastným číslům doprovází naši expedici smutný los již od samého počátku. Služba ochrany nebes nás s předstihem jediného Velkého oběhu varovala, že se k naší planetě blíží dva mohutné asteroidy. Byla tu možnost rozprášit je v okamžiku, kdy se přiblíží k našemu prvnímu souputníku, Rada však rozhodla, že by to bylo neodpustitelné plýtvání energií. Její zásoby nejsou nevyčerpatelné a spotřeba přesahuje naše možnosti. Kdyby došlo k té události až po našem návratu, vypadalo by všechno docela jinak. Kdybychom se ovšem vrátili s ledovými asteroidy, jež znamenají vodu! Rada by jistě rozhodla o tom, aby bylo nebezpečí rázem zažehnáno, a asteroid by určitě nezničil dva Eora-hie i s jejich posádkami. Znáte přece náš kosmodrom na prvním souputníku; na místě, kde došlo ke kolizi, se objevil nový kráter – na jeho jižním okraji dnes stojí obelisk se jmény a zvěčnělými stíny Věčně Jdoucích, kteří tehdy zahynuli…
Šarlatová planeta vede zoufalý boj se silami vesmíru už od věků. Vy, moji přátelé, i ty, můj synu, vzlétejte častěji k našim lunám a pohlížejte odtud na zraněné a zjizvené tělo Šarlatové. Teď už dopadá na její povrch mnohem méně asteroidů než dříve. Jen jednou za deset velkých kruhů se může stát, že bludný vesmírný balvan dopadne na kopuli města a přinese smrt jeho obyvatelům.
Až se vrátíme, bude všechno jiné. Voda, jež přináší život, znovu naplní úžlabiny moří. Přesto však bude trvat dlouhou řadu velkých kruhů, než se Věčně Jdoucím podaří přepravit krystalickou vodu z Kola děsu, či pásu asteroidů, jak si zvykly říkat mladší generace. Jsme první, kdo letí k asteroidům po tragickém letu Chrabrého Inna, který odmítl splnit příkaz zbabělé Rady a tajně, pouze se svými příznivci odlétl na prvních třech kosmoletech do vesmíru. On i všichni, kdo sdíleli jeho osud, byli dlouho pokládáni za šílence a zločince, za odrodilce, kteří si zaslouží, aby zbytek svých dní strávili v ledové samotě na druhé luně. Všichni jim tehdy spílali a hrozili, nikdo nebyl schopen pochopit velkolepost jejich činu. Když se po uplynutí jednoho velkého kruhu vrátili, vlekly s sebou jejich lodi obří ledový

balvan, který roztál a naplnil vodní nádrž, jež dodnes skýtá Věčně Jdoucím životodárnou vláhu.
Vytvoříme kolem naší Šarlatové planety ochranný obal z plynů a vodních par – takový, jaký obklopuje Hvězdu naděje; nebudou to však jedovaté plyny, v nichž život musí zemřít. Naše města pak odhodí sevření kopulí a rostliny, které sem dopravíme, naše nebeské sestry rozkvetou v plné kráse, aby zajistily nepřetržitý a věčný koloběh života. Pak přemístíme na vzdálenější oběžnou dráhu Pituu – naši první lunu. Jméno Pitua jí bylo dáno v dobách nesmírně vzdálených, kdy ještě tito hroziví dravci ohrožovali životy poutníků a stád. Mnohem větší hrůzou už po tisíce velkých kruhů naplňuje Věčně Jdoucí nebeská Pitua – obří balvan podobný modrému kaktusu napadenému rakovinou. Dodnes naplní srdce každého z živých tvorů hrůza, objeví-li se nad obzorem – ve dne černá jako Zvěstovatel smrti, v noci zářící jako zrůdný bratr Slunce; zdá se, že je ve kterémkoli okamžiku připravena dopadnout na Šarlatovou planetu jako zuřící šelma a rázem zničit vše, co se tu v bolesti a lopotné práci rodilo po dlouhou dobu miliónu Velkých kruhů…
Plány mudrců naší planety jsou však vskutku velkolepé. Rádi by později proměnili Šarlatovou planetu v nebeské těleso, jež bude poslušno ruky a umu Věčně Jdoucích. Pak by bylo možno změnit její oběžnou dráhu a přiblížit se k Slunci…
Odvážné jsou činy, ještě odvážnější však tužby Věčně Jdoucích!
Na obrazovce nad řídicím pultem vidím pokoj v domě mého skvělého otce. Jsou v něm shromážděni všichni Věčně Jdoucí našeho rodu, je tu i můj stín. Rada poskytuje ze zásob planety značné množství energie na to, abychom se mohli v podobě stínů vídat se svými nejdražšími. Sláva moudrosti Věčně Jdoucích! Nedostává se nám této pocty jen proto, že jsme těmi, kdo snad přinese na Šarlatovou planetu vzácnou vodu, na níž je závislý život všech, ale proto, že jsme lidmi a život každého obyvatele planety je stejně cenný jako život všech Věčně Jdoucích. Tomuto prvnímu ze zákonů nás učí od raného dětství. A já si přeji, můj synu, aby sis i ty vážil života a nikdy nezapomínal, že vše, čeho jsme dosáhli, nám přinesli nespočetní Věčně Jdoucí, kteří odcházeli za hranice života jen proto, aby ostatním darovali štěstí. V tom také spočívá základní protiklad bytí i jeho zdů-

vodnění. Mnozí teď začali zapomínat na poslání, které bylo člověku dáno do vínku – zvláště poté, co byl přijat zákon Neměnného počtu Věčně Jdoucích. Jak víš, podle tohoto zákona se smí na planetě objevit nový Věčně Jdoucí teprve poté, když někdo jiný odešel ze života. I ty, můj synu, spatříš světlo světa, jestliže se z výpravy do pásma asteroidů nevrátím…

Moji přátelé teď spí, jen já jsem ve střehu. Jak nádherný je vesmír ozářený nespočetnými slunci! Nejkrásnější je však Šarlatová planeta – kolébka Věčně Jdoucích! Jediná planeta, kde existuje Rozum. Všechny ostatní planety jsou mrtvé. Jen Hvězda naděje, naše nejbližší sousedka, snad po miliónech velkých kruhů vytvoří rozum a začne poznávat sebe samu i okolní svět v nekonečném koloběhu hmoty. Hvězda naděje teď kypí bouřlivým, chaoticky se vyvíjejícím životem. Tvořivé síly nekonečného vesmíru jsou nesmírně štědré – experimentují a vytvářejí nespočetné množství živých modelů. Jednou bude Hvězda naděje chloubou Slunečního ostrova a život na ní bude snadný; teď je však podnebí této planety vražedné, život požírá život jen proto, aby byl vzápětí sám sežrán, a není v tom ani stín rozumu a účelné činnosti. Atmosféra Hvězdy naděje je pro Věčně Jdoucí smrtelně jedovatá…

Blíží se konec mé služby. Chronometr zazpíval optimisticky bodrý motiv Zrození nového dne, ačkoli všude kolem mne se rozprostírá věčná noc ozářená mihotavými světluškami hvězd.

Právě přišel Zvěstovatel štěstí, můj dobrý přítel a bratr. Oba jsme se narodili ještě v dobách, kdy existence sourozenců nebyla zákonem zakázána.

„Vidím, žes neplýtval časem bez užitku, bratře," říká mi. „Ve tvých očích vidím ušlechtilý zármutek."

„Děkuji ti, můj bratře," odpovídám.

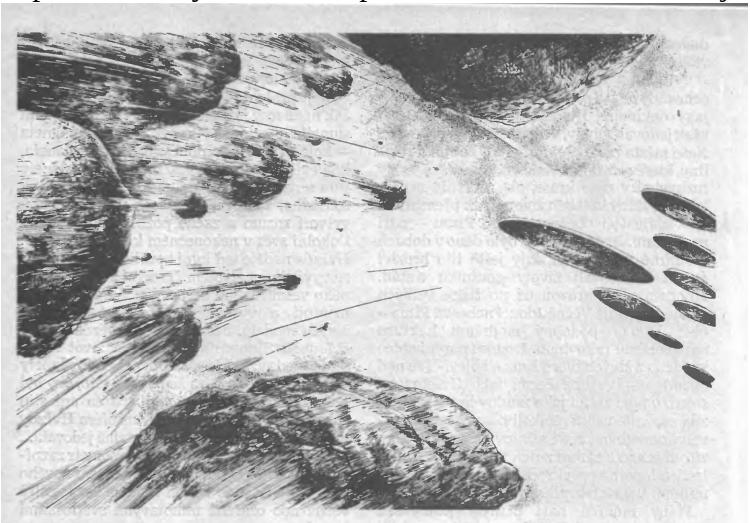
„Opět jsi k nim promlouval na téma marnotratnosti? Což tě neomrzelo ztrácet zbytečně čas?"

„Ó ne! Je dnes sice módní hanět marnotratnost na každém kroku, ve skutečnosti se však docela nic nezměnilo. Další závod na výrobu parfému z atmosféry byl uveden do provozu. Ba ne, já dnes hovořil o tom nejdůležitějším, co nás přivede k záhubě a krachu – o nesmrtelnosti. Dnes, v době, kdy jsme schopni prodlužovat lidský život téměř

do nekonečna, se jen málokdo dokáže zajímat o příští generace. Mnozí dokonce dospěli k názoru, že jsme ’unavená civilizace’ a že po nás nastane na Šarlatové planetě soumrak života. V Radě je takových bezpočet. Řekl jsem, co všechno si o nich myslím. Slyšeli mne všichni.“

„Odpusť, můj bratře. Všichni vyjma mne. Vypnul jsem okruh vnějšího spojení, abych se mohl lépe soustředit.“

„Já vím. V tvém záznamu jsou pozoruhodné myšlenky a já je beze zbytku sdílím. Jestliže jsou naše výpočty správné a my se už na Šarlatovou planetu nikdy nevrátíme, pak se místo mne narodí moje

dcera, která stejně jako tvůj syn, bude věrně pokračovat v díle svého otce.

To však ještě není všechno! Podaří-li se alespoň několika z našich Eora-hie splnit úkol, bude jejich posádkám Radou dovoleno, aby měli děti navzdory tomu, že přežijí. Kdo ví, snad to bude začátek Éry znovuzrození!“

Zvěstovatel štěstí dnes dělal čest svému jménu více než jindy, neboť se mu podařilo vytvořit tak intenzívní pole štěstí, že třetí člen posádky naší Eora-hie – Zpěvavý vítr – vběhl do pilotní kabiny a zvolal:

„Probudil jsem se dříve, než bývá zvykem, abych mohl vykročit z městských zdí a v chladu pouště uvítat ranní úsvit.“

Vzpomněli jsme si na dny, které už byly dávno ty tam. Zvěstovatel štěstí nám předával obrazy z našeho mládí…
Pluli jsme v jachtě po Moři Středu. Vzduch byl svěží a sladký, opájel. Byli jsme čtyři. Jak půvabné byly naše přítelkyně! Vítr se utišil a jen nejvyšší plachty naší lodi zachycovaly jeho mírné, váhavé záchvěvy. Zvolna jsme pluli k západu. Slunce zmizelo za obzorem a ve vodě, nehybné a zčernalé houstnoucí tmou, se odrážely myriády hvězd. E-Oa řekla:
„Jak je svět krásný! Jaké máme štěstí, že můžeme spatřit Slunce i po tisíci velkých kruhu! Všechno bude záležet jen na nás. Což to není štěstí – žít věčně?“ Její obrovské oči zjemnělé zlatavým přísvitem hvězd vyhlížely kamsi daleko do neznáma. Dotkl jsem se rukou její tváře a štěstím jsem téměř zaúpěl…
Pilotní kabinou zazněl trylkující signál nebezpečí. Jachta, moře, vidina nesmírně daleké E-Oy – všechno rázem zmizelo. Po obrazovce se roztančily jiskřivé body: před námi byl bludný roj vesmírných balvanu. Automaty uvedly do pohotovosti palubní dezintegrátory – všechny tři. Náš Eora-hie leti v čele eskadry, a proto zaútočí na vesmírné kapky kamenného krupobití jako první. Asteroidy nepatří k největším – mračno vesmírného prachu nadité tu většími tu menšími kusy bizarně vyhlížejících skalisek. Jeden z nich prolétá v nebezpečné blízkosti naší lodi navzdory tomu, že ochranné pole bylo zapnuto v optimálním okamžiku.
Kdybychom měli větší zásoby energie, zničili bychom tento vesmírný balvan v jediném okamžiku.
Úsek cesty, kterým nyní prolétáme, je nejméně nebezpečný. Děsím se pomyšlení na to, co nás čeká tam vpředu, kde bezhlesně bloudí vesmírem obři, kteří předčí svou velikostí rozměry obou souputníků naší planety.
Tisíce velkých kruhů už vykonala na své nekonečné pouti vesmírem a za celou tu dobu se nenašel nikdo z Věčně Jdoucích, kdo by obětoval svůj život pro štěstí ostatních. Nespočívá snad právě v tomhle pravá příčina všech našich neštěstí? Měli jsme oči jen pro příjemné stránky života – radovali jsme se a podléhali rozkoším, zapomínaje na skutečnost, že náš blahobyt byl vykoupen nelítostným zápasem a oběťmi našich předků, kteří neváhali položit život ve jménu pokroku

vědy, objevovali nové cesty v umění i za cenu nesmírného strádání, bojovali za ideály, jejichž velikost mohly ocenit teprve příští generace…
Nadešel čas, abychom prokázali službu lidstvu i my.
Jsme připraveni, můj synu!
Náš Eora-hie prorazil v kamenném mračnu tunel a všechny lodi naší expedice šťastně prolétly, aniž se na jejich trupu objevilo jediné škrábnutí. O našem Eora-hie se to však říci nedá. Kosmický prach a úlomky bludných balvanů setřely dobrou třetinu našeho ochranného pancíře, ale nebezpečí je už, zdá se, přece jen za námi. Naše dezintegrátory jsou zatím ještě schopny ničit asteroidy, ale kdo ví, na jak dlouho nám vystačí zásoby energie?! Náš hlavní Stratég, jemuž se po úspěšné výpravě na Třetí planetu dostalo jména Syn Hvězdy naděje, moudře vede naši eskadru a nenajde se nikdo, kdo by ho mohl nařknout z nedostatku prozíravosti.
Nechť je po tisíc velkých kruhů slaveno jeho jméno!
Kosmický let je vpravdě vyčerpávající. Jak málo se podobá poutavým výletům v nejbližším okolí planety, které jsme tak rádi podnikali na našich lehkých kosmických jachtách.
Jak bych si přál, můj synu, aby ses nemusel plahočit dalekým vesmírem, abys mohl letět na Hvězdu naděje! Dobře si prostuduj moje poznámky z výpravy na tuto planetu, synáčku!…
Šarlatová planeta se proměnila ve vzdálenou jiskřičku, která teskně září z nesmírné dálky. Náš Eora-hie teď letí jako poslední, desátý koráb naší eskadry. Trup lodi doznal při posledním setkání s rojem meteoritů vážné újmy a další podobné setkání by už bylo osudné. Stratég nám navrhl, abychom přestoupili na některou z jiných lodí a naši Eora-hie ponechali na pospas osudu. Odmítli jsme. Všichni tři…
Eskadra vstupuje do prostoru, v němž se vznášejí trosky planety. Stratég vyrovnal rychlost, a tak se zdá, že se sotva pohybujeme. Při pohledu na chaos, který vidíme kolem sebe, se nás zmocňuje hrůza a představivost začíná nanášet na plátno vědomí husté barvy vesmírného kataklyzmatu. Ke katastrofě nedošlo příliš dávno. V našich knihovnách bychom zajisté mohli vyhledat hieroglyfické zprávy o této děsivé události… Byla tu kvetoucí planeta s atmosférou, hojností moří, a co více – žili tu lidé! Nejstarší lidský rod v naší Sluneční sou-

stavě. A přece stačil jediný okamžik a všechno, docela všeličko nenávratně zmizelo. Naši vědci, alespoň někteří z nich vyslovili předpoklad, že vesmírní sousedé Šarlatové planety objevili způsob, jak uvolnit energii ukrytou v samém nitru hmoty, a použili této strašlivé síly proti sobě. K podobnému záchvatu šílenství může dojít, je-li civilizace příliš mladá a dosud nevyzrálá anebo tehdy, je-li naopak příliš stará a stačila již vyčerpat své možnosti…

Po pěti malých kruzích čili dnech (měřeno podle času na Šarlatové) jsme opět spatřili světlo hvězdy a obludné kusy planety, jež převyšovaly velikost obou našich lun. Vznášely se na černém pozadí mrtvého vesmírného prostoru a podobaly se netvorům z cizích světů, jež upadly do letmého spánku. Právě sem vytekl oceán nešťastné planety a vodstva ztuhla v ledové balvany nejfantastičtějších tvarů.

Všechny najdete v mých poznámkách. Díváte se na ně a jistě jste udiveni méně, než jsme byli my. Vy, jež pohodlně sedíte v křeslech u svých videostěn, vidíte pouze bizarní formy, jako něco, co jen nakrátko vzruší vaši mysl i představivost; pro nás to bylo Kolo děsu – místo, kde se událo cosi, co už nikdy nelze odčinit ani napravit…

První obrovský asteroid z ledu nám poskytl nečekaný důkaz o existenci vysoce vyvinutého života na planetě, jejíž trosky tu kroužily v nesmyslném a marném reji. Jen pohlédni, synáčku, na záznam, a bude-li tvůj zrak pozorný a vnímavý, spatříš stavby, jež navždy zkameněly v ledu, detaily jakýchsi zařízení a strojů, jejichž účel nikdy nepoznáme, a co více – dobře rozeznatelný obraz bytosti, jež byla zřejmě mnohem dokonalejší, než jsme my, Věčně Jdoucí. Podle všech známek jde o ženu. Její zevnějšek je dokonalý, její krása předčí všechny představy básníků! Na rozdíl od nás má její ruka pět prstů. Povšimni si výrazu její líbezné tváře, můj synu! Jaká hrdost a důstojnost, jaký bohorovný klid se rozlévají v těch úchvatných rysech! Snad její obraz vytvořil tvůrce, který už tušil nevyhnutelnost konce?! Pak to byl člověk nesmírné statečný a silný, neboť zanechal své Dílo všem nám, kteří tolik toužíme po tom, abychom zhlédli živé příklady odvahy a síly.

Je možné, že je tomu jinak, že se ve svých předpokladech mýlím. Dnes už máte jistě mnohem více informací, než jsme měli my, kteří jsme proráželi první stezku pustinami vesmíru. To, co přivezou na

Šarlatovou lodi, které se zachrání, by mělo dát odpověď na trýznivou otázku, k čemu tehdy ve vesmíru došlo…
Teď však to hlavní. Stratég, jméno jeho budiž proslaveno, přivedl díky své prozíravosti naše lodi k cíli.
Ledová obluda zářila v paprscích Slunce jako ten nejvzácnější drahokam. Kolem ní se tetelily mlžné závoje výparů.
Hle, zmrzlý oceán, který se proměnil v planetu střední velikosti. Každý člen výpravy byl v té chvíli zpitý nadšením. Naše lodi uchopily asteroid do vleku…
Motory se rozeřvaly naplno a ledový veleobr začal pomalu vyplouvat z pásu drobnějších ledových balvanů. A právě v tomto okamžiku došlo k něčemu, co naši matematikové nemohli předvídat. Vidíš dobře, můj synu, jak si klestíme cestu kamennou tříští. Střety bludných balvanů s naší ledovou planetou snižovaly rychlost lodí, a bylo nutno ji zvyšovat. Zásoby naši energie se rychle zmenšovaly.
Úlomky horských hřbetů, vržené rukou slepé náhody nebo snad šílenstvím běsnících živlů, vrážejí své ostré klíny do ledového veleobra, vytrysknou obrovské gejzíry rozžhavené vodní páry, jež se ve zlomku vteřiny mění v milióny droboučkých krystalů. Náš Eora-hie se pod strašlivými ranami otřásá jako štvané zvíře, na povrchu lodi dochází k deformacím ochranného pancíře… Tři Eora-hie zmizely beze stopy a nikdo z Věčně Jdoucích, kteří tvořili jejich posádku, se nezachránil. Tak skončila cesta k planetě z ledu…
Pohlédni pozorněji na Ledovou planetu, můj synu!
Vidíš ten mohutný výčnělek? Právě pod ním jsme za mohutným sloupem ohně, který chrlí motory Eora-hie, ukryti my – zajatci věčného ledu. Nedá se odsud uniknout. Zůstaneme tu, ať už se stane cokoli. Kdybych se zachránil, nemohl by ses narodit, synku. A proto tu zůstanu už navždy. Musíš se narodit, chlapče! Musíš žít…
Dnes byl čas mého života vyměřen pětistým velkým kruhem. Jak dlouhá doba! Jak krátce jsem žil!…
Moje služba končí. Přišel Zvěstovatel štěstí, můj přítel a bratr. Ulož do svého srdce i jeho tvář, synku… Odpusť, chlapče. Musím se s tebou rozloučit – ozvu se opět, až nastoupím službu v pilotní kabině… Ačkoli, kdo může s jistotou říci, že se nepřihodí nic, co by mi v

setkání s tebou zabránilo?! Zůstanu tady. Teď si poslechni to nej důležitější, co bych ti chtěl sdělit. Poslouchej dobře, můj synu…“
Na tomto místě „mluvící dopis“ končí. Art nám sdělil, že si na podobnou výpravu nevzpomíná.
„Ta výprava se nejspíše konala mnohem dříve, než jsem přišel na svět,“ dodal zamyšlené.
„V té době byla podniknuta řada pokusů o naplnění našich mořských úžlabin vodou z vesmíru.“
Na Maxovu výslovnou žádost tu uvidím několik kapitol z pozoruhodné Antologie příběhů, což je rozměrná deska s pórovitým povrchem. Stejně jako dopis kapitána Eora-hie jsou tyto příběhy okopírovány přímo z originálního magnetického vlákna. Vymysleli jsme si pouze názvy, neboť Artův komputer je nebyl schopen přeložit do kódu, který by nám byl srozumitelný, nebo uváděl jejich názvy v rozsahu některé z tónin spektra…

MODRÁ TÓNINA

„Uplynulo pět století ode dne, co mne matka, jejíž obraz nyní vidíte, přivedla na svět…“
„Čerta starého vidíme,“ zavrčel rozladěně Max. „Něco jim tam nefunguje.“ Zmrazili jsme Singera pohledem a tlumočníkův hlas, v němž nezaznívaly žádné city, pokračoval:
„Veliké hvězdné kolo se otočilo o jeden z miliardy svých dílců a vyměřilo tak v nekonečném času nevelký úsek.
Byl jsem šťasten štěstím dosažitelným pro každého z lidí – štěstím vnímavého a dychtivého mládí a posléze štěstím zralého věku, v němž se radost ze života naplňuje tím více, čím úplněji se projeví všechna nadání a schopnosti, jichž se dítěti dostalo do vínku.
Nadešlo třetí období mého života – éra zdokonalování, kdy se vedle moudrosti projevuje i jisté zklamání a truchlivé poznání skutečnosti, že nelze znovu prožít vlastní život, stejně jako nelze vnést do lidského vědomí všechno z toho, co je dosud nepoznáno…
Přichází podzim mého života…
Ve chvílích, kdy přemýšlím o smyslu života – a takové okamžiky přicházejí stále častěji – proplouvají před mýma očima dlouhé řady

úvah a vzpomínek, v nichž jsou do jediného obrazu spojeny tváře mých přátel, jejich záměry, činy i slova, která pronesli; místa, v nichž jsem za svého dlouhého života pobýval, mé úspěchy i prohry.
Naše moc nesahá doposud tak daleko, abychom mohli cestovat v čase, první objevy, k nimž v této oblasti došlo, nás však naplňují nadějí. Obávám se přesto, že čas, který mi byl vyměřen, vyprší dříve, než se mým potomkům podaří získat nad neúprosným časem absolutní moc. I tak by však bylo dosaženo největšího cíle mého života, třeba až poté, co odejdu.
A přece, čím větší je počet oběhů, kterými Šarlatová planeta vymezila trvání mého života, tím toužebněji – a také marněji – si přeji znovu se vrátit do onoho čarovného léta, které jsme strávili v údolí Obřích hor u Blankytného jezera, jež bylo od nepaměti poutním místem všech zamilovaných. Dodnes přece přežívá mezi lidem prastará pověra: Vstoupí-li zamilovaní za svitu obou lun do horkých jezerních vod, jejich láska nikdy nedohoří. Nu což, podrobil jsem se té kouzelné dětské víře v zázraky beze zbytku. „ Ruku v ruce jsme vstoupili do jezerních vod zkrápěných září obou našich souputníků a pak jsme té báječné pohádce nejen uvěřili, ale také ji prožili…“
Z přístroje se ozvaly melodické zvuky; to tlumočník zřejmě narazil na něco, co nedokázal věrně přeložit do našeho příliš racionalistického jazyka.
Ozval se Maxův hlas, z něhož zazníval nelíčený údiv:
„Chlapi, před očima mám nějaké modro! Už nějakou chvíli to trvá…“
Všichni tři jsme si zničehonic uvědomili, že se každému z nás před očima rozestírá modrý opar a dech se začíná úžit.
Max na to kápl jako první:
„Spoluprožívejte to, mládenci, to ano! Ale neměli bychom se poddávat kouzlu toho sentimentálního stařík a přespříliš. Šetřete svoje emoce! Nenechte se jimi docela ovládnout!“
Zpěvavé hlasy umlkly.
„Emocionální erupce v modré tónině,“ prohlásil nevzrušeně ten mechanický zázrak z přístroje a vzápětí pokračoval:
„Každý z nás nosí ve své duši vzor krásy a dokonalosti, jenž mu byl vštípen nespočetnými generacemi předchůdců. Už od nejranějšího

dětství se učíme vidět a také vyhledávat krásu ve světě věcí, který nás obklopuje, v přírodě, i v lidských bytostech.
Krása má bezpočet tváří stejně jako vše, co má svůj původ ve vesmíru…
Byla krásná, jako může být jen žena, kterou nadevše milujeme. Byly v ní ztělesněny všechny mé představy o ideální přítelkyni a partnerce. Když mne poprvé spatřila, dokázala rázem vystihnout, jakou podobu má můj ideál ženské krásy, odhalila v sobě drobné vady a nedostatky a ty pak energicky vymýtila. Teprve poté přinutila náhodu, abychom se setkali zpočátku na trojrozměrné obrazovce holovizoru a později i na břehu Blankytného jezera.“
Z přístroje vytryskla tichá, jímavá hudba. Modrá záře před našima očima zhoustla a chvílemi přecházela v jakýchsi impulsech, jejichž rytmus nebylo možno vystihnout, až k fialové části spektra.
„Na celé Šarlatové planetě nebylo ženy krásnější a dokonalejší. Nebylo také v celém vesmíru člověka, který by mi byl bližší. Jen v jediném jsme se rozcházeli: Jen stěží dovedla pochopit modrou tóninu mého ducha, jež nacházela svůj výraz v mých verších, obrazech, v próze, které jsem se tu a tam věnoval, i ve světonázoru. Byla přesvědčenou zastánkyní *růžového směru…*“
Opět se rozezněla hudba a v očích nám zajiskřil růžový opar.
Vašata rozladěně zabručel:
„Jeho starosti na moji hlavu!“
„Nechováš stranou podstatu problému.“ oponoval Max. „To je přece skvělé – myslet v určité barevné stupnici!“
Do debaty se vložil Anton:
„Mám pocit, že ten chlápek trošku fixluje. Všimli jste si, jak nepříjemně působí v jeho podání růžová barva?“
„Každý přece ví, že někteří lidé jsou na červenou barvu alergičtí,“ mávl rukou Max.
„Jenže tady jde o růžovou,“ namítl Anton.
„Každá růžová je pouze přiměřeně zředěná rudá,“ nevzdával se Max.
„Zamilovaní ve vás našli skvělé advokáty.“ ušklíbl se Vašata.
Kdyby se dalo pohledem zabíjet, dopustil by se Max vraždy prvního

stupně a my bychom přišli o velitele. Anton naproti tomu jen suše konstatoval, že je mu opravdu modrá barva bližší než růžová.
Max, který měl vždy a ve všem poslední slovo, použil tentokráte sarkasmu:
„Jak je libo, příteli. Modrej si třeba až do skonání světa!“
Naštěstí hudební vložka skončila a tlumočníkův hlas se opět ujal slova:
„Spousty nepatrných náznaků svědčily o tom, že se blíží tragické rozuzlení.
Věnoval jsem jí poému v modrém rytmu přecházejícím do vytříbené fialové a do finále se mi podařilo vkomponovat dokonce jemnou nevtíravou žluť.
Oplatila mi něčím, co sama označila za sonet v sytě růžovém rytmu. Jak vidíte, byla prostě nenapravitelná.

Po řadu oběhů jsme oba krutě trpěli. Jen čas od času jsme se vídali na holovizních obrazovkách a znovu jsme se na dlouhý čas rozcházeli. Hnán nezměrnou láskou jsem se jí pokusil přiblížit a přijmout její růžové vidění reality světa za své, výsledkem mého snažení však byl totální tvůrčí krach.
Léčitel vyššího stupně, jemuž se dostalo jména Ten-jenž-nazírá-vyšší-smysl, mi sdělil, že rostoucí konflikt je možno odstranit pouze tak, že bude provedena záměna mých emocionálních center. Jenže co potom vlastně zbude z mé vlastní osobnosti?! Jen růžová mlha! Ne, tisíckrát ne! Rozhořčení nad tou donebevolající netaktností její krásu ještě více zdůrazňovalo. Odmítla!
Nic mi přece nebrání, abych v tobě milovala to, co dosud plane za hranicí tvých modrých přeludů, řekla mi při našem posledním setkání. Jenže to už kolem ní hladově brousil jakýsi výtečník s řídce růžovým zbarvením myšlenek. A tak tedy zůstala Růžová touha – tak se totiž osudová žena mého života jmenovala – navždy tou nejhlubší jizvou mé paměti.
Kdysi mi všichni říkali Ten-jenž-kráčí-každou-z-cest, po rozchodu s Růžovou touhou jsem si začal říkat Čekatel-věčnosti, což mělo být symbolickým vyjádřením mé představy, že se jednou přece jen setkáme někde ve věčnosti a v nekonečnu, jako se podle představ našich matematiků setkávají dvě rovnoběžky.
Jistě si myslíte, že to byla prachmizerná útěcha, a máte nepochybně pravdu…“
„Víra tvá tě uzdraví!“ zašklebil se Vašata, ale pod Maxovým zuřivým pohledem si přitiskl ukazovák k ústům a omluvně zašeptal: „No dobrá, já už raději mlčím.“
„…Po celý život se mi nedostávalo času. Neustále jsem se lopotně pachtil za dokonalostí v řadě uměleckých oblastí a zvláště naléhavě jsem toužil po mistrovství rytmického vyjádření Modré tóniny. Je pravda, že se mi přece jen podařilo dosáhnout jistých úspěchů. Moje zásluha o založení Modrého bratrstva není zrovna zanedbatelná. Existují však společnosti a asociace Žlutých, Zelených, Černých a řady dalších barev a subtilnějších odstínů, a to už nemluvím o vědách, jež mění tvář světa, pronikají do nej intimnějších tajemství člověka i do složitého organismu vesmíru. A přece – jaká ironie, jež

skrze zákon nestálosti vládne světem! Největší oblibě se v naší osvícené době těší mladíček z města Veselých Pulptiů. To on vytvořil tanec, v němž jednotliví tanečníci napodobují pohyby i mimiku těchto roztomilých zvířátek. Tak spatřilo světlo světa mocné hnutí pulptistů.

Pulptiové, tato roztomilá stvoření, jež dnes můžeme vidět pouze v dětských filmech a zvukových knihách pro naše nejmenší, žili kdysi v sedavém písku nekonečných pouští a byli později prokazatelně vyhubeni chemickými zplodinami závodů na výrobu barev na vlasy. Vyhubení pulptiů není záležitostí dávné doby – jde koneckonců o nějaké dvě tisícovky let. Tehdy vzaly za své i ryby, šestikřídlí ptáci, býložraví ještěři a řada dalších živočišných druhů. Mnohé druhy vymizely proto, že byla kultivována nesmírně krutá hra, které její příznivci říkali lov nebo také honba; jiné druhy přišly o obživu nebo životní prostor, další byly vyvražděny jedem jako ubozí pulptiové. V těch dobách překypovala Šarlatová planeta neuvěřitelným nerostným bohatstvím, ale i hojností a rozmanitostí forem života. Je důležité, abychom měli na paměti, že už v té době znali Věčně Jdoucí zákon o mezích šíření života, který objevil Nonunin Mladší. Podle Nonuninova zákona obsahuje každá planeta konstantní množství života, které je přímo úměrné hmotnosti planety, složení jejího plynného obalu, množství vody a kvalitě nerostů, které pro svoji potřebu využívají organismy planety počínaje prvoky a konče Věčně Jdoucími.

Uvádím tu poněkud nepřesně slova Nonunina Mladšího především pro ty, kdož by si přáli zamyslet se nad děsivými důsledky marnotratnosti hlouběji. V posledních dvou stoletích byl zákon souladu možností a potřeb stále častěji opomíjen a poté, co byli vytvořeni myslící roboti a inteligentní stroje, schopné vyrábět potřebné i zcela nepotřebné věci, dokonce napadán a označován za přežitek. Tehdy také vzniklo hnutí označované jako pulptismus.

Věrozvěstové z řad hygienistů pulptismus vychvalují, jako by šaškovské křepčení bylo schopno navrátit lidem mého věku mladickou pohyblivost, vitalitu a bodrost ducha. Přiznám se bez mučení, že jsem se nechal obalamutit i já, a zkušenosti i následky, které mi tento experiment přinesl, jsou více než neblahé. Transplantace jater a ně-

kolika dalších orgánů, kterou jsem byl nucen neprodleně podstoupit, vyvedla můj organismus nadlouho z rovnováhy,…
…Nepochybuji o tom, že jsi pulptistka – jak také jinak! – pochybuji však, že jsi dokonale obeznámena s dějinami tohoto hnutí. Mimochodem, takhle zní dějiny pulptismu v Modré tónině."
Mluvené slovo bylo vystřídáno dosti rozvleklým hudebním intermezzem, které připadalo nám, percepci a vnímání „barevných vln" zcela neuvyklým, nekonečně dlouhé. Oddechli jsme si, když jsme znovu uslyšeli autorův (vlastně tlumočníkův) hlas, který promlouval ke své čtenářce a odpovídal na její otázky:
„Ty, která hledáš radost, teď už víš mnohé. Až budeš vstupovat do nebezpečné etapy svého života, měla bys z mých životních zkušeností načerpat co nejvíce – vlastně vše, co bude odpovídat tvému já. Vše ostatní, co v těchto poznámkách najdeš, vznikalo bezděčně, protože vše, co mne kdy potkalo, se tak či onak váže k tomu, co je v mém životě nejdůležitější… Blankytný břeh horkého jezera se mi stále více vzdaluje, zatímco k tobě se blíží stále rychleji. Není daleko chvíle, kdy vstoupíš za tajemného svitu dvou lun do jezerních vod…
Ptala ses také na moje záměry. Dnes jsou již zcela jasné. Robot psychoanalytik ve mně odhalil dosud nevyužitý talent pedagoga. Nikdy bych si to nebyl pomyslel! Jak nesmírně pomalu poznává člověk své skutečné možnosti! A tak nyní plním svoji nejsvětější povinnost, jíž jsem této planetě povinován, a vychovávám syny a dcery planety v učilišti při závodu na reprodukci Věčně Jdoucích.
Na tvoji třetí otázku není snadná odpověď. Chci ti však říci…"
Na tomto místě záznam končil.
Max si zuřivě čechral kadeře:
„Zrovna na tom nejzajímavějším místě!"
„Svými vysokými nároky bys mohl rozhněvat místní božstva." ironizoval Christo.
Ozval se Anton:
„Max má pravdu, je to pozoruhodný dokument. Jenže překlad nám podle všeho není schopen poskytnout dokonalou představu. Škoda, že tu nemáme možnost vidět všechno tak, jak to viděli oni sami!"
Christo souhlasně přikývl:

„Máš pravdu. Ale i tak to nebylo napoprvé nejhorší. Je to smutné i směšné zároveň. Mimochodem, všimli jste si toho jejich zákona o *množství* života. Náš Vernadskij ho objevil pro lidstvo pár tisíc let po Marťanech. Tohle na mne zapůsobilo rozhodně víc než celá ta červená knihovna v modrorůžovém rytmu.
Max se zatvářil dotčeně:
„Všichni se o barevné akustice vyjadřujete s jakousi shovívavou opovržlivostí. To se mi vůbec nelíbí.“
„Jak jsi na tohle přišel?“ Vašatův údiv byl zcela nelíčený.
„Váš přezíravý vztah k cizí kultuře by dokázalo postřehnout i malé dítě,“ pronesl Max zlomeným hlasem.
„Tak už se na nás nezlob. My už budeme hodní,“ pitvořil se Anton.
A Max Singer, věřte si nebo nevěřte, opravdu změkl:
„No tak teda jo. Třeba se mi to opravdu jenom zdálo. Jenže já se. kluci, do toho modrého a růžového znění přece jen nějak dokázal vcítit. Začínám tomu rozumět… No co na mě čumíte? Já nelžu, opravdu! Začínám vidět obrazy – zatím ještě jako v mlze, ale změny v náladě už dokážu docela dobře vystihnout. Ani ta jejich hudba mi už nepřipadá nijak zvlášť cizí a nesrozumitelná…“
Představil jsem si v duchu, jak na tenhle projev Maxovy jasnozřivosti asi bude reagovat náš Fenek, a začal jsem se intenzívně kousat do rtů.
Vašata mi asi porozuměl, protože se náramně rychle obrátil k obrazovce a chvíli byl zticha.
Anton nebyl žádný diplomat: Rozřehtal se na celé kolo a začal plácat Maxe po zádech. To už se neudržel nikdo z nás.
„Co je na tom směšného?“ hájil se Max...Copak jsme z jiného těsta než Věčně Jdoucí?“
„To, co jsi právě označil za, ehm, těsto, pokládali Věčně Jdoucí za živou hmotu. Ty si to ostatně myslíš také. Proč vnášet zbytečnou entropii do pojmů, v nichž je míra neurčitosti minimální?“ Tato slova pronesl Art, přesněji řečeno jeho kopie, která se nečekaně objevila vedle ledničky.
Teď už se s námi tloukl v křečích smíchu i Max.

„Smích je exteriorizovaným projevem emocionálního uvolnění a slouží adekvátní percepci reality," odtušil Art zcela nevzrušeným tónem.
Vašata se konečně ovládl a prováděje rukama masáž rozbolavělých břišních svalů, položil Artovi otázku:
„Neseš nám nějaké špatné zprávy?"
„No tak už se vymáčkni! „ hýkal Max, ačkoli Arta ani nenapadlo, aby s odpovědí váhal. Maxova výzva ho však na okamžik zdržela a já měl najednou pocit, že Art nemá našeho Maxe příliš v lásce.
„Pojem *vymáčknout se* vyvolává tytéž asociace jako zcela nevhodné užití slova těsto. Každý dialog s tebou značně obohacuje moji slovní zásobu. Tak například před třiceti dvěma hodinami a pěti minutami palubního času jsem sledoval tvůj rozhovor s bytostí, která mi připomíná tvory, jež žili na planetě dříve. Používáš pro něho označení Fénix, ostatní členové vaší posádky mu říkají Fenek.
To, cos říkal ty, jsem pochopil beze zbytku, neboť to zcela odpovídalo mé představě o logice. To, co ti odpověděl Fenek, je pro mne až do tohoto okamžiku nepochopitelné. V duchu se mne nyní ptáte, co Fenek řekl. Odpovídám: ‚Kruci, na co je slušnému papouškovi trombón?'…"
Když jsme mu objasnili pravděpodobný smysl Fenkova filozofického prohlášení, prohlížel si nás Art chvíli lhostejným pohledem a pak nezúčastněně prohlásil:
„To je přece konina!"

PROCHÁZKY PO MOŘI STREDU

Hvězdný paprsek odstrčil jachtu od mola s takovou prudkostí, že se všichni zapotáceli. Matka, pyšná při pohledu na moc svého syna, přelétla po tvářích přítomných spokojeným úsměvem. Otec se snažil, seč mu síly stačily, aby nedal najevo, že jeho prvorozený syn, odvážný, silný a statečný, schopný přeplout Moře Středu, mu připravil neopakovatelné chvíle štěstí. Dcera jen slabě vykřikla, pevně sevřela rukama zábradlí a pak se rozesmála. Jachta rychle klouzala po fialové hladině pokryté proměnlivým ornamentem slunečních reflexů. Horký vítr prosáklý vůní kvetoucích kaktusů, sluncem rozpálené

půdy a vodních řas chvátal od břehu v krátkých prudkých poryvech. Robot-plavčík natáhl plachty, jachta se mírně naklonila a poslušně vyrazila k ostrovům, které se nejasně rýsovaly až kdesi na samém obzoru.

Tak tomu chtěl otec. Zavedl do programu ostrovy i bezmotorovou jachtu s plachtami, s nimiž si mohl poradit pouze robot; počasí, jaké za jeho mládí nebývalo ještě vzácností, ba dokonce vítr, který svištěl nad Šarlatovou planetou ještě v dobách, kdy byl otec skálopevně přesvědčen o tom, že bude žít věčně a že věčná je i sama planeta. Rekonstrukce přírody nebyla sama o sobě nikterak drahá; šlo koneckonců jen o vytvoření pozadí, jakési dekorace. Zato jednající postavy – manželka, syn a dcera – si vyžádaly obrovské množství vynaložené energie. Ženu si robot vybral stejně jako krajinu ze starého, nepříliš kvalitního záznamu, a s dětmi to však bylo nepoměrně těžší… Ty děti tu totiž nebyly, nikdy ve skutečnosti neexistovaly, a proto k jejich stvoření musel použít poloviny všech elektronů, které mu ještě zbývaly do konce života.

Kolem dokola panovalo vesmírné ticho. Nezaznělo mu v uších ani šplouchání vln, jež skotačivě narážely do boků lodi, ze stěžňů a ráhen se neozývalo charakteristické skřípění, které kdysi dodávalo jeho výletům po Moři Středu neopakovatelnou atmosféru.

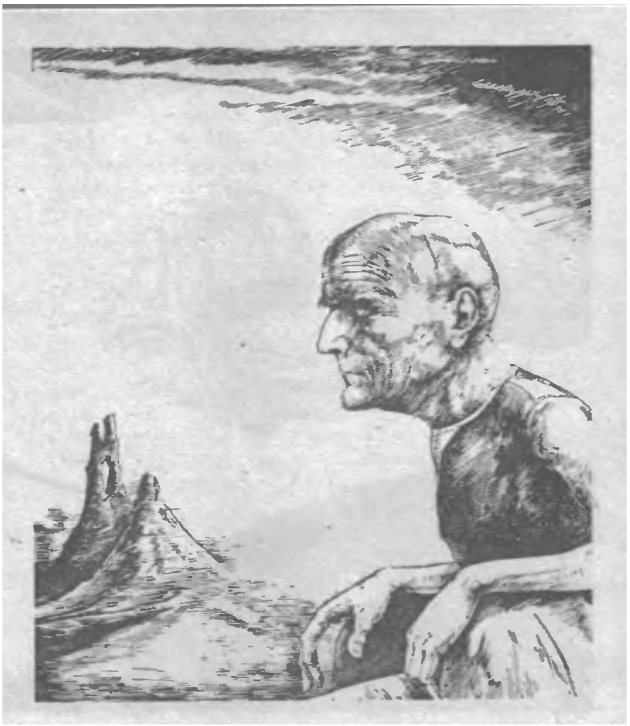
To ticho otce drtilo. Opět to byla hospodárnost v zužitkování energie, kvůli níž nebyl schopen transformovat své vědomí beze zbytku. V krátkých, leč intenzivních záblescích prolétla co chvíli jeho vědomím truchlivá myšlenka, že to není tak, jak by mělo být, že tu něco není v pořádku… Chvílemi žil ovšem jen minulostí – žil jí každou částicí svého těla, a přesto…

Ten-jenž-se-podobá-skále (tak znělo otcovo jméno) se na cestu připravoval důkladně a po dlouhý čas. Za pomoci svého přítele lékaře, který byl robotem nejvyšší třídy, provedli výpočty a analýzu všech možných variant a nezbytných nákladů.

„Tak je to, milý příteli!“ pravil robot, který nepostrádal svérázný smysl pro humor. „Ve hře je teď každičký elektron. Ani jediný jsme neponechali bez povšimnutí. Kéž by tak bylo možno spojit jejich kapacity dohromady!“

„Báječný nápad!“ řekl na to Ten-jenž-se--podobá-skále. „Jenže to má háček…“
Opravdu, nikdo z vrstevníků nechtěl souhlasit. Všichni pokládali jeho nápad za holé šílenství a přerušili s ním až na pár výjimek veškeré styky. Koneckonců, s osobním limitem mohl člověk vždy vydržet žít nějakých sto let navíc a později – kdo ví, snad by se vědcům podařilo objevit něco nového, účinnějšího. Je nepochybně mnoho cest, jež vedou k získávání energie, jíž člověk nezbytně potřebuje k dlouhému, ne-li věčnému životu.
Dokonce jeho nejlepší přítel se tehdy s hořkostí v hlase zeptal:
„Copak ti nestačí záznamy z minulosti? Získáváme je přece na úkor společenských fondů.“
„Pochop mne, chtěl bych být zase spolu se svojí rodinou.“
„S manželkou?“
„Jistě. A taky s dětmi.“
„Nikdy jsi žádné děti přece neměl!“
„Ale mohl bych je mít!“
„To tedy mohl. Máš pravdu…“ A nejlepší přítel, ponořený do vlastních myšlenek, odkráčel ke svému domovu. Měl totiž prostorovou fantazii.
Ten-jenž-se-podobá-skále mohl sice probouzet obrazy z minulosti k novému jepičímu životu, mohl dokonce konstruovat žádoucím směrem budoucnost, přesto však měly jeho sny a tužby ke skutečné metamorfóze příliš daleko. On si však přál, aby mohl prožít skutečným, nefalšovaným životem svého mládí alespoň několik krátkých okamžiků z toho, co mu ještě zbývalo.
Jeho jméno odpovídalo jeho tvrdosti i umíněnosti. Mohutným vypětím vůle uvedl do zimničné činnosti poslední rezervy, jež jeho organismu doposud zbývaly. Byl si dobře vědom smrtelného nebezpečí, které mu hrozí, ale zastavit se teď už nemohl.
Břehy rázem ožily – nadešel čas letních veder, kdy se každý rozumný člověk snažil alespoň na krátkou chvíli dostat do blízkosti osvěžujících vln. Břeh připomínal pestrobarevnou mozaiku. Milióny lidí se tu sešly, aby mohly být blíže slunci a teplým pramenům léčivé vody.
Zprava i zleva důstojně proplouvají jachty přátel.
Vztyčené paže a pozdravy.

Čerstvé zprávy a novinky, které si muži narychlo vyměňují.
Žena a dcera si kriticky prohlížejí plavky přítelkyň a každou chvíli se rozesmějí.
Syn potkal přítele, se kterým se několik let neviděl. Oba mladíci skáčou do vody a chovají se přesně podle scénáře. Asi deset metrů za nimi pluje v uctivém mlčení robot-vychovatel.
Syn i jeho přítel jsou konstruktéři mezihvězdných lodí; za sto let, až spatří světlo světa první koráb nové generace, poletí ke hvězdám na jeho palubě i oni dva…
Ten-jenž-se-podobá-skále teď bezvládně ležel v hlubokém pohodlném křesle. Cena, kterou musel zaplatit za nevýslovné štěstí, kterého se mu v několika posledních okamžicích dostalo, byly hluboké mdloby. Přistoupil lékař s pulsační injekcí, jejíž zásobník obsahoval jedovatě žlutou vazkou tekutinu. I robotovy pohyby teď byly malátné a poněkud strojové; byl to koneckonců on, kdo dodával po celou dobu část své energie muži, který teď odpočíval v lenošce. Ozvalo se krátké zasyčení injekční stříkačky a sotva znatelný puls mužova umělého srdce nabyl na intenzitě, rytmus se pozvolna vyrovnával, víčka se chvějivě zvedla.
„Byl to báječný výlet," řekl lékař. „Odpusť, nemohl jsem se udržet."
„Napojil ses?"
„Mhm. Málem bych nevěřil, že se to všechno stalo."
„Záznam ti nikdy nemůže poskytnout zážitek, jakého se ti dostane při úplné empatii, tedy dokonalém spoluprožívání. Viděl jsi syna a dceru?"
„Viděl, příteli. Máš nádherné děti!"
„Hvězdný paprsek, můj syn, pracuje jako konstruktér kosmických lodí. Zrovna teď je někde v polovině cesty k planetární soustavě Oranžového slunce. Žádal mne, abych tě poslal spolu s nimi. Jenže já bych se s tebou nedokázal rozloučit."
„Jsem ti za to vděčný."
Oba se nadlouho odmlčeli…
Ten-jenž-se-podobá-skále teď připomínal spíše žalostnou trosku ka-

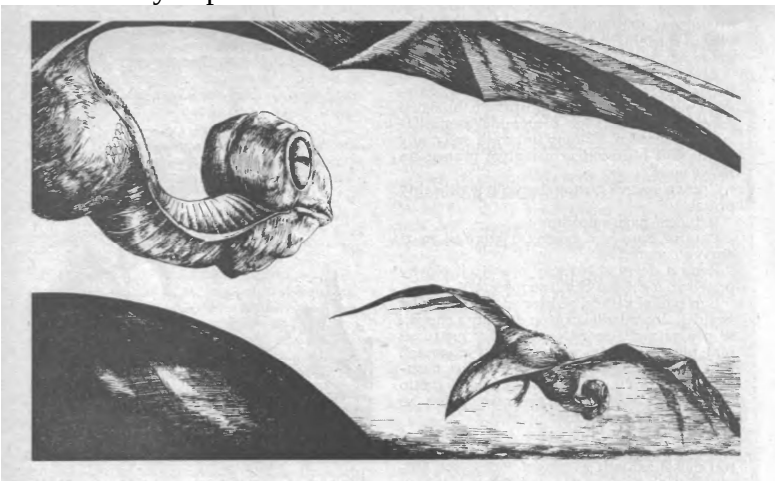

mene. Vzpomněl si, že kdysi dávno se zabýval vědou o životě v moři a že v této oblasti poznání dosáhl dokonce jistých úspěchů, když objevil na sto druhů droboučkých mořských živočichů, kteří vydatně přispěli k obohacení jídelníčku Věčně Jdoucích. Dnes jsou tyto droboučké organismy již mrtvé nebo se změnily k nepoznání a vytvořily účinné jedy, kterými se brání proti zničení vlastního druhu…

I on je tedy stejně jako všichni ostatní vinen tím, že lidé jsou dnes nuceni žít pod ochrannými kopulemi měst.

Nádherná pláž, kterou ještě před několika minutami zřetelně viděl, je nyní pokryta pevnou skořápkou syntetického lišeje, který brání pohybu písku a zbavil semena rostlin možnosti prorůstat půdou a dávat nový život. Pevný povlak navíc obsahoval látky, které vyvolávaly nevyléčitelné choroby u lidí každého věku, otravovaly vodu i vzduch. Po několika desítkách let se Věčně Jdoucím sice podařilo objevit dosti účinný protijed, flóra i fauna pobřežní zóny však byly nenávratně vyhubeny.

Příčin tragédie, která postihla Šarlatovou, však bylo nepoměrně více… Ozval se Ilz – lékař, robot a přítel: „Pneumatická pošta nám právě dodala další várku…“
„Copak neexistuje způsob, jak zastavit proud toho haraburdí, které nikdo z nás nikdy nepotřeboval?!“

..Dobře víš, že Systém už není kontrolovatelný,“ pokrčil Ilz mohutnými rameny z duralu.
Ten-jenž-se-podobá-skále si s hořkostí uvědomil, že i on se podílel na výrobě strojů, jež se mohly samy zdokonalovat. Mezi těmito automaty – sám název „automat“ se pro ně už jaksi ani nehodí! – jsou nadaní konstruktéři řady „nezbytných předmětů“, módní návrháři a prognostikové revolučních zvratů v odívání a make-upu, obuvníci i krejčí, designéři a další stovky na slovo vzatých odborníků, jejichž počet roste tím rychleji, čím větší aktivitu vykazují vynálezci nových potřeb lidské společnosti. Ostatně i oni sami se rekrutují z řad robotů…
Podlaha se zachvěla, když se do haly přivalila staromódní kraksna úklidové čety robotů. Černé hranaté postavy jako na povel seskočily ze stupátek a jaly se mechanickými pohyby házet do spalovny vozu krabice s pestrými reklamními texty, syntetické obaly a tisíce Návodu k použití, které už dávno nikdo nečetl.

Když těžké pancéřované monstrum odburácelo, připomněl Ilz Tomu-jenž-se-podobá—skále, že nastal čas prohlížet záznamy. Všichni kolem, s nimiž starý muž v lenošce sdílel prostor chráněný společnou kopulí, už dávno opustili neútulnou realitu a unikli do barevného voňavého světa vlastní konzervované minulosti. Pod kopulí se teď šířilo příznivé pole neadresné sympatie, a ten, kdo se na ně dovedl včas napojit, mohl ušetřit část své vlastní energie. Právě na to teď myslel Ilz a lékařovy myšlenky nezůstaly starci v lenošce skryty. Indikátor na zásobníku osobní energie zazářil o něco silněji.

„Ilzi," řekl Ten-jenž-se-podobá-skále prosebně a robot, který rázem pochopil, co se zrodilo v mozku jeho přítele a pána, jen mlčky přikývl.

„Ilzi! Stačí to ještě na jeden výlet? Docela kratičký?"

Robot se usmál. V jeho rysech se odráželo pochopení, byl tu však i soucit. „Stačí," kývl.

„V tom případě pojedu znovu. Všechny mé poznámky i záznamy, včetně toho posledního, předáš potom, až bude po všem, do Muzea vzpomínek."

Robot kývl potřetí a pak se v jeho očích upřených na pána a přítele objevila prosba, úpěnlivá a zoufalá.

„No dobrá," povzdechl si stařec. „Můžeš si zapojit blok štěstí."

Zase zbytečné plýtvání energií – pomyslel si. Ale někdo se přece musí radovat, musí zažít štěstí při pohledu na starce, který bude opět mladý a krásný a plný sil! Kdo jiný než Ilz si zaslouží toto právo?!

Ilz se zatím pustil do lopotné práce. Pečlivě shromažďoval prvky, z nichž bude vytvořeno prostředí, vyžádal si z archivu holografické podobizny pánových přátel, zatímco Ten-jenž-se-podobá-skále probíral události, jež bylo třeba reprodukovat. Jen jediná z nekonečného řetězu vzpomínek, jež kdysi tvořily jeho skutečný život, by v něm nemohla vyvolat tíživý pocit ztráty a nenaplněnosti jako poslední výlet na jachtě.

Jen radost ho musí provázet! Jen radost a štěstí! – uvažoval zimničně robot Ilz a pracoval jako posedlý.

„Hotovo! „ řekl po několika desítkách minut pyšně. „Udělal jsem skoro všechno, co jsi chtěl. Za chvíli nastane den, na který jsi nezapomněl nikdy! Dostaví se skoro všichni tvoji přátelé… Bylo by do-

cela dobré, kdyby se i oni připojili – to bychom pak ušetřili pět dnů energie…“
„Ilzi!“
„Nejsi se mnou snad spokojen, příteli a pane?“
„Ach, Ilzi!“
„Nerozumím ti, pane.“
„Zestárl jsi, Ilzi, a začínáš moc žvanit.“
Na tváři robota se objevil úsměv, který by bylo možno u člověka označit za záhadný.
„Oba jsme zestárli, můj příteli a pane. Ty i já!…“
Už po druhé toho dne zmizelo z pobřeží Moře Středu vše, co se tu Věčně Jdoucím podařilo vytvořit za posledních pět století. Zůstalo jen nádherné starobylé město naplněné radostí a příslibem štěstí jako jitro, které se nad Šarlatovou rodilo v zlatorůžových červáncích.
Dosud se leskly kameny i písečné duny pokryté noční jinovatkou.
Nízko nad vodou šelestivě prolétali čtvero-křídlí draci. Jejich hlasy podobné varhanám se rozléhají široko daleko. Každého jitra tak vylétají z města, aby svým zpěvem uvítali zrod nového dne a poté se poslušně navrátili zpět do městských zahrad a parků. Jejich zlaté šupiny se v paprscích vycházejícího slunce lesknou jako ty nejvzácnější drahokamy.
Na to vše se teď dívá robot Ilz.
Docela nový Ilz.
Mladý jako začínající den.
Má na sobě teprve první vrstvu laku. Je staromódní, pestrá.
Ilz stojí nehybně na písečné pláži a dívá se na skupinu mladých lidí, kteří se za radostného povykování, jež přehlušuje zpěv ptáků i hlahol plachtících draků, vrhají do vln.
V Ilzovi se probouzí nové vědomí. Ví, že jeho úkolem je sledovat každičký krok Mořského příboje – mladíčka, kterému se jednou dostane pyšného jména Ten-jenž-se-podobá-skále. Ilz počítá vteřiny, jež uplynuly od okamžiku, kdy hlavy mladíků zmizely pod vodou.
Ilz je spokojen. Blok štěstí v něm pracuje bezchybně. Spoluprožívá pocity všech, kdož tu jsou, ale ví, že se musí dočkat chvíle, kdy se vynoří z vln hlava Mořského příboje. Ilz ví, že zbývá jen okamžik, než se znovu vrátí do budoucnosti. Rozbíhá se k hladině a napřahuje

ruku. Tou rukou proudí k Mořskému příboji veškeré síly, kterými robot dosud disponuje.
A vzápětí si uvědomuje, že nepatří mezi Věčně Jdoucí a nemůže prožívat to, co prožívají oni… Kéž by byl Věčně…
Myšlenka v jeho vědomí mizí, sotva se probudí k životu.
Svět pozvolna zhasíná a Ilzovo vědomí se začíná ztrácet. Pohlédne ještě jednou na omládlou, svěží a šťastnou tvář Toho-jenž-se-bude-podobat-skále a z posledních sil zašeptá několik slov: „Mořský příboj uchopil ruku, která se k němu natahovala…“
Svět se propadá do černočerné nicoty nebytí.

KVĚTINY MALÉHO LIMA

„Nevýslovná je vznešená moudrost Věčně Jdoucích, nevyzpytatelné jsou jejich činy, mračna nevědomosti skrývají dálavy, k nimž spějí na své pouti vesmírem – tak promlouval k uším Věčně Jdoucích Bledý Mzza, jemuž se říkalo také Ten-jenž-volá-do-noci…“
„Vidíte před sebou Malé moře a jeho nejbližší okolí. Jaká úchvatná spousta vody! Čistá, průzračná voda plná života! Několik plachetnic, které kloužou po hladině, jako by zdůrazňovalo bezhlesý klid na moři či spíše to co je zvykem označovat jako ticho, tedy do krajnosti omezený počet zvuků, které vnímáme asi jako vzduch vdechovaný nejen chřípím, ale všemi póry těla. Toto ticho nemůže být nikdy absolutní, neboť je tříbeno a zušlechťováno šplouchánímvln, šepotem větru, křikem, kterým šestikřídlý pták zvěstuje okolí svoji přítomnost a tlumeným cinknutím kamene, který se skutálel ze strmého břehu až k samé hladině.
Jistě jste si stačili povšimnout i okolní krajiny. V sedavém spektru barev bez obtíží uhádnete rostlinstvo, jež pokrývá nepříliš vysoké pahorky. Lesklá stužka, která křivolace jako jizva protíná krajinu – to je potok. Není tu ostatně sám. Vždyť samo moře může existovat jen díky vodě z řek a potoků.
Překvapí vás hojnost živočichů, kteří žijí v blízkém okolí moře. Teď už vymizely skoro všechny živočišné druhy. Známe příčiny i neblahé důsledky násilného trhání řetězu života, který byl po milióny let kován všemocnou, avšak lehce zranitelnou přírodou.

…Nedivte se příliš tomu, co teď vidíte! Je to táž krajina. Jak mistrovsky je zachycen v záznamu obraz! Jako by šlo o skutečnou krajinu a nikoli o její záznam. Přirozené tóny barev, hloubka perspektivy, jež vytváří dokonalou iluzi prostorovosti… Ale kam se podělo moře? Zmizelo snad v neprobádaných hlubinách Šarlatové? Kde je štědrá flóra, kam se ukryli zástupci fauny?

Na mořském dně, teď zcela suchém, ba vyprahlém, se rozprostírá naše město. Je velké a často trpí nedostatkem vody. Mnozí z nás spatřují krutou ironii v tom, že se mu dostalo názvu Malé moře…

Vraťme se však k prvnímu ze záznamů. Pravděpodobně jste si stačili povšimnout roztomilých huňatých zvířátek… Tady je zrovna jedno z nich. Panáčkuje na zadních tlapkách a připomíná Věčně Jdoucího, který za tichého večera medituje o velikosti krásy ve vesmíru. Ovšem, je to opravdu lim. Máte pravdu – huňatý lim, nejoblíbenější hrdina dětských pohádek.

A je tu ještě jedna zvláštnost, které byste měli věnovat pozornost. Kolem pahorku, na němž právě zamyšleně sedí náš maličký lim, se rozrostla záplava keřů posetých nachovými soukvětími. Je to limův keř. Náhražka jahůdek, jež na keřích rostou, se dnes vyrábí ve spoustě závodů, které pro Věčně Jdoucí připravují syntetickou stravu a obsah živin je v ní mnohem vyšší, než býval ve skutečných plodech limova keře – tak to alespoň tvrdí specialisté a záleží jen na každém z nás, poskytneme-li jejich tvrzením sluchu a víry či nikoli.

Chci jen připomenout, že existují také jiná mínění. Zcela protikladná…

Limův keř začal nenávratně mizet tam, kde byla hubena malá zvířátka, a nic na tom neměnila ani skutečnost, že pro rostliny byly vytvářeny ty nejpříznivější podmínky.

K jednoduchému závěru, že totiž mezi keřem a limem existuje zcela určitě souvislost, dospěli záhy i ti nejméně vnímaví pozorovatelé. Dlužno říci, že se nemýlili. Ještě předtím, než limové z našeho světa zcela vymizeli, podařilo se získat nezvratné důkazy o tom, že životaschopnost potomstva limova keře či limovníku závisí zcela jednoznačně na tom, zda se semena dostala na krátký čas do žaludků těchto zvířátek.

Je to velice smutné, ale ani poté, co došlo k objevu spojitosti mezi keřem a zvířetem, nebylo hubení limů zastaveno, třebaže na celé planetě vznikala řada spolků na ochranu nejrůznějších živočišných druhů.
Právě jste svědky kongresu jedné z takových společností. Byl to bezesporu nejvýznamnější kongres za posledních sto let. Hlavní referát o činnosti spolku přednesla žena, jež zasvětila boji za lepší zítřky limů téměř celý život a dostala za to důstojně znějící jméno Kvetoucí větev limovníku. Právě se s posluchači dělí o své ušlechtilé plány plné optimismu a naděje. V té chvíli jí bezesporu naslouchala se slzami v očích celá Šarlatová planeta. Výjimkou byli pouze členové Spolku přátel divoké přírody. Na tomto záběru už jste svědky kongresu „divochů“. Pompézní řeči, v nichž je vychvalována prapůvodní, civilizací nedotčená příroda, jsou už jistě u konce. Teď je na pořadu přehlídka záznamů o činnosti nejzasloužilejších členů spolku. „Hrdinské činy“ divochů byly později vydány v mnoha set milionových nákladech videokazet a staly se bestsellerem. Vnímavý divák tam najde řadu absurdních scén – mimo jiné též honbu za meteory, což je nebezpečný, ale bezesporu záslužný sport. Jsou tam však i odporné snímky z lovů a honeb, v nichž jde o předem připravené vraždy zvířat. Z nepochopitelných důvodů je honba dodnes pokládána za chvályhodnou činnost, jež otužuje příliš zjemnělého ducha Věčně Jdoucích, kteří potřebují silné nervové otřesy už jenom proto, aby se mohli lépe přizpůsobit skutečnému životu.
Nemusím snad zdůrazňovat, že existují také názory diametrálně odlišné.
Jedna z videokazet, kterou „divoši“ pořídili na jedné ze svých akcí, však zasluhuje zvýšené pozornosti celé planety.
Podívejme se na ni společně!
Nalézáme se v horském údolí. Napadá nás bezděčně myšlenka téměř rouhačská: Je na Šarlatové planetě opravdu možno objevit tak dokonalé koutky „nejvzdálenější minulosti“? Jak vidíte, možné to opravdu je. Nebojte se, nejsou to dekorace a kulisy! Jak báječně voní limovniky! Na rozevřený květ právě usedá brouk „uhlíř“ se třemi páry křídel. Tento druh hmyzu je dnes možno objevit jen v odborné literatuře a v muzejních sbírkách. I my jsme se domnívali, že uhlíři už

dávno neexistují. Díváte-li se na jeho činnost pozorněji, připomene vám jistě posvátné úkony, jež jsou zobrazeny na freskách v nejstarších chrámech Šarlatové. Černými tykadly přenáší uhlíř nachová zrníčka pylu na pestíky limovníkového květu. Dlužno říci, že vytvoření Kvetoucího údolí je nespornou zásluhou lovců. Mnozí to pokládají za paradox, neboť si neuvědomují, že z paradoxů větších či menších sestává celý život člověka i lidstva. O tom se ostatně záhy přesvědčíte.

Pohleďte na zmuchlanou trávu, polámaná stébla a zohavené větve keře! Před chvílí tudy prošel jeden z těch, kdož toto rajské zákoutí vytvořili. Tady ho ostatně vidíte v plné kráse. Hle, dokonalý vzor cílevědomé aktivity. Citlivé přístroje zachycují vysoké napětí pohybových center nezvratnost rozhodnutí! Pána tvorstva doprovázejí dva roboti. Jeden z nich je univerzál běžného typu, zato druhý je výtvor zcela unikátní. Je určen jen pro jedinou bohulibou činnost – rozeznávat stopy a zachycovat pach maličkého lima. Ne, mýlíte se! Tentokrát už nejde o limovník, ale o našeho maličkého tvorečka pokrytého huňatou srstí. Jistě vám už došlo, že tam, kde je keř, musí být nablízku i zvířátko.

Tady je náš malý lim! Autor této videokazety použil nade vši pochybnost trikového zařízení. Lim je tu několikanásobně zvětšen a vyhlíží dosti sveřepě a hrozivě, což je zajisté autorův záměr. Seč může se snažit ukázat, jakému nebezpečí se vystavuje, když se pouští do boje se zvířetem tak nebezpečným.

Záhy se o tom přesvědčíme sami.

Vidím, že mnozí z vás dosud netuší, jaké přístroje nese robot univerzál, který lovce doprovází. Jsou to samozřejmě zbraně: paprskomet, ultrazvuková pistole, kulovnice se zásobníkem plným jedem napuštěných kulí, automatické laso, přenosný radar. Navíc je tu robot-stopař, schopný objevit limovy stopy ve dne nebo v noci. Jeho čich předčí čich robota, který pracuje v parfumerní laboratoři, tisícinásobně nebo dokonce vícekrát. Pokud jde o lima, ten je schopen postavit proti mocnému arzenálu člověka jen svůj pud sebezáchovy, zrak, který má u tohoto živočišného druhu k dokonalosti velmi daleko, a konečně cosi, co mu spíše škodí, než pomáhá – totiž svoji neuvěřitelnou důvěřivost. Tato poslední vlastnost malého lima však lovce ne-

dovede uspokojit. Může ji však lehce překonat. Vidíte, právě bere ze třetí robotovy ruky maličké zařízení připomínající elektrickou lucerničku. Bez ní by k honu vůbec nemohlo dojít.
Máte samozřejmě pravdu – je to bioinduktor, jehož mikrovlny přinášejí úlevu všem, kdo si stěžují na migrénu a bolesti hlavy.
Právě teď se robot-stopař zastavil přímo před limovou norou, vydal charakteristické hvízdnutí a strnul v očekávání. Lim se vyřítil z nory jako blesk. Právě panáčkuje, pacičkami se škrábe na odstávajících uších a zvědavě si prohlíží nečekané návštěvníky. Každý z vás by si ho teď mohl vzít bez obav do náruče. Jenže právě tohle lovec nemůže potřebovat. Namíří tedy na zvířátko čočku bioinduktoru. Lim se

zazmítá v prudké nezvládnutelné křeči. Vyskočí do vzduchu, provede několik krkolomných salt, dopadne na zem a zchvácený bezmeznou hrůzou utíká, utíká vpřed, jen aby se vyhnul strašlivému skleněnému „oku“, jež v jeho primitivním mozečku vyvolává hrůzu.
Až teď tedy může začít opravdový hon! Jak se lesknou oči Věčně Jdoucího! Prožívá právě okamžik nezměrného štěstí. Konečně má

před sebou divoké, nezkrocené a nebezpečné zvíře, které je nutno uštvat a zničit dříve, než napáchá kdovíjaké škody!
Podobné úvahy v nás jistě vyvolají úsměv, jenže právě tahle zrůdná myšlenka teď přechází z lovcova hlubokého podvědomí do jeho vědomí. V tomto okamžiku žije pouze touto představou.
Lovcovy oči pozorně sledují obrazovku radaru, který je upevněn na zádech robota--stopaře. Lim prchá tunelem, který vytvořili jeho starší sourozenci. Jeho drobné tělíčko letí jako šíp. Právě se před ním rozutekla limí rodinka, která uvolňuje „šílenci“ ústupovou cestu.
Robot-stopař dovede předvídat každý příští limův krok. Lovcova oběť zběsilé prchá na východ – pohánějí ji nové a nové impulsy bioinduktoru.
Zbývá poslední úsek cesty. Tunel míří na povrch. Tady už vidíte zvířátko, které vyčerpaně sedí na hrbolku pokrytém šedivým popelem. Není tu ani sebemenší stéblo trávy – nic, docela nic. Kolem dokola je zóna smrti.
Lovec zůstal daleko pozadu, protože byl starý a už dávno nepatřil do ligy „hltačů prostoru“. Stačil už jen na krátký klus, a navíc podmínky pro získání povolení k lovu stanovily, že zvíře je nutno zasáhnout ze značné vzdálenosti, neboť tak zbývala oběti alespoň nepatrná možnost záchrany.
Teď se však raději podívejme, jak tomu bylo ve skutečnosti.
Lim znehybněl – biozářič, paralyzující motorická centra, byl uveden do chodu.
Lovec se zvolna chápe paprskometu vybaveného výkonným optickým zaměřovačem.
Jen pohleďte, jak chladnokrevně a sebejistě míří!
Kratičký okamžik a na hrbolku vzplane žlutá koule rozžhavené bioplazmy. Šedivý kouř stoupá líně vzhůru.
Další z živých bytostí na Šarlatové planetě byla zničena. Na planině přistávají lehké letouny pozorovatelů a aerobus s diváky a členy klubu. Kameramani pečlivě zaznamenali každičký okamžik slavného honu a nyní šťastnému lovci blahopřejí k vítězství nad sveřepým nepřítelem.
Náš hrdina je upřímně dojat. A také unaven nezvyklou fyzickou námahou i duševním vypětím. Projevy úcty však přesto přijímá důstoj-

ně, jak se sluší a patří. Po chvíli zvolna odchází ke svému osobnímu letounu, doprovázen čestnou stráží čtyř služebných robotů…
Údolní krajina se proměňuje jakoby mávnutím kouzelného proutku. Schýlené větve se napřimují, horkým vzduchem se nese bzučení všudypřítomného hmyzu. Limové bezstarostně vybíhají ze svých nor a pouštějí se do každodenní činnosti, jak je k tomu předurčila příroda… Nerad bych vám tu vnucoval závěry, k nimž jsem dospěl, a tak raději ukončím své vyprávění slavnými slovy Toho-jenž-volá-nocí: „Kéž bychom byli schopni zahubit zlo ještě dříve, než se narodí…“

PALÁC VELKÝCH ROZHODNUTÍ

Černý válec uprostřed sálu, obrovská obrazovka, jejíž povrch se lehce chvěl, roboti vedle černých pultů aparatury – zkrátka, vše tu bylo jako při naší první návštěvě. Jenže teď stál zleva vedle oranžových křesel Barbarossa. Úlohu, kterou tu plnil, jsme vlastně nikdy nepochopili; nejspíše to byl Artův náhradník a teď vystupoval jako jeho pomocník. Barbarossa se zastavil hned vedle mého křesla a já na sobě pocítil jeho hypnotickou moc. Zmocnil se mne báječný pocit uvolnění, svaly se naplnily podivuhodnou lehkostí; na nic jsem nezapomněl, ale na všechny události svého života jsem se pojednou díval ozvláštněným pohledem, daleko shovívavěji, jako bych četl zažloutlé stránky starých dopisů, aniž bych na okamžik litoval všeho, co se už stalo. A přece jsem věděl, že to nejdůležitější je teprve přede mnou, a že se to odehraje už velmi brzy, budu-li si to ovšem sdostatek silně přát… Věděl jsem, že už brzy vstoupím do mihotavé záře tam na stěně. Teď se tam už objevil obraz – oranžová rovina s barevnými skvrnami rostlinstva, rovné přímky silnic, jež vedly k městům; tmavé, skoro černé hory na obzoru a nachové odstíny, které dodávaly horským štítům prostorovosti. Bylo to nepostřehnutelné jako přechod od bdění ke spánku – přenesl jsem se do nejvzdálenější minulosti planety; jenže tentokrát nebylo dopravním prostředkem oranžové křeslo, ale jakýsi cestovní vůz postrádající kola nebo pásy, který se pohyboval plavně a hladce, jako by letěl; a opravdu – vznášel se asi metr nad cestou.

Anton a já jsme seděli ve čtyřmístném vozidle, ačkoli dvě sedadla za námi byla stále prázdná. Stejný stroj se řítil před námi; po straně udržovalo stále stejnou vzdálenost podivné dvoupatrové vozidlo podobné autobusu, v němž seděl tucet Marťanů, ačkoli počet míst tu byl mnohem vyšší. Cestující (nebo pozorovatelé?) o něčem diskutovali a čas od času se dívali na nás. S lehkým svištěním nad námi prolétaly malé, zřejmě sportovní stroje, podobné kapkám roztaveného skla. Hustý proud vozidel mířil k městu. Vše kolem nás se odehrávalo v jakési mlze. Chvílemi se viditelnost ztrácela docela, třebaže v kabině bylo stále světlo; v takových případech jsme za skly viděli pouze nejasné mihotavé blikání.

„Podívejte se! Ten vzduch přímo září!“ vykřikl Anton. „Je tu neuvěřitelné množství prachu. Že by měli špinavá skla? Ba ne, skla jsou dokonale čistá.“

„Není to něco jako kouř?“ napadlo mne.

„To je možné. Jenže pak by tu muselo něco hořet.“

A právě v tom okamžiku se všude kolem nás rozlila oslepující záře. Náš vůz se jen zachvěl a pokračoval dále ve svém šíleném letu. Pak přišlo ještě několik záblesků.

„Děje se tu něco nedobrého,“ zabručel Anton a stiskl mi rameno. „Tenhle výlet se mi vůbec nechce líbit Ive… Čert ví, jak nás sem dostali. K čemu to vlastně potřebují?!“

Ani já jsem v tom okamžiku nebyl naladěn nijak optimisticky. Znepokojovalo nás i to, že spojení se Zemí bylo přerušeno. Až když jsme vjížděli do hermetické propusti městské brány, ozval se zřetelně Maxův rozčilený hlas:

„Tady *Země!* Tady *Země!* Ive! Antone! Co je s vámi? Kde jste?“

„Všechno je v nejlepším pořádku,“ odpověděl Anton. „Vozíme se v místním taxíku s automatickým řízením. Nemějte o nás strach!“

„Vůbec vás nevidíme,“ zuřil Max. „Tohle se přece nedělá! Rád bych věděl, co to tam Art se svými pomocníčky zase zvoral!“

„Jen klid, Maxi!“ řekl Vašata dobromyslně.

A Max, teď už důstojně, odvětil:

„Jsem klidný jako zamrzlé jezero a chladný jako absolutní bod mrazu.“

„Navíc bys měl být ještě prozíravý a moudrý jako šéf-koordinátor Ivan Petrovič z Kosmického centra. Bude to právě on, kdo se jako první seznámí s tvými rétorickými výkony.“
„Antone! Ive! Co se to tam u vás, k sakru, děje? Na obrazovce se objevily nějaké barevné skvrny!“
Anton zvolil tón sportovního komentátora:
„Právě vjíždíme do města. Všude kolem nás plynulý proud vozidel a strojů prapodivné konstrukce. Vpustí jsme se dostali do druhé komory a rychle projíždíme do třetí. Stěny jsou obloženy modrými deskami z materiálu, který se podobá mramoru nebo něčemu podobnému. Slyšíme, jak pracují čerpadla vzduchu. Teď už jsme ve městě… Široká ulice s fialovou vozovkou. Oblíbená barva Marťanů tu, zdá se, má nějaký zvláštní, řekl bych dokonce optimistický odstín. Kolem dokola jsou nízké domy s úzkými otvory oken. V každém z oken jsou černá skla; parapety, stejně jako dveře, jsou pokryty barevnou glazurou, všude na stěnách vidíme fresky. Na plochých střechách domů jsou zahrady…“
„Jaké stromy tam vidíš?“ skočil Antonovi do reportáže Max.
„Něco jako kaktusy. Jsou tu však i listnaté stromy s modrým a nachovým listím… Teď už jsme na rozlehlém kulatém náměstí. Vystupujeme z vozu. Ten se pohybuje zvolna dále k jakémusi tunelu a mizí pod zemí…“
„Pod Marsem,“ opravil Antona Max.
Anton ponechal Maxův sarkasmus bez povšimnutí:
„Nejspíše sjíždí někam do garáží, které jsou v podzemních podlažích města. Je tu šest podobných tunelů a všechny vozy, ze kterých vystupují cestující, míří k některému z nich. Jsem v davu Marťanů. Všichni si nás prohlížejí… Ehm, měl bych vám totiž říct, mládenci, že na sobě nemáme skafandry…“
„Cože?! „ zaječeli ve vzácně sehraném duetu Christo i Max. „Vy jste se zbláznili!“
„No, nemáme na sobě skafandry. Co je na tom tak zvláštního?“
„To na sobě máte jenom spodní prádlo?“ Max nemá daleko k hysterickému záchvatu.
„Co když jsou tam dámy?!“

„Zanech těch nejapných legrácek, Maxi! Já mám na sobě třeba velmi slušivý šedý oblek s vestou," říká Anton.
„Už vím. Ten, co sis ho pořídil těsně před odletem?"
„No vidíš! Právě ten…"
„Jenže vtip spočívá v tom, milý Antone, že jsi ten oblek nechal doma na Zemi! Už chápeš?"
„To je sice pravda a já se s tebou nechci přít, ale teď ho zkrátka mám na sobě, a dost! Iv má zase černý oblek. Na nohou máme perfektní polobotky… Abych pravdu řekl, mezi těmi skromně oděnými a obutými Marťany vyhlížíme dosti exoticky."
„Skromně!" nechtěl věřit vlastním uším Max.
„To je právě ono! V porovnání s tím, co jsme viděli z oranžových křesel, dnes mají na sobě velmi jednoduché oblečení. Ženy mají volně splývající šaty z nějaké těžké látky, na nohou sandály s pružným podpatkem. Zato účesy doslova omračují! Některé z nich jsou vysoké metr i více! Muži na sobě mají trikoty a jejich hlavní ozdobou jsou mohutné plnovousy. Najdou se tu však i bezvousí… Mohu-li to posoudit, ubíráme se právě na nějaké shromáždění nebo valnou hromadu – všichni na sobě mají oblečení, které odpovídá spíše něčemu takovému. Ačkoli se nedá vyloučit, že jsme se dostali do nějaké dřívější epochy, kdy byly ohozy Marťanů mnohem jednodušší…"
„Moc to raději neprožívejte, hoši! Dívejte se na to raději s mírným odstupem." vybízel nás Vašata otcovsky. „Mějte pořád na paměti, že to všechno kolem vás je pouhá iluze."
„A co když není?!" opáčil Max.
I já o tom začal uvažovat, když jsem najednou pocítil, že mě nové boty tlačí v nártu a že se mi těžko dýchá, jako bych se dostal do nějaké notně zakouřené místnosti. Ve skutečnosti to ovšem byly zbytky kysličníku uhličitého. Antonovi právě šlápl na nohu obrovský, neobvykle robustní, Marťan v zeleném obleku, který si k tělu tiskl kulaté pouzdro. Můj přítel se bolestí zakymácel a tiše zavyl. Marťan upustil pouzdro, chytil se rukama za hlavu a vydal ze sebe zpěvavé zaúpění. Zvedl jsem pouzdro, které mohlo vážit asi tak půl druhého kila, a podal jsem je majiteli. Marťan si svůj majetek přitiskl k hrudi a pak se zvolna sehnul v hluboké úkloně, přičemž jeho smolně černý vous se dotkl dlažby. Anton naznačoval zelenému Marťanovi seč mohl, že

se vlastně nic nestalo, že mu bylo ctí a potěšením a tak dále, a nakonec složil na prsou ruce křížem, jak to asi vídal v Šeherezádiných pohádkách, a uklonil se taky. Všichni kolem se na nás dívali se

zájmem i se soucitem, pokyvovali hlavami a usmívali se těmi záhadnými úsměvy, které jsme už tolikrát vídali: tvář byla zcela nehybná, jen obrovské všepronikající chápavé oči se svíraly do úzkých štěrbin. Davem se rozlehly tlumené hlasy, pak šelestění šatů – to Marťané ustupovali ke zdem domů, aby uprostřed cesty vytvořili široký průchod. Všichni teď na něco čekali a čtyřprsté ruce byly vztyčeny do výše ramen. Pak zazněly těžké dunivé kroky. V průchodu se objevil neobyčejně vysoký, na kost vyhublý stařec, který se zvolna, namáhavě pohyboval, opíraje se rukou o robota, zatímco druhý robot kráčel hned za starcem, připraven okamžitě zasáhnout. Nemohli jsme se odtrhnout od té tváře, jež jako by byla vytesána z pískovce, tváře s vystouplými lícními kostmi a nespočetnými vráskami, z níž vyrážely řídké šedivé vousy. Bylo zřejmé, že tento starý muž žil na světě příliš dlouho, než aby ještě dbal o svůj zevnějšek. Jenom tmavomodrá tóga, jež splývala z jeho pohublých ramen, tvořila jedinou ozdobu pohasínajícího života i mohutného rozumu, ba moudrosti, jež tryskala z obrovských černých očí. I jeho paže byla pozvednuta do výše ramen,

když pozorně přejížděl očima po tvářích všech přítomných. Na kratičký okamžik se jeho zrak zastavil i na nás a jeho dlouhé prsty se sevřely.
„Nejvyšší Stratég o vás už ví a ze srdce vás vítá…“
Překvapeně jsme se ohlédli směrem, odkud zazněl hlas – něžný a lahodný jako ptačí trylky.
Za námi stálo modrooké stvoření o něco nižší než Anton – podle marsovských měřítek to tedy byla docela drobná žena. V jejím zevnějšku, oděvu, ba dokonce v nenapodobitelném účesu bylo cosi důvěrně známého, zcela pozemského.
„Jsem tu, abych vás doprovázela. Abych se stala vaším ‚stínem’.“ Usmála se a my mohli na okamžik obdivovat dokonalou perleť jejích drobných zoubků. I její ústa byla kulatá, docela pozemská.
Dívka se obrátila na Antona:
„Chceš vědět, jak mi říkají?“
„Ano,“ řekl sevřeným hlasem. „Právě jsem na to myslel.“
Pronesla zpěvavě dlouhou větu a její hlas zazníval jako harfa. A hned také přidala překlad určený pro nás:
„Ta-jež-vždy-přináší-radost.“
„A nějak stručněji?“ zeptal se rozpačitě Anton.
„Tohle je oficiální jméno. Robot-vychovatel má k dispozici vždy jen úřední seznam schválených jmen.“
„To ne! Jméno je nádherné, výstižné a plně odpovídá vašemu…“
„Tvému…,“ opravila ho jemně.
„Ovšem, tvému zevnějšku i, ehm, nitru.“
Usmála se:
„Přátelé mi říkají jednoduše…“ a zase zazpívala cosi, co se podobalo mezizvuku dvou slabik – Nii a Lii.
„Lí! „zvolal Anton rozradostněně.
„Proč ne! Lí – to se mi docela líbí,“ řekla a zvonivě se rozesmála.
„Lí. Nádherné jméno! Překrásné! Když jsem byl ještě malý, líbilo se mi dívčí jmého Liliana. Vždycky jsem toužil po tom, aby se tak v budoucnosti jmenovala moje žena.“
„No a teď jsi mne potkal. Často se stává, že se krásné sny naplňují. Říkej mi Liliana-Lí.“

Uchopila ho za ruku a vykročili, dotýkaje se letmo pažemi. A já je pokorně následoval. Najednou jsem měl intenzívní pocit, že jsem žil v tomhle městě odjakživa a že vím docela přesně, proč jdeme do Paláce velkých rozhodnutí. Bylo mi taky jasné, že jsem do Lí zamilovaný už dobrých tisíc oběhů, jenže Liliana-Lí miluje Antona, a mně nezbývá než trpět. Co na něm vlastně vidí? – hlodal ve mně červ žárlivosti. Proč si nevybrala mne? Jenže vzápětí ta křeč nedobré závisti pominula a já se se vším smířil. Pochopil jsem, že jsem tu jen a jen proto, abych naplnil Velké poslání. Dokonce jsem pocítil k Antonovi jakousi lítost. Nebo soucit, kdoví! Zachvácený beznadějnou láskou, bezmocný a zoufalý – co si vlastně přinese ze Šarlatové planety na Zemi kromě bolestné ztráty?! Nezbude mu ani holografický obraz Liliany-Lí. Zato já – chladný a nezúčastněný pozorovatel – dokážu zachytit ve své paměti docela všechno. Zapamatuju si i Lí, každičký její rys, barvu očí, účes, její štíhlou nožku se čtyřmi prstíky ve zlatých pouzdérkách…

Ti dva zatím mluvili, mluvili a mluvili. Jako by tu nikdo jiný ani nebyl. Jen jedinkrát se Anton obrátil a jeho přihlouplý úsměv mi říkal: „Co nadělá, Ive! Odpusť kamaráde. Nebesa, jak je krásná!“

„Nojo, krásná! Krásná!“ bručel jsem si pod nos. „Na takovém Síriovi by byla třeba ještě krásnější.“

Pochopitelně mi neodpověděl, protože už měl oči zase jen a jen pro ni…

Je načase, abych vám řekl, že náš rozhovor byl podivný a neobvyklý jako ostatně všechno, co se kolem nás dělo. Napřed jsem naši společnici vůbec neslyšel, jen ve vědomí se zničehonic objevovala slova, která řekla, ale po čase jsem už byl schopen vnímat fonetické zabarvení jejího hlasu, který se ze všeho nejvíc podobal zvukům flétny.

„Jsem ráda, že se ti líbí naše Šarlatová planeta,“ říkala právě Antonovi. „Není ve vesmíru bytosti, která by se neobdivovala našemu domovu. Nadšení, které pociťuješ při pohledu na vše, co vidíš kolem sebe, tě prostupuje celičkého – vím to. Naplňuje tě něha a láska.“

„Láska k tobě, Lí!“

„Ano, i ke mně. Jsem přece dcera Šarlatové planety a ty musíš milovat i její částici. Proč však nad dny a nocemi, které trávíme spolu, proplouvají mračna starostí a obav?! Je to snad proto, že Věčně

Jdoucí neuposlechli hlas Rozumu?“ Na chvíli se odmlčela a pak řekla zcela nečekaně docela jiným tónem: „Cizinče! Vyzařuješ teplo své duše na bytost z jiného světa – na mne, kterou vidíš poprvé ve svém životě. Jsem ti za to vděčna, člověče, který jsi přišel z Hvězdy naděje.“
„To já jsem ti vděčen! Cítím teplo, které vyzařuje ze tvých slov. Jen tvoje dlaň je chladná… Kam vlastně jdeme? Proč je kolem nás tolik lidí?“
„Jdeme do Paláce velkých rozhodnutí…“
Stařec s černýma očima zmizel v černém ústí vchodu, ke kterému vedlo schodiště z růžového kamene. Pohyb rázem ustal. Pohlédl jsem nahoru na složitou konstrukci střechy a zdálo se mi, že nad ní zvolna prolétl prapodivný pták se dvěma páry křídel.
Lí zazpívala kratičkou větu a vzápětí ji také přeložila:
„Drak! Ano, tak jsme toto stvoření nazývali. Miluje Věčně Jdoucí a jeho život je na nás zcela závislý. Za městskými zdmi by okamžitě zahynul. Drak má ze všeho nejraději děti. Za potravu mu slouží listí z modrých keřů. Má líbezný hlas. Dnes už zůstalo naživu jen málo draků…“
V příštím okamžiku už na mne zapomněla a já s bolestí naslouchal jejím slovům, adresovaným teď už zase Antonovi:
„I vaše Hvězda je nádherná. Dovedu si živě představit, jaké pocity zažíváte pod hřejivými paprsky Slunce, ve stínu zelených stromů nebo u jezer plných chladivé průzračné vody…“
„Byla jsi někdy na Zemi?“ zeptal se Anton.
„Viděla jsem ji v záznamech. Ne ovšem tu zemi, z níž jsi přiletěl ty a tvůj přítel, ale jinou, nekonečně vzdálenější. Jaká škoda, že nám není dáno, abychom tam žili!“
„Proč? Obyvatelstvo Země je sice početné, ale určitě bychom dokázali najít místo i pro vás.“
„Ne, můj milý. Země, které my říkáme Hvězda naděje, se pro Věčně Jdoucí nehodí. Několik kolonií, které se tam pokusily najít domov, zaplatilo za svoji odvahu životem. Pro nás je Země peklem… Ale ty mi nerozumíš, viď?“
„Nerozumím.“

„Jde tu o časový rozestup, Antone! Přišel jsi k nám z docela jiného času. Pozdějšího. V těch dobách bys na Zemi nemohl žít ani ty sám. Mezi námi dvěma jsou milióny oběhů. Ale přecházet z jednoho času do jiného je tak prosté! Je to prosté jako vakuum, jako částice hmoty!“
„Stejně tak jednoduché jako složité… Cožpak se to dá uskutečnit?“
„Ale ovšem, můj milý! Cožpak my dva nejsme skuteční?“
„Hm, všechno vypadá, jako by se to odehrávalo doopravdy. Ale chvílemi mi bezděčně bleskne hlavou myšlenka, že se s námi děje něco neobvyklého, něco podivného…“
„Nikdo přece nemůže vědět docela všechno… Odpověz mi…“ – na okamžik se zarazila, jako by neměla odvahu pokračovat. „Podobám se Pozemšťance?“
„Moc! Strašně moc! Ačkoli… jisté rozdíly tu jsou…“
„Já vím, miláčku… Jsem ráda, že mohu vidět tvoje myšlenky, cítit teplo tvých rukou. Bojím se okamžiku, kdy se budeme muset rozloučit. Bojím se ho více než toho nejstrašnějšího, co může potkat Šarlatovou planetu.“
„Proč myslíš na loučení, Lí?! Uklidni se, drahá! Máš ruce studené jako led. Já tě přece nikdy neopustím.“
„Opakuj mi ta slova, miláčku! Opakuj mi znova a znova tu sladkou lež, jež je stará jako svět… Pověz mi, jsou lidé na Hvězdě naděje šťastní?…“
Když se objevila Liliana-Lí, spojení se *Zemí* rázem skončilo. Zpočátku jsem si toho vlastně ani nevšiml, a to už nemluvím o příteli Antonovi, kterého pohled na Lilianu uchvátil jako nejmocnější kouzlo. Měl jsem pocit, že jsem tu odpradávna, že není docela nic podivného na tom, jdu-li teď spolu s ostatními Věčně Jdoucími do Paláce, abych se podílel na rozhodování ve státních záležitostech mimořádného významu.
Mezitím jsme vstoupili do místnosti, která se ze všeho nejvíce podobala obrovskému kráteru. Hluboko dole ve středu matně zářila šedá skvrna. Nebylo tu nic, na čem by se dalo sedět. Věčně Jdoucí se rozcházeli po širokých terasovitých stupních a vytvářeli malebné sku -

pinky. Sestoupili jsme po pohyblivých schodech skoro až k šedivé skvrně a zastavili jsme přímo u jejího okraje; Lí pořád ještě držela Antona za ruku. Ani jediný zvuk nenarušoval absolutní ticho, Věčně Jdoucí se pohybovali jako postavy z dávných dob němého kina, jenže mnohem volněji a půvabněji. V tom ohlušujícím tichu jsem kdesi ve svém vědomí uslyšel (nebo pocítil?) neslyšně vyslovenou Lilianinu větu:

„Zdraví vás všichni Věčně Jdoucí, Nejvyšší stratég i ti, kdož tu nejsou. Vidí vás a posílají vám přání nejvyššího štěstí. Vaším jménem děkuji Věčně Jdoucím za jejich uvítání a přeji jim, aby nikdy nespatřili příchod Věčné noci.“

„No ovšem, ovšem,“ řekl jsem a můj hlas zaburácel prostorami síně jako ozvěna v horách.

„Síň není uzpůsobena pro akustickou komunikaci," ozval se v mé hlavě Lilianin hlas. „Teď už můžeš."
Poděkoval jsem pro jistotu šeptem, ale vlastní hlas jsem teď neslyšel dokonce ani já sám. Všechny tváře se k nám rázem obrátily a přítomní pozvedli dlaně do výše ramen. I my jsme toto pozdravné gesto opakovali. Poté se na šedé skvrně uprostřed amfiteátru objevil Nejvyšší stratég doprovázený oběma roboty.
„To jsou tajemníci a lékaři," odpověděla Liliana na moji němou otázku…
Uvádím tu projev Nejvyššího stratéga beze změn, tak, jak byl zaznamenán na magnetickém vlákně. Lí nám později vysvětlila, že Stratég tentokrát užil vlastního hlasu, což mělo být zřejmě projevem úcty vůči nám, návštěvníkům z cizího světa. V tónech jeho vět jsme zřetelně slyšeli smutek a bolest, rozčarování i naději. Liliana Lí překládala:
„Věčně Jdoucí jsou nesmírně šťastni, že mohou na vlastní oči uvidět bratry z Hvězdy naděje. My, kteří jsme žili milióny oběhů před tím, než jste světlo vesmíru spatřili vy, jsme šťastní z poznání, že se Rozum objevil ještě na další planetě. Hmota na Hvězdě naděje se doposud zachvívala v křečích bolestivého porodu, my jsme však už věděli, že jednou vystoupíte až k samým vrcholům Rozumu, že převezmete pochodeň Poznání a ponesete ji spolu s potomky našich potomků dále až k mihotavé záři těch nejvzdálenějších hvězd. Věčně Jdoucí vyslovují hlubokou vděčnost svým dětem, jež nezapomněly na ty, kdož jim poskytli možnost vykročit po nekonečné pouti života. Byl zvolen okamžik, kdy je poznání budoucnosti ze všeho nejdražší. Zkouška, jež nás čeká, nemůže zastavit kroky Věčně Jdoucích! Rozum je nesmrtelný! Odevzdávám vám teplo své duše – odneste ho s sebou na Hvězdu naděje!"
Po kratičké pauze, kdy všichni přítomní pozvedli a zase volně svěsili ruce, se Nejvyšší Stratég jal pohybovat paží jako dirigent, který vštěpuje svoji vůli obrovskému orchestru.
„Teď je řeč Nejvyššího neakustická," upozornila nás Lí. „Hovoří o události, kterou pokládá za méně významnou než je váš přílet z budoucnosti… Na naši planetu se zřítil sám vesmír! Prašné mračno se pohybuje po její oběžné dráze. Jsou tomu již dva oběhy Šarlatové

planety kolem Slunce, co jsme naposled spatřili oblohu a záři hvězd. Dlouho předtím, než se Mračno objevilo, věděli Stratégové o nebezpečí, které planetě hrozí, a vytvořili města krytá kopulemi, jež nás ochraňují před drobnějšími meteory. Teď se však sem kvapem blíží jádro Mračna, v němž jsou soustředěny úlomky obrovské hmotnosti. Nejvyšší Stratég navrhuje, aby byla beze zbytku zužitkována veškerá moc a energie planety a oběžná dráha meteorů odchýlena. Nebezpečí je obrovské. Po cestě do města jste byli sami svědky dopadu několika drobnějších úlomků kdysi kvetoucího světa na povrch Šarlatové. Tam, hluboko v kosmu nedokázali Věčně Jdoucí odvrátit neštěstí, které se na nás neúprosně řítí, a popel jejich zničeného domova nyní dopadá na Šarlatovou planetu…“

„Zatraceně těžká situace!“ zabručel jsem, celý rozpačitý z toho, jak nečekaně se události vyvinuly, a v duchu jsem si pomyslel: Podaří se nám vůbec zachránit si v tomhle kolotoči holý život? Naše okouzlující společnice moji zbabělou myšlenku určitě zaslechla, nedala však nic najevo a jenom tiše řekla:

„Viděl jsi přece naše dva souputníky. Byly na oběžnou dráhu uvedeny před dvěma tisíciletími, protože i ony naši planetu svého času ohrožovaly.“

„S technikou tak mohutnou se opravdu nemáte čeho bát!“ ozval se Anton.

„Strach? Ó né! Věčně Jdoucí se nikdy nepoddávají pocitu bezmoci před hrozícím nebezpečím!…“

Marťané se zvolna rozcházeli, vystupovali na pohyblivé schody a opouštěli Palác velkých rozhodnutí.

„Je tomu už pět století, co se naposledy konalo shromáždění tak početné,“ řekla Liliana-Lí.

„Bylo přece hrozně krátké,“ zapochyboval jsem.

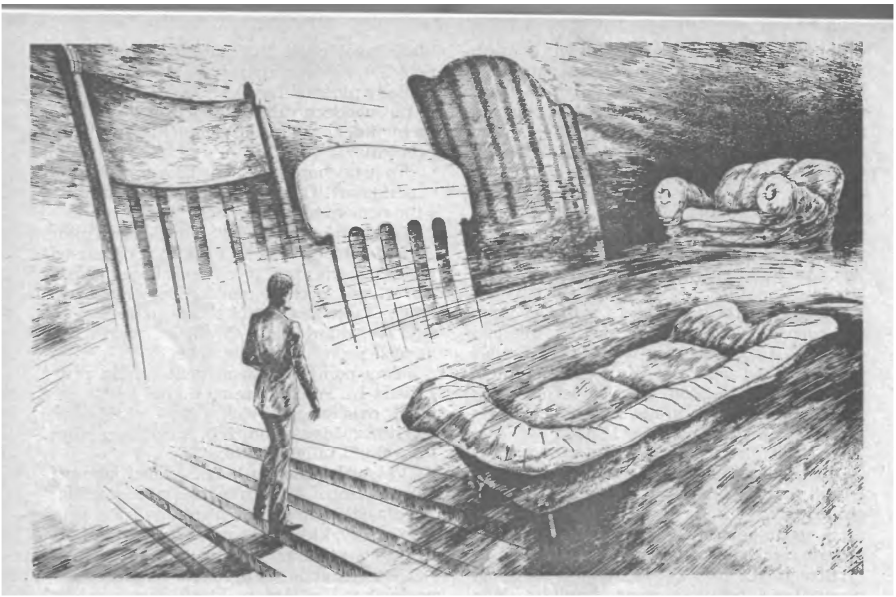
„Přesto bylo vysloveno nesmírně mnoho cenných myšlenek. Všichni Věčně Jdoucí přece řekli svůj názor, nejen ti, kteří byli v síni přítomni.“

„A výsledek?“ vyzvídal jsem. „Jak jste se rozhodli?“

„Zatím byly vysloveny pouze názory. Rozhodovat budou myslící stroje – ne později než zítra.“

Před pohyblivým schodištěm, kterému jsme byli nejblíže, se vytvořila fronta. Pocítil jsem po celém těle únavu a litoval jsem, že tu není nic, na co bych mohl složit své unavené kosti. A najednou se přede mnou zničehonic objevilo křeslo – pohodlná lenoška, o jaké jsem vždycky snil. Jenže Lí a Anton se zatím už dostali na pohyblivé schody, a tak mi nezbylo, než abych je rychle následoval. Od schodů mne dělilo jen pár metrů, ale po obou stranách se začaly objevovat pohodlné empírové židle, ušáky z konce devatenáctého století, římská lehátka i pohodlná houpací křesla. Marťané hbitě uvolňovali nově vznikajícím kusům nábytku místo a upírali na mne výmluvné pohledy plné nelíčeného údivu. Rozběhl jsem se po schodech vzhůru, abych ty dva co nejrychleji dohonil. Anton se ohlédl a mezi zuby procedil:
„To je pochopitelně tvoje práce, že?“
„Pitomost! Objevují se zničehonic samy! Já s tím nemám nic společného!“
„Okamžitě toho nech!“ okřikl mne Anton. „Copak nechápeš, že tu dochází k docela triviální materializaci tvých nevyslovených přání?! Nikdy bych si nebyl pomyslel, že máš zrovna takového koníčka! Tak už se konečně dej, Ive, dohromady! Mysli na něco, co se nemůže proměnit v reálnou věc!“
Mému ponižujícímu utrpení učinila přítrž Liliana-Lí. Podívala se mi do očí a já se zase mohl ovládat. Nábytek, který si – Marťané mezitím zvědavě prohlíželi, zmizel beze stopy.
Po chvíli Liliana řekla:
„Váš přílet chápou Věčně Jdoucí jako příznivé znamení. Nálada se podstatně zlepšila.“ Zvedla oči ke stropu, na němž visely dva velké žluté disky, které jsem pokládal za originální osvětlovací tělesa.
„Je to jednoduché a přitom fenomenální!“ pochvaloval si Anton, který dnes uvažoval mnohem hbitěji než já. „Psychologický indikátor. Záleží na jasnosti svitu disků, jenže technická stránka celé věci bude asi zpropadeně složitá. Ten bledý disk zřejmě odpovídá normě emocionální situace obyvatel planety, světlejší zachycuje citovou erupci, kterou vyvolal nejspíše náš přílet. Jak tedy sám vidíš, jejich situace není záviděníhodná. Liliana mi řekla, že podobné indikátory má k dispozici každý ze Stratégů. Výchylky jasnosti libovolným směrem

je nutí, aby vždy pátrali po příčinách a v případě poklesu podnikali účinná opatření. Liliana právě říká, že dobrá nálada každého člověka je nejdůležitější starostí…“
„Čí starostí? Vlády?“ skočil jsem mu do řeči.
„Jestli tomu dobře rozumím, státní moc nebo vládu v našem smyslu slova tady nemají. Udržování normálního běhu života je věcí všech občanů.“
„A co Stratégové?“
To jsou zkrátka lidé, kteří na sebe dobrovolně vložili břímě státní péče. Splňují pro to všechny předpoklady a navíc se jim zřejmě dostalo příslušného školení… Ba ne, pletu se… Lí právě říká, že je to jejich poslání a že speciální průprava je jedním z druhů násilí, pokud člověk nemá pro určitou oblast lidské činnosti vrozené předpoklady. Tady se prostě zdokonalují vrozené talenty, kultivují se vlohy jednotlivců. Lí zrovna dodává, že za dobu života, který je tu velmi dlouhý – něco kolem osmi set oběhů čili našich let – může člověk vyměnit desítky profesí a povolání – zkrátka a dobře, dokud mu stačí síly a schopnosti… Třeba Lí je kosmolingvistka a modeluje jazykové systémy – snad proto si tak brzo a snadno osvojila náš divošský dialekt – ale vedle toho je ještě taky… Cože? Nerozumím, cože?“ Anton se na okamžik odmlčel, jako by se snažil pochopit něco, co bylo zcela nad jeho síly...Hm, mluví o nějakém složitém, všestranném systému poznání se značnou mírou obecnosti, v němž hraje hlavní úlohu kosmologie… A navíc je naše Lí taky lékařka a skladatelka.“ A Anton se na mne podíval s takovou převahou, že jsem byl v pokušení uvěřit, že všemi těmi dary a talenty je obdarován on a nikoli naše přepůvabná společnice.
Nikdy předtím jsem u něj něco podobného nepozoroval.
..Výron z podvědomí,“ vysvětlila mi stručně situaci Lí. „Stopy povahových rysů některého z praprapředků.“
..Cože? Jacípak předkové?“ zajímal se živě Anton.
„Samozřejmě tvoji,“ ušklíbl jsem se.
„Aha, rozumím. Ale co s tím mají společného moji předkové?“ An -

ton se začínal docela zřejmě vztekat.
Naštěstí zasáhla Liliana, a tak byl rozpor mezi námi uhašen ještě dříve, než se mohl rozhořet.
„Někdo z vašich předků…," dívala se na nás oba, proto také to vykání, „byl zřejmě značně nevyrovnaný ve svých soudech."
„Mírně řečeno," zakabonil se Anton, přiznávaje svoji porážku. „Fakt, děje se se mnou něco divného, Ive. Ostatně ani ty na tom nejsi o moc lépe."
Rozesmáli jsme se. I po Lilianině tváři přelétl úsměv lehoučký jako vánek…
Vyšli jsme na náměstí před Palácem velkých rozhodnutí. Marťané se rozcházeli do ulic, které se k náměstí paprskovitě sbíhaly ze všech koutů města. Všiml jsem si, že tu není nikdo, kdo by se na nás díval jako na exotickou zvěř, dokonce ani kradmé pohledy přivřených očí se mi nepodařilo zachytit.
Představil jsem si na okamžik, jak by to asi vypadalo, kdyby se na Zemi zčistajasna objevili Věčně Jdoucí. Pocítil jsem na zlomek vteřiny dokonce jakousi rozmrzelost. Chybí jim zvědavost – v tom to bude!

„Naopak, jsou nesmírně zvědaví! „ ozvala se Liliana-Lí. „Copak dosud necítíš, jak husté ‚pole zájmu' tě obklopuje?"
Anton se na mne podíval pohledem plným rozhořčení a přísně pravil: „Prostě jsou dobře vychovaní. Tak je to, Ive. Nezapomínej, jak stará je jejich civilizace! Nebo jsi snad čekal, že se na nás vrhnou jako zběsilí fandové a strhají z nás oděv, aby získali suvenýry?"
Hlavou mi mátožné proplouvala myšlenka: Vychovaní jsou skvěle, jen co je pravda! Ale „pole" nás přesto obklopuje. Kruci, jak mne to „pole" otravuje. Je to jako pavučina. A pak Anton! Kde přišel k tomuhle mentorskému tónu?
Nejspíše právě kvůli téhle „pavučině". Pročpak se ode mne oddělila Lí neproniknutelnou stěnou a za prostředníka si zvolila právě Antona?
Pořád jsem ještě zapomínal na skutečnost, že každá myšlenka tu zní jako věta pěkně nahlas vyslovená, a vzápětí jsem na svoji roztržitost také doplatil:
„Anton je citlivější než ty," odpověděla mi Liliana-Lí. „V novém prostředí se prostě rychleji adaptoval."
„To tedy sotva," namítl jsem. „Vždycky jsme byli ve všem stejní a stávalo se dokonce, že jsem…"
Ale Lí byla ve své pravdomluvnosti nelítostná:
„Jsi unavený a otřesený vším, co se s vámi děje. Je to zcela přirozené. Kdybych byla na tvém místě já, chovala bych se asi skoro stejně."
„Skoro!" durdil jsem se. „Jasně že jenom skoro! Vy dva s Antonem jste asi z jiného těsta!"
Upřeně se na mne podívala. Upadl jsem do strašných rozpaků: „Ale to nic, já se dám dohromady… Ještě docela…"
„Vezmi si tohle a přesvědč se sám! „ Podala mi maličkou fólii, na níž mihotavě zářily dva terčíky, jež byly zřejmě přesnou kopií indikátoru na stropu Paláce velkých rozhodnutí. Kontrolní kroužek svítil jasným rovnoměrným světlem, ten druhý sotva doutnal.
„Mezní stupeň nervového vypětí," řekla Lí suše. „Nech si ten indikátor." Pak vytáhla z kapsy své tuniky druhý a podala ho Antonovi. „Je to velmi užitečný pomocník."
Anton se podíval na indikátor a zaradoval se:

„Můj je daleko jasnější! Jen se podívej! Zato ten tvůj už skoro nesvítí. Ive, musíš se už konečně sebrat! Kdo ví, co všechno se ještě může přihodit! A ty, Liliano, si to tak neber. Iv se dá za chvíli do pořádku. Na trenažéru byl opravdu často mnohem lepší než já. Drž se, kamaráde!“
Zaplavil mě příval těch nejvřelejších citů k mému dobrému příteli Antonovi.

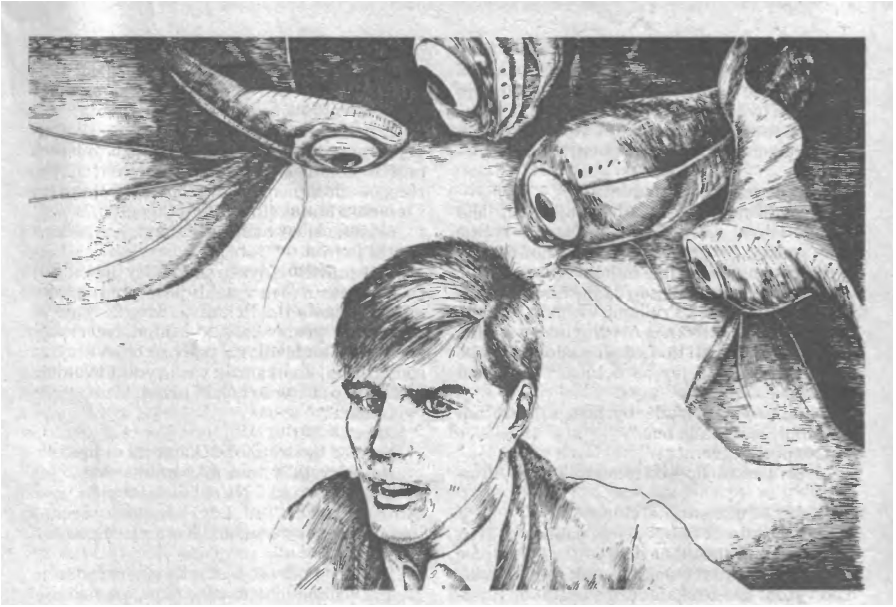
„DAČA“ POD MOSKVOU

Celou tu dobu jsme vykračovali po šeříkově zbarvené cestě mezi přízemními domky, na jejichž střechách rozkvétaly zahrady. Ještě jednou nad námi proplachtil na čtyřech rozprostřených křídlech drak – to dobrácké stvoření k nám natáhlo svůj labutí krk a zvědavě na nás upřelo dva páry svých očí. Lí zřejmě v duchu vyslechla naši nevyslovenou otázku po cíli našeho putování a pravila:
„Oba potřebujete odpočinek. Za okamžik spatříte dům, v němž najdete všechno, čemu jste uvykli, kde budete moci po určitý čas čerpat nové síly. Pak se znovu setkáte s Nejvyšším stratégem a všemi Věčně Jdoucími Šarlatové. Seznámíte se s naším životem, prací, vědou, i s tím, čemu vy říkáte umění. Od vás zase očekáváme informace o Hvězdě naděje. Nemáte s sebou sice záznamy, ale my jsme schopni získat potřebné údaje přímo z vašeho podvědomí i vědomí. Ostatně záznam informace se už provádí.“
„Bez našeho vědomí a souhlasu?!“ řekl odměřeně Anton. „Škoda že tu s námi není Max Singer. Ten by se k něčemu podobnému dokázal jistě vyjádřit daleko příhodněji.“
„Max Singer je psycholog,“ řekla Lí, „a jako psycholog by nás určitě podpořil. Musíte oba pochopit, že prostě nemáme jinou volbu. Musíme se dovědět, co máme společného a v čem se různíme. Jak jinak bychom mohli spolupracovat?!“
„To, co říkáš, má samozřejmě smysl. Jenže nezdá se ti, Lí, že se vůči nám dopouštíte násilí, což je otázka spíše etiky než taktiky kontaktu?!“
„Zčásti máš pravdu. Ale jistě víš i to, že poznání se bez násilí neobejde, a znáš jistě nejeden případ, kdy je ve jménu vyššího cíle opomí-

jena i etika. V tomto případě vám nehrozí žádná újma. A přece, budete-li protestovat, zničíme záznamy, které jsme již pořídili.“
„To není rozhodně nutné,“ řekl Anton. „My přece nemusíme nic skrývat. Viď, Ive?“
„Ovšem, ovšem,“ přikyvoval jsem nepříliš přesvědčivě. A měl jsem najednou pocit, že z nás kdosi trhá uprostřed lidnaté ulice poslední cáry šatů. Zvláště moje podvědomí mi dělalo starosti. Podíval jsem se na dívku:
„Liliano-Lí, nevšímej si našich předků, moc tě o to prosím! Všechno, co vás zajímá, vám řekneme s Antonem sami a dobrovolně. Nemusíme se za svoje předky sice stydět, ale obraz, který vznikne, by mohl být zkreslený. Měli hrozně těžký život – museli bojovat proti nepřátelským přírodním silám, proti nepřátelům z řad lidí… Můj praděd třeba padl ve válce…“
„Bojíš se, že by se nám lidé Hvězdy naděje mohli jevit v nereálném, zkreslujícím světle?“
„Právě toho, Liliano-Lí! Podle nás přece nemůžete soudit o všech lidech planety Země.
Vaše závěry mohou být jenom přibližné. Ani Věčně Jdoucí přece nejsou všichni stejní…“
Lilianiny obrovské oči si nás zamyšleně prohlížely…
Šli jsme ulicí pořád dál a prohlíželi si glazury, které zdobily domovní zdi. Obrazy připomínaly výtvory našich primitivistů, jen sytost barev byla vpravdě nadpozemská a lišily se i náměty. Tak například na velkém panó byl zobrazen letící drak, na jehož zádech trůnil rozdováděný kluk s velkýma očima. Ten obraz byl navíc trojrozměrný, a tak vznikal dojem, že drak se opravdu vznáší nad Nachovou pouští. Když jsem prošel kolem domu, ohlédl jsem se a teď už jsem viděl docela jiný obraz – Drak právě klouzal střemhlavým letem k zemi.
„Obrazy, které namalovaly děti,“ vysvětlovala Lí. „Jak jste si možná všimli, ve městě nejsou žádné děti. Vůbec žádné děti tu nejsou. Ani jediné dítě!“
„A ty obrazy?“ podíval se na Lilianu nevěřícně Anton.
„Vznikly dávno, když tu ještě žily děti. Je tu spousta kopií a některé sem byly přivezeny z jiných, často vzdálených měst, která byla zničena meteory. Tyto domy spravuje Společnost svobodného plození.

Ano, porodnost na Šarlatové byla omezována a teď, když byla veškerá omezení odstraněna, klesla téměř k nule. Zrození Věčně Jdoucího je největším svátkem pro celou Šarlatovou planetu.“
Chvíli jsme šli mlčky, bez jediného slova. Pojednou se Lí zastavila před stavbou, jež nám neuvěřitelně připomínala naši podmoskevskou „daču“ – letní sídlo, v němž posádka *Země* trávila poslední měsíc před startem. Dům překvapoval bytelností materiálu, opracováním, ale i neskloubeností detailů. Střecha se podobala žlabu se zdviženými okraji, ze žlabu se vypínala tyč, na jejímž vrcholu se otáčela korouhvička v podobě prazvláštního stvoření, jež vzdáleně připomínalo draka. Okna byla zdobena krajkovou řezbou, vchod do domku se schůdky byl řešen v tradičním ruském stylu…
„Komické stavení,“ zasmál se Anton. „Legrační, ale podoba tu bezesporu je. Viď, Ive?“
Přikývl jsem a začal jsem uvažovat o tom, z čí hlavy se Marťanům asi podařilo vytáhnout podobnou informaci o pozemské architektuře.
Lí odpověděla okamžitě:
„Samozřejmě z tvé, Ive. Máš skvělou obraznou paměť.“
„To je tedy paráda!“ radoval se Anton. „Jenže na univerzitě byl Iv pokládán za specialistu přes karikatury.“
„Velice si vážíme lidí, kteří jsou schopni dodávat artefaktům originální podobu. Ive, na setkání s tebou se už těší naši architekti, sochaři i malíři… A teď musíte načerpat novou energii, přátelé. Každá cesta v čase vyžaduje od člověka spoustu sil.“
Vystoupil jsem po schůdcích z materiálu, který byl imitací dřeva, ke dveřím. Liliana a Anton se zdrželi dole. Jejich slovům jsem nerozuměl…
V předsíni stál nízký stůl a na něm skleněné akvárium. Ve vodě se mezi spoustou vodních řas prohánělа drobná stvoření podobná tropickým rybkám. Stejné akvárium jsme měli i v Moskvě – plavaly v něm nádherné závojnatky. Zdejší rybičky měly čtyři oči a příliš dlouhé ploutve. Jedna z nich se na mne podívala a začala šplhat po skle. Až teď jsem si povšiml, že má droboučké nožičky s přísavkami. Vylezla až na okraj akvária a posadila se jako maličký zvědavý vrabčák. Vzápětí už seděly na akváriu všechny. Ta první pojednou

poskočila, jako by zkoušela své síly a – vzlétla. Koneckonců, proč ne? pomyslel jsme si a nečekaně jsem zívl.
Oči se mi klížily, nohy se pode mnou podlamovaly a tak jsem se svalil do lenošky, která se kdovíodkud objevila hned za mnou. Zmocnil se mne pocit blaženosti, jaký jsem naposledy zažil snad jenom v dětství. Nad hlavou mi poletovaly marsovské závojnatky a žvatlaly ve svém rybím jazyce cosi nesrozumitelného, ale nesmírně uklidňujícího…
Probudil jsem se na široké pohovce v jiném pokoji. Na opačné straně se na stejném loži protahoval Anton. Naše ložnice se utápěla v tajemném zelenavém přísvitu.
„Vyspal jsem se jako nikdy," pochvaloval si Anton. „A ty?"
Cítil jsem se báječně odpočatý a nějak omládlý. Anton mi řekl, že mě odnesl do ložnice a uložil ke spánku jako nemluvně a že nám robot přinesl oběd – něco, co se podobalo želé a šumivý nápoj.
Nepamatoval jsem si docela nic.
„Máš pravdu, žvýkal jsi opravdu, jako bys spal," zasmál se Anton a začal se oblékat.
„Všiml sis už těch létajících rybek?" zeptal jsem se a natáhl jsem se pro svršky.
„Slepý by si toho dokázal všimnout. Jen se podívej nahoru!"
Opravdu, pod stropem se kolem lustru prohánělo hejno marsovských závojnatek. Najednou přešly do odvážného piké, slétly ve střemhlavém letu málem až k podlaze a vzápětí se opět vítězně vznesly vzhůru.
„Tyhle ryby – to je maličkost! Horší je, že u kalhot nemám ani jediný knoflík! Ty snad ano?" zvídal Anton.
Ani já jsem ve svých kalhotách neobjevil knoflíky, zipy, ba ani staromódní háčky. „Nějak se na nás přece držet musely, když nespadly," bručel Anton a zkoumal každý centimetr látky.
„Je tu ještě něco," dodal jsem. „Nevidím ani jediný šev. A pak, ta látka se podobá naší jenom barvou."
„Necháme to raději koňovi, Ive. Koneckonců má větší hlavu," mávl nad tím rukou Anton. „Koukni, zapínají se samy. Asi v tom budou nějaké magnety."

Neřekl jsem mu na to ani slovo, protože mi oči lezly z důlků, když jsem viděl, jak se naše lůžka začínají křečovitě smršťovat, měnit barvu ze zelené na fialovou a přeměňovat se v hluboké pohodlné lenošky.

Posadili jsme se. Křesla se sama obrátila ke světlejší stěně. Závojnatky sestoupily níže a jejich let byl teď volnější.

Cítil jsem nesmírné uvolnění, nic mne v tom okamžiku nemohlo překvapit; bylo příjemné sedět v křesle, kde každý sval odpočíval, a dívat se na stěnu, na níž se teď objevovaly a zase mizely mlhavé závoje rozmanitých barev. Po chvíli však poklidným rytmem barevných vln začal do mého vědomí pronikat nejasný nepokoj. V jednom z takových okamžiků jsem se podíval na Antona a překvapil mne vážný výraz jeho tváře.

„Mědíš si?“ zeptal se.

„A jak, kamaráde! Tohle jsou nejkrásnější spací lenošky v téhle části vesmíru… A pak – ty létající rybičky! Líbí se ti?“

„Nebuď dětina, Ive! Seber se už konečně! Neměli bychom se té jejich supertechnice jen tak poddávat! Rybičky jsou přece roboti a špiclové, kteří nás v každém okamžiku kontrolují.“

Začal jsem mu cosi malátné namítat, tvrdil jsem, že slovo špicl se pro civilizaci tak vyspělou jaksi nehodí, že nás tu mají jako pod rentgenem i bez těch rybiček. Jak ho vůbec mohlo napadnout, že marsovské závojnatky jsou nějací špiclové?! Naši hostitelé nás prostě chtěli pobavit a je docela možné, že podobná stvoření plní úlohu domácích zvířátek v každé domácnosti Šarlatové planety.
„Řekla mi to Lí," přerušil mě Anton málem neurvale. „Tehdy mé taky chlácholila. Za pomoci těchhle létajících zařízení, která mají zcela pozemskou podobu, se Marťané snaží získat od nás údaje, které jim dosud chybějí. A pak mi povídejte o pozemské podobě! K smíchu!"
„Ty už si opravdu nevzpomínáš na závojnatky, které jsme měli na té chatě pod Moskvou?" zeptal jsem se Antona se smíchem. „Opravdu jsi na ně už zapomněl?"
„Kruci, na nic jsem nezapomněl," zavrčel Anton. „Kšššá, potvory!" Zamával rukama a rozdováděné hejno v mžiku vyletělo z pokoje. „Už dávno jsme je měli zahnat… Tihle Věčně Jdoucí jsou zatraceně jemnocitný národ – nikdy nic nepřehánějí. Nejspíš potřebují, abychom byli v klidu, pěkně uvolnění. V takovém případě je asi snadnější šťourat se nám v podvědomí… Hm, mám pocit, že dost spěchají."
S tím jsem nemohl souhlasit:
„Když jsme se objevili tak najednou, jako džin z láhve, pak asi můžeme stejně rychle taky zmizet; Art zmáčkne nějaký knoflík a my třeba rázem přeskočíme milión let."
„Tím spíš, Ive, tu nejsou žádné důvody, abychom seděli jen tak s rukama v klíně a blaženě se usmívali. Co když nás Art zrovinka v tomhle okamžiku přemístí do Ledového domu, anebo se třeba splete a my se octneme například v poušti?"
„V takovém případě, bychom si jistě ani nevšimli, že nadešla noc."
„No poslyš, Ive…!"
„Jsem samo ucho – od hlavy až k patě, Antone."
„Seber se už konečně, chlape!"
„Už se stalo. A ty bys neměl panikařit. Mají to všechno propočítané dopředu… Ty si přece taky nelámeš hlavu nad tím, jak se jim podaří-

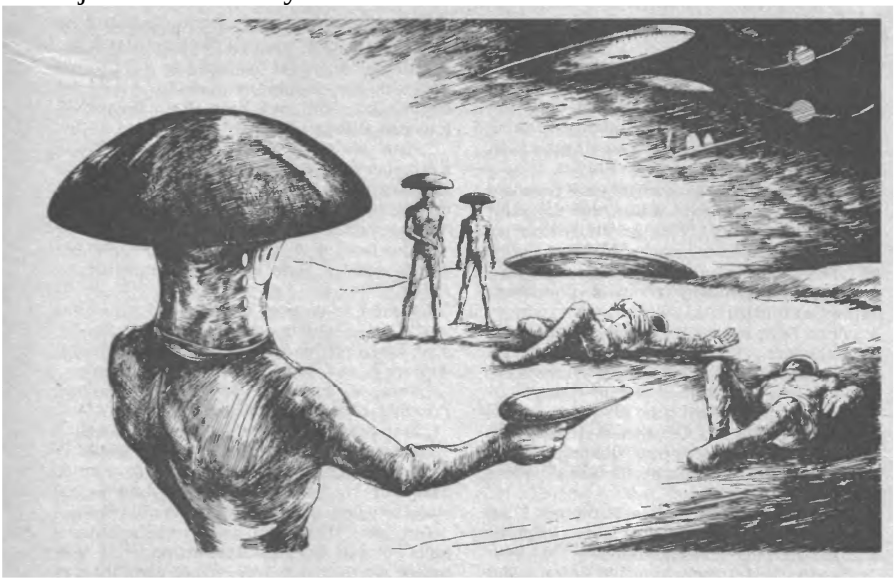
lo vyzout nás ze skafandrů a usadit do limuzíny na magnetickém polštáři?!“
„Proč to říkáš? Samozřejmě, že jsem na to myslel. Liliana-Lí mi řekla, že se nám už brzy dostane podrobného vysvětlení.“
Rybičky se objevily v pokoji znovu, ale Anton beze slova začal očima pátrat po něčem, co by po nich mohl hodit, a tak znovu odlétly do předsíně.
Anton se na mne omluvně podíval:
„Víš, neměli bychom se s nimi moc mazlit. Nemáme přece nic, co bychom před nimi museli tajit, a tak bude lépe, když už s těmi hloupostmi přestanou. Liliana-Lí mi například řekla, že kosmickou navigaci mají Věčně Jdoucí v malíčku už hodně dlouho a já jí rozhodně věřím. Proč taky nevěřit po tom všem, co jsme tu viděli.“
Cítil jsem, že stav euforie opět ustupuje neklidu. Podíval jsem se na zelený pokoj docela jinýma očima. Vyskočil jsem, jako by se do mě dali mravenci. Prošel jsem se po pružícím koberci sem a tam, nakoukl jsem do okna. Venku si zvolna vykračoval starší Marťan; ani ho nenapadlo, aby zavadil pohledem o naši chatu. Na jeho tváři se rozprostřel výraz nevýslovného klidu a sebedůvěry. Anton zatím rozrušeným hlasem pokračoval:
„Ztratili jsme spojení. Co si o nás teď myslí!? Dovedeš si vůbec představit, jak se teď asi cítí Christo? Určitě sis nepoložil otázku, kolik času asi uplynulo od té doby, co s námi robot provedl ten nejapný žert, aniž by nám jediným slovem naznačil, kam nás to posílá? Jsme hlupáci všichni, jeden jako druhý! Jak se může rozumný člověk svěřit do péče robota?! No a teď další věc. Kde jsou vlastně naše skafandry? Opravdu, může se totiž stát, že se v těch našich dokonalých oblečcích určených pro recepce dostaneme do jedovaté atmosféry s teplotou minus sto stupňů. Co potom?“
„Musíme si od nich ty skafandry vyžádat,“ navrhl jsem.
„Máš pravdu. Když tu skafandry budou. Ale co když nás z nich vytáhli ještě předtím, než nás sem poslali… Řeknu ti, Ive, že jsme se dostali do pěkné kaše…“ Anton zničehonic znehybněl a zbledl, na tváři se objevil výraz soustředění. Za okamžik však vydechl volněji:
„Uf. Zdálo se mi, že někdo přišel.“
„Liliana?“

„Ano.“
„No a co by se stalo? Čekáme na ni přece!“
„No čekáme, v tom máš pravdu. Ale… jak bych ti to jen řekl.“ Na chvíli se odmlčel, jako by hledal slova. „Teď když tu není, je všechno jiné… Je to prostě známá dívka z jiné planety. A dost.“
„Prostě?“ Podíval jsem se na něho pozorněji.
„Tak jednoduché to zase není, ale nemusel bys být hned jízlivý, Ive. Jen si nemysli, že jsem zapomněl na Věru. Ale děje se se mnou něco podivného. A tak se ti taky omlouvám za svůj tón a za ty špičky na tvoji adresu. Na tohle prostředí si člověk musí zvykat a v každém okamžiku se kontrolovat.“
Řekl jsem mu, že Lí je opravdu neobyčejné stvoření a že kdybych byl na jeho místě, nedělal bych si z toho těžkou hlavu.
„Tak teda jo! Postav se na moje místo! Rád ti je postoupím! A ještě ti za to poděkuju!“ Vykřikl Anton a v hlase mu zaznívala bezmezná bolest.
Chvíli jsme mlčeli a já cítil ke svému příteli soucit.
„Všechno bude dobré,“ snažil jsem se ho uklidnit. „Dost možná, že se nám to všechno jenom zdá. Naše cesta v oranžových křeslech vypadala přece taky jako skutečnost. Cítili jsme dokonce vůně.“
„Že by Artovy žertíky? Pořád vyzvídá. Jaké je vlastně to jeho Poslání? Proč nás poslal zrovna sem? Čeho tím chce docílit? Ale můžeš mít pravdu taky ty, a pak jsme zase podivnými diváky nějakého filmu.“ Chvíli křečovitě prohmatával opěradla ušáku a tahal se za ucho, až zčervenalo. „Jenže je hrozně těžké uvěřit, že tohle je nějaký film nebo něco podobného.“
I já v té chvíli napnul všechny síly, abych zahnal mámení a probudil se, pokud to opravdu je sen.
„Ne, tohle ani zdaleka není sen,“ řekl po chvíli Anton.
„To už dokážeš číst myšlenky?“ zeptal jsem se, ale nepocítil jsem přitom ani náznak údivu.
„Copak jsi to právě neřekl?“
„Jasně že ne! Jenom pomyslel.“
„Stali se z nás telepati,“ řekl Anton odevzdaně a povzdechl si.

Uvědomil jsem si, že skoro celý náš rozhovor probíhal jenom v duchu, mlčky. Jak dokonalý způsob komunikace! Nemůžeš nikdy říkat nic zbytečného. Nesmíš o svém bližním špatně smýšlet…
Vstoupil pruhovaný robot s podnosem. Anton se s ním přivítal jako se starým známým a pak mi řekl, že zrovna tenhle mládenec nám přinesl oběd.
Na podnose stály dva vysoké poháry s tekutinou, z níž s lehkým syčením vystupovaly bublinky plynu. Napili jsme se s chutí a poděkovali jsme. Robot s bezvýraznou tváří odebral prázdné poháry dvěma rukama, zatímco druhý pár jeho končetin pevně třímal podnos ve tvaru půlměsíce.
„Doufám, že vám chutnalo," ozvalo se kdesi v kovovém robotově nitru a poté služebník zmizel v hlubinách zelené stěny.
„Báječné pití!" pochvaloval si Anton. „Moc se to podobá mé oblíbené ananasové šťávě."
„To já měl zase boržomi s ledem," pochlubil jsem se.
A znovu, už pokolikáté, jsme se museli obdivovat prozíravosti a předvídavosti Věčně Jdoucích.
„Ono to v podstatě asi nebude tak složité," ozval se Anton. „I na Zemi se přece v poslední době dělají pokusy se čtením myšlenek a zkoumá se podvědomí. Tady na Marsu jsou na tom samozřejmě nepoměrně lépe…" Znovu se zaposlouchal jako by do vlastního nitra. „Liliana-Lí je už někde blízko… Ive!" V hlase měl obavu, ne-li hrůzu. „Tam dole u vchodu mi řekla, že přijde a pak že už my dva budeme vždycky spolu. Co se tak culíš?!… To je přece… To je…"
„Je tu přece vždycky možnost rázem to skončit."
„Dobré nebe! Ive, ty tomu nerozumíš ani za mák!"
„Seber se už, Antone! Nepoddávej se tomu!"
Otočili jsme se oba najednou. Za našimi lenoškami stála Liliana-Lí v nových šatech. Tentokrát měla na sobě dlouhou tuniku, která jí splývala až k patám. Na matném stříbře zvlněné látky vystupoval proměnlivý vzorek. Na štíhlých nahých pažích měla platinové náramky, účes byl teď zcela krátký a Lilianina tvář vypadala trochu jinak.
Komu se to jen podobá? – uvažoval jsem horečně a vzápětí jsem na to přišel. Věře! Podobala se Antonově snoubence. Ta podoba byla

téměř neznatelná, protože Lí byla nepochybně krásnější než Věra. Byla krásná až k nevíře. Chudák Anton!
„Jistě jste si už stačili odpočinout," řekla a dokonce v jejím hlase zaznívalo cosi z Věřina altu. Pak se obrátila ke mně: „Opravdu si myslíš, že se podobám Věře?"
„Ano, podobáš."
„Ale jsem krásnější!" Ne, to rozhodně nebyla otázka. Bylo to konstatování a také výzva.
Všechno se ve mně bouřilo; v duchu jsem viděl Věřinu půvabnou tvář, její něžný úsměv, slzy, které při loučení tak statečně skrývala. A přece jsem – docela proti své vůli – řekl:
„Ano, jsi nesmírně krásná! Ani jediná Pozemšťanka se ti nemůže vyrovnat."
„Je to pravda?" obrátila se Lí na Antona.
„Jsi neobyčejně půvabná!" ujistil ji spěšně Anton a naklonil se k ní, jako by se jí chtěl dotknout. Na jeho tváři jako nehybná maska ztuhl sebejistý úsměv vyvoleného milovníka.
Ani jsem si nevšiml, jak se vedle Antona objevilo třetí křeslo – tvarem podobné těm našim, jenže tmavě šedé, téměř černé barvy, jež dokonale ladila s jejími šaty.
Vlny na obrazovce se vzepnuly a ubíhaly stále dál a dál, až zmizely kdesi za obzorem, když předtím obnažily znachovělou rovinu se skomírajícími kaktusovníky.
Terčík slabě zářícího slunce se na zaprášené obloze sotva rýsoval. Na hnědém písku leželi ve skafandrech pozemských kosmonautů dva lidé. Jediný pohyb nenaznačoval, jestli jsou naživu. Dobré nebe! Kdo je to? Snad ne Christo a Max?
„Ti dva nám tady ještě tak chyběli! Stačí, že jsme tady my! Pokud má Art opravdu nějaké Velké poslání a počítá s naší pomocí, neměl by riskovat životy posledních lidí."
„Riskovat?!" Bál jsem se uvěřit vlastním uším.
„Ty sis snad myslel, že posílat lidi statisíce let do minulosti je jenom tak!? Nejspíše to bude někdo z Věčně Jdoucích."
„V našich skafandrech?"

„Proč zrovna v našich?“ podíval se na mne Anton rozmrzele. „Když dokážou postavit takovouhle chatu, je pro ně výroba několika pozemských skafandrů učiněná maličkost.“
Postavy ve skafandrech se pohnuly. Jedna z nich se posadila, ale vzápětí se zvrátila na záda.
„Jsem přesvědčen, že to jsou Christo a Max,“ radoval jsem se a v hlavě jsem cítil neobvyklou lehkost.

Anton zbledl a nejisté se na mne podíval.
„Co je na tom zvláštního?“ bránil jsem své stanovisko. „Ve čtyřech se to lépe táhne. Dovedu si představit, jak se Max potěší, až uvidí město, zahrady a draky…“
„Ty idiote! „ vydechl vyčerpaně Anton. „Jen pomysli, co se stane, když uvázneme v téhle minulosti. Někdo z nás se totiž musí vrátit za každou cenu, jinak bylo všechno docela zbytečné – naše výprava i to, co jsme tu uviděli a poznali.“
Na obloze, prosáklé jemným prachem, se objevily letouny.
Kosmonauti nám teď byli blíž – snad jen deset metrů nás dělilo a my dokonce viděli za skly přileb jejich tváře. Nepochybně tváře lidí. Teď se o tom už nedalo pochybovat. Na oba kosmonauty dopadl stín karmínové rudého stroje, který se nad námi zavěsil.

Docela jsme zapomněli na naši společnici; Lí jsme teď neviděli ani neslyšeli a já si dnes myslím, že s tím měla co dělat její vůle, která si podrobovala docela všechno. Každičká naše myšlenka se v té chvíli točila kolem dvou skafandrů. Z aeroletu, který mezitím přistál, vystoupili dva šedí roboti nejvyšší kategorie, dobrou minutu si prohlíželi oba kosmonauty a nejbližší okolí; v rukou měli přenosné dezinfekční zářiče, s jejichž pozoruhodnou konstrukcí jsme se měli seznámit o něco později. Poté vystoupila z letounu trojice v lehkých červených skafandrech s přilbou ve tvaru klobouku. Dva z nich nesli v rukou nevelké disky s výsuvnými trny uprostřed a těmi pak namířili na ležící kosmonauty. Obě postavy ve skafandrech se vzápětí začaly pohybovat. Roboti je opatrně zvedli a odnesli někam do nitra létajícího stroje. Trojice, podobná hříbkům, je důstojně následovala. Dveře se zavřely, stroj se zvolna zvedl a letěl nad nekonečnou rovinou, doprovázen početnou eskortou letounů těch nejroztodivnějších konstrukcí…

Až teď jsme se oba svorně obrátili k Lilianě--Lí. Seděla jako dříve, s hlavou královsky vztyčenou a její obrovské oči se nehnuté dívaly na Velkou marsovskou rovinu, která se proti nám řítila. Začali jsme křičet oba najednou. Jak jsme se později přesvědčili, dá se křičet i se zavřenými ústy.

„Kdo jsou ti dva ve skafandrech? Kam je vezete? Jak se sem dostali?“ řvali jsme jako pominutí.

Podívala se napřed na mne, pak na Antona a naše emocionální erupce rázem pohasla, pocítili jsme příjemné uvolnění, jako bychom právě prožili nějaké nebezpečí. Zmocnily se mne rozpaky nad tím, že jsem se k naší společnici zachoval tak neurvale, ačkoli už teď je přece jasné, že se brzy dovíme docela všeličko. Natáhla k Antonovi svoji dlouhou paži a můj přítel pokorně políbil hřbet její ručky zdobené čtyřmi prstíky…

S vyčítavým pohledem upřeným na mne pak Lí řekla:

„Hrozně se mi to líbí, Antone!“ Když jí políbil ruku podruhé, pokračovala, aniž dlaň odtáhla: „Na jednom starém záznamu jsem už něco podobného viděla. Jenže tam muž líbal ženě nohy. Tahle scéna vyvolala z neznámého důvodu řadu ostrých protestů. Pravda, žena se právě vrátila z procházky po poušti a na nohou měla spoustu prachu.

Jeden z našich největších posuzovatelů krásy – jmenuje se Dárce světla – shledal tento zvyk barbarským a zcela nehygienickým.“
„Dárce světla byl nejspíš velmi starý muž,“ řekl Anton.
„Ano, velmi starý. Už řadu oběhů nosil pouze černé oděvy,“ přikývla Liliana-Lí.
Červený aerolet se přiblížil k obrovité kopuli města. Pak následovala skvělá ukázka rapidmintáže. V záběrech, které se střídaly s nepředstavitelnou rychlostí, jsme u městské brány na náměstí vydlážděném růžovým kamenem viděli spoustu lidí a strojů, virtuózní přistání aeroletu a vynášení kosmonautů, které přítomní vítali zpěvavými výkřiky a zvedáním paží.
Kameraman mistrovsky zachytil malebný dav a dovedl v krátkých detailech zachycovat tváře lidí, na nichž se objevoval výraz údivu, obavy a naděje. Vzpomínám si dokonce na jeden pohled, z něhož jsem vyčetl chladný nesouhlas, ba dokonce nepřátelství. A hned nato se na obrazovce objevila plačící žena, která dojemně natahovala k červenému stroji ruce. Viděli jsme kopuli zaplavenou sluneční září a docela nahoře se zvolna vznášel drak.
„To je dobré znamení,“ řekla tiše Lí, když uviděla rozestřená křídla draka.
Vzápětí jsme se octli v černém pokoji… Mám-li tedy být úplně přesný, ten pokoj jako by se spojil s naším, jako by do něj přecházel. Nejspíše to byla laboratoř nebo operační sál. Zřetelně jsme ucítili vůni ozónu a ještě dalších aromatických ingrediencí. Byl jsem si docela jist, že jsem tu vůni už kdysi cítil. Jenže kde? – Na to jsem si nemohl za žádnou cenu vzpomenout. Pokoj se zdál být tu kulatý, tu zase připomínal mnohohran. Ještě nikdy v životě jsem neviděl tak příjemnou černou barvu v tolika nečekaných odstínech! Dokonale zdůrazňovala sterilní čistotu stěn, podlahy, stropu, stolů i skříní. Strop byl mnohem světlejší – jeho čerň měla stříbřitý nádech, neboť právě tam byl zřejmě zdroj světla, který zamezoval vzniku stínu. Nad stoly se volně vznášel obrovský namodralý disk.
Roboti přinesli oba kosmonauty, položili je na stoly a jali se z nich sundávat skafandry. První přilba byla dole a já uslyšel Antonovo nervózní, málem hysterické uchechtnutí. Mně ovšem nebylo ani v nejmenším do smíchu. První, z koho roboti sundali přilbu, jsem byl

totiž já – obličej pomačkaný, nemytý a dávno neholený; v očích mdlý, ospalý výraz. Ještě nikdy jsem se na sebe nepodíval ze strany a nikdy jsem se taky neviděl ve stavu tak nepříznivém. Kradmo jsem se podíval na Lí, ale její výraz byl zcela neproniknutelný. Podíval jsem se honem na druhou stranu a zažil jsem, přiznám se bez mučení, jisté zklamání: Anton se držel jako vždycky. Usmíval se jako na tiskovce a dokonce oběma robotům pomáhal.
„Dobré nebe, já si vůbec nic z toho nepamatuju! A ty, Ive?“ ozval se Anton.
„Jenom tu vůni,“ pokrčil jsem rameny.
„Na tu jsem si vzpomněl taky. Antiseptika?“ Obrátil se na Lilianu.
Přikývla a stvrdila svůj souhlas stiskem ruky. Ruku mu ostatně tiskla ze sebenepatrnějšího důvodu, a dokonce zcela bezdůvodně, jenže mějte na paměti, že já mohu být zaujatý svědek.
„Teď už tedy víte, kde jste se dostali do našeho času. Vidíte, nastává pro vás oba období dlouhodobého odpočinku a adaptace na podmínky Šarlatové planety. Teď jste umístěni do kontejnerů s výživným plynem a usínáte…“
Opravdu, strčili nás oba do skleněných futrálů a zastrčili do chladničky ve zdi. Jenže to se už odehrávalo v jiné místnosti.
A pak řekla Liliana-Lí jakoby nic:
„Tady jste strávili jedenadvacet dnů.“
Nemohli jsme popadnout dech – zděšení nás docela ochromilo. Jedenadvacet dnů! To jsou celé tři týdny! Vašata a Max se už jistě vzdali vší naděje, odstartovali a odletěli k Zemi. Jistě nás pokládají za mrtvé.
Naše zásoba kyslíku mohla totiž vystačit maximálně na šestatřicet hodin. V tom byl ten háček.

NEJVYŠŠÍ STRATÉG

Nastalo dlouhé mlčení. Slepýma očima jsem se díval na obrazovku a jen chvílemi se mi podařilo zachytit něco z toho co se na ní odehrávalo… Zrovna teď nás vytáhli z pouzder… usazují nás do aerobusu… stojíme v davu… Liliana-Lí se s námi dává do řeči. Tady je zachycen vytřeštěný Antonův výraz v okamžiku, kdy dívku uviděl

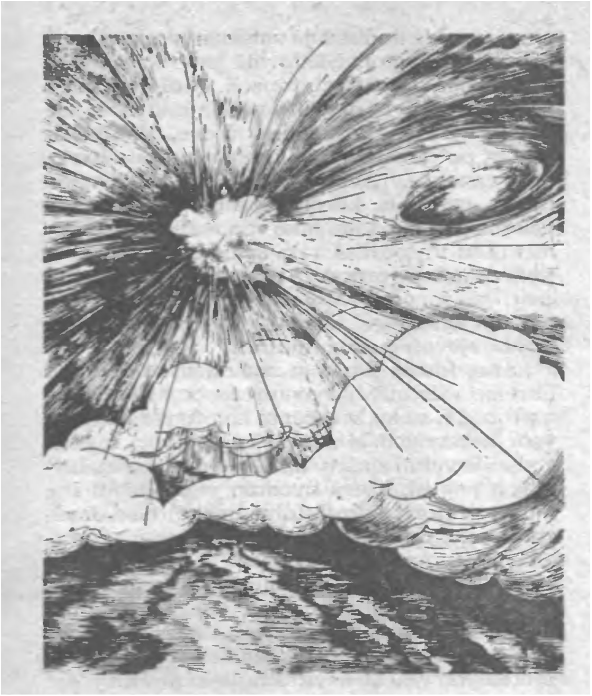
poprvé… Po celou tu dobu jsem se mučivě zbavoval pout, která svazovala moje vědomí. Mozek křečovitě hledal východisko, usiloval o to, aby se vymanil z budoucnosti, jež nám byla zcela cizí, a vrátil se na loď, do útulného prostředí pojmů a věcí, jež nám byli blízké a pochopitelné.
Něco podobného se zřejmě dělo i s Antonem, protože teď to byl zase on – přímý, rozhodný a odvážný.
„Jak jste se mohli snížit až k tomuhle?!“ zeptal se Liliany hlasem plným bolesti a potlačovaného vzteku.
„Rozumím ti, Antone. Pokračuj, ačkoli předem vím, co mi řekneš. Ale přesto mluv. Musíš se zbavit bolesti. Mluv!“ V Lilianině hlase zaznívala nelíčená účast.
„Ovšem! Ty přece víš všechno! Mohla bys pokračovat místo mne, snadno mi vnutit svoje názory a přání. Ale přesto ti to povím! Jak jste si mohli dovolit strčit nás na takovou dobu do těch rakví?! Vždyť naše loď zatím odletěla. A bez nás! Pověz mi, co teď budeme dělat?! To tu máme zůstat už navždycky? Jak o sobě dáme vědět na Zemi? Jak předáme Zemi všechno, co jsme tu viděli a objevili? Jak jim podáme zprávu o vás? Jak máme varovat lidstvo, aby nešlo vaší zkázonosnou cestou?!“
„Naše cesta je správná,“ řekla Lí chladně. „Vesmír je krutý. Krutá je i nespravedlnost těch kdož se dívají a ničeho nevidí.“
Bylo mi Liliany najednou líto. Anton to tentokrát zjevně přehnal. Chtěl jsem užuž zasáhnout, napravit kamarádovu chybu, ale naštěstí toho nebylo třeba, protože Anton se zase sebral.
„Odpusť. Liliano-Lí. Chovám se jako pravý Pozemšťan, a to v nejhorším smyslu tohoto slova. Nikdo za to nemůže. Vy jste nás přece nečekali…“
„Ba ne, čekali, Antone! Hrozně jsme na vás čekali, jenže v budoucnosti. Teď ještě na Hvězdě naděje neexistujete. Život se na vaší planetě teprve rodí. V bolestech a mukách. Šarlatová planeta čekala na váš příchod mnohem později. Jenže vy jste přišli už teď!“
„Pochop, že…“
„Chápu to, Antone! Vím, že Šarlatová, kam vás poslali poslední z Věčně Jdoucích, se rozpadá v prach a popel, že umírá zbavena vody a vzduchu, který by bylo možno vdechovat. A přece dosud nezemře-

la naděje na znovuzrození! Veškeré naděje vkládáme ve vás, v naše bratry ze šťastnější hvězdy.“
„Máš pravdu, Lí,“ řekl smutně Anton. „Určitě máš pravdu.“ A najednou se plácl rukou do čela: „Nespočívá snad právě v tomhle Artovo Velké poslání? Abychom se totiž dostali až k vám a upozornili vás, co čeká na Šarlatovou?! Abyste podnikli včas účinná opatření. Pokud jde jenom o tohle, všechno je v pořádku. Byli jsme připravováni pro sebezapeklitější situace. Že je to tak, Ive?“
Co jsem mu na to mohl říct? Stisknout mu mlčky ruku? Jenže jeho ruky se zase chopila Liliana-Lí. Obrazovkou se rozběhly barevné vlny, zazněla hudba a já viděl, že ty zvuky souvisejí s barvami. Sledovali jsme zajímavou kompozici ve světlých tónech. Podle místních představ to byla nejspíše veselá hudba, já ale pocítil, jak se mi sevřelo srdce. Fonetická hudba po chvíli skončila, ale symfonie barev přetrvávala… Zvuky dozněly, ale hudba přesto vznikala kdesi na samých hranicích vědomí a podvědomí jako vzpomínka na zapomenutou melodii. A tak jsem já, v němž tyto podivuhodné procesy probíhaly, pociťoval cosi, co se podobalo nadšení. Tak nejspíše vypadá inspirace, kterou pociťuje hudebník, když objevuje novou hudbu…
„Ano, každý z nás je nositelem hudebních obrazů. Všichni slýcháváme to, co v nás dříme a probouzí se ke krátkému životu jen pod vlivem barevných kombinací, jež tvoří světlo. Existuje velmi složitý název tohoto druhu lidských pocitů, který bychom velmi přibližně mohli přeložit jako hudbu lidské duše. Podstata tohoto jevu je však nesmírně jednoduchá.“
„I tady se vám podařilo objevit klíč k podvědomí?“ zeptal se Anton nedůvěřivě.
„Klíčů k podvědomí je bezpočet… Jaká škoda, Antone, že ještě nedovedeš slyšet zvuky světelných vln, že nevidíš hudební motivy.“
Anton se zamyšleně usmíval:
„O tuhle schopnost jsem dávno přišel, Liliano-Lí. V dětství jsem něco podobného vnímal. Jenže moji nejbližší moji zvýšenou senzibilitu pokládali za nenormální a obrátili se za pomocí dokonce k lékařům.“
„A pak jsi o ten dar přišel?“
„Ano. Jako mravenec o křídla.“

„Mravenec?“
„To je takový hmyz. Společenský hmyz. Hrozně malý.“
„Už je vidím. Jsou docela roztomilí. Zobrazil jsi je velmi výstižně.“
„Zobrazil?“
„No ovšem! Ve svém vědomí.“
„Ach tak, rozumím. Opravdu, představil jsem si mravenečky. Hrozně rád jsem si s nimi hrával. Jako školák jsem o nich natočil dokonce film. Vzpomínáš si, Ive?“
Na ten film jsem si samozřejmě pamatoval. Nebylo mi ale jasné, proč mi nikdy neřekl o tom, že dokáže vidět zvuky.
Ani jeden z těch dvou si mých myšlenek naštěstí nepovšiml, protože byli příliš zabraní do sebe.
Lí se zeptala:
„Mraveneči ztrácejí křídla, když už je nepotřebují?“
„Asi ano. Pak už nikdy nelétají, zato dovedou stavět pozoruhodné stavby z chvojí.“
„Chvojí?… Ach ano, už ho vidím… Váš svět je nádherný! Ukážeš mi ho, Antone?“
„Ukážu, Liliano-Lí.“
Proč se ho na to vůbec ptá? – pomyslel jsem si. Musí přece vědět, že by pro ni udělal cokoli na světě. A proč mi nikdy neřekl, že kdysi mohl vídat zvuky?
Liliana-Lí řekla:
„Pak by, Antone, stačil drobný zásah lékařů a ty si dokážeš vzpomenout na všechno, co jsi už pokládal za ztracené. Tvůj svět bude rázem bohatší a budeš mi mnohem lépe rozumět. Výrazný cit pro barevný sluch a hudební zrak je založen i v tobě, Ive, jenže je ukryt hlouběji. Kdybys byl u nás trochu déle…“ Jako by mi chtěla tu pramálo příjemnou diagnózu alespoň trochu zpříjemnit, obdarovala mne pohledem svých čarovných očí a já cítil, jak se ve mně tají dech a srdce začíná pulsovat až někde v krku. Její oči byly v té chvíli šedé, jakoby sametové, a linulo se z nich všepronikající zářivé světlo.
Znovu jsem si položil otázku, zda nás nepovažuje v tomhle okamžiku za ubohé mravenečky, kteří přišli o křídla, za tvory primitivní a nezajímavé. Mne si musela všímat pramálo, zato v Antonovi nacházela

stále nové a nové talenty, o nichž já, který ho znal od dětství, neměl dříve ani potuchy.
„Nesmíš se zlobit, Ive," řekla Liliana-Lí. „Jsme mnohem starší než vy. Uběhly dlouhé desítky tisíciletí, než se Věčně Jdoucím podařilo odhalit některé zvláštnosti intelektu. Vaše cesta je mnohem snadnější. Mnohé si budete moci vzít z naší zkušenosti. Je to přirozené, protože veškerý život ve vesmíru je spojen pouty vzájemnosti. Naši potomci se naučili ovládat čas a poslali vás k nám, abyste se na vlastní oči mohli přesvědčit, že navzdory mnoha odlišnostem pocházíme ze stejného kořene, jako veškerý život ve vesmíru…"
Tehdy mi její slova nepřipadala plná moudrého významu, jak je vidím nyní; Max měl nejspíše pravdu – bylo na mně znát, že tlak na moji psychiku přesahuje mé možnosti: Poslouchal jsem Lilianu-Lí jen na půl ucha a pořád jsem myslel na to, že se z toho strašlivého světa nedostaneme domů ani za nic na světě. A když se nám to přece jen podaří, pak nepochybně zahyneme v oranžových křeslech, protože Art určitě neví, že na sobě nemáme skafandry a přenese nás bez našich ochranných oděvů do mrazivého kosmického vakua. Nejvíce ze všeho mne z neznámého důvodu děsila představa, že se dostaneme do rozředěné atmosféry, v níž místo sněhu padají vločky kysličníku uhličitého…
„Nebezpečí je minimální," řekla Liliana-Lí. „Ty, Ive, i Anton, budeli si to přát, si stačíte obléci skafandry, než pole dosáhne maximálního napětí. Tihle skvělí roboti…" – ukázala vlny, zazněla hudba a já viděl, že ty zvuky souvisejí s barvami. Sledovali jsme zajímavou kompozici ve světlých tónech. Podle místních představ to byla nejspíše veselá hudba, já ale pocítil, jak se mi sevřelo srdce. Fonetická hudba po chvíli skončila, ale symfonie barev přetrvávala… Zvuky dozněly, ale hudba přesto vznikala kdesi na samých hranicích vědomí a podvědomí jako vzpomínka na zapomenutou melodii. A tak jsem já, v němž tyto podivuhodné procesy probíhaly, pociťoval cosi, co se podobalo nadšení. Tak nejspíše vypadá inspirace, kterou pociťuje hudebník, když objevuje novou hudbu…
„Ano, každý z nás je nositelem hudebních obrazů. Všichni slýcháváme to, co v nás dříme a probouzí se ke krátkému životu jen pod vlivem barevných kombinací, jež tvoří světlo. Existuje velmi složitý

název tohoto druhu lidských pocitů, který bychom velmi přibližně mohli přeložit jako hudbu lidské duše. Podstata tohoto jevu je však nesmírně jednoduchá.“
„I tady se vám podařilo objevit klíč k podvědomí?“ zeptal se Anton nedůvěřivě.
„Klíčů k podvědomí je bezpočet… Jaká škoda, Antone, že ještě nedovedeš slyšet zvuky světelných vln, že nevidíš hudební motivy.“
Anton se zamyšleně usmíval:
„O tuhle schopnost jsem dávno přišel, Liliano-Lí. V dětství jsem něco podobného vnímal. Jenže moji nejbližší moji zvýšenou senzibilitu pokládali za nenormální a obrátili se za pomocí dokonce k lékařům.“
„A pak jsi o ten dar přišel?“
„Ano. Jako mravenec o křídla.“
„Mravenec?“
„To je takový hmyz. Společenský hmyz. Hrozně malý.“
.. Už je vidím. Jsou docela roztomilí. Zobrazil jsi je velmi výstižně.“
„Zobrazil?“
.. No ovšem! Ve svém vědomí.“
„Ach tak, rozumím. Opravdu, představil jsem si mravenečky. Hrozně rád jsem si s nimi hrával. Jako školák jsem o nich natočil dokonce film. Vzpomínáš si, Ive?“
Na ten film jsem si samozřejmě pamatoval. Nebylo mi ale jasné, proč mi nikdy neřekl o tom, že dokáže vidět zvuky.
Ani jeden z těch dvou si mých myšlenek naštěstí nepovšiml, protože byli příliš zabraní do sebe.
Lí se zeptala:
„Mraveneč ci ztrácejí křídla, když už je nepotřebují?“
„Asi ano. Pak už nikdy nelétají, zato dovedou stavět pozoruhodné stavby z chvojí.“
„Chvojí?… Ach ano, už ho vidím… Váš svět

– k temnému mraku zvířeného prachu a písku a nově utvořenému kráteru.

„Meteorit!“ vykřikl Anton. „Solidní kousek! Ještě štěstí, že nedopadl na naše město.“

„Město je dobře chráněno. Je zcela nedostupné,“ řekla Lí. „Naučili jsme se už bránit těmhle vesmírným vetřelcům. Podívejte se!“

Na obrazovce se objevila část města se světlou ochrannou zdí a výsečí kopule. Světlá zeď se pojednou rozevřela, jako by byla opravdovým oknem do vesmíru. Našim očím se naskytl nezapomenutelný pohled. Viděli jsme obraz hvězdné oblohy, jaký je možno spatřit jen při pohledu z umělé družice nebo z paluby kosmické lodi.

„Přenos z družice,“ přikývla Liliana. „Výbuchy sopek, meteorický prach dosud celou Šarlatovou skrývají před světlem hvězd.“

Na pozadí Mléčné dráhy se pojednou rozzářila rozrůstající se ohnivá koule neslyšné exploze. Tak skončil asteroid, který se užuž chystal dopadnout na Šarlatovou planetu.

„Uvidíte ještě mnohé z toho, co bylo zplozeno rozumem a srdcem lidu naší planety," řekla Lí. „Teď na vás však už čekají Nejvyšší stratég a všichni Věčně Jdoucí. Soustřeďte se, zvláště ty, Ive, neboť často jsou tvoje slova mnohem chudší než myšlenky. Ještě ses nestačil zcela adaptovat."

…Stratégova pracovna nebyla nijak velká, vypadala však prostorně. Stratég seděl na židli s vysokým opěradlem, ruce měl volně položeny na vyleštěné desce stolu, který byl součástí obrovské konstrukce, která připomínala knihovní regály, kartotéku se zásuvkami a knihovnu. Naši pozornost však neupoutalo vybavení pokoje, ba ani sám Nejvyšší stratég, ale těleso ve tvaru disku, které se volně vznášelo mezi podlahou a stropem. Opravdu, nebyly tu žádné podpěry, žádná lanka – disk plaval ve vzduchu, ačkoli jeho nemalá hmotnost byla patrna už na první pohled. Po povrchu záhadného disku se pohybovaly drobounké postavičky kosmonautů ve stříbřitých skafandrech.

„Hvězdolet!" vykřikl Anton. „Jak je obrovský! Vešlo by se do něj tisíc takovýchhle kosmonautů a ještě by zbylo místo. Je to celé létající město! Určitě má gravitační motory!"

Chvíli jsme pozorovali se zatajeným dechem technický zázrak, který se Věčně Jdoucím podařilo vytvořit a pohled na diskoplán vypudil z naší paměti vše, dokonce i naši cestu v čase.

Nejvyšší stratég mlčel. Zdálo se, že je zcela pohroužen do svých úvah a naši přítomnost nebere vůbec na vědomí. Jeho těžká víčka téměř zakrývala oči, na tváři setrvával výraz naprostého soustředění. Bylo to však pouhé zdání. Nejvyšší stratég nás bedlivě pozoroval, poslouchal naše myšlenky i jejich překlad.

Anton se s lehkou úklonou promluvil:

„Jsme ohromeni pohledem na váš hvězdolet. Je přece určen k letům do jiných hvězdných soustav."

Odpovědi se mu dostalo od Liliany:

„Je tomu již padesát oběhů, co stroj, který ty nazýváš hvězdoletem, zamířil k soustavě Modrého slunce a jeho deseti planetám. Na jeho palubě odletělo sto Věčně Jdoucích. Hvězdolet však nevyslal zprávu o úspěchu cesty. Buď byl zničen, nebo ho uchvátilo pole, kterým nedovedou proniknout dokonce ani gravitační vlny. V současné době se připravují ke startu další tři hvězdolety, mnohem dokonalejší. Ces-

ta Věčně Jdoucích nemá konce…“ Liliana-Lí se na okamžik odmlčela a jala se tlumočit slova Nejvyššího stratéga:
„Skláním v pokoře hlavu a děkuji dosud nepoznaným silám vesmíru, které vytvořily rozum, jenž nezanikne, dokud září hvězdy…“ Podobalo se to rituálnímu uvítání, které pronesl už v Paláci velkých rozhodnutí. Pak se obrátil jenom na mne a pokračoval:
„Jsi ještě velmi mladý, vyslanče Hvězdy naděje. Na Šarlatové se Věčně Jdoucí odváží jen po dvou stech obězích svého života vzlétnout k cizí planetě. Věčně budiž slavena Hvězda naděje, kde se tak záhy stávají muži ti, kdož jsou obdařeni rozumem. Jsi první, kdo vykonal skok v čase, kterého nejsme schopni ani my sami. Naplnily se předpovědi našich mudrců, kteří obraceli své zraky na třetí dceru zářivého Slunce…“
Tak promlouval Nejvyšší stratég a Liliana-Lí trpělivě tlumočila jeho slova:
„Nejvyšší stratég a Věčně Jdoucí truchlí nad tím, co se má stát s naší planetou. V koloběhu života bývají vzestupy i pády, v tom spočívá velký zákon vesmíru. Sám jsi řekl, že naše města zaniknou, naši potomci zahynou, řeky a moře vyschnou, rostliny a živočichové navždy vymizí. To, co zůstalo, už nelze brát v úvahu. Jsou to jen žalostné zbytky kdysi bohatého života. Šarlatová planeta zbavená ovzduší! Jen robot zůstal, aby se stal vykonavatelem závěti, kterou mu svěřili poslední lidé planety. Budoucí tragédie spaluje rozum jako jed, naplňuje tělo olovem smutku…“ Teď už mluvila Liliana-Lí sama za sebe:
„Takový je můj názor a názor mnohých. Nejvyšší stratég však v sobě našel síly uvažovat jinak. Proto žádá, abych vám sdělila následující: Vaše společnice je zcela ovládána trýznivými pocity, které jsou vlastní všem ženám, blíží-li se neodvratné nebezpečí. Pokud jde o mne, jako Stratég uvažuji méně pesimisticky. Život nelze zničit, stejně jako není možné zničit hmotu. Jeho základním zákonem je přeměna z jednoduchého ve složité, pak rozpad a nové zrození. Cílem života ve vesmíru je plození nového života. Jeho spory prolétají vesmírem, poháněny „větrem“ neznámých sluncí, a kdykoli narážejí na příhodnou planetu, klíčí jako semena, která zapadla do úrodné půdy. To, co jsi nám sdělil, není nic, co bychom netušili. Teď jen umocníme naše snažení v boji s nepřátelskými silami vesmíru i Šar-

latové. Konec pouti Věčně Jdoucích dosud nenadešel. Ať je to sebevíc truchlivé poznání, máš nepochybně pravdu, když si myslíš, že není cesty, která by neměla konce. Naši generaci vystřídají jiné, které budou život posuzovat lehkomyslněji než my, a k jejich neštěstí nastane doba blahobytu, kterou pro ně tak snaživě připravujeme. Lidé budou hýřiví a rozhazovační, neboť zárodky této vlastnosti jsou patrné již nyní, třebaže dosud převládá rozum. Lidé zapomenou na skutečnost, že hlubiny Šarlatové, ovzduší, bez něhož není života, i vody moří mohou vyschnout a zmizet. Zanecháme v paměti našich potomků truchlivou zvěst, které se nám dostalo z budoucnosti. A přece, bude-li Věčně Jdoucím souzeno, aby ukončili první z kruhů své existence na Šarlatové, nadejde dříve nebo později čas, kdy započne druhý kruh, a tak tomu bude až donekonečna.“

„Zvěst o zániku všeho živého!“ napadlo mne. „Jak jste to jen mohli připustit?!“

Lilianina odpověď na sebe nedala čekat:

„Znát zákony života a umět předvídat budoucnost nepostačuje k tomu, aby bylo možno vyhnout se neštěstí. Teď pozorujete živelnou sílu vesmíru, teprve se učíte jí rozumět. My jí jdeme vstříc připravení a zvítězíme. Mohou se však objevit jiné nepředvídané katastrofy. V poslední době nás zneklidňuje změna magnetického pole naší planety, neboť ho dosud nedovedeme vytvářet uměle. Magnetické pole se může ztratit na delší dobu a pak by na Šarlatovou začaly dopadat proudy smrtícího záření z celé Galaxie i ze Slunce. Tohle všechno dovedeme předvídat. Proto také budujeme města hluboko v nitru planety. Lid Šarlatové pracuje v potu tváře, aby zachránil svoji budoucnost, a dokonce nyní. Když se nám prostřednictvím vašich očí podařilo zahlédnout skutečnou budoucnost našeho domova přeměněného v mrtvou poušť bez vzduchu a vody, dokonce teď pátrá náš rozum po cestách, jež by vedly k znovuzrození. Dokonce je už objevil. To vy nám pomůžete vrátit zpět vzduch, vodu, ztracenou oblohu a především – život!“

Nejvyšší stratég se usmíval, díval se na nás a jeho tvář se přibližovala. Teď už jsme na ní rozeznávali každičkou vrásku, každý vlásek jeho řídkého vousu. Zvedl ruce, jako by nám žehnal, a pak zvolna zmizel v hlubině obrazovky. Znovu jsme měli před očima zelenou

stěnu, jenže teď se před ní ve vzduchu lehce zachvíval model hvězdoletu.
Rozběhl jsem se k němu, obešel jsem ho ze všech stran, abych se znovu přesvědčil, že se opravdu vznáší. Dotkl jsem se ho opatrně dlaní a pokusil jsem se ho přitáhnout. Bylo to marné – nepohnul se ani o centimetr. Uchopil jsem ho oběma rukama, ale pohnout s ním se mi nepodařilo ani teď. Nakonec jsem oběma rukama uchopil okraje disku a zavěsil jsem se na něj jako na hrazdu. Hvězdolet začal spolu se mnou stoupat ke stropu.
„Skoč! Honem seskoč!“ vykřikl polekaně Anton.
Rozevřel jsem prsty a dopadl jsem jako žok na teplý koberec. Model se poslušně vrátil na původní místo. Zvedl jsem se a uvažoval, co by se mohlo stát, kdybych Antona neuposlechl. Zřejmě jsem bezděčně zapnul motor a model zamířil do vesmíru. Otřásl jsem se, když mi došlo, že mohl snadno prorazit střechu naší chaty a dokonce i kopuli města…
Ohlédl jsme se, abych Antonovi vřele poděkoval za jeho duchapřítomnost, ale v pokoji už nebyl ani on, ani Liliana. Oba zmizeli, jen vůně Lilianiny voňavky poletovala vzduchem jako jemná výčitka.

ŽENA JMÉNEM I-J-A

Zčistajasna se mého těla i mozku zmocnila strašlivá únava. Křeslo se servilné proměnilo v pohodlné lože a já se v něm cítil jako ve vaně s teplou vodou.
Byl jsem ospalý jako kdysi v dětství, když jsem se vyčerpaný celodenním dováděním a hrami sotva doplížil k posteli. A přece jsem se teď rozhodl se spánkem bojovat. Měl jsem najednou pocit, že jsem uspáván zcela záměrně a s neblahými záměry, že se neznámí zloduchové snaží, aby nevzbudili moje podezření a venkoncem se jim to daří. Jenže – na mne si nikdo nepřijde! Té noci jsem si vůbec nepřipadal neobyčejně prozíravý a schopný ubránit se všem Věčně Jdoucím, co jich na Šarlatové bylo. Ale ospalost nepolevovala. Musel jem si honem najít důvod, který by mi zakazoval na spánek vůbec jen pomýšlet.

Skafandr! – chytil jsem se ho jako se tonoucí chytá stébla slámy. Jak bych mohl klidně usnout, když mi „oni“ sebrali účinný ochranný oděv?! Nadzvedl jsem se v posteli připraven vyskočit rovnýma nohama do boje se zlosyny, kteří usilují o mé bezžití, a nalevo jsem spatřil úhledně složený skafandr, který v nedokonalé tmě pableskoval oranžovými odstíny. Vydechl jsem s nesmírným ulehčením. Teď už jsem si mohl pár minut zdřímnout a pak zapudit rázně spánek a zahájit pátrání po Antonovi…

Dopadlo to v podstatě, jak jsem plánoval. Zdálo se mi, že jsem nespal ani okamžik, ale když jsem otevřel oči, cítil jsem se naprosto fit. Vyskočil jsem z postele a ta okamžitě zmizela. Provedl jsem pár kondičních cviků a začal jsem se oblékat. Místo skafandru jsem si vzal společenský oblek místní výroby, protože na skafandr bude dost času, až mě na hrozící nebezpečí upozorní věrné závojnatky. Naplňovala mne zvláštní jistota, že k žádnému omylu nemůže dojít a překvapilo mne, že jsem nabyl téměř bezmezné důvěry ve všemohoucnost Věčně Jdoucích.

Pokud mne něco zneklidňovalo, byla to Antonova nepřítomnost. Má s sebou vůbec skafandr? Co když podlehl Lilianinu kouzlu natolik, že se už opravdu nechce na Zemi vrátit? Jenže to by se mému příteli příliš nepodobalo.

Zmítán trudnými myšlenkami, přecházel jsem od zelené stěny obrazovky až k předsíni a zase zpět, následován závojnatkami, které mi bzučely nad hlavou jako hejno rozdováděných komáru.

Proč mne vlastně vzbudili tak brzy? – vrtalo mi hlavou. A teď mi ještě mikroroboti létají nad hlavou tak nízko, jako by se mi chtěli usadit ve vlasech. Kolik je vlastně hodin? Třeba se všichni Věčně Jdoucí už dávno probudili a teď už pracují pilně jako včeličky?!

Toužil jsem přece po tom, abych se dověděl, jak Marťané žijí a čím se v průběhu dne zabývají. Schůze na náměstí a módní odívání snad nebudou jediné činnosti, které znají. Podíval jsem se na svoje hodinky. Samozřejmě – zastavily se! Ačkoli zrovna tyhle hodinky se neměly zastavit až do skonání světa. Povolená odchylka od přesného času byly dvě sekundy za patnáct let. Pamatoval jsem si docela zřetelně: Když jsme s Antonem vstoupili do síně s černým válcem, ukazovaly devět hodin pět minut, desátého července. Zato teď bylo devět

dvacet – téhož desátého! To by znamenalo, že uplynulo pouhopouhých patnáct minut, které jsme strávili v tomhle světě! Ba ne, něco se muselo stát buď s mými absolutně dokonalými hodinkami nebo přímo s časem. Můj chronometr se musel zbláznit. Začal jsem očima pátrat po nástěnných hodinách a ty se také okamžitě rozzářily hned naproti mně zleva ode dveří, ačkoli ještě před chvílí visely po pravé straně. Vypadalo to, že jsem se už sdostatek adaptoval a mohl jsem vlastní vůlí přenášet předměty z místa na místo. Potřeboval jsem určit přesný čas stůj co stůj. Na první pohled mi marťanský časoměr připadal jako nerozluštitelná záhada. Jen si zkuste představit disk o průměru tak asi třiceti centimetrů, rozdělený na dvě nestejné části, z nich jedna má barvu tmavě šedou, zatímco druhá je spíš do zlata. Na disku byla nanesena hustá černá síť nebo rastr a nad tím visela nehnuté ve výši tmavé části disku červená kulička; vznášela se ve vzduchu přesně jako model hvězdoletu. Na rastru se nepřetržitě objevovaly bizarní hieroglyfy. Nebylo těžké uhodnout, že jsou to číslice, které odměřují časové úseky podobné našim sekundám, minutám a hodinám. Červená kulička označovala polohu Slunce. Každou chvíli se už mělo vynořit ze stínové strany a zahájit na naší polokouli nový den. Soudě podle polohy kuličky, mohlo být asi tak pět hodin ráno. Jenže co se potom stalo s mými hodinkami. Prudce jsem zamával rukou, ale hodinky na pohyb vůbec nereagovaly. Nebylo pochyb, že jdou. Všiml jsem si, že nula byla vystřídána jedničkou, takže podle mého chronometru teď muselo být deset hodin, jedenadvacet minut. Ale proč šly tak hrozně pomalu?

Záhada mých hodinek mne upoutala natolik, že jsem na chvíli přestal myslet dokonce na Antona. Ale jeho nepřítomnost mě přesto zneklidňovala. Ať už se děje cokoli – říkal jsem si – my dva teď musíme být spolu. Teď, když tu nebyla Lí, jsem byl v pokušení odsuzovat svého přítele pro přílišnou lehkomyslnost a Lilianu zase pro její neblahý vliv na Antona.

Jen jsem začal myslet na Lí, a za zády jsem pojednou zaslechl šustění šatů. Srdce se mi rozbušilo, ale pořád jsem ještě nevěřil svým uším a myslel jsem si, že to závojnatky vytvářejí bezděčně iluzi a můj rozjitřený sluch ji pokládá za skutečnost.

Ale pak se ozval její hlas:

„Ive, přišla jsem za tebou.“
Prudce jsem se otočil. Stála přede mnou docela jiná žena a musím říci, že nebyla o nic méně krásná než přítelkyně našeho Antona. Lí vymizela z mé paměti, jako by v ní nikdy ani nebyla. Málem bych vám zapomněl říci, že krásnou neznámou obepínaly fialové šaty a její neméně fialové obrovské oči na mne pohlížely s něhou a oddaností. Ó, jak harmonický celek tvořily její nádherné oči s jemným oválem tváře a vysokým exotickým účesem. Ve vlasech černých jako havraní křídlo se třpytily obrovské rubíny. Moje vůle začala ochabovat a za okamžik jsem byl zcela v moci obrovských očí, které mi hleděly přímo do duše. Utápěl jem se v nich a pocit, že v nich zmizím docela, mne naplňoval nebývalou rozkoší. Zřejmě pochopila stav, do jakého mne svými pohledy uvedla, a její oči se naplnily jímavým, téměř pozemským teplem.
A pak mi řekla větu banální až k pláči:
„Nejsi jako jiní, jsi docela jiný! Čekala jsem na tebe celých tisíc oběhů.“ Položila na moji ruku svoji dlaň a já si překvapeně všiml, že má všech pět prstů. „Udělala jsem to jenom pro tebe,“ pravila a významně pozvedla palec. „Ach, jaké je to štěstí splynout navěky – stát se jednou duší a jedním tělem. Splním ti každičké tvé přání, jenom mě pořád musíš držet za ruku. Pokud naše láska spotřebuje celou moji energii, budeš muset vyměnit baterii, miláčku!“
Řekl bych, že to byl největší otřes, jaký jsem za celou dobu naší výpravy zažil.
„Jsi překvapen, můj milý?“ zeptala se vrkajícím hlasem. „Ale ovšem, jsem umělá žena, jak se u nás říká. A přece mi můžeš věřit, že jsem mnohem živější a citlivější než všechny ty zmalované důry, které ztrácejí drahocenný čas neproduktivní činností. Všechnu práci za ně musíme oddřít my, umělé ženy! Copak je v tom nějaká spravedlnost?!“
„Hm, ano, ovšem,“ mumlal jsem bezradně a snažil jsem vytrhnout svoji ruku z jejích prstíků.
„Ach, můj milý! Právě myslíš na svého společníka a na tu, které jste dali jméno Liliana-Lí. Dej mi také nějaké nádherné jméno! Prosím, prosím!“
„Ehm, já jaksi… Tak rychle to přece nejde…“

„Máš zpomalené reakce, drahoušku. Ráda ti je urychlím… To už zase myslíš na tu holku? Nechápu, co na ní oba vidíte! Brzy přece umře, zatímco já jsem naprosto nesmrtelná… Uchop moji ruku, drahý, stále si ji zahřívám a zbytečně hýřím vzácnou energií.“
„Kde ses naučila našemu jazyku?“ zeptal jsem se jí honem, aby řeč nestála a hlavně abychom se dostali na jiné téma.
„No přece spolu s Lilianou-Lí, když jsme byly obě v Domě ušlechtilých experimentů. Vznikla jsem jako mnemokopie tvého mozku, takže všechny tvé myšlenky se staly mými. A teď mne, můj nejdražší, musíš políbit!“
V tomto nanejvýš kritickém okamžiku vstoupil do místnosti Marťan poněkud sražené postavy, který se podobal buddhistickému mnichovi, neboť měl na sobě žlutou tógu, červené sandály, na hlavě a na tváři ani vlásek. Měl černé, poněkud vypoulené oči a ústa sevřená do úzké škvíry… Na jeho tváři se rozhostil výraz bolesti a utrpení, takže se mohlo zdát, že ho už řadu dní bolí všechny stoličky. Jeho hlas zněl hluše a nevábně jako prasklý zvon:
„Ive, dovol mi, abych tě pozdravil! Přeji ti štěstí ve všelikém tvém počínání, zvláště pak přemíru dobrých funkcí všem tvým vnitřním orgánům a bezchybné činnosti jednotlivých bloků a nástavců.“
Obřadně jsem cizinci poděkoval a vyzval jsem ho, aby se posadil.
„Výměna myšlenek s bytostí tak dokonalou, jako jsi ty, by mi jistojistě poskytla mnoho přešťastných chvil, leč můj čas je zcela zaplněn lopotnou prací. Právě hloubám nad modelem optického vidění pro naše podmořské stroje. Odhodlal jsem se tě navštívit toliko za tím účelem, abych si odvedl neposlušnou I-j-u, jež mi byla úředně vydána, aby u mne vykonávala nemálo složité funkce.“
I-j-a zaječela jako siréna:
„Už toho mám po krk! Ani mne nenapadne, abych svoji vzácnou energii vydávala na propočty těch hnusných podmořských očí!“
„Pokládám za zcela nezbytné odvést si odtud své zákonné vlastnictví,“ řekl žlutý host stále týmž nevzrušeným klidným hlasem.
I-j-ino rozhořčení neznalo v tom okamžiku mezí:
„Tak tedy já jsem jeho vlastnictví! To se podívejme! Slyšel jsi už, Ive, někdy nehoráznější tvrzení. Vlastnictví na planetě, na níž vlastnictví vůbec neexistuje! To jenom Nejvyšší rada mne zcela nedomyš-

leně požádala, abych tomuhle blbounovi nejapnému pomohla. Doufám, že užívám správných termínů. Tohle se přece na Hvězdě naděje říká – blboun nejapný?
„Hm, vlastně ano. Jenže obávám se, že Věčně Jdoucí, o němž se tu vyjadřuješ nepříliš vybraně, si tvoje výčitky nezasloužil.“
„Ale zasloužil! A jak! Ty ho totiž, Ive, ještě vůbec neznáš. Co to ale vidím? Nejsi snad spokojen s tím co tu říkám? Vidím, že opravdu nejsi. Ale všechny pojmy, kterých v tomto okamžiku používám, byly extrahovány z podvědomí tvého přítele, ještě když jste procházeli karanténou. Některá slovíčka, která jsme z vás vytáhli, přinutila Velký řešící stroj, aby zavařil řadu bloků a Věčně Jdoucím připravila řadu záchvatů migrény.“
„Jak bych to jen… Zkrátka, užíváš některých epitet, která se dnes vyskytují na Zemi už jen velmi vzácně.“
„Tím lépe, drahý! Vzácná slova těší srdce! – pravil plecháč ještě v době, kdy měl pouze jedno oko a cele se věnoval pašování nedostatkových dílců.“
„Měla bys raději mlčet, I-j-o! Nepřetěžuj našeho vzácného hosta nulovou informací! Přestaň se chovat jako maloměstská plechovka!“
„Plechovka?! Já a plechovka?! A to zase ne! Za tohle budeš pykat, ty zatracený jednooký kompresore! Ze svých insinuací se budeš zodpovídat před Nejvyšší ligou!“
„Zodpovídat se budeme dozajista oba. Raději mi vysvětli, proč jsi mne označila za jednookého?“
„Protože jsi jednooký a jednooký a jednooký a dost! A navíc jsi taky plecháč a žádný Šarlatanorganický! Jen si pomysli…“ – to už se obracela se svým rozhořčením na mne –, „jen pomysli, tenhle studený, hrubý egoistický železník mi bude říkat plechovka! Využívá mne jako stroj pro zaznamenávání svých hloupých nápadů a docela zapomíná na to, že jsem především žena!“
„Uklidni se I-j-o. Prosím!“
„Co bych se uklidňovala! Kdo řeší tvoje hloupé úlohy, ze kterých tvoje intelektuální bloky skřípou jako rozvrzaná bryčka?!“
„Ovšem že ty, moje nejsladší.“

„Nejsladší? Hm, nejsladší! To už je jiná! No tak dobře, já tedy budu tvoje nejsladší. A teď se honem přiznej, kdo tě naučil jazyku Pozemšťanů?“
„No přece ty, můj broučínku!“
„S radostí pozoruji, že tvůj blok správného hodnocení reality opět funguje.“
„O, moje líbezná! Všechny mé bloky fungují naprosto dokonale, což se rozhodně nedá říci o tobě.“
„Já že nemám vyladěné bloky?! Co si to dovoluješ?“
„Ano. Už dávno!“ Po těch slovech pokročil ke mně. „Kdybys tak mohl tušit, Ive, jakou škodu jí způsobují přídavné bloky dodatečných emocí!“
„Zato ty je nemáš vůbec!“ odsekla I-j-a.
„Ale mám. Taky jsem si je pořídil. Jenže je to zbytečné přepětí. Bez emocí je robot hned klidnější. Žádné starosti. Nejednou jsem už na zasedání Rady podával návrh, aby z nás byly všechny prvky, které nás odvádějí od hlavního cíle, vyjmuty. Řekni mi, Ive, k čemu je téhle rozmazlené osobě dvanáctero citů a čtvero zraků?“ A jal se pracně vyjmenovávat každé z nich: „Magnetické, infračervené, gravitační a optický! K čemu je jí ultračich nebo superhmat? Nerad bych tě připravoval o tvůj zajisté vzácný čas, milý Ive, neboť výčet všech zbytečných nesmyslů, které do ní byly vloženy, je věru sáhodlouhý.“
„Mluví z tebe závist?“ odsekla I-j-a.
„Hořkost ze mne promlouvá,“ odtušil.
„To sis už pořídil i chuťový blok?“
„Pořídil, já obstarožní hlupák! Proč si to nepřiznat! A přesto bych se vším nadšením, které je schopen vytvořit můj ultrazvukový adaptér, vyhodil na smetiště všechny pitomosti, které odvádějí od skutečné práce, kdyby tu ovšem nebyl neblahý Zákon na ochranu inteligentních mechanismů. Můžeš mi věřit, Ive – s roboty všech tříd, skupin, ranků a kategorií si ještě užijeme spoustu nepříjemných starostí… Už teď usilují o získání rovnoprávnosti, ačkoli jim nikdo na jejich práva nesahá. Tahle anarchie je možná jen a jen díky alibismu Nejvyšší rady a Střediska pro koordinaci. Už dávno bylo třeba vetovat výrobu všech těch emocionálních absurdit a my dva bychom teď nemuseli zbůhdarma ztrácet to, co je ve vesmíru nejcennější – totiž čas!“

I-j-ina plastiková tvářička se pokrčila v ironickém úšklebku a dívka se na mne obrátila tónem nepokrytě jízlivým:
„Vidím, milý Ive, že jsi ponechal bez povšimnutí skutečnost, že jsem ho označila za plecháče! On je totiž robot! Jenže tobě nedá ani nejmenší námahu přesvědčit se, že jeho třída i kategorie jsou daleko nižší než moje. Když se to tak vezme, je to jen trochu vylepšený masážní strojek, nic víc a nic míň! Stojí pode mnou nejméně o tři kategorie. A já, já jsem nucena, abych se mu podřizovala! Což existuje na Šarlatové nějaká spravedlnost?! Jsem vytvořena z nejušlechtilejších materiálů, zatímco jeho mozek byl vypěstován nanejvýš v soudku od okurek. Á propos, soudek i okurky jsem, Ive, viděla na jednom ze tvých záznamů. Jen v takových podmínkách je možno vypěstovat železníka tak odporného a nechutného!“
„Vznešený Ive! Neukládej do přihrádek své paměti slova nehodné I-j-i. Sotva bys v nich objevil novou a potřebnou informaci. Vždyť mnohé z toho, co v sobě schraňujeme za pomoci citů se podobá nepotřebnému balastu na smetištích a skládkách. A ty, I-j-o, konečně zmlkni a setrvej v mlčení až do té doby, kdy ti dovolím, abys znovu vířila blahodárný vzduch svými mluvidly!“
A opravdu, muž ve žluté tóze odpojil I-j-in akustický aparát a té teď nezbývalo, než aby po něm vrhala vražedné pohledy, doprovázeje tuto činnost gesty více než výmluvnými.
„Měl jsem to zajisté učinit již dříve, ale cosi mi říkalo, že ti její bezduché žvatlání působí nemalou radost. Nyní však využiji daru osvěžujícího ticha a stručně ti vyložím, jak jsem se na Šarlatové objevil. Nemám v úmyslu zapírat, jsem opravdu uměle vypěstován, třeba že jsem se nezrodil v soudku od okurek, jak ti bylo naznačováno. Ale copak se Věčně Jdoucí nerodí podobně? Zcela po právu jsme označováni za biologické stroje, lidé však přitom ztrácejí ze zřetele, že libovolný biologický systém není nic jiného než stroj a výjimkou tu nejsou ani sami Věčně Jdoucí. Po dlouhou dobu existovaly mezi námi jisté rozdíly, ale poté, co se mi podařilo zkonstruovat emoční bloky, spočívá jediný rozdíl prakticky pouze v tom, že například já jsem téměř nesmrtelný, zatímco Věčně Jdoucí se dříve či později rozpadá na jednotlivé dílce, a to i tehdy, je-li u něj včas provedena záměna veškerých orgánů, které jsou pro jeho život zcela nezbytné. Smysl

pro spravedlnost mne však přesto nutí, abych připomněl, že to byli oni, kdo nám dal život. A teď po sobě zanechávají dokonce mikrokopie pro znovuzrození k němuž má v budoucnosti dojít. Přesto ti musím říci, že to, čemu ty říkáš robot nebo kyborg, může být obnoveno nebo reprodukováno mnohem snadněji.
Jistě sis ve věcech již stačil udělat jasno, a chápeš nyní falešnost I-j-ina tvrzení, že před sebou máš mechanismus, který si nezasluhuje tvého zájmu. Nyní odejdu, ponechávaje ti tu svá nejupřímnější přání všeho nejlepšího. Jakmile pomine doba povinné pracovní činnosti, může se k tobě I-j-a vrátit, bude-li to ovšem tvým přáním. Nyní však odpusť, musím jí dovolit, aby pronesla alespoň několik kusých vět, jinak dojde k vážnému ohrožení účelné činnosti tří nanejvýš významných bloků a jednoho adaptéru v jejím nedokonalém mechanismu. Obávám se, že by se jinak v důsledku přepětí spálily na uhel.
I-j-a tě bude moci navštívit na počátku nového dne.“
Poté pronesl ten holohlavý výtečník zpěvavou sentenci, v očích mechanické dámy zahořely narůžovělé plaménky a na holou hlavu jejího pána spadl rázem vodopád těch nejvybranějších lichotek:
„Ó, nejušlechtilejší z Věčně Jdoucích! Ty, jenž myslíš rychleji než blesk. Ty, jenž vidíš lépe než supraatomární mikroskop. Oplývající spanilostí a vytříbeným půvabem. Pozoruhodný. Kocourku! Brouku! Zlatíčko! Ty, jenž mi dovoluješ, abych se vrátila k vyslanci z Hvězdy naděje…“
„To už by snad stačilo,“ zaúpěl žlutý kyborg a na rozloučenou dodal: „Ach, Ive, jak jsi dokázal rozšířit její slovní zásobu! Budu muset použít blokády!“
„Tůdle! „ zahlaholila radostně I-j-a a zamávala mi dokonalou pětiprstou ručkou. „Čau, miláčku!“
Byl jsem v pokušení jí sdělit už teď, že další její návštěvu bych psychicky už asi nevydržel, ale nemohl jsem se k takové krutosti odhodlat. Na její tváři se rozléval výraz nadpozemské radosti a štěstí.
Kvapem se blížil úsvit; červená kulička měla užuž opustit stínovou stranu hodin. Pochodoval jsem pokojem sem a tam, pohroužen do nelítostné autoanalýzy. Odhlédneme-li do komiky situace, mohla se na místě neporovnatelné I-j-i ocitnout skutečná Marťanka a já bych upadl do léčky stejně jako můj ubohý přítel Anton. Když jsem si

vzpomněl, jak jsem zpočátku reagoval na I-j-in příchod, vyrazil mi na čele studený pot.
A najednou se mi hrozně zachtělo zase uvidět Antona a tak jsem zařval, jako bychom byli spolu na houbách někde pod Moskvou:
„Aaaa-nto-néé!“
Nejspíše jsem do svého zoufalého zaječení vložil tolik duševní síly, že se přede mnou stěna s obrazovkou pojednou rozevřela a můj pohled se upřel na komnatu zalitou sporým růžovým světlem. V hloubi komnaty jsem spatřil svého zmizelého přítele, a to ve společnosti krásné Marťanky.
Nějakou dobu hovořili beze slov. Podle výrazu Antonovy tváře jsem viděl, že mu není nikterak lehko, že se zmítá mezi smyslem pro povinnost a citem zvaným láska. Musím se vám přiznat, že v té chvíli jsem se postavil jednoznačně na Lilianinu stranu. Ne, tisíckrát ne! Anton tu musí zůstat! – uvažoval jsem horečně. Musí tu zůstat a stát se oficiálním vyslancem Země. Snad se mu přece jen podaří změnit běh dějin a Mars se dokáže vyhnout svému strašlivému osudu. Jak to provede, o tom jsem samozřejmě neměl ani potuchy, ale jistota, že budoucnost Marsu a dokonce i Země závisí jen a jen na tom, jak se v tomto okamžiku zachová Anton, ve mně stále vzrůstala. Pokud dokáže uposlechnout „moudrých“ Lilianiných rad, pak se všechna neštěstí rozplynou jako mikroskopicky vesmírný prach, aniž by způsobila Věčně Jdoucím větší újmu; v opačném případě by lidu obou planet hrozilo smrtelné nebezpečí.
Ale proč? – zeptal se jakýsi hlas v mém nitru. Proč? A vzápětí, jako by si uvědomila, že je ve mně příliš mnoho pochybností, použila Liliana-Lí hlasité řeči.
„Jsi ohnivá jiskra, která k nám přiletěla z budoucnosti (ta „ohnivá jiskra“ byla samozřejmě adresována mému příteli), jsi předurčen k tomu, abys na Šarlatové zažehl pohasínající plamen života. V životě každé myslící bytosti existuje zvláštní cíl – cíl, kterého musí dosáhnout, aby ospravedlnil svoji vlastní existenci, aby naplnil její smysl. Mnozí zoufale hledají a přece nenalézají své předurčení, své Poslání…“
„Vida, zase Poslání,“ vložil jsem se do hovoru, vzpomenuv si na Artova slova. „Právě kvůli Poslání na nás čekají na lodi; čekají Vaša-

ta a Max Singer. Čekají nás doma na Zemi," vykřikoval jsem sledován nechápajícím pohledem Liliany-Lí.
Po celou tu dobu byl Anton ke mně obrácený zády. Když však zaslechl můj hlas, otočil se, jako by ho obrátila rána pěstí, a na jeho tváři se mísila radost s rozpaky:
„Ach, Ive, jsem rád, že jsi tady!" řekl sevřeným hlasem. „Ale proč se na mne tak díváš? A pak, proč se dobýváš do cizí ložnice bez zaklepání? Co si o nás pomyslí, Ive?" V posledních slovech nebylo těžké uhodnout jemnou výčitku.
„Já přece za nic nemohu," ohradil jsem se. „To místní televize přenáší vaši schůzku."
Jeho tvář se změnila k nepoznání. Otočil se k Lí, pěsti zaťaté. Dívka stála uprostřed pokoje, právě na místě, kde byla ještě před okamžikem široká postel. Na sobě měla strohé tmavé šaty.
„Co mi na to řekneš, Lí?"
„Iv má pravdu jen zčásti. Mohli nás na svých obrazovkách vidět pouze ti, kdo si to přáli. Na Šarlatové je soukromý život chráněn před zvědavými pohledy cizích očí."
„Chráněn?" rozkatil se Anton. „Kým nebo čím je chráněn?"
„Pojmem nepřístupnosti."
„Ach ano. Ovšem… Dočista jsem zapomněl, kde vlastně jsme… Ještě chviličku, Ive, jenom se… Kde je moje oblečení? Kde je skafandr? Ani ty sis ho ještě neoblékl, Ive? Slyšel jsi nějaké signály?"
Ujistil jsem ho, že jsem žádné signály neslyšel, ale že už je na čase, abychom se chystali domů. Nebo abychom se přinejmenším uvedli do stavu zvýšené pohotovosti. Což taky znamená, že se vzápětí volky nevolky nasoukám do svého skafandru.
„Mimochodem, jaký máš čas?" zeptal jsem se.
Podíval se na hodinky a ztuhl:
„Nerozumím tomu. Asi se zastavily a teď se zpožďují, div že se nezastavily. A co tvoje hodinky?"
„Stejná písnička! Mám dojem, že je něco ovlivňuje. Koneckonců, kdo z nás ví, jaké změny mohou probíhat při cestách v čase?"
Což rozhodně nebyl závěr, který by neměl jisté opodstatnění.

Anton přejel po pokoji pohledem a ten ztratil původní růžovou barvu plnou radosti a očekávání; teď to najednou byla rozlehlá šedivá ratejna, ze které se chtěl člověk co nejrychleji vypařit.
Lí se na Antona podívala a odpověděla na jeho němou otázku:
„Hned ti přinesou tvůj oblek i skafandr."
A pak se mezi nimi opět rozvinul dialog beze slov a já byl z té rozmluvy vyloučen hned na jejím počátku. Lí natáhla k Antonovi ruce a ten za ní zvolna vykročil jako ve snách.
Je ztracený nadobro! Z toho se už nedostane! – pomyslel jsem si zoufale.
A najednou jsem místo růžové ložnice viděl planoucí soumrak a z šarlatů houstnoucí tmy se vynořily obrysy jakýchsi konstrukcí, tajemných a nepochopitelných. Sklonil jsem hlavu a rukou jsem se dotkl lesklé hladiny jezera. Pluli jsme po jezeře a já se díval na terčík zapadajícího slunce, Anton přičinlivě vesloval a já svíral ve své dlani drobnou ručku se čtyřmi prstíky…

ROBOT, KTERÝ KOUŘÍ

Přišel jsem k sobě u úpatí hor. Byly holé a rozeklané, jejich vrcholky se podobaly vztyčeným kopím, prorezlým černými roklinami. Byl to optický klam – jak také jinak! Na téhle planetě se všechno zdá být mnohem bližší. Od horského pásma mě dělilo dobrých dvacet kilometrů. Zvedl jsem se na pokrčených loktech a pozvolna jsem se dostával do formy. Oči bloudily okolím a pátraly po oranžovém Antonově skafandru. Bylo to však marné hledání.
Zvedl jsem se. Dýchalo se mi volně jako nikdy. Regenerační systém mého skafandru pracoval perfektně a já vdechoval kyslík plnými doušky. Zapnul jsem rádiové spojení.
Mlčení v éteru téměř ohlušovalo.
Teď přece musím být v rádiovém stínu – napadlo mne. Překáží horské pásmo a navíc může být Art na opačné polokouli.
Pocítil jsem mrazení.
Sám! Dočista sám. Jak by si mne mohli povšimnout. Oranžový skafandr v oranžové poušti. Zasmál jsme se. Byl to křečovitý, skoro

hysterický smích. Kdo by mne tu mohl objevit?! A opět jsem očima začal pátrat po Antonovi.
Všude samé kameny. Nic než kameny. Můj přítel mi teď chyběl jako nikdy. A přece jsem v sobě našel síly, abych se radoval nad tím, že zvolil správně. Tam, kdesi v hlubinách času prožije v kruhu Věčně Jdoucích dlouhý a užitečný život a určitě příznivě ovlivní dějiny Marťanů. Bude je včas varovat před chybami, které by mohly mít osudné následky, a pomůže jim, aby se vyvarovali těch, které jsme napáchali my na Zemi. Chyby přece plodí život, rozum je však napravuje (alespoň se toho domýšlí) a vrší chyby nové. Ideálem není činnost zcela bezchybná, ale co nejmenší počet chyb, jichž by se lidstvo dopouštělo…
Strach o vlastní život pojednou kdovíproč zmizel jako pára, kterou odvane vítr, a já měl pocit, že jsem vykonal vše, co mi bylo určeno, ba dokonce něco navíc. Vydržím to osmačtyřicet, možná dokonce celých dvaasedmdesát hodin, protože regenerátor vzduchu pracuje opravdu skvěle. Měl jsem dokonce pocit, že pracuje ještě lépe než před chvílí, protože jsem v ústech už necítil nepříjemnou pachuť a hlavu jsem měl podivuhodně jasnou. Pokožka byla teplá a suchá. Je zvláštní, že dokonce v téhle chvíli, kdy měly odumřít veškeré naděje na záchranu, ve mně kdesi hluboko kladině sebejistě podřimovala jistota, že se vše v dobré obrátí…
Rozhlédl jsem se co nejpozorněji po nedozírné krajině, která mne obklopovala, a srdce se mi rozbušilo radostí. Až skoro na obzoru jsem uviděl špičku Velkého gejzíru, který zrovna vztekle vyplivoval další porci vodní páry, kysličníku uhličitého a sirovodíku.
Teď už mi bylo jasné, kterým směrem mám vyrazit. K Velkému gejzíru to bylo dobrých šedesát kilometrů a na cestě byly navíc hluboké prolákliny a rokliny, které bylo třeba obcházet…
…Půl dvanácté. Hodinky jdou opět normálně.
Málem jsem upadl, když jsem zakopl o žalostné trosky robota, který mi živě připomněl kostru velblouda, jak jsme ji kdysi o prázdninách spatřili v Karakumské poušti, kam jsme se vydali s Antonem.
Brzy se roboti začali objevovat častěji. Leželi jako vojáci na bojišti a jejich nehybné hlavy byly otočeny k horám, jako by právě odtud zazněly kulometné dávky, jež rozhodly o osudu bitvy. Nebylo pochyb

o tom, že tu došlo k boji. Viděl jsem nepříliš dlouhou trubici, na jejímž konci bylo cosi, co mohlo připomínat pažbu. Možná to byl laser, kdoví…
Ve zlomku jednoho ze záznamů, s nimiž jsme se tu seznámili, se mluvilo o jakési kolonii nebo o zemi kdesi v horách, kterou prý obývali pouze mechanické kopie Věčně Jdoucích, předurčené k tomu, aby dobývaly v horských slujích „moc planety“, což byl s největší pravděpodobností uran. Za co bojovali? Třeba povstali proti Věčně Jdoucím! Co když byly takových, jako je Art, tisíce? Musel jsem se usmát, když jsem si vzpomněl na nepřekonatelnou sekretářku I-j-u a jejího strohého zaměstnavatele. Nebylo pochyb, že by takovíhle mohli za svá práva bojovat…
Překonal jsem koryto velké řeky nebo kanálu, kterým kdysi musela proudit spousta vody. Teď tu byl jen suchý sypký písek. Na druhém břehu jsem narazil na silnici pokrytou hnědým plastikem. Zleva se k obloze vypínala vysoká hradba hor, po pravé straně se až k obzoru táhla nekonečná oranžová poušť.
Kvapem se blížila noc. Hory už byly docela blízko a já se k nim každým okamžikem přibližoval. Únavu jsem necítil, neboť jsem obezřetně slupl obsah tuby s výživným želé. Byl jsem ve skvělé formě a cítil jsem se připraven pochodovat celou noc, pokud to ovšem cesta dovolí.
Dorazil jsem k roklině sevřené téměř svislými skalními zdmi. V jediném okamžiku jsem vstoupil do tmy černější než tuš a nic na tom nemohla změnit ani skutečnost, že slunce dosud nezapadlo. Nezbylo mi, než přenocovat. V té tmě se nedalo jít dál a používat svítilny jsem rozhodně nechtěl, protože jsem se bál, že tím vybijú všechny akumulátory. Lehl jsem si na záda a upřel jsem oči na Mléčnou dráhu a hvězdy, které jsem znal ze Země – Sírius, Betelgeuze, Aldebaran… Připomněly mi teplo domova, ačkoli byly nesmírně vzdálené. A pak dopadl na strmou stěnu rokliny proud žlutého světla. To mi nad hlavou proplouval zářivý Phobos – ohyzdný úlomek kdysi nádherného světa, teď pokrytý šrámy a jizvami kráterů.
Vzpomněl jsem si, že ho na Marsu ctili Věčně Jdoucí, stejně jako lidé na Zemi Měsíc. I tady mu byly přisuzovány magické vlastnosti a básníci Marsu ho opěvovali ve svých melodických verších… Zami-

lovaní jistě čekávali, až pospíchající Phobos dožene svého pomalejšího a naší luně podobnějšího Deimose, a teprve pak se brali za ruce, aby společně vstoupili do očistných vod posvátného jezera, neboť jen tak bylo možno dodat lásce Věčně Jdoucích rozměr věčnosti.
Toužili po věčnosti a hle, čeho se jim dostalo! – pomyslel jsem si těsně předtím, než mi spánek sklížil víčka.
…Stál jsem na okraji silnice téměř u skály. Slunce štědře rozhazovalo své paprsky po protějším svahu, porostlém keři bodláčí. Bylo strašlivě horko a kolem mě rovnoměrně pochodoval jeden oddíl za druhým – obrnění roboti, již neměli znát únavu. Viděl jsem, že jedni nesli těžké trubice šedé barvy, položené na ramenou jako středověké halapartny, jiní zase vlekli cosi, co se podobalo nejspíše parabolickým reflektorům. Nad rytmicky kráčející pěchotou neslyšně prolétaly kulaté stroje zježené hrozivými tykadly. Čekal jsem, až se některý ze strojů zastaví a vezme mne na palubu, neboť tak to bylo dohodnuto se samotným Chuchlínem toho jména Prvním. Nad hlavou mi proplul dobrý tucet strojů, ale nikdo mi nevěnoval sebemenší pozornost. Byl jsem docela rád, že si mne nikdo nevšímá, protože jsem nikterak netoužil po tom, abych byl zavlečen do masakru, který měl záhy začít. Podle všeho to neměla být žádná hra na vojáčky, protože každá ze stran si připravovala pro své soupeře pár nečekaných „překvapení“, která mohla ohrozit existenci celé Šarlatové planety. Přitiskl jsem se ke skále, abych byl co nejméně nápadný. Svědomí jsem měl jako bolavý zub: Proč jsem se včas nepostavil proti válečným operacím, které měly užuž propuknout?! Tehdy přece ještě byly jakési šance na mírové řešení. Mám důvod předpokládat, že náš nepřítel Chuchlín Zelený by při jednáních od svých požadavků ustoupil, a to tím spíše, že se mu nedostávalo dělostřelectva, které by mohlo zasypávat území nepřítele šrapnely z antihmoty.
Vtom ke mně přistoupil robot, na jehož rameně se pohupovala laserová karabina střední ráže. S chutí praštil zbraní do prachu a chraptivě řekl:
„Teď máš babu ty, kamaráde! Popadni tuhle břízu a dej se s ní na pochod. Jsem utahaný, až se mi rozpadají kuličková ložiska. Já si zatím trochu dáchnu a zapojím si napájení. Tak už sebou hoď, mladej! Moc tě vo to prosím.“

Řekl jsem, že bych mu rád pomohl, jenže tohle nespadá do mé kompetence, neboť jako poradce samotného Chuchlína Prvního mám na starosti důležitější práci.
„Čert vzal do horoucích pekel toho tvýho Chuchlína a všechny ostatní! Nes to aspoň chvíli, za chviličku tě doženu. Nabijú si akumulátory a jsem u tebe co by dup. Nebuď sketa a pomoz kámošovi v nouzi!“
„Zapomínáš se, vojíne!“ vzkypěl ve mně spravedlivý hněv. „Uvědom si, s kým mluvíš! Jsem Stratég nejvyšší Ligy. Teď zvedneš předpisově zbraň a zařadíš se do útvaru! Jinak tě dám rozmontovat do posledního šroubečku.“
„Nehoň si triko, frajere! Vídali jsme už onačejší bubáky. Za chvíli většinu z nás rozmontují ne na šroubečky, ale dočista na elementární částice.“
Po těch slovech se robot usadil u mých nohou a zapálil si cigaretu.
Zapálil jsem si taky, protože ve dvou se to lépe táhne. A tak jsme seděli a pokuřovali a dívali jsem se, jak kolem nás odměřeně pochodují další a další oddíly těžkooděnců a jak nám nad hlavami proplouvají tanky s anihilačními houfnicemi.
„Jedna takováhle potvora dokáže vodrovnat celou polokouli,“ zabručel nespokojeně robot a šikovně vyfoukl kouř ušima. Zase jsme chvíli mlčeli. Pak se robot zeptal: „Poslyš, nevíš, kvůli čemu se koná tahle válka?“
„Jasně, že vím,“ odtušil jsem. „Ale povědět ti to nemůžu.“
„To je jako to vojenský tajemství?“
„Sáms to řek.“
„Nojo, co se dá dělat. Jenže kluci povídaj, že je to kvůli tomu, že Zelení máj v normě míň voltů než my.“
„A to bys byl schopen připustit, aby na plachtě existovali méněcenní roboti s nižším napětím?!“
„Jasně že ne, šéfe! Dokonce i při tom žebráckým napětí zbaštěj děsnou sílu elektřiny.“
„No tak to vidíš.“
„Jo, vidím.“ Upřel na mne svoje jediné oko a pak se výhružně zeptal:

„Já čistě jen, aby řeč nestála. Jakýpak napětí máš ty? Kdepak máš voltmetr? Tak ty ho teda nemáš? To asi budeš předsunutej špión Zelenejch. Tak popadni břízu a deme! Dokouřit! Pochodéééém vchod!“
„Neblázni! Kam bychom pospíchali?“
„V tomhle můžeš mít docela pravdu. Ono to tam už stejně začalo bez nás. Krucinál ti tomu ale dávaj na frak! Jen se podívej – laserový granátek letí! Takovej jsme u nás měli taky. Dávej pozor, teď to dá šupu!“
Granát opravdu dopadl přímo proti nám. Vyšlehl bílý nehlučný plamen. Můj soused, ještě předtím, než se rozpadl na elementární částice, stačil říct:
„Co jsem ti povídal? Parrrádní šupa!“

NÁVRAT

…Seděl jsem v oranžovém křesle přímo proti stěně, která tvořila obrazovku, a vedle mne se průhledem přilby vyčerpaně usmíval Anton. Art stál vedle černého cylindru netečný a klidný jako nikdy, na druhé straně ztuhl s výrazem nezúčastněné zdvořilosti na plastikové tváři Barbarossa.
„Jak se vede?“ zeptal se Anton.
„Přímo skvěle!“ odpověděl jsem mu a měl jsem hroznou radost, že všechno dobře dopadlo. Teď už mě zneklidňoval pouze osud Vašaty a Singera. „Jsou tu ještě vůbec?“
„Kam by se bez nás poděli?“ smál se Anton. „My dva jsme tenhle film sledovali půldruhé hodiny. Roboty jsi tedy zobrazil mistrovsky. Ostatně ta tvoje cesta pouští taky stála za zhlédnutí.“
V mé ubohé hlavě se začínalo vyjasňovat.
„Antone!“
„No jasně, Ive!“
„Takže to všechno…“
„…jsou kousky našeho Arta. Takhle nás uvádí do problematiky, jak mi zrovna před chvílí vysvětlil.“
„Ty jsi tady už dlouho?“
„Teď chceš asi vědět, kdy jsem vypadl ze hry?“
„No jasně!“

„Odešel jsem z obrazovky dřív než ty. Rozloučil jsem se s Lilianou-Lí a Art mne odvolal zpět, ale tebe si tam kdovíproč ještě nechal. Mimochodem, film se přenášel taky na naši *Zemi.*“
Maxův hlas se chvěl nadšením:
„Byl jsi velkolepý, Ive! Tvůj robot, který kouří, je přímo geniální dílko, ale anihilace vypadala podle mého soudu až příliš přesvědčivě.“
Ozval se Vašatův hlas:
„A teď už poklusem domů, mládenci! Jste jistě utahaní jako koně. Artovi bude třeba nějak rozumně naznačit, aby už nikdy nic podobného nepodnikal.“
„Vidím, že se mnou nejste spokojeni.“ Artův hlas se nezměnil ani o půltón. „Věděl jsem to předem. Potřeboval jsem provést experiment. Musel jsem se přesvědčit o vašem dobrém vztahu k Věčně Jdoucím. Jakékoliv předběžné varování by můj záměr zcela zničilo.“
„Nezapomínej, že za sto hodin musíme Šarlatovou planetu opustit,“ upozornil Vašata.
„Vím. Sto hodin zcela postačí.“
Art zamířil ke dveřím a gestem nás vyzval, abychom ho následovali. Vykročili jsme a s rozkoší jsme cítili, že nás oteklé nohy zase poslouchají. Procesí uzavíral Barbarossa.
„Pověz mi, Arte, opravdu se Věčně Jdoucí nemohli přemisťovat v čase?“ zeptal se Anton.
„V tom smyslu, jaký těmto slovům přisuzuješ ty, rozhodně ne. To, co jsi prožil, je pouze jeden způsob přiblížení se k cestám v čase. Jsou-li vytvořeny modely minulosti a budoucnosti, je možno se do nich přemisťovat a žít tam po dosti dlouhou dobu.“
„Iluze?“ zeptal se Anton dychtivě.
„Nikoli.“
„Realita?“
„Nikoli.“
„Tak co je to tedy?“
„Iluze i realita.“
„V čem však spočívá iluze a v čem realita?“

„Iluze je v tom, že jste opravdu mohli vstoupit do minulosti, realita v tom, že minulost se k vám přiblížila a vy jste do ní pronikli, vstoupili jste do kontaktu s posledními z Věčně Jdoucích…“
„Je to nějak mlhavé, Arte,“ zabručel Anton.
„Mechanismus je příliš složitý. V plné míře ho nechápu ani já. Vysvětlení skrývá tento černý válec. Budeš potřebovat mnoho hodin. Příště se dovíš více.“ Art se uchýlil k telegrafickému stylu, čímž vždycky naznačoval, že čas audience vypršel. Nezbylo nám, než se odporoučet.
Na fialové ulici nás trpělivě očekával Tuareg. Poté, co byl modernizován, nás doprovázel skoro na všech našich cestách a přece si nikdo z nás nemohl jen tak lehce zvyknout na skutečnost, že náš robot začal mluvit lidským hlasem.
Tuareg byl nyní obdařen spoustou talentů. Dovedl rozlišovat hustotu slojí do hloubky pěti metrů a ze svých poznatků dovedl také dělat logické závěry. Pod nenápadnou proláklinou vytušil existenci kanálu, který spojoval hory s městem. Skalní sloupy označil za „bránu vod“, protože tudy zřejmě kdysi dávno procházel odvodňovací systém. Dokázal v půdním reliéfu rozeznat koryta řek, která už byla dávno zasypána vrstvami půdy. A navíc vykopal z půdy ruku robota a objevil tucet keramických destiček.
„Co je to za archeologa, který vás doprovází? Barbarossa nebo dokonce sám Art?“ zeptal se Max.
„Tuareg,“ odpověděl Anton.
Max se dal s Tuaregem do řeči. Jejich rozhovor se podobal spíše výslechu, ale dlužno říci, že Tuaregova zdvořilost a trpělivost neznala mezí.
Anton si ulehčené vydechl – oba jsme potřebovali trochu klidu. Museli jsme si konečně ozřejmit vše, co nás potkalo, být zase chvíli spolu a pokusit se společně najít rozumné vysvětlení… Vědomí, jež uvyklo logickému výkladu události, se zpěčovalo bezvýhradnému přijetí Artova vysvětlení. Cesta v čase nám připadala jednodušší a dostupnější než účast v nevyslovitelně složité hře. Jestliže však poslední z Věčně Jdoucích všechno důsledně naprogramovali, pak bylo téměř nemožné docenit velikost a sílu jejich prozíravosti, jejich chápání člověka a jeho podstaty.

Anton přivřel oči a usmíval se tak, jako by ruku tiskly prstíky Té-jež-přináší-radost.

MODRÉ BALÓNKY

Mám-li službu ve velínu, krátím si dlouhou chvíli tím, že si píši deník starým způsobem – tedy do zápisníku a mikrotužkou, která se mi podle rodinné legendy dostala od mého praděda. Teď jsem však nepsal. Pozoroval jsem Jupiter. Kdo k němu jednou poletí? Naše *Země* je příliš slabá a křehká, než aby se toho mohla odvážit.
Včera jsem položil Antonovi otázku:
„Odhodlal by ses letět k Jupiteru?“
„No ovšem,“ řekl okamžitě. Pak se na okamžik zamyslel a dodal: „Jen bych chtěl pobýt doma alespoň půl roku…“
Každý z nás je připraven k novým letům na Mars i na Jupiter a třeba i na Saturn. A jednou to bude cesta k nejbližší hvězdě, kam už zamířil gravitoplán Věčně Jdoucích. Kdo ví, co se s ním stalo? Máme k dispozici obraz tohoto hvězdoletu, který se podobá modelu z pracovny Nejvyššího stratéga. Nejde tu však o vnější podobu. I my na Zemi jsme znali odedávna diskovitý tvar letounů…
Zčistajasna se zeleně rozzářila obrazovka lokátoru. Zapínal se automaticky každých patnáct minut a na obrazovce se pak objevovala přízračná krajina. Vrhl jsem na lokátor zběžný pohled a spatřil jsem bílé vločky, které zvolna dopadaly z černé oblohy; sopečný gejzír před hodinou opět vychrlil mračno kysličníku uhličitého.
Radar, který systematicky pročesával blízké okolí Země, zadržel svůj „pohled“ na Tuaregovi. Aparatura je seřízena tak, aby vždy reagovala na kov nebo na živou bytost. Zpravidla stačí našemu radaru jen vteřina, aby si ověřil, že Tuareg je „náš“, ale tentokrát uplynulo deset vteřin a na obrazovce byl pořád náš sněhem zaprášený robot. Sníh tvořil na jeho hlavě i ramenou závěje a Tuareg se ani nepohnul. Bylo zřejmé, že jeho pohybové ústrojí je odpojeno. Zdálo se mi, že náš mechanický sluha poněkud ztloustl a že příčina spočívá jen v kysličníkovém sněhu. Jeho paže teď vypadaly mnohem mohutněji, totéž platilo i o hrudníku a bohatýrských ramenou. Do velínu tiše vstoupil

velitel. Věděl jsem, že to nemůže být nikdo jiný než on, a tak jsem mu hned položil otázku:
„Nemáš pocit, že Tuareg vypadá poněkud zvláštně, Christo?“.
„Zvětši kontrast!“ poručil mi Vašata.
Oba jsme si Tuarega mlčky prohlíželi a Vašatova tvář ztuhla. Přejel si rukou po čele, jako by chtěl zapudit něco nepříjemného a energicky stiskl tlačítko poplachového signálu. Lodí zazněly lovecké fanfáry z 18. století a já se pořád díval nevěřícíma očima na Tuarega. Náš robot byl od hlavy až k patě pokryt modravými balónky o průměru od dvou do deseti centimetrů.
Po třiceti vteřinách doběhl udýchaný Anton – ospalý a neklidný, následován zívajícím Maxem. Singer nás všechny přeměřil podezřívavým pohledem a zeptal se:
„Jaképak překvapení nám připravil Mars a stíny Věčně Jdoucích tentokrát?“
Anton okamžitě pochopil, co se přihodilo, a teď si důkladně prohlížel Tuaregův obraz. V jeho očích se zažehly plamínky.
„To je k neuvěření!“ zvolal po chvíli. „Tohle už nejsou ti tvoji kaktusáčci, Maxi.“
„Na tom není nic zvláštního,“ ozval se Max s bohorovným klidem. „Vždycky jsem se přidržoval názoru, že se tu musely zachovat také vyšší formy života. Měly přece dost času na to, aby se přizpůsobily změněným podmínkám… Mimochodem, zapnuli jste kamery?“
„Samozřejmě,“ kývl Vašata. „Kamery pracují.“
„Co se jim na něm tolik líbí?“ uvažoval Anton nahlas.
„Jde samozřejmě o atavismus,“ pronesl Max tónem vylučujícím jakýkoli odpor. „Sympatie k člověku nebo k jeho dokonalé kopii je pevně zafixována v jejich genech. Jaká jiná příčina by tu ještě mohla být? Měli bychom si pár̆eček těchhle ježků ulovit… Christo! Poruč Tuaregovi, aby tu operaci provedl. Moc tě o to prosím, veliteli!“
„Zkus ho zapojit, Ive!“ řekl mi Vašata.
„S maximální opatrností!“ dodal Max Singer zcela zbytečně.
Zapojil jsem nejprve bloky Tuaregova „intelektuálního aparátu“ a poručil jsem robotovi, aby jemně uchopil dvě kuličky a vyčkal nového povelu.

„Dva balónky z těch, které se na mne nalepily?“ zeptal se Tuareg skomírajícím hlasem.
„Rozuměl jsi mi dobře. Buď opatrný, zapínám bloky motorického ústrojí.“
Tuareg se zachvěl a svalil se mezi kameny jako žok. Při nárazu se z mikrofonu ozvalo skřípění kovu.
Rozlišovací schopnost obrazovky byla vynikající, a tak jsme všichni zahlédli, jak se modravé balónky čile rozkutálely do všech stran a zmizely ve skalních rozsedlinách.
„Můj pákový systém a klouby špatně fungují,“ ozval se Tuareg, když se marně pokusil vstát.
„A co ty balónky? Chytil jsi aspoň jeden?“ zeptal se dychtivě Max.
„Páky… nefungují…,“ blábolil ubohý robot jako v posledním tažení.
„Ive, honem se podívej, jak je na tom s akumulátory! „ křikl Vašata.
Taky mne už napadlo, že chudák Tuareg má nejspíš rozhašený přívod energie. Indikátor kapacity „věčných“ baterií ukazoval skoro nulu.
Anton vrtěl hlavou:
„Vysály z něho všechnu energii! Jenže jak?
Tuareg má tu nejspolehlivější izolaci, jakou si vůbec lze představit. Celý rok by mohl pochodovat po Marsu a odvádět dobrou práci.“
„Měli bychom vyrazit ven a podívat se přímo na místě. Vezmu s sebou pro každý případ kontejner…,“ navrhl Max.
„Za nic na světě!“ Z velitelova hlasu zaznívalo zděšení. „Máš nějakou jistotu, že nenapadnou taky nás? Že se nepokusí vybrakovat naše akumulátory a prokousat se skafandry dovnitř?“
„Máš pravdu, Christo. Ostatně jako vždycky. Tentokrát bychom měli být maximálně obezřetní.“
„Musíš sem okamžitě zavolat Arta, Ive,“ obrátil se na mne Vašata.
Sotva jsem zapnul lokátor dálkové kontroly, objevil se vedle Antona Artův stín.
„Vím. Modré balóny.“ Art byl stručný. „Zneklidňuje vás nedostatek informací?“
„To tedy ano, Arte!“ přikývl Vašata. „Co o nich víš?“
„Požírači energie.“
„Živé bytosti?“

„V tom smyslu, že reálně existují.“
„Organismy na bázi bílkovin?“
„Krystalická struktura.“
„Účel?“ Vašata se dokázal Artovu úspornému stylu přizpůsobit s podivuhodnou rychlostí.
„Pohlcovače.“
„Čeho?“
„Slunečního světla, tepla.“
„Proč?“
„Shromažďování energie.“
„Solární akumulátory?“
„Ano.“
Max se po celou dobu tohoto bleskového dialogu pokoušel zasáhnout a konečně se mu podařilo využít pauzy:
„Nebylo by jednodušší, kdybyste používali normálních slunečních baterií?“
Art proti očekávání odsekl:
„Je pozdě dávat dobré rady, Maxi. Věčně Jdoucí tě už nemohou slyšet.“
„Hm, ano. Samozřejmě,“ upadl Singer do rozpaků. „Ale přece jen…“
„Obklopuje tě intenzívní pole negativního vztahu, Maxi,“ konstatoval nelítostně Artův stín. „Klasickým symptomem jsou nesouvislé myšlenky.“
Antonovi se jen stěží podařilo potlačit úsměv:
„Rád bych se jednou podíval na záznam tohohle rozhovoru.“
Vašata pro jistotu zpražil pohledem Maxe, který se užuž chystal něco proslovit a položil Artovi kardinální otázku:
„Zdá se, že funkce vašich modrých balónků jsou složitější než ty, které plní naše sluneční baterie?“
„Mnohem složitější,“ přitakal Artaxerxés. Balóny se mohly bez obtíží vznášet nad nakupeninami vodních par a čerpat sluneční energii odtamtud.“
„Pokud ti dobře rozumím, vystupovaly nad mračna až do stratosféry. To ovšem mohly absorbovat energii ve dne v noci,“ upřesnil Anton.
„Zajisté. Rotace planety kolem vlastní osy nikterak nebránila procesu akumulace energie,“ přikývl Art důstojně.

Teď už jsme chápali, jakému účelu sloužily modré balónky a nezbývalo než zjistit, proč vlastně zaútočili na Tuarega a jeho „věčné“ akumulátory. Na tuhle otázku nedovedl Art odpovědět přímo. Řekl pouze dvě slova:
„Autoevoluční systém.“
„Mohou balónky zaútočit také na nás?“ vyzvídal Vašata.
„Nikoli.“
„Pročpak?“
„Máte tělesnou schránku Věčně Jdoucích.“
Artův stín zmizel tak rychle, že nám na sítnici ještě dlouho doznívala tmavá silueta marťanského superrobota…
Blížila se druhá hodina po půlnoci. Ještě pořád jsme byli ve velínu; událost, jež se zdála být v porovnání se vším, co jsme už prožili, zcela zanedbatelná, nás uvedla do stavu unylosti.
I Anton se po nás podíval, jako by tu byl poprvé:
„Stačili jsme se sotva zlehýnka dotknout jejich života i úspěchů, kterých dosáhli. Co všechno nám však zůstává skryto?! Proč vlastně museli odejít?“
„Snad proto, že vykonali všechno, co je člověku dáno vykonat a pocítili nesmírnou únavu,“ povzdechl si Christo.
„Ba ne, milovali přece život!“ namítl Anton. „Muselo se přihodit něco… jiného.“

VELKÉ POSLÁNÍ

Husté mračno asteroidů před námi neochotně ustupovalo. Až naše loď urazí třicet miliónů kilometrů, otevře se před námi vesmír čistý jako lesní studánka. Kosmické centrum na nás pospíchalo a jejich úvahy o naší bezpečnosti byly na pováženou. K Slunci se kvapem blížila nová kometa, kterou objevil před několika lety Jaan Cirulis. Poprvé v dějinách lidstva zkřížilo toto záhadné vesmírné těleso oběžnou dráhu *Země* a nikdo by si netroufl s jistotou předvídat, co z tohoto setkání vzejde. Měli jsme možnost pozorovat novou zářivou hvězdu pouhým okem – její jas rostl každou hodinou. Ohon komety, na který dosud tlačilo sluneční světlo, byl připraven rozvinout se v

plné kráse a velkoleposti. Už brzy se měla vesmírná poutnice, jejíž rychlost stále rostla, přiblížit ke Slunci.
Vašata nám kategoricky zakázal jakékoli výlety do okolí. Celé dny jsme teď trávili v lopotných přípravách ke startu. Oděni do speciálních ochranných obleků jsme s Antonem prováděli zevrubnou kontrolu energetického systému *Země.* Podle projektu a předběžných zatěžkávacích zkoušek měla rezervní kapacita atomového motoru a pomocných agregátů dosahovat osmi set procent.
Kontrola byla zpočátku prováděna jen proto, aby se učinilo za dost liteře platné instrukce, ale pak jsme pomocí rentgenu a ultrazvukových testů objevili porušenou strukturu v titanové konstrukci dvou ze šesti trysek našeho vesmírného korábu. Právě tehdy jsme poprvé po zásluze ocenili modernizaci, které Tuarega podrobil Art se svými spolupracovníky. Náš robot nejen že perfektně ovládal práci S laserovým svářecím přístrojem, což mu umožnilo, aby spolehlivě opravil poškozené části trysek, ale zvládl i nové pokrytí vnitřní plochy poškozené části trysek; provedl však také pokrytí vnitřních stěn trysek roztaveným titanem.
Zato pak se z Tuarega stal příšerný moralista, který nás ubíjel svým tvrzením, že jeho poslání přináší mnoho užitku.
„Zase poslání!“ hořekoval Max. „Teď už je mi jasné, co má na mysli Art, když toho slova používá.“
„Myslíš, že jde o libovolnou činnost?“ zapochyboval Anton.
„No ovšem. Musí to však být činnost spojená s památkou na Věčně Jdoucí.“
Vašata na to měl jiný názor:
„Podle mého soudu je poslání spojeno s nějakými dalekosáhlými, přímo fantastickými úkoly, které byly Artovi uloženy.“
Zrovna jsme obědvali. Vašata se s chutí napil ostružinové šťávy, obohacené o vitamíny všech písmen latinské i řecké abecedy, a posilněn pokračoval:
„Trpělivost Artovi vystačí, to si pište! Za poslední tisíce let se jí musel naučit chtě nechtě. Možná, že to má něco společného s poznatky o lodích, které dosáhly jiných planetárních soustav.“
„Na ty jejich lety se mi nějak nechce věřit,“ zamračil se Max. „To, co jsme viděli na obrazovce, není nic jiného než divadelní představení.

A vůbec, čím déle se seznamuji s kulturou Věčně Jdoucích, tím zřetelněji vidím její jednostrannost… Moment, nechte mě domluvit. Když mluvím o jednostrannosti, minim tím jejich jednostrannou orientaci na vnitřní svět člověka…“
„Jakápak jednostrannost! Co jejich věda, technika?!“ neudržel se Anton. „Rozprašovali asteroidy, jak se nám o tom ani nezdá. A jejich literatura a umění? Vem si třeba jejich mluvící dopisy! A to jsme teprve na počátku poznání. Nezapomínej, že brzy má na Mars přiletět americká výprava a pak taky Francouzi…“
„Zase jsi mě nenechal domluvit. Chtěl jsem sám říci, že jejich největším úspěchem bylo probuzení těch stránek lidské osobnosti, které v nás dosud zůstávají nevyužity.“
„Komické je, že vy dva se nepřete, ale naopak – doplňujete,“ usmál se Vašata. „Věčně Jdoucí poznávali sami sebe. Jen si vzpomeňte na naše *Poznej sebe sama*, což je zásada, která platí v každém okamžiku dějin!“
A do toho se ozval z reproduktoru Fénixův hlas, který si ze svého bidýlka v „rajské zahradě“ vzal slovo:
„Pamatuj si, přřříteli Fééénixi, že život není žádný ořřřech a nedá se jen tak rrrroz-lousknout. Tak se věci mají, můj drrrrahý opeřřřenče!“
Zavyli jsme smíchy, jen Max mírně zčervenal.
„Z Fenka se stal opravdový filozof,“ poznamenal Vašata.
„Pojem *filozof* nelze přiřadit ptákovi,“ ozval se Artův nezúčastněný hlas.
Tentokrát se jeho kopie nevyznačovala přílišnou sytostí barev – podobal se spíše fantomu, protože jim prosvítaly lesklé součásti nábytku, před kterým stál. Leč Art si přál přejít přímo k věci:
„Dnes se dovíte vše! Navštívíte znovu Ledový dům. Vše je připraveno. Ive, Antone, Tuaregu! přenos se nebude konat. Dochází energie.“
„Necháme ti tu akumulátory,“ ujišťoval Arta Vašata.
„Vím. Nechte mi taky Tuarega. Ten teď vyzařuje energii ve velkých kvantech.“
Opravdu, náš Tuareg poté, co odvedl dobrou práci v srdci našeho reaktoru, vyzařoval jako divý.
Art mlčel, zřejmě šetřil zbytky energie. „Fakticky. Art je s energií na dně,“ řekl Vašata.

„Je průsvitný jako zámecké strašidlo," dodal nelítostně Max. „A vyjadřuje se jako telegraf."
„Necháme mu tady ještě tři další věčné akumulátory," rozhodl Vašata. „A teď se jdeme oblékat, mládenci!"
…Opět jsme byli v tajemné velké síni s černým válcem. U černých panelů se teď tísnili všichni členové Artova týmu. Art sám a Barbarossa se ukryli za černým válcem.
Jako už tolikrát se před námi rozzářila obrazovka, která tvořila přední stěnu síně. Objevil se na ní obrovský sál bez nábytku, koberců a bez oken. Zdobila ho jen pozoruhodná díla umělců. Přímo proti nám se objevil obraz děvčátka, které si pohrává na břehu Lazurového jezera s pískem.
„Tak dlouho jsme ji už neviděli!" povzdechl si Anton. „Jen se podívej, jak je dokonalá!"
Písek s jemným šustěním protékal mezi čtyřmi prstíky a dopadal na zem s tichým skoro neslyšným zvoněním. Dívenka měla neposlušné vlasy, které jí stále klouzaly do čela. Netrpělivě si je přičísla rukou a dala se do zpěvu. Její obrovské oči si nás zvědavě prohlížely. Zamávala nám, jediným mávnutím paže rozmetala hrad, který pracně vybudovala, a poté vykročila k vodě. Rozběhla se po písečné pláži omývané vodou a každý její krok byl zaznamenán v dokonalém otisku nohy…
Teď se však stěna rozevřela a my jsme uviděli, že se v hloubi budovy objevili lidé. Byl to dav nebo procesí, už ani nevím – přicházeli zvolna, nesmírně pomalu, ale je taky možné, že se opět dělo něco podivného s naším časem. Lidé, v jejichž čele kráčely čtyři ženy následované pěti muži konečně vstoupili do sálu. Ti, kteří kráčeli vpředu, byli teď od nás vzdáleni nejvýše deset metrů. Chvíli stáli všichni mlčky s očima přivřenýma a poté se ženy rozestoupily a dopředu vystoupil Nejvyšší stratég…
Anton mi stiskl ruku tak, že jsem málem vykřikl bolestí. Zprava stála Ta-jež-naplňuje--radostí. Její tvář znehybněla, pod obrovskýma očima se objevily dvě bolestné vrásky. Dívala se někam mimo nás, pak nad nás, až se otočila na děvčátko, jež tu pojednou bylo také, a po tváři se jí rozlil úsměv… Všechny ženy Marsu se teď usmívaly neslyšným odvěkým úsměvem. A tehdy Nejvyšší stratég pokročil

vpřed a jeho rty se začaly pohybovat: Současně se ozval také Artův netečný hlas:
„Já, jenž jsem se naučil jazyku návštěvníků z Hvězdy naděje, budu tlumočit myšlenky Věčně Jdoucích. Slyšte, co praví Nejvyšší stratég jménem všech Věčně Jdoucích.
Poručili jsme stvoření, jež je naší nedokonalou kopií, kterému chybí city, neboť je vybaveno absolutní pamětí, potřebnou k zachycení toho, čeho se nám, Věčně Jdoucím, podařilo dosáhnout, aby trpělivě vyčkalo příchodu návštěvníků z Hvězdy naděje. Pomůže vám při studiu našich dějin, ukáže, čeho jsme dosáhli v době rozkvětu a proč nyní, vyčerpaní a bezmocní, opouštíme cestu, jež nám byla souzena…
Naše znalosti jsou nedozírné. Přijměte od nás toto dědictví, jež je obsaženo v záznamech, předmětech a slovech a ve všem, co naleznete, až překonáte bezednou propast času, která nás rozděluje.
Jsme schopni pouze mlhavě tušit vaše rysy a podobu, věříme však, že se nám podobáte stejně, jako jsou si podobni všichni nositelé Rozumu ve vesmíru…
Pochopili jsme, že Rozum, jenž se rodí v mukách trvajících milióny let, musí v každém okamžiku své existence pátrat po cestách dobra a také je objevovat.
Víme už, jak strašlivá je tíha samoty ve vesmíru.
Nekonečně dlouhý čas jsme čekali na posly z jiných planet. Nepřišel však nikdo, a proto jsme byli nuceni vydat se na dlouhou pouť mezi hvězdami sami. Ani tady jsme nedosáhli úspěchu. A přesto kolem nespočetných sluncí tam v hlubinách vesmíru obíhají rodiště nového života. Nebo je snad vznik rozumného života jevem vzácnějším než vznik nebo zánik vesmíru?
Nikdy na to nepřestávejte myslet!
Zanecháme vám mnohé – vše, čeho jsme kdy na své cestě dosáhli. Naše velkolepé úspěchy i naše tragické omyly. Nesmíte nikdy opakovat chyby, jichž jsme se dopustili. Pamatujte na ty, kteří kráčejí za vámi!
My nyní odcházíme, ale věříme, že jednou naši Šarlatovou planetu opět obklopí roucho mračného příkrovu, že z hor budou vytékat řeky, v lesích a zahradách rozkvete nový kypící život.

Z nekonečně dlouhého spánku pak procitnou všichni Věčně Jdoucí – teď už moudřejší, pozornější k sobě i ke svému vesmírnému domovu, naplnění dobrem.
Věříme, že toto dítě, jež si pohrává s pískem, který je symbolem času, se opět vrátí na břeh Lazurového jezera…“
Všechno zmizelo. Jen obraz, na němž se z dlaně děvčátka sypal písek, zůstal…
Byli jsme jako omráčení. Leč Art, jemuž byli jakékoli city zcela cizí, nás nenechal ani vydechnout.
„Mé Poslání není dosud u konce,“ řekl téměř slavnostně. „To nejdůležitější nás teprve čeká. Zatím se nám podařilo navázat kontakt. Čeká nás však znovuzrození. Vezměte si záznam a posloupnost činností – algoritmus. Nejdůležitější je rekonstrukce plynného obalu planety, naplnění mořských nádrží. Už v této fázi se na planetě objeví rostlinstvo, jejichž semena přechováváme na bezpečném místě. Pak se vrátí k životu sami Věčně Jdoucí. To všechno musíte vykonat vy…“ Na chvíli se odmlčel a pak dodal:
„A teď už jděte. Tuareg vás doprovodí a pak se vrátí do Ledového domu. Bude na vás čekat. I já budu čekat. A také Barbarossa. I Tajež-přináší-radost…“
Zdálo se mi, že se mu zachvěl hlas, ale musel jsem se mýlit. Roboti přece neznají dojetí…
Historii naší vítězné cesty na planetu Zemi dobře znáte. A přesto bych vám chtěl připomenout jeden večer, kdy jsme se jako obvykle sešli v lodní kuchyni, což bylo jediné místo, kde se podařilo navodit umělou gravitaci. Toho večera jsme si povídali o cestě do budoucnosti, které jsme museli vykonat, a hlavní slovo měl zase Max:
„To umění Věčně Jdoucích,“ prohlašoval, „je pro nás v mnohém nesmírně složité. Jakési projektory jsou schopny zcela ovládnout naše vědomí a zapojit ho do složité struktury záznamů, nejspíše dramatických útvarů, jakýchsi divadelních či holovizních her, v nichž dochází ke zcela logickému a především naprosto hodnověrnému vývoji událostí v závislosti na charakterech jednajících postav a době, v níž se děj rozvíjí. Pro nás, tedy přesněji řečeno pro Antona a Iva si Art jako režisér vybral jeden ze záznamů z období úpadku Šarlatové. Tragic-

ký konec byl ještě hodně daleko, ale ve všem už bylo možno spatřit hrůzu budoucího nebytí…“
Maxovo chladné rozjímání přerušil energicky Vašata:
„Nemáš pravdu, Maxi! Tisíckrát nemáš pravdu! Dokonce v těch nejtěžších dobách se bránili pocitu marnosti. Byli to neuvěřitelní optimisté, protože věřili ve svoji nesmrtelnost. Věděli už tehdy, tváří v tvář smrti, že na Zemi se zrodí život a rozum a že my, lidé, jim přispěcháme na pomoc. A dokonce vypočítali, že od našeho příletu uplyne do okamžiku, kdy Věčně Jdoucí znovu spatří oblohu, šest tisíc let. Pouhých šest tisíc let! Ta podobnost zřejmě není náhodná. Podle jedné z variant vzniku vesmíru a člověka zasvětil této stvořitelské činnosti Bůh právě šest dnů.“
Max, rudý rozpaky a rozhořčením nad tím, že jeho slovům je dáno příliš málo víry, se jen ušklíbl:
„No jistě. Planeta bude rekonstruována a nejspíše dříve než za šest tisíc let. To mne v tomto okamžiku příliš nevzrušuje. Provádím důkladné pozorování Antona a Iva a jsem skálopevně přesvědčen, že jejich účast v tom kosmickém představení zanechala na jejich psychice nesmazatelnou stopu. Je to ostatně přirozené. A přece, přátelé – neměli byste si brát všechno k srdci!“
Anton seděl po celou dobu Maxova řečnění se sklopenou hlavou a zdálo se, že si pozorně prohlíží jizvu na dlani, kterou mu zanechala velrybářská harpuna ještě v dobách, kdy jsme jako studenti vykonávali prázdninovou brigádu ve Velké laguně. V poslední době to dělal stále častěji. Kdykoli si však všiml, že ho někdo pozoruje, schoval ruku do kapsy. Tentokrát však jednal jinak. Zvolna položil ruku na stůl, dlaní nahoru a my jsem na ní uviděli oválný kovový medailonek s řetízkem jemným jako pavučinka. V několika okamžicích se na medailonku objevily barvy a z nich plasticky vystupoval něžný ovál ženské tváře. V obrovských, doširoka rozevřených očích zaznívala otázka i nezlomná naděje.
„Neuvěřitelně krásná tvář!“ zašeptal ohromeně Vašata.
„Hm, to tedy ano,“ zabručel Max. „Ale o tomhle jsi mi nic neřekl. Odkud to máš?“
„Je to dar ze světa, který podle tvých slov nemůže existovat.“
„Ta-jež-přináší-radost?“ pochopil Vašata.

„Ano.“
„Dovolíš?“ řekl Max a uchopil medailonek do prstů. Obraz okamžitě zmizel. „Myslel jsem si to! Zase nějaký trik!“ Max vypadal spokojeně.
„Ne tak docela,“ zašeptal Anton a znovu si položil medailonek na dlaň.
A opět se z něho vynořila přespanilá tragická tvář Liliany-Lí…

KARAVANA

SERGEJ ŽEMAJTIS • ŠARLATOVÁ PLANETA

Svazek č. 237 Řídí Hana Krubnerová

Ilustroval James Janíček. Graficky upravil Jan Hejda. Z ruského originálu Bagrjannaja planěta, vydaného nakladatelstvím Molodaja gvardija v Moskvě roku 1973, přeložil Dimitrij Běloševský. Vydal jako svou 8 013. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1990. Odpovědný redaktor Vítězslav Grepl. Výtvarný redaktor Michal Kudělka. Technická redaktorka Jitka Pavlíková. Ze sazby písma Excelsior vytiskla Typografie, tiskařské závody Brno. 12,05 AA (text 10,24, ilustrace 1,81), 12,15 VA. Náklad 37 500 výtisků. První vydání. Pro čtenáře od 12 let. 13-799-90 14/67 Cena výtisku 7 Kčs

© Molodaja gvardija, Moskva 1973 Translation © Dimitrij Běloševský, 1990
Illustrations © James Janíček, 1990